

Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st.
im. T. Szeligowskiego w Gorzowie Wlkp.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych
śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z obowiązkowych i dodatkowych
zajęć edukacyjnych

2023

WYMAGANIA EDUKACYJNE - FORTEPIAN

Minimum programowe – utwory przerabiane w ciągu roku szkolnego

I STOPIEŃ

Klasa I/c.6 i I/c.4 - 10 utworów (do wyboru nauczyciela).

Klasy II-VI/c.6 i II-IV/c.4:

- Dwie pary gam zgodnie z wymaganiami dla poszczególnych klas.
- Dwie etiudy.
- Dwa utwory polifoniczne.
- Dwie części sonatiny.
- Trzy utwory dowolne.

II STOPIEŃ

Klasy I-V:

- Dwie pary gam zgodnie z wymaganiami dla poszczególnych klas.
- Dwie etiudy.
- Dwa utwory polifoniczne.
- Dwie części formy sonatowej.
- Trzy utwory dowolne.
- Jeden utwór samodzielnie opracowany.

Klasa VI

Program przygotowujący na egzamin dyplomowy zgodnie z wymaganiami.

Na sprawdzianach oraz egzaminach promocyjnych i końcowych uczniowie wykonują **z pamięci** program określony w odrębnej tabeli dla poszczególnych klas.

**PROGRAMY EGZAMINÓW PROMOCYJNYCH i SPRAWDZIANÓW SEMESTRALNYCH
SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA
CYKL SZĘŚCIOLETNI**

	KLASA I/c.6	KLASA II/c.6	KLASA III/c.6	KLASA IV/c.6	KLASA V/c.6	KLASA VI/c.6
PÓLROCZNY	KONCERT: dwa dowolne utwory o zróżnicowanym charakterze	-utwór polifoniczny -dwa utwory o różnicowanym charakterze - gama dur'owa	-utwór polifoniczny -jedna część sonatiny -utwór dowolny - gama dur'owa	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje -utwór dowolny -- gama dur'owa	-utwór polifoniczny -dwie kontrastowe części sonatiny -utwór dowolny -- gama dur'owa	-jedna para gam -dwie etiudy o różnych problemach technicznych -terminologia
TECHNICZNY	-----	-gama moll'owa -etiuda (z listy)	-gama moll'owa -etiuda (z listy) -terminologia	-gama moll'owa -etiuda (z listy) -terminologia	-gama moll'owa -etiuda (z listy) -terminologia	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje, lub jedna część koncertu -utwór dowolny
PROMOCYJNY (KOŃCOWY)	KONCERT: dwa dowolne utwory o zróżnicowanym charakterze	-utwór polifoniczny -sonatina lub wariacje -utwór dowolny	-utwór polifoniczny -jedna część sonatiny -utwór dowolny	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje -utwór dowolny	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje -utwór dowolny	

**PROGRAMY EGZAMINÓW PROMOCYJNYCH I SPRAWDZIANÓW SEMESTRALNYCH SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA
CYKL CZTEROLETNI**

	KLASA I/c.4	KLASA II/c.4	KLASA III/c.4	KLASA IV/c.4
PÓŁROCZNY	KONCERT: dwa dowolne utwory o zróżnicowanym charakterze	utwór polifoniczny jedna część sonatiny utwór dowolny	utwór polifoniczny dwie kontrastowe części sonatiny utwór dowolny	jedna para gam wymagania jak w VI/ c.6 dwie etiudy o różnych problemach technicznych terminologia wymagania jak w VI/ c.6
TECHNICZNY	-----	jedna para gam - wymagania jak w III/ c.6 etiuda (z listy) – wymagania jak w III/ c.6 terminologia - wymagania jak w III/ c.6	jedna para gam- wymagania jak w IV/ c.6 etiuda (z listy) wymagania jak w IV/ c.6 terminologia - wymagania jak w IV/ c.6	utwór polifoniczny allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje, lub jedna część koncertu utwór dowolny
PROMOCYJNY (KOŃCOWY)	KONCERT: dwa dowolne utwory o zróżnicowanym charakterze	utwór polifoniczny jedna część sonatiny utwór dowolny	utwór polifoniczny allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje utwór dowolny	

II STOPIEŃ

PROGRAMY EGZAMINÓW PROMOCYJNYCH I SPRAWDZIANÓW SEMESTRALNYCH SZKOŁY MUZYCZNEJ II STOPNIA

GAMY i PASAŻE

KLASA I	KLASA II	KLASA III	KLASA IV
- gamy majorowe i minorowe w pozycji oktawy, tercji, seksty i decymy	- gamy majorowe i minorowe jak w klasie I	- gamy majorowe i minorowe jak w klasie II	- utrwalenie materiału przerabianego w poprzednich klasach

<p>w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=76$ - gamy chromatyczne w pozycji oktawy w ruchu równoległym i rozbieżnym, w pozycji tercji, seksty i decymy w ruchu równoległym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=76$</p> <p>- pasaże toniczne z przewrotami w ruchu równoległym i rozbieżnym obrębie czterech oktaw $\downarrow=72$</p> <p>- pasaże toniczne mieszane w ruchu równoległym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=72$</p> <p>- pasaże dominantowe septymowe z przewrotami w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=72$</p> <p>- pasaże septymowe zmniejszone z przewrotami w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=72$</p>	<p>$\downarrow=84$ - gamy chromatyczne w pozycji oktawy, tercji, seksty i decymy w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=84$</p> <p>- pasaże toniczne mieszane w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=76$</p> <p>- pasaże dominantowe septymowe mieszane w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=76$</p> <p>- pasaże septymowe zmniejszone mieszane w ruchu równoległym i rozbieżnym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=76$</p> <p>- gamy majorowe i minorowe w podwójnych tercjach oburącz w ruchu równoległym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=72$</p> <p>- gamy majorowe i minorowe w podwójnych oktawach każdą ręką $\downarrow=72$</p>	<p>$\downarrow=92$ - gamy chromatyczne jak w klasie II $\downarrow=92$</p> <p>- pasaże toniczne jak w klasie II $\downarrow=86$</p> <p>- pasaże dominantowe septymowe jak w klasie II $\downarrow=86$</p> <p>- pasaże septymowe zmniejszone jak w klasie II $\downarrow=86$</p> <p>- gamy majorowe i minorowe w podwójnych tercjach jak w klasie II $\downarrow=86$</p> <p>- gamy majorowe i minorowe w podwójnych oktawach oburącz w ruchu równoległym w obrębie trzech oktaw $\downarrow=86$</p> <p>- gamy chromatyczne w podwójnych tercjach małych i wielkich oburącz w ruchu równoległym w obrębie czterech oktaw $\downarrow=76$</p>	<p>- zaliczenie gam w zestawach $\downarrow=104$</p>
---	--	--	--

	oddzielnie w obrębie trzech oktaw ♩=72		
--	---	--	--

	KLASA I	KLASA II	KLASA III	KLASA IV	KLASA V	KLASA VI
PÓLROCZNY	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe -utwór dowolny	-dwie kontrastowe części Suity francuskiej J.S. Bacha -allegro sonatowe -utwór dowolny	-utwór polifoniczny -rondo -utwór dowolny	-dwie kontrastowe części Suity angielskiej lub Partity, lub Toccaty J.S. Bacha -utwór dowolny -utwór klawesynisty	-allegro sonatowe lub wariacje klasyczne lub romantyczne -Preludium i Fuga J.S. Bacha	DOPUSZCZENIE -preludium i fuga J.S. Bacha -allegro sonatowe -etiuda -utwór dowolny
TECHNICZNY	-gamy A-fis lub Es-c -etiuda palcowa -utwór samodzielnie opracowany	-gamy E-cis lub As-f -etiuda pasażowa -utwór samodzielnie opracowany	-gamy H-gis lub Des-b -etiuda dwudźwiękowa lub oktafowa -utwór samodzielnie opracowany	-zaliczenie gam w zestawach -etiuda łącząca różne rodzaje techniki	-etiuda wirtuozowska -utwór samodzielnie opracowany	DYPLOM -dwie etiudy o różnych problemach technicznych (palcowa lub pasażowa, oktafowa lub dwudźwiękowa) -preludium i fuga J.S. Bacha
PROMOCYJNY	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe -utwór dowolny	-utwór polifoniczny -allegro sonatowe lub wariacje -utwór dowolny	-allegro sonatowe -utwór dowolny	-utwór polifoniczny -duża forma (klasyczna, romantyczna lub współczesna) -utwór dowolny	-utwór dowolny -pierwsza lub druga i trzecia części koncertu	-sonata klasyczna - dwie części -utwór F. Chopina -utwór romantyczny, neoromantyczny lub współczesny -pierwsza lub druga i trzecia części koncertu

SKRZYPCE

Klasa I

- opanowanie układu gry prawej i lewej ręki
- umiejętność gry czterema palcami w pierwszej pozycji
- znajomość podstaw zapisu nutowego (czytanie nut i gra z nut)

Klasa II

- gamy i pasaże
- minimum 6 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych
- koncert część I lub III
- minimum 6 utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa III

- gamy durowe, molowe oraz pasaże
- minimum 6 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych
- dwa koncerty, głównie pierwsze części, w tym jeden z pamięci
- cztery utwory z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

- gamy durowe i molowe, pasaże i gama durowa w sekstach
- minimum 5 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych
- dwa koncerty, głównie pierwsze części, w tym jeden z pamięci
- trzy utwory z towarzyszeniem fortepianu

Klasa V

- gamy durowe i molowe, pasaże i gama durowa w sekstach i oktawach
- minimum 5 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych
- dwa koncerty, głównie pierwsze części, w tym jeden z pamięci
- trzy utwory z towarzyszeniem fortepianu

Klasa VI

- gamy durowe i molowe, pasaże i gama durowa w sekstach, tercjach i oktawach
- minimum 4 etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych
- dwa koncerty, głównie pierwsze części, w tym jeden z pamięci
- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu

Kryteria oceniania.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał wykraczający poza program nauczania danej klasy
- prezentuje grę wspaniałą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej

- samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne
- bierze udział w koncertach szkolnych i poza szkolnych
- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- prezentuje grę bardzo dobrą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- bierze udział w koncertach szkolnych i poza szkolnych
- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- prezentuje grę poprawną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- cechuje się systematycznością
- aktywnie uczestniczy w lekcjach

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postęp w dalszej nauce gry na instrumencie
- prezentuje grę z pewnymi niedociągnięciami pod względem technicznym czy muzycznym
- nie opanował dobrego aparatu gry prawej lub lewej ręki
- wykazuje małe zaangażowanie w zakresie rozwoju swych umiejętności

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nie przekraczającymi możliwości ich nadrobienia
- prezentuje grę z wyraźnymi błędami, brakami technicznymi i muzycznymi lecz z zadatkami

na postęp przy intensywnej pracy

- jest niesystematyczny w pracy i bierny na zajęciach
- ma częste braki w przygotowaniu do lekcji

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował zbytegno minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy
- nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój muzyczny i techniczny

. GRA NA SKRZYPCACH II st.

KLASA I

- * gama G-g lub A-a i pasaże w obrębie 3 oktav
  - gama dur sposobami; osobno-całym smyczkiem, legato na 2 smyczki, spiccato po 3 lub 4, staccato
  - gama moll tylko po 3 legato
  - pasaże
  - dwudźwięki dur (tercje, sekty, oktawy) w obrębie 2 oktav – w tempie wolnym
- * 3 - 5 etiud – dopuszcza się zastosowanie uzasadnionych skrótów - dla wybranego problemu lub w przypadku powtórzeń (nie mniej niż ½ materiału)
- * forma koncertująca (pierwsza lub trzecia część koncertu)
- * 2 kontrastujące części wybranej sonaty na skrzypce i fortepian
- * 2 części kontrastujące części wybranej Fantazji G. Ph. Telemanna lub Sonaty czy Partity J. S. Bacha na skrzypce solo
- * dwa utwory dowolne

EGZAMIN TECHNICZNY (październik/listopad)

- gama, pasaże, dwudźwięki – z pamięci
- etiuda techniczna lub dwudźwiękowa

PRZESŁUCHANIE ŚRÓDROCZNE (styczeń)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo (dwie części) – z pamięci
- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

(lub:

KONCERT SONAT (grudzień)

- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

KONCERT POLIFONICZNY (luty)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo (2 kontrastujące części) – z pamięci

EGZAMIN PROMOCYJNY (maj/czerwiec)

- etiuda dwudźwiękowa lub techniczna (zależnie od wykonanej w I semestrze)
- forma koncertująca
- utwór dowolny z elementami kantyleny

Program należy wykonać z pamięci.

KLASA II

- dalsza praca nad biegłością lewej ręki, tryle, ozdobniki
- frażolety naturalne i sztuczne
- doskonalenie dwudźwięków i akordów – intonacja
- umiejętność świadomego kształtowania dźwięku, zróżnicowanie barwy
- wrażliwość na frazowanie, różnorodność artykulacji, kulminacje, różnice dynamiczne
- próby interpretacji utworu zgodnie z jego budową formalną, jak i charakterem epoki
- umiejętność opanowania pamięciowego dużych form cyklicznych

ROCZNE MINIMUM PROGRAMOWE

- * gama A-a, B-b lub H-h i pasaże w obrębie 3 oktav
  - gama dur sposobami; osobno-całym smyczkiem, legato na 2 smyczki, spiccato po 3 lub 4, staccato
  - gama moll tylko po 3 legato
  - pasaże
  - dwudźwięki dur (tercje, sekty, oktawy) w obrębie 2 oktav – w tempie wolnym
- * 3 - 5 etud – mogą być skróty, dla wybranego problemu j.w.
- * forma koncertująca (pierwsza lub trzecia część koncertu)
- * 2 kontrastujące części wybranej sonaty na skrzypce i fortepian
- * 2 części kontrastujące części wybranej Fantazji G. Ph. Telemanna lub Sonaty czy Partity J. S. Bacha na skrzypce solo
- * dwa utwory dowolne

EGZAMIN TECHNICZNY (październik/listopad)

- gama, pasaże, dwudźwięki – z pamięci
- etiuda techniczna lub dwudźwiękowa

PRZESŁUCHANIE ŚRÓDROCZNE (styczeń)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo (2 części kontrastujące) – z pamięci
- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

(lub:

KONCERT SONAT (grudzień)

- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

KONCERT POLIFONICZNY (luty)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo (2 części kontrastujące) - z pamięci

EGZAMIN PROMOCYJNY (maj/czerwiec)

- etiuda dwudźwiękowa lub techniczna (zależnie od wykonanej w I semestrze)
  - forma koncertująca
  - utwór dowolny z elementami kantyleny
- Program należy wykonać z pamięci.

KLASA III

- dalsze doskonalenie techniki instrumentalnej
- stosowanie różnych sposobów artykulacji i smyczkowania np. spiccato, staccato, sautillé, ricochet
- umiejętność samooceny wykonywanego utworu poprzez m. in. wykorzystywanie urządzeń audiowizualnych do rejestracji swoich występów i weryfikacji osiągnięć
- odpowiednie zachowanie się i prezentacja na estradzie, opanowanie tremy i koncentracja
- praca nad wyrazowością gry, nadanie jej indywidualnego charakteru
- próba samodzielnego opracowania utworu o średnim stopniu trudności

ROZNE MINIMUM PROGRAMOWE

- * gama B-b, H-h lub C-c i pasaże w obrębie 3 oktav
  - gama dur sposobami; osobno-całym smyczkiem, legato na 2 smyczki, spiccato po 3 lub 4, staccato
  - gama moll tylko po 3 legato
  - pasaże
  - gama chromatyczna
  - dwudźwięki dur (tercje, sekty, oktawy palcowane) w obrębie 2 oktav – w tempie wolnym
- * 3 - 5 etiud – mogą być skróty, dla wybranego problemu j.w.
- * forma koncertująca (pierwsza lub trzecia część koncertu)
- * 2 kontrastujące części wybranej sonaty na skrzypce i fortepian
- * 2 części kontrastujące części wybranej Fantazji G. Ph. Telemanna lub Sonaty czy Partity J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze
- * dwa utwory dowolne

EGZAMIN TECHNICZNY (październik/listopad)

- gama, pasaże, dwudźwięki z pamięci
- etiuda techniczna lub dwudźwiękowa

PRZESŁUCHANIE ŚRÓDROCZNE (styczeń)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze – 2 kontrastujące części - z pamięci

- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

(lub:

KONCERT SONAT (grudzień)

- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

KONCERT POLIFONICZNY (luty)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze – 2 kontrastujące części - z pamięci

EGZAMIN PROMOCYJNY (maj/czerwiec)

- etiuda dwudźwiękowa lub techniczna (zależnie od wykonanej w I semestrze)

- forma koncertująca

- utwór dowolny z elementami kantyleny

Program należy wykonać z pamięci.

KLASA IV

- doskonalenie techniki prawej i lewej ręki • uwrażliwienie na precyzję wykonawczą
- praca nad zróżnicowaniem wibracji oraz różnorodnością barwy dźwięku
- rozwój muzykalności i zdolności interpretacyjnych
- umiejętność zróżnicowania wykonania utworów w zależności od epoki i stylu utworu
- umiejętność samodzielnej pracy nad utworem o średniej skali trudności
- dalsze rozwijanie świadomej współpracy z innymi instrumentalistami (zespół kameralny, pianista), dbałość o zachowanie odpowiednich proporcji brzmieniowych, intonację, wspólną artykulację itd.

ROCZNE MINIMUM PROGRAMOWE

* gama C-c, D-d lub E-e i pasaże w obrębie 3 oktav

- gama dur sposobami; osobno-całym smyczkiem, legato na 2 smyczki, spiccato po 3 lub 4, staccato

- gama moll tylko po 3 legato

- pasaże

- gama chromatyczna

- dwudźwięki dur po 2 legato (tercje, sekty, oktawy palcowane, decymy) w obrębie 2 oktav – w tempie wolnym

* 3 - 5 etiud – mogą być skróty, dla wybranego problemu j.w.

* forma koncertująca (pierwsza lub trzecia część koncertu)

- * 2 kontrastujące części wybranej sonaty na skrzypce i fortepian
- * 2 części kontrastujące części wybranej Fantazji G. Ph. Telemanna lub Sonaty czy Partity J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze
- * dwa utwory dowolne

EGZAMIN TECHNICZNY (październik/listopad)

- gama, pasaże, dwudźwięki
- etiuda techniczna

PRZESŁUCHANIE ŚRÓDROCZNE (styczeń)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze – 2 kontrastujące części - z pamięci
- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

(lub:

KONCERT SONAT (grudzień)

- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

KONCERT POLIFONICZNY (luty)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze – 2 kontrastujące części - z pamięci

EGZAMIN PROMOCYJNY (maj/czerwiec)

- etiuda dwudźwiękowa
  - forma koncertująca
  - utwór dowolny
- Program należy wykonać z pamięci.

KLASA V

- dalsze doskonalenie techniki prawej i lewej ręki
- rozwój kreatywności w interpretacji utworów – samodzielność pomysłów interpretacyjnych
- nadanie indywidualnego charakteru utworom – emocjonalny stosunek do wykonywanych dzieł
- poszukiwanie nowych form artystycznego wyrazu – otwartość na nowe propozycje artystyczne
- świadome i umiejętne wykorzystanie swojego potencjału muzycznego na scenie

- umiejętność korzystania z pomocy naukowych (np. literatura specjalistyczna, Internet, nagrania)
- aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym

ROCZNE MINIMUM PROGRAMOWE MINIMUM PROGRAMOWE

- * gama D-d, E-e lub F-f i pasaże w obrębie 3 oktav
  - gama dur sposobami; osobno-całym smyczkiem, legato na 2 smyczki, spiccato po 3 lub 4, staccato
  - gama moll tylko po 3 legato
  - pasaże
  - gama chromatyczna
  - dwudźwięki dur po 2 legato (tercje, sekty, oktawy palcowane, decymy) w obrębie 2 oktav – w tempie wolnym
- * 3 - 5 etiud – mogą być skróty, dla wybranego problemu j.w.
- * forma koncertująca (pierwsza lub trzecia część koncertu)
- * 2 kontrastujące części wybranej sonaty na skrzypce i fortepian
- * 2 części kontrastujące części wybranej Fantazji G. Ph. Telemanna lub Sonaty czy Partity J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze
- * utwór dowolny

EGZAMIN TECHNICZNY (październik/listopad)

- gama, pasaże, dwudźwięki
- etiuda techniczna

PRZESŁUCHANIE ŚRÓDROCZNE (styczeń)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo 2 kontrastujące części lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze - z pamięci
- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

(lub:

KONCERT SONAT (grudzień)

- 2 kontrastujące części sonaty – dopuszcza się wykonanie z nut

KONCERT POLIFONICZNY (luty)

- wybrana Fantazja G. Ph. Telemanna lub Sonata czy Partita J. S. Bacha na skrzypce solo lub inny utwór na skrzypce solo o podobnym charakterze
- 2 kontrastujące części - z pamięci

EGZAMIN PROMOCYJNY (maj/czerwiec)

- etiuda dwudźwiękowa
- forma koncertująca
- utwór dowolny

Program należy wykonać z pamięci.

KLASA VI

- ciągły rozwój techniki instrumentalnej
- przygotowanie do egzaminu dyplomowego szkoły II stopnia

ROCZNE MINIMUM PROGRAMOWE

- minimum programowe pokrywa się w tej klasie z programem egzaminu dyplomowego szkoły muzycznej II stopnia

EGZAMIN DYPLOMOWY

- Etiuda/kaprys
- J. S. Bach – 2 kontrastujące części z Sonaty lub Partity na skrzypce solo lub Chaconne
- Utwór dowolny
- Forma koncertująca

Program należy wykonać z pamięci

- Sonata – 2 kontrastujące części – dopuszcza się wykonanie z nut

Cykl czteroletni – I stopień

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA POSZCZEGÓLNYCH KLAS

Klasa I

- opanowanie układu gry prawej i lewej ręki
- umiejętność gry czterema palcami w pierwszej pozycji
- znajomość podstaw zapisu nutowego (czytanie nut i gra z nut)

Klasa II

- gamy durowe, molowe oraz pasaże z pamięci
- minimum 10 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych
- jedna część koncertu z pamięci
- cztery utwory z towarzyszeniem fortepianu

Klasa III

- gamy durowe i molowe, pasaże i gama durowa w sekstach i oktawach z pamięci
- minimum 10 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych
- jedna część koncertu z pamięci
- cztery utwory z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

- gamy durowe i molowe, pasaże i gama durowa w sekstach, tercjach i oktawach z pamięci
- minimum 8 etiid o zróżnicowanych problemach technicznych
- jedna część koncertu z pamięci
- dwie części sonaty
- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu

WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

Program musi być wykonany z pamięci (z wyjątkiem sonaty w klasie IV)

Klasa II

etiuda z uwzględnieniem III pozycji, koncert (część I lub III)

Klasa III

etiuda z uwzględnieniem zmian pozycji, koncert (część I lub II i III)

Klasa IV

Egzamin końcowy szkoły muzycznej I st.

- gama durowa i molowa, pasaże w zakresie trzech oktaw. Gama durowa w tercjach, sekstach i oktawach.
- dwie etiudy, o różnych problemach technicznych
- koncert (część I lub II i III)
- sonata (dwie części kontrastujące)
- utwór z towarzyszeniem fortepianu

KRYTERIA OCENIANIA

1. Cele oceniania wewnątrzszkolnego:
  - Poinformowanie ucznia o jego osiągnięciach edukacyjnych.
  - Dostarczenie nauczycielom i rodzicom informacji o uzdolnieniach i postępach ucznia.
  - Motywowanie ucznia do dalszej pracy i doskonalenia się.
  - Lepsza organizacja pracy nauczyciela i dobór odpowiednich metod dydaktyczno-wychowawczych.
2. Osiągnięcia ucznia, jego wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań podstawy programowej oceniane są w drodze występów publicznych, przesłuchań śródrocznych, przesłuchań technicznych, praktycznych, egzaminów promocyjnych i końcowych.
3. Kryteria podlegające ocenie: • intonacja • wrażliwość na jakość dźwięku • muzykalność • umiejętności techniczne • aparat gry • pamięciowe opanowanie utworów • zgodność z tekstem • pilność i systematyczność pracy ucznia • odporność psychiczna • uczestniczenie ucznia w życiu szkoły i środowiska

4. Oceny klasyfikacyjne ustala się w stopniach, przy wykorzystaniu pomocniczej skali punktowej:
- ocena celująca (6) 25 punktów – uczeń opanował materiał na daną klasę w sposób celujący, gra bezbłędnie technicznie i interesująco od strony muzycznej, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego.
  - ocena bardzo dobra (5) 21-24 punkty – uczeń opanował materiał danej klasy, gra bardzo dobrze pod względem technicznym, muzycznym i aparатовym, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły.
  - ocena dobra (4) 16-20 punktów – uczeń opanował materiał danej klasy, gra poprawnie technicznie i muzycznie ale z małymi usterkami.
  - ocena dostateczna (3) 13-15 punktów – uczeń słabo opanował minimum programowe danej klasy, gra z niedociągnięciami technicznymi i muzycznymi.
  - ocena dopuszczająca (2) 11-12 punktów – uczeń nie opanował całego materiału danej klasy, gra z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi. Taka ocena uzyskana na koniec I semestru powinna być dla ucznia sygnałem alarmowym. Przy intensywnej pracy może i powinien nadrobić braki. Ocena ta uzyskana na egzaminie promocyjnym skutkuje skreśleniem z listy uczniów lub powtórzeniem klasy.
  - ocena niedostateczna (1) do 10 punktów – uczeń nie opanował materiału danej klasy i nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój techniczny i muzyczny.
5. Kryteria oceny uczniów w pewnej mierze powinny zależeć od możliwości słuchowych, manualnych, zdrowotnych i warunków domowych. Głównym celem oceny winno być oddziaływanie wychowawcze, dlatego czasem warto podwyższyć ocenę uczniowi mniej zdolnemu, lecz pilniejszemu i robiącemu postępy, a obniżyć ocenę uczniowi uzdolnionemu, który nie pracuje systematycznie.

Altówka I stopień, cykl 4-letni

Wymagania edukacyjne

1. Umuzycznienie oraz rozbudzenie wrażliwości muzycznej, kształtowanie świadomego i kompetentnego odbiorcy dóbr kultury

Uczeń:

- 1) czynnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska;
- 2) rozróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyki;
- 3) określa własne preferencje repertuarowe i brzmieniowe;
- 4) samodzielnie dociera do interesujących interpretacji i wykonań;
- 5) poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań i czytając literaturę fachową, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;

- 6) uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych.

2. Zapoznanie z teoretycznymi podstawami gry na instrumencie oraz rozwinięcie wrażliwości i estetyki gry w oparciu o wiedzę ogólnomuzyczną

Uczeń:

- 1) zna budowę altówki i smyczka;
- 2) definiuje poszczególne części instrumentu i smyczka;
- 3) stosuje podstawowe zasady konserwacji altówki i smyczka;
- 4) zna notację w kluczu altowym i wiolinowym;
- 5) zna podstawowe pojęcia i określenia muzyczne, niezbędne w realizacji utworów;
- 6) zna zasady prawidłowego wydobywania i kształtowania dźwięku;
- 7) zdobywa podstawową wiedzę na temat stylów i epok;
- 8) zna różnorodną interpretację; umie je ocenić i określić z pomocą nauczyciela mocne i słabe strony wykonania;
- 9) wykorzystuje technikę informacyjną i komunikacyjną do pogłębiania wiedzy merytorycznej;
- 10) wykorzystuje dostępne środki techniczne do rejestracji swoich występów oraz analizy i weryfikacji osiągnięć.

3. Opanowanie oraz doskonalenie umiejętności gry

na instrumencie

Uczeń:

- 1) przyjmuje prawidłową postawę podczas gry;
- 2) posługuje się prawidłowym aparatem gry;
- 3) potrafi z pomocą nauczyciela nastroić altówkę;
- 4) w stopniu elementarnym wykorzystuje technikę przygotowawczą lewej i prawej ręki;
- 5) kontroluje i koryguje intonację oraz jakość dźwięku;
- 6) umie grać łatwe akordy i dwudźwięki;
- 7) swobodnie wykonuje flażolety naturalne;
- 8) interpretuje utwór zgodnie z zapisem (metrorytmika, dynamika, agogika);
- 9) prezentuje opanowanie podstaw techniki gry z uwzględnieniem prawidłowego podziału smyczka;
- 10) posługuje się wybranymi sposobami artykulacji;
- 11) umie grać w pozycjach I-VII;
- 12) potrafi zawibrować długie dźwięki;
- 13) wykazuje się umiejętnością frazowania;
- 14) prawidłowo odtwarza linię melodyczną głosem;
- 15) gra ze słuchu proste melodie;
- 16) rozpoznaje i koryguje błędy;
- 17) samodzielnie odczytuje łatwy utwór;

- 18) umie zorganizować pracę nad utworem;
  - 19) dostosowuje sposób ćwiczenia do zaistniałego problemu;
  - 20) stosuje różne techniki zapamiętywania tekstu;
  - 21) umie z pomocą nauczyciela rozwijać technikę gry;
  - 22) dba o prawidłowe warunki pracy(materiały nutowe, ustawienie pulpitu, oświetlenie).
4. Przygotowanie do występów solowych i zespołowych oraz uzyskanie kompetencji niezbędnych do prezentacji estradowych

Uczeń:

- 1) zna i stosuje zasady dotyczące publicznego występu(strój, zachowanie);
- 2) umie skupić się przed i podczas występu;
- 3) zna techniki pozwalające opanować treść;
- 4) współpracuje z innymi muzykami;
- 5) w prezentacji estradowej wykorzystuje wyobraźnię muzyczną i ekspresję;
- 6) umie wykonać z akompaniamentem utwory o niskim i średnim poziomie trudności;
- 7) analizuje wspólnie z nauczycielem swoje występy i konstruktywnie wykorzystuje spostrzeżenia
- 8) utrzymuje w gotowości wykonawczej wybrane utwory;
- 9) jest zdyscyplinowany podczas pracy w zespole;
- 10) zdobywa obycie estradowe.

I klasa

Uczeń zna podstawowe wiadomości z historii instrumentu, posiada umiejętności nazywania poszczególnych części instrumentu, podstaw konserwacji i higieny. Opanowanie prawidłowej postawy, właściwego trzymania altówki i smyczka, poprawnego ułożenia prawej i lewej ręki. Rozluźnienie aparatu gry i adaptacja do instrumentu. Prostolinijne, równoległe do podstawka prowadzenie smyczka i wydobywanie ładnego dźwięku. Nabywanie podstaw techniki gry detache legato. Umiejętność czytania nut, pauz, prostych rytmów. Prawidłowa pulsacja. Opanowanie podstaw intonacji. Różne układy palców w pierwszej pozycji. Ruchy zmian pozycji na flażoletach naturalnych. Łatwe dwudźwięki z pustą struną. Poznanie notacji w kluczu altowym.

Oswajanie się z terminami muzycznymi. Umiejętności uczenia się pod kierunkiem nauczyciela - przygotowanie do pracy domowej. Nauka grania z pamięci. Nauka gry z akompaniamentem. Przystwojenie podstawowych elementów obycia estradowego. Pierwsze występy publiczne.

Wymagany materiał realizujący podstawę programową.

- 1 Gamy i trójdźwięki durowe w obrębie jednej oktawy;
- 2 piosenki, utwory z fortepianem, kolędy
- 3 proste etiudy, ćwiczenia.

Przesłuchanie śródroczne i końcoworoczne w formie koncertu klasowego lub szkolnego.

Program dowolny, należy wykonać z pamięci.

II klasa

Opanowanie podstaw gry na instrumencie, stały rozwój elementów warsztat: prowadzenie smyczka, praca lewej ręki, rozwijanie brzmienia dźwięku. Rozwijanie wrażliwości na intonację. Rozpoczęcie pracy nad biegiem - granie szesnastek detache i legato. Różne rodzaje artykulacji: detache, marcele, portato, legato przez struny. Chromatyka. Łatwe akordy. Wprowadzanie II i III pozycji. Poznanie klucza wiolinowego. Rozszerzenie zakresu dynamiki, poznanie pojęć agogika, frazowanie, oddechy. Elementy techniki przygotowawczej prawej i lewej ręki. Wprowadzenie wibracji. Pizzicato prawą i lewą ręką. Rozwijanie umiejętności czytania nut a'vista. Samodzielne strojenie instrumentu. Proste formy muzykowania zespołowego. Nabycie umiejętności świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.

Wymagany materiał realizujący podstawę programową.

1 Gamy durowe i molowe oraz trójdźwięki ze zmianami pozycji, ćwiczenia dwudźwiękowe;

2 etiudy z wykorzystaniem różnych sposobów artykulacji;

3 utwory z towarzyszeniem fortepianu w różnych stylach;

4 I cz. koncertu

Sprawdzian techniczny - gama durowa i molowa oraz trójdźwięki ze zmianami pozycji, ćwiczenia dwudźwiękowe, etiuda.

Sprawdzian półroczny utwór dowolny.

Egzamin promocyjny - etiuda, I cz. koncertu, utwór dowolny - z pamięci

III klasa

Kontynuacja pracy nad aparatem gry, postawą i techniką gry. Opanowanie zmian pozycji, wprowadzenie pozycji IV i V. Praca nad kształtowaniem dźwięku i różnorodną

artykulacją (wprowadzenie sautille, staccato, spiccato). Dalsza praca nad biegiem gry.

Dwudźwięki - okawy, seksty. Realizacja ozdobników (tryl, mordent). Doskonalenie wibracji.

Znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i poprawnego odczytania tekstu

nutowego. Rozwijanie naturalnej potrzeby muzykowania. Przyswojenie podstawowych

elementów obycia estradowego. Próby dokonania samooceny wykonywanego utworu.

Wymagany materiał realizujący podstawę programową.

Sprawdzian techniczny - gama durowa i molowa oraz trójdźwięki

ze zmianami pozycji, dwudźwięki - seksty i oktawy, etiuda.

Sprawdzian półroczny - utwór dowolny.

Egzamin promocyjny - etiuda, I cz. koncertu, utwór dowolny - z pamięci.

IV klasa

-

Utworky z dwudźwiękami i akordami. Flażolety sztuczne. Doskonalenie różnorodnych smyczków i artykulacji. Dalsze doskonalenie wibracji. Szeroki zakres dynamiki, kulminacje fraz. Umiejętność różnicowania stylu i charakteru wykonywanych utworów. Interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną. Umiejętność samodzielnego odczytania

i opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (frazowanie, dynamika, interpretacja). Umiejętność koncentrowania się, pokonywania tremy oraz umiejętności dokonywania właściwej samooceny.

Gamy durowe i molowe oraz pasaże przez 3 oktawy, dwudźwięki: tercje, seksty, oktawy.

Etiudy z wykorzystaniem różnych sposobów artykulacji, utworky z towarzyszeniem fortepianu w różnych stylach,

I cz. koncertu.

Wymagany materiał realizujący podstawę programową.

Sprawdzian techniczny - gamy durowe i molowe oraz pasaże przez 3 oktawy, dwudźwięki: tercje, seksty, oktawy. Etiuda

Sprawdzian półroczny - utwór dowolny

Egzamin - etiuda, I cz. koncertu, utwór dowolny - z pamięci.

Kryteria ocen szkolnych

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie w sposób celujący, a jego wykonania charakteryzują się nieskazitelną intonacją
- prezentuje grę wspaniałą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne

- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych

- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- prezentuje grę bardzo dobrą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych

-

- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- prezentuje grę poprawną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- cechuje się systematycznością
- aktywnie uczestniczy w lekcjach

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postęp w dalszej nauce gry na instrumencie
- prezentuje grę z pewnymi niedociągnięciami pod względem technicznym czy muzycznym
- nie opanował dobrego aparatu gry prawej lub lewej ręki
- wykazuje małe zaangażowanie w zakresie rozwoju swych umiejętności

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nieprzekraczającymi możliwości ich nadrobienia
- prezentuje grę z wyraźnymi błędami, brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy
- jest niesystematyczny w pracy i bierny na zajęciach
- ma częste braki w przygotowaniu do lekcji

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował zbytecznego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy
- nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój muzyczny i techniczny

Wymagania edukacyjne II stopień

Altówka

I klasa

- 1) Znajomość budowy instrumentu;
- 2) znajomość podstawowych pojęć muzycznych;
- 3) umiejętność prawidłowego trzymania instrumentu;
- 4) umiejętność prawidłowego uchwytu smyczka;
- 5) umiejętność gry całym smyczkiem;
- 6) umiejętność stosowania artykulacji: martele, detache, portato, legato
- 7) po 6 nut;
- 8) elementarna znajomość klucza altowego;
- 9) zmiany pozycji;
- 10) opanowanie ilości materiału wystarczającej do prawidłowego wykonania egzaminu przejściowego do klasy II

Przesłuchanie techniczne - gama dur i moll, pasaże, dwudźwięki, etiuda

Przesłuchanie półroczne - sonata(I i II cz) i polifonia(2 części)

Egzamin przejściowy do klasy II - Koncert I cz., etiuda, utwór dowolny.

II klasa

- 1) Strojenie instrumentu;
- 2) prawidłowa postawa;
- 3) prawidłowy uchwyt smyczka;
- 4) korygowanie intonacji;
- 5) umiejętność stosowania artykulacji: martele, detache, portato, legato po 12 nut, sautille, spiccato;
- 6) znajomość klucza altowego;
- 7) elementarna znajomość klucza wiolinowego;
- 8) wibracja;
- 9) opanowanie ilości materiału wystarczającej do prawidłowego wykonania egzaminu przejściowego do klasy III.

Przesłuchanie techniczne - gama dur i moll, pasaże, dwudźwięki, etiuda

Przesłuchanie półroczne - sonata(I i II cz) i polifonia(2 części)

Egzamin przejściowy do klasy III - Koncert I cz., etiuda, utwór dowolny.

III klasa

- 1) Precyzyjne strojenie instrumentu;
- 2) prawidłowa postawa;
- 3) prawidłowy uchwyt smyczka;
- 4) samodzielne korygowanie intonacji;

-
- 5) umiejętność stosowania różnorodnej artykulacji;
  - 6) znajomość klucza altowego i wiolinowego;
  - 7) swobodne zmiany pozycji;
  - 8) swobodna wibracja;
  - 9) opanowanie ilości materiału wystarczającej do prawidłowego wykonania egzaminu przejściowego do klasy IV.

Przesłuchanie techniczne - gama dur i moll, pasaże, dwudźwięki, etiuda

Przesłuchanie półroczne - sonata(I i II cz) i polifonia(2 części)

Egzamin przejściowy do klasy IV - Koncert I cz., etiuda, utwór dowolny.

IV klasa

- 1) Precyzyjne strojenie instrumentu;
- 2) prawidłowy aparat gry;
- 3) precyzyjna intonacja;
- 4) umiejętność swobodnego stosowania różnorodnej artykulacji;
- 5) dobra znajomość klucza altowego i wiolinowego;
- 6) swobodne zmiany pozycji;
- 7) swobodna wibracja;
- 8) czytanie nut a'vista;
- 9) opanowanie ilości materiału wystarczającej do prawidłowego wykonania egzaminu przejściowego do klasy V.

Przesłuchanie techniczne - gama dur i moll, pasaże, dwudźwięki, etiuda

Przesłuchanie półroczne - sonata(I i II cz) i polifonia(2 części)

Egzamin przejściowy do klasy V - Koncert I cz., etiuda, utwór dowolny.

V klasa

- 1) Precyzyjne strojenie instrumentu;
- 2) prawidłowy aparat gry;
- 3) precyzyjna intonacja;
- 4) swobodne stosowanie różnorodnej artykulacji i barwy;
- 5) biegła znajomość klucza altowego i wiolinowego;
- 6) swobodna gra;
- 7) czytanie nut a'vista;
- 8) opanowanie ilości materiału wystarczającej do prawidłowego wykonania egzaminu przejściowego do klasy VI.

Przesłuchanie techniczne - gama dur i moll, pasaże, dwudźwięki, etiuda

Przesłuchanie półroczne - sonata(I i II cz) i polifonia(2 części)

Egzamin przejściowy do klasy VI - Koncert I cz., etiuda, utwór dowolny.

VI klasa

- 1) Prawidłowy aparat gry;
- 2) swobodna gra;
- 3) ekspresja;
- 4) obycie estradowe;
- 5) samodzielne doskonalenie techniki instrumentalnej i aparatu gry;
- 6) opanowanie ilości materiału wystarczającej do prawidłowego wykonania egzaminu końcowego.

Sprawdzian techniczny - gama dur i moll, etiuda.

Egzamin końcowy - sonata (2 części, koncert I lub II i III cz., utwór dowolny, polifonia (2 części)).

Kryteria ocen szkolnych

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- w sposób celujący, a jego wykonania
- charakteryzują się nieskazitelną intonacją
- prezentuje grę wspaniałą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne
- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych
- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- prezentuje grę bardzo dobrą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych
- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

-

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie
- prezentuje grę poprawną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej
- cechuje się systematycznością
- aktywnie uczestniczy w lekcjach

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postęp w dalszej nauce gry na instrumencie
- prezentuje grę z pewnymi niedociągnięciami pod względem technicznym czy muzycznym
- nie opanował dobrego aparatu gry prawej lub lewej ręki
- wykazuje małe zaangażowanie w zakresie rozwoju swych umiejętności

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nieprzekraczającymi możliwości ich nadrobienia
- prezentuje grę z wyraźnymi błędami, brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy
- jest niesystematyczny w pracy i bierny na zajęciach
- ma częste braki w przygotowaniu do lekcji

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował zbytecznego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy
- nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój muzyczny i techniczny.

WIOLONCZELA

SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA, CYKL SZEŚCIOLETNI

Klasa I

Uczeń:

- zna podstawowe elementy budowy wiolonczeli,
- zna podstawowe sposoby pielęgnacji/konserwacji instrumentu,
- zna i potrafi utrzymać dobrą pozycję przy instrumencie,
- opanował grę *arco* i *pizzicato*,
- potrafi używać całego smyczka oraz górnej i dolnej połowy w grze *arco*,
- potrafi czytać nuty w kluczu basowym w obrębie I pozycji,
- potrafi nazwać te dźwięki,
- zna wartości nut i pauz: cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka, szesnastka,
- kształtuje umiejętność i nawyk samodzielnej (jak również z pomocą rodzica) pracy w domu,
- uczy się obycia ze sceną,
- rozwija umiejętność gry z pamięci.

Repertuar do realizacji w ciągu roku

- 1) gama krzyżykowa do trzech znaków, grana przez jedną, lub dwie oktawy – w zależności od możliwości ucznia (D-dur, A-dur, G-dur, C-dur),
- 2) pasaże do dwóch znaków przez jedną oktawę,
- 3) 10 utworów o charakterze ćwiczeń i etiud, utwory dowolne.

Program prezentacji śródrocznej (w ramach audycji klasowej)

- 1) dwa utwory dowolne

Co najmniej jeden z utworów powinien być wykonany z pamięci.

Program prezentacji końcowo-rocznej (w ramach audycji klasowej)

- 1) dwa utwory dowolne o zróżnicowanym charakterze lub utwór dowolny i etiuda

Co najmniej jeden utwór powinien być wykonany z pamięci.

Klasa II

Uczeń:

- udoskonala umiejętność czytania nut i nazywania dźwięków,
- rozwija umiejętność gry z akompaniamentem,
- zna podstawowe środki wyrazu w zakresie dynamiki: forte, piano, diminuendo, crescendo,

- rozwija umiejętność gry smyczkiem podstawowych rodzajów artykulacji: legato, staccato, detache,
- poznaje rytmy punktowane i potrafi poprawnie je wykonać,
- uczy się kontrolować jakość wydobywanego dźwięku, intonację, rytm,
- zdobywa doświadczenie w obyciu ze sceną.

Repertuar do realizacji w ciągu roku

- 1) gamy krzyżkowe do trzech znaków, grane przez jedną, lub dwie oktawy – w zależności od możliwości ucznia (D-dur, A-dur, G-dur, C-dur),
- 2) pasaże do dwóch znaków przez jedną oktawę,
- 3) 10 utworów o charakterze ćwiczeń i etiud, utwory dowolne.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gama durowa lub molowa w obrębie jednej lub dwóch oktaw w tonacjach do trzech znaków przy kluczu,
- 2) trzy pasaże (T, D i D7) oraz tercje łamane przez jedną oktawę,
- 3) utwór o charakterze ćwiczenia lub etiudy

Gama powinna być wykonana z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) etiuda lub ćwiczenie o dowolnym zagadnieniu technicznym
- 2) dwa utwory dowolne o zróżnicowanym charakterze,

Etiuda i jeden utwór dowolny powinien być wykonany z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) etiuda lub ćwiczenie o dowolnym zagadnieniu technicznym, 2) dwa utwory dowolne.

Gama i jeden utwór dowolny powinien być wykonany z pamięci.

Klasa III

Uczeń:

- rozwija umiejętność sprawnego czytania nut w I pozycji,
- opanował rozszerzoną pozycję i stosuje ją w obrębie I pozycji,
- gra całym smyczkiem oraz jego poszczególnymi częściami przy zachowaniu swobodnego aparatu gry,
- realizuje proste dwudźwięki,
- opanował umiejętność gry w IV pozycji,
- poznał ćwiczenia wprowadzające do zmian pozycji,
- zna oznaczenia podstawowe oznaczenia dynamiczne i potrafi je stosować w grze,

- rozwija umiejętność samodzielnej pracy w domu i autokorekty,
- rozwija umiejętność gry z pamięci,
- rozwija umiejętność gry z akompaniamentem oraz w zespole z drugą wiolonczelą,
- zdobywa doświadczenie w obyciu ze sceną.

Program do realizacji w ciągu jednego roku nauczania

- 1) dwie gamy durowe, dwie gamy molowe przez jedną bądź dwie oktawy,
- 2) dwa pasaże durowe, bądź molowe oraz tercje łamane przez jedną oktawę,
- 3) 10 utworów o charakterze ćwiczeń i etiud, utwory dowolne a także części form cyklicznych.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gamy durowa lub molowa przez dwie oktawy,
- 2) trzy pasaże,
- 3) tercje łamane przez dwie oktawy,
- 4) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym.

Gama powinna być wykonana z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego lub dwa utwory o zróżnicowanym charakterze,
- 2) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym,

Jedna pozycja powinna być wykonana z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) etiuda
- 2) dwie części dowolnego utworu cyklicznego (ew. temat z wariacjami) lub dwa utwory o zróżnicowanym charakterze
- 3) utwór dowolny

Etiuda oraz jedna z pozostałych pozycji powinna być wykonana z pamięci.

Klasa IV

Uczeń:

- potrafi płynnie czytać proste utwory a'vista
- gra różnymi rodzajami artykulacji z zachowaniem swobodnego aparatu gry,
- wstępnie opanował grę w pozycjach I – IV,
- rozwija umiejętność wibrowania,
- uczy się odczytywać dźwięki w kluczu tenorowym,
- zna i potrafi stosować podstawowe określenia agogiczne: accelerando, ritenuto, fermata,

- potrafi realizować proste dwudźwięki,
- potrafi realizować proste akordy,
- rozwija umiejętność samodzielnej pracy w domu, umie korzystać z metronomu,
- rozwija umiejętność gry z pamięci,
- rozwija umiejętność gry z akompaniamentem oraz w zespole,
- uczy się samodzielnie stroić instrument,
- zdobywa doświadczenie w obyciu ze sceną.

Program do realizacji w ciągu jednego roku nauczania

- 1) dwie gamy durowe, dwie gamy molowe przez jedną, dwie lub trzy oktawy,
- 2) dwa pasaże durowe i molowe oraz tercje łamane przez dwie oktawy,
- 3) 10 utworów o charakterze ćwiczeń i etiud, utwory dowolne, a także części form cyklicznych.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gamy durowa lub molowa przez dwie lub trzy oktawy,
- 2) trzy pasaże
- 3) tercje łamane przez dwie oktawy
- 4) dwudźwięki – tercje lub tercje i seksty przez jedną oktawę w tonacji durowej („rozłożone”), 5) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym.

Gama powinna być wykonana z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego lub dwa utwory dowolne o zróżnicowanym charakterze,
- 2) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym,

Program (poza formami kameralnymi) powinien być wykonany z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego (pierwsza, lub druga i trzecia część w przypadku koncertu) lub temat z wariacjami, 2) utwór dowolny, 3) etiuda.

Program (poza formami kameralnymi) powinien być wykonany z pamięci.

Klasa V

Uczeń:

- potrafi płynnie czytać proste utwory a'vista,
- zna notację i aplikaturę w obrębie pozycji I – IV,
- poznaje pozycję V,

- gra różnymi rodzajami artykulacji z zachowaniem swobodnego aparatu gry,
  - potrafi zrealizować tryl, mordent oraz naturalne flażolety,
  - rozwija umiejętność gry z wibracją,
  - korzysta z pomocy naukowych, takich jak strony internetowe, encyklopedie, szkoły gry na wiolonczelę,
  - rozwija umiejętność samodzielnej interpretacji utworu,
  - samodzielnie ćwiczy i koryguje popełniane błędy,
  - rozwija umiejętność współpracy z pianistą podczas pracy i występu,
  - potrafi grać w duecie z drugą wiolonczelą,
  - potrafi obiektywnie ocenić jakość swojego występu i wskazać na jego słabe i moce strony,
-
- rozwija umiejętność gry na pamięć,
  - zdobywa doświadczenie w obyciu ze sceną.

Program do realizacji

- 1) gama durowa i gama molowa przez trzy oktawy,
- 2) pasaże durowe i molowe, oraz tercje łamane przez dwie oktawy,
- 3) dwudźwięki- tercje, seksty przez jedną oktawę,
- 4) 2 etiudy o zróżnicowanym charakterze i problemach technicznych, ćwiczenia
- 5) dwie części sonaty, pierwsza lub druga i trzecia część koncertu albo temat z wariacjami, 2 utwory dowolne.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gama durowa lub molowa przez dwie lub trzy oktawy,
- 2) trzy pasaże
- 3) tercje łamane przez dwie oktawy,
- 4) dwudźwięki – tercje i seksty przez jedną oktawę,
- 5) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym

Gama powinna być wykonana z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego, 2) utwór dowolny.

Program (poza formami kameralnymi) powinien być wykonany z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego (preferowane koncerty), 2) utwór dowolny, 3) etiuda.

Program powinien być wykonany z pamięci.

Klasa VI

Uczeń:

- zna notację nutową i aplikaturę w obrębie pozycji I – VI,
- zna budowę akordów (dur, moll, septymowy) i potrafi je wykonać na instrumencie,
- opanował umiejętność gry do VI pozycji,
- realizuje dwudźwięki (tercje, seksty) ze zmianami pozycji,
- potrafi odczytać nuty w kluczu tenorowym i wiolinowym,
- opanował wibrację na podstawowym poziomie,
- poprawnie czyta a'vista prosty utwór w wolnym tempie,
- doskonalili samodzielną interpretację utworów,
- doskonalili umiejętność gry z pamięci i czytanie a'vista,
- doskonalili umiejętność gry zespołowej i z akompaniamentem,
- dokonuje samodzielnej analizy własnej gry,
- radzi sobie z treścią podczas występów publicznych,
- jest świadomym odbiorcą sztuki.

Program do realizacji

- 1) gamy krzyżkowe i bemolowe do 4 znaków przykluczowych przez trzy oktawy,
- 2) pasaże, tercje łamane, przez trzy oktawy,
- 3) dwudźwięki: tercje, seksty przez dwie oktawy,
- 4) co najmniej 2 etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, ćwiczenia,
- 5) trzy utwory dowolne
- 6) dwie kontrastujące części utworu cyklicznego (pierwsza lub druga i trzecia część w przypadku koncertu) lub temat z wariacjami w semestrze.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gama durowa lub molowa przez dwie lub trzy oktawy,
- 2) pasaże,
- 3) tercje łamane przez dwie oktawy,
- 4) dwudźwięki – tercje i seksty przez jedną oktawę w tonacji durowej, 5) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym.

Program powinien być wykonany z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego, 2) utwór dowolny.

Jedna pozycja powinna być wykonana z pamięci.

Program egzaminu końcowego

1) dwie kontrastujące części utworu cyklicznego albo pierwsza lub druga i trzecia część koncertu albo temat z wariacjami, 2) utwór dowolny.

3) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym lub utwór solowy

Jedna pozycja powinna być wykonana z pamięci.

Osiągnięcia ucznia na zakończenie szkoły I stopnia, cykl sześcioletni

Uczeń:

- potrafi samodzielnie stroić instrument,
- opanował podstawy techniki gry,
- posiada umiejętność prawidłowej gry a'vista łatwych utworów w wolnym tempie z uwzględnieniem poprawnej intonacji i precyzji rytmicznej,
- posiada umiejętność samodzielnej pracy nad utworem,
- posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów,
- posiada umiejętność koncentracji i opanowania tremy podczas występów,
- zna zasady przygotowania się do występu oraz zachowania w sytuacji scenicznej,
- posiada umiejętność dokonywania samooceny wykonanych utworów,
- posiada umiejętność współpracy z pianistą,
- posiada umiejętność gry w różnych formach muzykowania zespołowego,
- potrafi grać z pamięci utwory solo i z akompaniamentem.

Kryteria oceny ucznia

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie w sposób celujący, a jego wykonania charakteryzują się nieskazitelną intonacją,
- prezentuje grę wspaniałą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne,
- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych,
- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- prezentuje grę bardzo dobrą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,

- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych, - bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- prezentuje grę poprawną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej, - cechuje się systematycznością, - aktywnie uczestniczy w lekcjach.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postęp w dalszej nauce gry na instrumencie,
- prezentuje grę z pewnymi niedociągnięciami pod względem technicznym czy muzycznym,
- nie opanował dobrej techniki gry prawej lub lewej ręki,
- wykazuje niewielkie zaangażowanie w rozwój swych umiejętności.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nieprzekraczającymi możliwości ich nadrobienia,
- prezentuje grę z wyraźnymi błędami, brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy, - jest niesystematyczny w pracy i bierny na zajęciach, - ma częste braki w przygotowaniu do lekcji.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował zbytego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy,
- nie rokuje na dalszy rozwój muzyczny i techniczny.

WYMAGANIA EDUKACYJNE PRZEDMIOT GŁÓWNY – WIOŁONCZELA SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA, CYKL CZTEROLETNI

Klasa I

Uczeń:

- opanował umiejętność trzymania wiolonczeli i smyczka oraz zachowania prawidłowej postawy podczas gry,
- zna podstawowe elementy budowy wiolonczeli,
- zna podstawowe sposoby pielęgnacji/konserwacji instrumentu,
- opanował grę *arco* i *pizzicato*,
- potrafi używać całego smyczka oraz górnej i dolnej połowy w grze *arco*,
- rozwija umiejętność gry smyczkiem podstawowych rodzajów artykulacji: legato, staccato, detache,
- zna podstawowe środki wyrazu w zakresie dynamiki: forte, piano, diminuendo, crescendo,
- potrafi czytać nuty w kluczu basowym w obrębie I pozycji,
- potrafi nazwać te dźwięki,
- zna wartości nut i pauz: cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka, szesnastka,
- poznaje rytmy punktowane i potrafi poprawnie je wykonać,
- kształtuje umiejętność i nawyk samodzielnej (jak również z pomocą rodzica) pracy w domu,
- uczy się obycia ze sceną,
- rozwija umiejętność gry z pamięci.

Repertuar do realizacji w ciągu roku

- 1) gama durowa i molowa do trzech znaków,
- 2) dwa pasaże durowe, bądź molowe oraz tercje łamane przez jedną oktawę, 3) ok. 15 utworów o charakterze ćwiczeń i etiud, utwory dowolne.

Program prezentacji śródrocznej (w ramach audycji klasowej)

- 1) dwa utwory dowolne

Co najmniej jeden z utworów powinien być wykonany z pamięci.

Program prezentacji końcowo-rocznej (w ramach audycji klasowej)

- 1) dwa utwory dowolne o zróżnicowanym charakterze lub utwór dowolny i etiuda.

Co najmniej jeden utwór powinien być wykonany z pamięci.

Klasa II

Uczeń:

- rozwija umiejętność sprawnego czytania nut w I pozycji,
- opanował rozszerzoną pozycję i stosuje ją w obrębie I pozycji,
- gra całym smyczkiem oraz jego poszczególnymi częściami przy zachowaniu swobodnego aparatu gry,

- uczy się kontrolować jakość wydobywanego dźwięku, intonację, rytm,
- realizuje proste dwudźwięki,
- opanował umiejętność gry w IV pozycji,
- poznał ćwiczenia wprowadzające do zmian pozycji,
- zna oznaczenia podstawowe oznaczenia dynamiczne i potrafi je stosować w grze,
- rozwija umiejętność samodzielnej pracy w domu i autokorekty,
- rozwija umiejętność gry z pamięci,
- rozwija umiejętność gry z akompaniamentem oraz w zespole z drugą wiolonczelą,
- zdobywa doświadczenie w obyciu ze sceną.

Repertuar do realizacji w ciągu roku

- 1) dwie gamy durowe, dwie gamy molowe przez jedną lub dwie oktawy,
- 2) trzy pasaże oraz tercje łamane przez dwie oktawy,
- 3) ok. 15 utworów o charakterze ćwiczeń i etud, utwory dowolne.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gama durowa lub molowa w obrębie dwóch oktaw,
- 2) trzy pasaże (T, D i D7) oraz tercje łamane przez dwie oktawy,
- 3) etiuda (ew. etiuda z elementami dwudźwięków)

Program powinien być wykonany z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) etiuda lub ćwiczenie o dowolnym zagadnieniu technicznym
- 2) dwa utwory dowolne o zróżnicowanym charakterze,

Etiuda i jeden utwór dowolny powinien być wykonany z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) etiuda dowolnym zagadnieniu technicznym,
- 2) dwa utwory dowolne lub dwie części utworu cyklicznego lub pierwsza część koncertu (ew. druga i trzecia część koncertu) lub temat z wariacjami.

Gama i jeden utwór dowolny powinien być wykonany z pamięci.

Klasa III

Uczeń:

- gra różnymi rodzajami artykulacji z zachowaniem swobodnego aparatu gry,
- opanował grę w pozycjach I – IV,
- poznaje pozycje V i VI,

- rozwija umiejętność wibrowania,
- uczy się odczytywać dźwięki w kluczu tenorowym,
- zna i potrafi stosować podstawowe określenia agogiczne: accelerando, ritenuto, fermata,
- potrafi realizować proste dwudźwięki,
- potrafi realizować proste akordy,
- rozwija umiejętność samodzielnej pracy w domu, umie korzystać z metronomu,
- rozwija umiejętność gry z pamięci,
- rozwija umiejętność gry z akompaniamentem oraz w zespole,
- uczy się samodzielnie stroić instrument,
- zdobywa doświadczenie w obyciu ze sceną.

Program do realizacji w ciągu jednego roku nauczania

- 1) dwie gamy durowe, dwie gamy molowe przez dwie i trzy oktawy,
- 2) pasaże durowe i molowe oraz tercje łamane przez dwie oktawy,
- 3) dwudźwięki – tercje, seksty przez jedną oktawę,
- 4) cztery etiudy o zróżnicowanym charakterze i problemach technicznych,
- 5) dwie części formy cyklicznej (pierwsza lub druga i trzecia w przypadku koncertu) oraz utwór dowolny (ew. utwór na wiolonczelę solo) w semestrze.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gama durowa lub molowa przez dwie lub trzy oktawy,
- 2) trzy pasaże,
- 3) tercje łamane przez dwie oktawy w tonacji durowej,
- 4) dwudźwięki – tercje i seksty przez jedną oktawę,
- 5) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym (preferowana dwudźwiękowa).

Program powinien być wykonany z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego,
- 2) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym lub utwór dowolny,

Etiuda powinna być wykonana z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym,
- 2) dwie części dowolnego utworu cyklicznego (pierwsza lub druga i trzecia część w przypadku koncertu) lub temat z wariacjami, 3) utwór dowolny.

Program (poza formami kameralnymi) powinien być wykonany z pamięci.

Klasa IV

Uczeń:

- potrafi płynnie czytać proste utwory a'vista,
- zna notację i aplikaturę w obrębie pozycji I – VI,
- poznaje pozycję VII (uczniowie bardziej zaawansowani również pozycję kciukową),
- potrafi odczytać nuty w kluczu tenorowym i wiolinowym,
- zna budowę akordów (dur, moll, septymowy) i potrafi je wykonać na instrumencie,
- realizuje dwudźwięki (tercje, seksty) ze zmianami pozycji,
- gra różnymi rodzajami artykulacji z zachowaniem swobodnego aparatu gry,
- potrafi zrealizować tryl, mordent oraz naturalne flażolety,
- rozwija umiejętność gry z wibracją,
- korzysta z pomocy naukowych, takich jak strony internetowe, encyklopedie, szkoły gry na wiolonczelę,
- rozwija umiejętność samodzielnej interpretacji utworu,
- samodzielnie ćwiczy i koryguje popełniane błędy,
- rozwija umiejętność współpracy z pianistą podczas pracy i występu,
- potrafi grać w duecie z drugą wiolonczelą,
- potrafi obiektywnie ocenić jakość swojego występu i wskazać na jego słabe i moce strony,

- rozwija umiejętność gry na pamięć,
- doskonalą umiejętność gry zespołowej i z akompaniamentem,
- radzi sobie z treścią podczas występów publicznych,
- jest świadomym odbiorcą sztuki.

Program do realizacji w ciągu jednego roku nauczania

- 1) gamy krzyżkowe i bemolowe do 4 znaków przez trzy oktawy,
- 2) pasaże i tercje łamane przez trzy oktawy,
- 3) dwudźwięki – tercje, seksty (ew. oktawy – dla uczniów zaawansowanych) przez jedną lub dwie oktawy,
- 4) trzy etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych,
- 5) dwie części formy cyklicznej (pierwsza lub druga i trzecia w przypadku koncertu) oraz utwór dowolny (ew. utwór na wiolonczelę solo) w semestrze.

Program przesłuchania technicznego

- 1) gamy durowa lub molowa przez dwie lub trzy oktawy,
- 2) trzy pasaże,
- 3) tercje łamane przez dwie oktawy,
- 4) dwudźwięki – tercje i seksty przez jedną lub dwie oktawy, 5) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym.

Program powinien być wykonany z pamięci.

Program prezentacji śródrocznej

- 1) dwie części dowolnego utworu cyklicznego,
- 2) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym lub utwór na wiolonczelę solo.

Jedna pozycja powinna być wykonana z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego

- 1) dwie kontrastujące części utworu cyklicznego (pierwsza lub druga i trzecia część w przypadku koncertu) lub temat z wariacjami, 2) utwór dowolny (w tym utwór na wiolonczelę solo), 3) etiuda o dowolnym zagadnieniu technicznym.

Program (poza formami kameralnymi) powinien być wykonany z pamięci.

Osiągnięcia ucznia na zakończenie szkoły I stopnia, cykl czteroletni

Uczeń:

- potrafi samodzielnie stroić instrument,
- opanował podstawy techniki gry,
- posiada umiejętność prawidłowej gry a'vista łatwych utworów w wolnym tempie z uwzględnieniem poprawnej intonacji i precyzji rytmicznej,
- posiada umiejętność samodzielnej pracy nad utworem,
- posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów,
- posiada umiejętność koncentracji i opanowania tremy podczas występów,
- zna zasady przygotowania się do występu oraz zachowania w sytuacji scenicznej,
- posiada umiejętność dokonywania samooceny wykonanych utworów,
- posiada umiejętność współpracy z pianistą,
- posiada umiejętność gry w różnych formach muzykowania zespołowego,
- potrafi grać z pamięci utwory solo i z akompaniamentem.

Kryteria oceny ucznia

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie w sposób celujący, a jego wykonania charakteryzują się nieskazitelną intonacją,
- prezentuje grę wspaniałą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne,
- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych,
- bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- prezentuje grę bardzo dobrą technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- bierze udział w koncertach szkolnych i pozaszkolnych, - bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- prezentuje grę poprawną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- cechuje się systematycznością,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postęp w dalszej nauce gry na instrumencie,
- prezentuje grę z pewnymi niedociągnięciami pod względem technicznym czy muzycznym,
- nie opanował dobrej techniki gry prawej lub lewej ręki,
- wykazuje niewielkie zaangażowanie w rozwój swych umiejętności.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nieprzekraczającymi możliwości ich nadrobienia,
- prezentuje grę z wyraźnymi błędami, brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy, - jest niesystematyczny w pracy i bierny na zajęciach, - ma częste braki w przygotowaniu do lekcji.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował zbyteńnego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy,
- nie rokuje na dalszy rozwój muzyczny i techniczny.

KONTRABAS

I STOPIEŃ - cykl sześcioletni i cykl czteroletni.

1. Klasa I/c6 i I/c4 wykonują po jednym utworze w formie otwartego opisu klasowego lub sekcijnego. Utwór powinien być wykonany z pamięci solo z akompaniamentem lub w duecie z nauczycielem.
2. Klasa II/c6.
Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez jedną oktawę, triada I-IV-V7 i tercje.
Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
Egzamin promocyjny:
  - Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
  - Jeden utwór dowolny, miniatura, wykonany z pamięci z akompaniamentem.
3. Klasa III i IV/c6 oraz II/c4.
Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada I-IV-V7 i tercje. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
Egzamin promocyjny:
  - Etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
  - Dwa utwory dowolne wykonanie z minimum jeden pamięci z towarzyszeniem fortepianu. Jeden z utworów może być solo.
4. Klasa V/c6 i III c4.
Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada i tercje, gama moll w odmianach harmoniczna i melodyczna i triada I-IV-V7. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
Egzamin promocyjny:
  - Etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
  - Dwie zróżnicowane części Sonaty lub jedna część Koncertu ew. Concertino.
  - Utwór dowolny, miniatura solo lub z akompaniamentem
5. Klasa VI/c6 i IV/c4.
Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez jedną oktawę, triada I-IV-V7 i tercje. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
Egzamin końcowy:
  - Dwie etiudy o różnych problemach technicznych (dopuszcza się wykonanie z nut).
  - Dwie zróżnicowane części Sonaty lub jedna część Koncertu ew. Concertino.
  - Utwór dowolny solo lub z akompaniamentem.

GRA NA WIOLONCZELI II STOPIEŃ

-

Klasa I

- umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej,
- uczestniczenie w życiu muzycznym szkoły – koncerty, audycje,
- odróżnianie i definiowanie podstawowych gatunków muzyki /muzyka klasyczna, ludowa, rozrywkowa, jazz/,
- wykazywanie naturalnej potrzeby ekspresji i kreatywności artystycznej,
- dbałość o prawidłową intonację i jakość dźwięku,
- umiejętność posługiwania się dynamiką i zastosowanie właściwej agogiki.

Wymagania egzaminacyjne:

Przesłuchanie techniczne

- gamy dur-moll, tercje, pasaże, dwudźwięki w obrębie jednej oktawy.
- etiuda

Przesłuchanie śródroczne

- sonata (dwie kontrastujące części) z akompaniamentem, - utwór dowolny solo lub z akompaniamentem.

Egzamin promocyjny

- I lub II i III część koncertu z akompaniamentem, - utwór dowolny z akompaniamentem.

Klasa II

- doskonalenie aparatu gry,
- dbałość o prawidłową intonację i jakość dźwięku,
- prawidłowa korelacja prawej i lewej ręki,
- kształcenie teoretycznych podstaw gry na instrumencie, posługiwanie się systemem notacji muzycznej w zakresie klucza basowego, wiolinowego i tenorowego,

stosowanie podstawowych środków wyrazu muzycznego /agogika, dynamika, artykulacja, barwa i wibracja/,
- umiejętność koncentracji oraz opanowanie tremy podczas występu.

Wymagania egzaminacyjne:

-

Przesłuchanie techniczne

- gamy dur-moll, tercje, pasaże, dwudźwięki , - etiuda o różnej problematyce technicznej.

Przesłuchanie śródroczne

- sonata (dwie kontrastujące części) z akompaniamentem, - utwór dowolny solo lub z akompaniamentem.

Egzamin promocyjny

- I lub II i III część koncertu z akompaniamentem, - utwór dowolny z akompaniamentem.

Klasa III

- kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie,
- posługiwanie się techniką przygotowawczą
- stosowanie właściwego podziału smyczka,
- posługiwanie się podstawowymi sposobami artykulacji – detache, legato, portato, martele, staccato,
- dbałość o prawidłową intonację i jakość dźwięku,
- dbanie o poprawne wykonanie prostych akordów i dwudźwięków, - umiejętność frazowania, operowania barwą i zróżnicowanymi sposobami artykulacji.

Wymagania egzaminacyjne:

Przesłuchanie techniczne

- gamy dur-moll, tercje, pasaże, dwudźwięki,
- etiuda o różnej problematyce technicznej

Przesłuchanie śródroczne

- sonata (dwie kontrastujące części cz. I-II lub III-IV),

utwór dowolny z akompaniamentem.

Egzamin promocyjny

- I lub II i III część koncertu z akompaniamentem, - utwór dowolny z akompaniamentem.

Klasa IV

Zadania techniczno-muzyczne

- doskonalenie aparatu gry,
- dbanie o czystość intonacji i jakość dźwięku,
- uczestniczenie w życiu muzycznym szkoły,
- doskonalenie smyczkowania spiccato oraz staccato i sautille,
- umiejętność koncentracji oraz opanowanie tremy podczas występu,
- zdolność dokonywania właściwej analizy swojej gry, - ćwiczenie trylu i właściwa realizacja ozdobników.

Wymagania egzaminacyjne:

Przesłuchanie techniczne

- gamy dur-moll, paralelne, tercje, pasaże, dwudźwięki, gama chromatyczna,
- etiuda o różnej problematyce technicznej

Przesłuchanie śródroczne

- jedna część suity J. S. Bacha, - sonata staroklasyczna cz. I-II lub III-IV, - utwór dowolny.

Egzamin promocyjny

- I lub II i III część koncertu z akompaniamentem, - utwór dowolny z akompaniamentem.

Klasa V

- umiejętność precyzyjnego strojenia instrumentu,
- umiejętność współpracy z akompaniatorem,
- dbałość o prawidłową intonację i jakość dźwięku,
dobór właściwych metod samodzielnej pracy nad utworem,
- wykazywanie naturalnej potrzeby ekspresji i kreatywności artystycznej,
- sprawne przechodzenie z pozycji kciukowych i flażoletów w obu kierunkach,
- praca nad studiami orkiestrowymi,
- czytanie a vista z uwzględnieniem tempa, dynamiki i artykulacji.

Wymagania egzaminacyjne:

Przesłuchanie techniczne

- gamy dur-moll, paralelne, tercje, pasaże, gama chromatyczna dwoma i trzema palcami, dwudźwięki, gama flażoletami,
- etiuda lub kaprys

Przesłuchanie śródroczne

- preludium z suity J. S. Bacha - sonata (dwie kontrastujące części), - utwór dowolny.

Egzamin promocyjny

- I lub II i III część koncertu z akompaniamentem, - utwór dowolny z akompaniamentem.

Klasa VI

- przygotowanie programu dyplomowego,
- biegła gra w pozycjach zasadniczych i wysokich kciukowych,
- uczestniczenie w wydarzeniach muzycznych – koncerty znakomitych solistów, orkiestr, słuchanie nagrań wybitnych wiolonczelistów,
- obycie estradowe i opanowanie tremy,
- swobodna gra z akompaniamentem, - praca nad studiami orkiestrowymi.

Wymagania egzaminacyjne:

Przesłuchanie śródroczne

- dwie gamy, dur-moll, paralelne, tercje, pasaże, gama chromatyczna, dwudźwięki, gama flażoletami.
- jedna etiudy lub kaprys, może być dwudźwiękowy.

- sonata
- utwór dowolny z akompaniamentem,

Recital dyplomowy

- jedna etiuda,
- trzy części suity J. S. Bacha
- koncert z akompaniamentem /część I lub II i III/,
- utwór dowolny wirtuozowski lub dowolny z akompaniamentem.

Cały program winien być wykonany z pamięci

FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ I KRYTERIA OCENIANIA

- Każde półrocze nauki kończy się sprawdzianem umiejętności ucznia w formie przesłuchania technicznego lub przesłuchania śródrocznego,
- Końcoworoczną ocenę z instrumentu stanowi średnia ocen z przesłuchania/egzaminu, a także oceny pracy ucznia w ciągu każdego półrocza odzwierciedlającej systematyczność pracy, zaangażowanie ucznia i przygotowanie do lekcji.
- Grę ucznia podczas egzaminów promocyjnych, końcowych oraz przesłuchań śródrocznych, ocenia się wg następujących kryteriów:

Ocenę celujący (25 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ilość i treść opracowanych utworów spełniają najwyższe wymagania programowe w danej klasie, - wzorowo realizuje zadania techniczno –wykonawcze prezentowanych utworów,
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, proponuje rozwiązania nietypowe, trafne artystycznie,
- samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia,
- bierze udział w przesłuchaniach i konkursach,
- bierze udział w życiu koncertowym szkoły i środowiska, reprezentując osiągnięcia szkoły,
- gra jest wzorowa, a jej wartość artystyczna jest szczególnie wysoka i rzadko osiągnięta w szkole.

Ocenę bardzo dobry (21-24 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności zawartych w podstawie programowej danej klasy oraz czyni starania w kierunku realizacji trudniejszych utworów,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania, posiada wiedzę i sprawność samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych utworach bierze udział w koncertach klasowych, szkolnych i środowiskowych, ilością opanowanych utworów przekracza założenia programowe w danej klasie,
- bezbłędnie realizuje zadania techniczno-wyrazowe wykonywanych utworów,
- gra bezbłędnie technicznie, a jednocześnie interesująco od strony muzycznej.

Ocenę dobry (16-20 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres wiedzy i umiejętności określonych minimum programowym, potrzebnych do poprawnej realizacji utworów o przeciętnym stopniu trudności w zakresie danej klasy,
- poprawnie stosuje zdobytą wiedzę, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania techniczno – wyrazowe, rozumie relacje pomiędzy praktyczną i teoretyczną wiedzą wykonawczą, -gra poprawnie technicznie, rozumie treść wyrazową utworów.

Ocenę dostateczny (13-15 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- realizuje minimum wymagań programowych,

- wykazuje wyraźnie braki techniczno –wyrazowe i stylistyczne w wykonywanych utworach,
- nie wykazuje zainteresowania przedmiotem,
- przejawia niewielkie zdolności muzyczne
- nie rokuje nadziei na dalsze kształcenie w II stopniu ze względu na małe zdolności lub brak pracy -gra z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi.

Ocenę dopuszczającą (11-12 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- w stopniu niewystarczającym opanował minimum wymagań programowych obowiązujących w danej klasie lub realizuje program klasy niższej,
- w minimalnym zakresie spełnia wymogi edukacyjne, a braki wiedzy i umiejętności w znacznym stopniu uniemożliwiają dalsze kształcenie,
- w minimalnym stopniu rozwiązuje tylko niektóre problemy uniemożliwiają wykonywanie utworów oraz dalsze kształcenie,
- wykazuje lekceważący stosunek do przedmiotu lub całkowity brak zdolności.

Ocena dopuszczająca jest oceną niepromującą do następnej klasy.

Ocenę niedostateczną (0-10 pkt.) otrzymują uczeń, który:

- nie opanował niezbędnego minimum wymagań programowych określonych programem nauczania obowiązującego w danej klasie,
- nie spełnia wymagań edukacyjnych, ma duże braki w zakresie wiedzy i umiejętności technicznych.

Innymi formami sprawdzania osiągnięć ucznia są audycje klasowe, szkolne, a także koncerty środowiskowe.

Uczniowie wyróżniający się i spełniający wymagania ponadprogramowe mają możliwość reprezentowania szkoły na przesłuchaniach i konkursach.

GRA NA KONTRABASIE II STOPIEŃ

1. Klasa pierwsza:

- Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada i tercje, gama moll w odmianach harmoniczna i melodyczna i triada I-IV-V7. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
- Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
- Egzamin promocyjny- dwa utwory (miniatury) minimum jeden z fortepianem.

2. Klasa druga:

- Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada i tercje, gama moll w odmianach harmoniczna i melodyczna i triada I-IV-V7. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
- Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci

- Egzamin promocyjny- dwa utwory (miniatury) minimum jeden z fortepianem.

3. Klasa trzecia:

- Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada i tercje, gama moll w odmianach harmoniczna i melodyczna i triada I-IV-V7. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
- Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci
- Egzamin promocyjny- I część Koncertu, Concertino na pamięć z akompaniamentem, utwór dowolny solo lub z akompaniamentem.

4. Klasa czwarta:

- Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada i tercje, gama moll w odmianach harmoniczna i melodyczna i triada I-IV-V7. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
- Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
- Egzamin promocyjny: I część Koncertu, Concertino na pamięć lub dwie zróżnicowane części sonaty (dopuszcza się wykonanie z pulpitu) z akompaniamentem.

5 Klasa piąta:

- Sprawdzian techniczny (pierwsze półrocze): gama dur przez dwie oktawy, triada i tercje, gama moll w odmianach harmoniczna i melodyczna i triada I-IV-V7. Jedna etiuda techniczna (dopuszcza się wykonanie z nut)
- Sprawdzian półroczny: utwór dowolny (miniatura) z akompaniamentem wykonany z pamięci.
- Egzamin promocyjny- Koncert – część I lub II i III z akompaniamentem wykonany z pamięci oraz utwór dowolny solo lub z akompaniamentem.

6. Klasa szósta:

- Egzamin dyplomowy cz. I : dwie etiudy o różnych problemach technicznych.
- Egzamin dyplomowy cz. II: I lub II i III część koncertu, dwie zróżnicowane części sonaty oraz utwór dowolny. Program wykonany z pamięci z towarzyszeniem fortepianu. Utwór dowolny może być wykonany solo lub z zespołem.

WYMAGANIA EDUKACYJNE – GITARA/GRA NA GITARZE

CYKL SZEŚCIOLETNI

ZADANIA TECHNICZNE I WIADOMOŚCI:

Pierwszy rok nauczania

Budowa gitary, akcesoria, zasady konserwacji.

Postawa ucznia przy instrumencie, układ rąk i sposoby wydobywania dźwięków.

Arpeggio – proste formy.

Koordinacja pracy obu rąk.

Tłumienie strun prawą ręką.

Układy jedno-, dwu-, trzy- i czteropalcowe lewej ręki na jednej i kilku strunach.

Uderzanie dwudźwięków, trójdzźwięków i czterodźwięków.

Znajomość dźwięków na chwytni (gryfie) do V progu włącznie.

Notacja muzyczna i oznaczenia notacji gitarowej.

Przedtakt i odbitka.

Zachowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w szkole i przy ćwiczeniu w domu.

Gamy: majorowe: C, G, – jednogłosowo, przez jedną oktawę.

Drugi rok nauczania

Zmiany pozycji: na tej samej strunie oraz z wykorzystaniem pustej struny.

Tłumienie strun prawą i lewą ręką.

Arpeggio.

Rozszerzanie przestrzeni między palcowej lewej ręki.

Małe barre.

Próby wyeksponowania jednego spośród dwu głosów.

Rozszerzenie skali dźwięków do V progu włącznie a na strunie 1 i 2 do XII progu włącznie.

Rozpoczynanie i kończenie frazy.

Wartości nut i pauz do szesnastek włącznie.

Dynamika: p, mf, f,

Gamy: C, G, D, a – jednogłosowo, przez jedną lub dwie oktawy.

Trzeci rok nauczania

Rozwijanie niezależności palców lewej ręki przy zmianie chwytów.

Doskonalenie techniki arpeggio, zmian pozycji.

Łatwe formy legato (wstępujące i zstępujące).

Uderzenie apoyando.

Flażolety naturalne – sposób wykonania, notacja.

Ekspozowanie jednego głosu.

Takty złożone – parzyste i nieparzyste, rytm punktowany, synkopa, triola.

Dynamika crescendo i diminuendo.

Granie a'vista krótkich utworów.

Gamy: C, a, G, e, D, fis – jednogłosowo przez jedną lub dwie oktawy i w tercjach + kadencje

Czwarty rok nauczania

Doskonalenie techniki arpeggio, apoyando, legato.

Technika tremolo w klasycznym układzie.

Doskonalenie zdolności chwytowej, ruchliwości i elastyczności lewej ręki.

Zmiany pozycji różnymi sposobami.

Ornamentacja – przednutka, mordent.

Interpretacja utworu – frazowanie, progresja, kulminacja.

Próby samodzielnego stosowania dynamiki w utworach i ćwiczeniach.

Granie a'vista krótkich utworów.

Gamy: C, a, G, e, D, h, A, fis, F, d, jednogłosowo przez dwie oktawy i w sekstach, kadencje.

Piąty rok nauczania

Doskonalenie poznanych technik gitarowych.

Rozwijanie biegłości palcowej obu rąk.

Czytanie nut w obrębie całej skali instrumentu.

Toczek i tryl.

Flażolety sztuczne.

Próby samodzielnego przygotowania utworów.

Elementy wiedzy o interpretacji utworów i podstawowe różnice stylistyczne między utworami z różnych epok muzycznych.

Granie a'vista krótkich utworów.

Gamy – do czterech krzyżyków jednogłosowo przez dwie lub trzy oktawy i w oktawach + kadencje.

Szósty rok nauczania

Doskonalenie poznanych technik.

Wykorzystywanie gam, pasaży i kadencji do ćwiczenia poznanych problemów technicznych.

Poszerzanie wiedzy o interpretacji utworów.

Podstawowe znaki skróconej notacji akordów, symbole i chwytty schematyczne.

Utrwalanie poznanych wiadomości teoretycznych i praktycznych.

Gamy – do czterech krzyżyków jednogłosowo przez dwie lub trzy oktawy i w tercjach, sekstach, oktawach, kadencje.

Wymagania egzaminacyjne w każdej klasie

Program sprawdzianów i egzaminów – cykl sześcioletni

Klasa I:

- koncert dla rodziców
  - 1) utwór dowolny

Klasa II:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 gama (przez jedną oktawę + kadencja)
  - 2) 1 etiuda lub ćwiczenie
  - 3) 1 utwór dowolny
- egzamin promocyjny:
  - 1) 1 etiuda
  - 2) 1 utwór dowolny

Klasa III:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w tercjach + kadencje)
  - 2) 1 etiuda lub ćwiczenie
  - 3) 1 utwór dowolny
- egzamin promocyjny:
  - 1) 1 etiuda lub ćwiczenie
  - 2) 2 utwory dowolne

Klasa IV:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w sekstach + kadencje)
  - 2) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 3) 1 utwór dowolny
- egzamin promocyjny:
  - 1) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 2) 1 część sonatiny/sonaty lub temat z wariacjami lub utwór muzyki dawnej
  - 3) 1 utwór dowolny

Klasa V:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w oktawach + kadencje)
  - 2) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 3) 1 utwór dowolny
- egzamin promocyjny:
  - 1) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 2) 1 część sonatiny/sonaty lub temat z wariacjami lub utwór muzyki dawnej
  - 3) 1 utwór dowolny

Klasa VI:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w tercjach, oktawach + kadencje)
  - 2) 1 utwór do czytania a'vista
  - 3) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 4) 1 utwór dowolny
- **egzamin końcowy:**
  - 1) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym**
  - 2) 1 samodzielny utwór muzyki dawnej lub część suity**
  - 3) 1 utwór cykliczny w całości lub wybrane części**
  - 4) 1 utwór dowolny**

Program sprawdzianów i egzaminów powinien składać się z utworów z różnych epok.

Kryteria wymagań na poszczególne stopnie.

Ocena powinna być zindywidualizowana uwzględniająca możliwości i rozwój ucznia.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- a) prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- b) samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne,
- c) osiągnął sukcesy w przesłuchaniach regionalnych i ogólnopolskich lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- b) prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- c) bierze udział w koncertach szkolnych i poza szkolnych,
- d) bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie i prezentuje grę poprawną pod względem technicznym i muzycznym
- b) cechuje się systematycznością,
- c) aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- d) bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na instrumencie,
- b) prezentuje grę z małymi niedociągnięciami pod względem technicznym i muzycznym,
- c) wykazuje małe zaangażowanie w zakresie rozwoju swych umiejętności,
- d) jest mało aktywny na zajęciach.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował program z brakami nie przekreślającymi możliwości ich nadrobienia w dalszej nauce,
- b) prezentuje grę z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zaletami na postęp przy intensywnej pracy,
- c) prezentacja zdobytych umiejętności przy wydatnej pomocy nauczyciela,
- d) niesystematyczność w pracy i bierność na zajęciach,
- e) częste braki w przygotowaniu do lekcji.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie opanował niezbędnego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy,
- b) nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój techniczny

CYKL CZTEROLETNI

ZADANIA TECHNICZNE I WIADOMOŚCI:

Pierwszy rok nauczania

Budowa gitary, akcesoria, zasady konserwacji.

Postawa ucznia przy instrumencie, układ rąk i sposoby wydobywania dźwięków.

Arpeggio.

Koordynacja pracy obu rąk.

Realizowanie jedno-, dwu-, trzy- i czteropalcowych układów lewej ręki na jednej i kilku strunach.

Uderzanie dwudźwięków, trójdzźwięków i czterodźwięków.

Notacja muzyczna i oznaczenia notacji gitarowej.

Przedtakt i odbitka.

Zmiany pozycji: na tej samej strunie oraz z wykorzystaniem pustej struny.

Tłumienie strun prawą i lewą ręką

Rozszerzanie przestrzeni międzypalcowej lewej ręki.

Małe barre.

Próby wyeksponowania jednego spośród dwu głosów.

Znajomość dźwięków do V progu włącznie a na strunie 1 i 2 do XII progu włącznie.

Rozpoczynanie i kończenie frazy.

Wartości nut i pauz do szesnastek włącznie.

Dynamika: p, mf, f.

Gamy: majorowe: C, G, D, a – jednogłosowo, przez jedną lub dwie oktawy.

Dругi rok nauczania

Rozwijanie niezależności palców lewej ręki przy zmianie chwytów.

Doskonalenie techniki arpeggio, zmian pozycji.

Łatwe formy legato (wstępujące i zstępujące).

Uderzenie apoyando (melodiowe).

Flażolety naturalne – sposób wykonania, notacja.

Ekspozowanie jednego głosu.

Takty złożone – parzyste i nieparzyste, rytm punktowany, synkopa, triola.

Dynamika crescendo i diminuendo.

Doskonalenie techniki arpeggio, apoyando, legato.

Technika tremolo w klasycznym układzie.

Doskonalenie zdolności chwytowej, ruchliwości i elastyczności lewej ręki.

Zmiany pozycji różnymi sposobami.
Ornamentyka – przednutka, mordent.
Interpretacja utworu – frazowanie, progresja, kulminacja.
Próby samodzielnego stosowania dynamiki w utworach i ćwiczeniach.
Granie a'vista krótkich utworów.
Gamy: C, a, G, e, D, h, A, fis, F, d - jednogłosowo i w tercjach, sekstach + kadencje,

Trzeci rok nauczania

Doskonalenie poznanych technik gitarowych.
Rozwijanie biegiłości palcowej obu rąk.
Czytanie nut w obrębie całej skali instrumentu.
Toczek i tryl.
Próby samodzielnego przygotowania utworów.
Elementy wiedzy o interpretacji utworów i podstawowe różnice stylistyczne między utworami z różnych epok muzycznych.
Granie a'vista krótkich utworów.
Gamy – do czterech krzyżyków jednogłosowo przez dwie lub trzy oktawy oraz w tercjach, sekstach i oktawach + kadencje.

Czwarty rok nauczania

Doskonalenie poznanych technik. Wykorzystywanie gam, pasaży i kadencji do ćwiczenia poznanych problemów technicznych.
Poszerzanie wiedzy o interpretacji utworów.
Podstawowe znaki skróconej notacji akordów, symbole i chwytów schematyczne.
Utrwalanie poznanych wiadomości teoretycznych i praktycznych.
Gamy – do czterech krzyżyków jednogłosowo przez dwie lub trzy oktawy oraz w tercjach, sekstach i oktawach + kadencje.

Wymagania egzaminacyjne w każdej klasie

Program sprawdzianów i egzaminów – cykl czteroletni:

Klasa I:

- koncert dla rodziców
  - 1) utwór dowolny

Klasa II:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w tercjach + kadencje)
  - 2) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 3) 1 utwór dowolny
- egzamin promocyjny:
  - 1) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 2) 1 część sonatiny/sonaty lub temat z wariacjami lub utwór muzyki dawnej
  - 3) 1 utwór dowolny

Klasa III:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w sekstach i oktawach + kadencja)
  - 2) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym

- 3) 1 utwór dowolny
- egzamin promocyjny:
  - 1) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 2) 1 część sonatiny/sonaty lub temat z wariacjami lub utwór muzyki dawnej
  - 3) 1 utwór dowolny

Klasa IV:

- sprawdzian półroczny:
  - 1) 1 para gam (jednogłosowo oraz w tercjach i oktawach + kadencje)
  - 2) 1 utwór do czytania a'vista
  - 3) 1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym
  - 4) 1 utwór dowolny
- egzamin końcowy:
  - 1) **1 etiuda lub utwór o charakterze technicznym**
  - 2) **1 samodzielny utwór muzyki dawnej lub część suity**
  - 3) **1 utwór cykliczny w całości lub wybrane części**
  - 4) **1 utwór dowolny**

Program sprawdzianów i egzaminów powinien składać się z utworów z różnych epok.

Kryteria wymagań na poszczególne stopnie.

Ocena powinna być zindywidualizowana uwzględniająca możliwości i rozwój ucznia.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- a) prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- b) samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy techniczne i muzyczne,
- c) osiągnął sukcesy w przesłuchaniach regionalnych i ogólnopolskich lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- b) prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- c) bierze udział w koncertach szkolnych i poza szkolnych,
- d) bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie i prezentuje grę poprawną pod względem technicznym i muzycznym
- b) cechuje się systematycznością,
- c) aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- d) bierze aktywny udział w życiu klasy i szkoły.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na instrumencie,
- b) prezentuje grę z małymi niedociągnięciami pod względem technicznym i muzycznym,
- c) wykazuje małe zaangażowanie w zakresie rozwoju swych umiejętności,
- d) jest mało aktywny na zajęciach.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował program z brakami nie przekreślającymi możliwości ich nadrobienia w dalszej nauce,
- b) prezentuje grę z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy,
- c) prezentacja zdobytych umiejętności przy wydatnej pomocy nauczyciela,

d) niesystematyczność w pracy i bierność na zajęciach,

e) częste braki w przygotowaniu do lekcji.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

a) nie opanował niezbędnego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy,

b) nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój techniczny

WYMAGANIA EDUKACYJNE – GITARA II st.

Pierwszy rok nauczania:

Ustawienie prawidłowej postawy, korekta aparatu gry i sposobu wydobywania dźwięków. Praca nad elementami techniki gitarowej: ćwiczenia podstawowych wariantów uderzeń wszystkimi palcami, legato wstępujące i zstępujące.

Repertuar: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw i w tercjach lub sekstach, trójdźwięki, kadencje, minimum trzy lub dwie bardziej rozbudowane etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, dwa utwory muzyki dawnej, forma klasyczna (minimum dwie części jeśli wieloczęściowa), dwa utwory dowolne.

Drugi rok nauczania:

Realizacja prostej polifonii w utworach, eksponowanie głosów, zmiany rejestrów, frazowanie. Praca nad elementami techniki gitarowej: ozdobniki, tryle, tremolo, barré w różnych układach.

Repertuar: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw i w tercjach lub sekstach, trójdźwięki, kadencje, minimum trzy lub dwie bardziej rozbudowane etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, dwa utwory muzyki dawnej, forma klasyczna (minimum dwie części jeśli wieloczęściowa), dwa utwory dowolne.

Trzeci rok nauczania:

Rozwijanie techniki palcowej i zmian pozycji, realizacja kontrastowych zmian dynamicznych, agogicznych, punktów kulminacyjnych, polifoniczne prowadzenie głosów, czytanie nut a vista. Praca nad elementami techniki gitarowej: rozwijanie różnych wariantów uderzeń, vibrato, flazolety naturalne i sztuczne.

Repertuar: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw oraz w tercjach, sekstach, oktawach, minimum trzy lub dwie bardziej rozbudowane etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, dwa utwory muzyki dawnej, forma klasyczna (minimum dwie części jeśli wieloczęściowa), dwa utwory dowolne.

Czwarty rok nauczania:

Świadome podporządkowanie techniki celom muzycznym, rozpoznanie i stosowanie różnych stylów muzycznych, rozwijanie wyobraźni muzycznej, udział w zespole kameralnym. Praca nad elementami techniki gitarowej: różne warianty uderzeniowe w szybszych tempach, trudniejsze ozdobniki.

Repertuar: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw oraz w tercjach, sekstach, oktawach, decymach, trójdźwięki, kadencje, minimum trzy lub dwie bardziej rozbudowane etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, dwa utwory muzyki dawnej, forma klasyczna (minimum dwie części jeśli wieloczęściowa), dwa utwory dowolne, utwór kameralny.

Piąty rok nauczania:

Wykorzystanie efektów kolorystycznych, zrozumienie podstaw akompaniamentu. Praca nad elementami techniki gitarowej: pizzicato, portato, etouffe, glissando, zaawansowane formy tremolo, rasgueado.

Repertuar: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw oraz w tercjach, sekstach, oktawach, decymach, trójdźwięki, kadencje, minimum trzy lub dwie bardziej rozbudowane etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, dwa utwory muzyki dawnej, forma klasyczna (minimum dwie części jeśli wieloczęściowa), dwa utwory dowolne, utwór kameralny.

Szósty rok nauczania:

Przygotowanie do samodzielnego opracowania i artystycznego wykonania utworu. Praca nad elementami techniki gitarowej: rozwój wirtuozerii gitarowej.

Repertuar: dwie rozbudowane etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych, minimum dwie części sonaty lub sonatiny lub temat z wariacjami, minimum trzy części utworu dawnego lub fuga, utwór polski, utwór dowolny, utwór kameralny.

Formy sprawdzania wiedzy, w tym :

Sprawdziany techniczne i śródroczne.

Egzaminy promocyjne.

Występy publiczne w ramach audycji i koncertów organizowanych przez szkołę.

Występy w koncertach pozaszkolnych.

Udział w przesłuchaniach szkolnych, makroregionalnych i ogólnopolskich.

Udział w konkursach.

Ocena semestralna i końcoworoczna.

Egzamin Dyplomowy.

Kryteria oceniania

Ogólne kryteria oceniania (oceny cząstkowe)

- stan spełnienia wymagań edukacyjnych w danej klasie;
- poziom opanowania właściwego aparatu gry oraz stopień technicznego zaawansowania;
- poziom przyswojenia wiadomości określonych w wymaganiach dla danej klasy;
- indywidualna praca ucznia w ciągu roku oraz stopień jego aktywności na lekcjach;
- stopień realizacji wskazówek nauczyciela w pracy indywidualnej;
- walory artystyczne prezentacji.

Wymagania egzaminacyjne w każdej klasie

Pierwszy rok nauczania:

Program sprawdzianu technicznego: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw i w tercjach lub sekstach, trójdźwięki, kadencje, etiuda.

Program sprawdzianu śródrocznego: utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część, utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego po pierwszym roku nauczania: etiuda, utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część lub utwór cykliczny, utwór dowolny.

Drugi rok nauczania:

Program sprawdzianu technicznego: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaw oraz w tercjach i sekstach, trójdźwięki, kadencje, etiuda.

Program sprawdzianu śródrocznego: utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część, utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego po drugim roku nauczania: etiuda, utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część lub utwór cykliczny, utwór dowolny.

Trzeci rok nauczania:

Program sprawdzianu technicznego: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaf oraz w tercjach, sekstach i oktafach, trójdźwięki, kadencje, etiuda.

Program sprawdzianu śródrocznego: utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część, utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego po trzecim roku nauczania: etiuda, utwór muzyki dawnej, forma klasyczna w całości lub jej część lub utwór cykliczny, utwór dowolny.

Czwarty rok nauczania:

Program sprawdzianu technicznego: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaf oraz w tercjach, sekstach, oktafach i decymach, , trójdźwięki, kadencje, etiuda.

Program sprawdzianu śródrocznego: utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część, utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego po czwartym roku nauczania: etiuda, utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część lub utwór cykliczny, utwór dowolny.

Piąty rok nauczania:

Program sprawdzianu technicznego: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaf oraz w tercjach, sekstach, oktafach i decymach, , trójdźwięki, kadencje, etiuda.

Program sprawdzianu śródrocznego: utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część lub utwór cykliczny, utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego po piątym roku nauczania: etiuda, utwór muzyki dawnej, forma klasyczna w całości lub jej część lub utwór cykliczny, utwór dowolny.

Szósty rok nauczania:

Program sprawdzianu technicznego: dwie pary gam (dur i moll) w obrębie dwóch oktaf oraz w tercjach, sekstach, oktafach i decymach, , trójdźwięki, kadencje, etiuda.

Program sprawdzianu śródrocznego: utwór muzyki dawnej lub forma klasyczna w całości lub jej część, utwór dowolny.

Program egzaminu dyplomowego: jedna rozbudowana etiuda o zróżnicowanych problemach technicznych, minimum dwie części sonaty lub sonatiny lub temat z wariacjami, minimum trzy części utworu dawnego lub fuga, utwór kompozytora polskiego, utwór dowolny, utwór kameralny.

KLARNET I st. c.6

K l a s a I

(11/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 30 minut)

Uczeń:

- ▣ uczęszcza na koncerty, słucha muzyki z nagrań i interesuje się kulturą;
- ▣ zna w stopniu podstawowym historię swojego instrumentu;
- ▣ wykazuje zainteresowanie grą na instrumencie;
- ▣ zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- ▣ samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- ▣ zna podstawy techniki oddechu i zadęcia, niezbędne do dalszego rozwoju;
- ▣ utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz

poprawnie układa ręce i palce;

☐ zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato.

REPERTUAR DO REALIZACJI

☐ Gamy i pasaże majorowe, w tonacjach do jednego znaku przykluczowego, rytmicznymi półnutami i ćwierćnutami w tempie wolnym – legato i non legato;

☐ 10 prostych ćwiczeń, etiud;

☐ 4 proste utwory w tym 2 z pamięci;

☐ opanowanie 2 prostych duetów wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem.

☐ Prezentacja śródroczna

☐ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci

☐ Przesłuchanie techniczne

☐ Gama i pasaż majorowy non legato i legato;

☐ 1 etiuda;

☐ Program badania umiejętności

☐ 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a I I

(11/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 30 minut)

Uczeń:

☐ uczęszcza na koncerty, słucha muzyki z nagrań i interesuje się kulturą;

☐ zna w stopniu podstawowym historię swojego instrumentu;

☐ wykazuje zainteresowanie grą na instrumencie;

☐ zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;

☐ samodzielnie składa i rozkłada instrument;

☐ zna podstawy techniki oddechu i zadęcia, niezbędne do dalszego rozwoju;

☐ utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;

☐ zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato.

REPERTUAR DO REALIZACJI

☐ Gamy i pasaże majorowe, w tonacjach do dwóch znaku przykluczowego, rytmicznymi półnutami i ćwierćnutami w tempie wolnym – legato i non legato;

☐ 10 ćwiczeń, etiud;

- 4 utwory w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie prostych utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy drugiej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

Klasa III - (11/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 30 minut)

Uczeń:

- zna podstawową literaturę przeznaczoną na klarnet;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasáže majorowe i minorowe, do 2 znaków przykluczowych, rytmicznymi ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym – legato i non legato przez całą skalę instrumentu;
- 10 ćwiczeń, etiud;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie prostych utworów a'vista.

- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy trzeciej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a IV

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- zna podstawową literaturę przeznaczoną na klarnet;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasáže majorowe i minorowe, do 3 znaków przykluczowych, rytmicznymi ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym – legato i non legato przez całą skalę instrumentu;
- 10 ćwiczeń, etiud;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie prostych utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna

- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy czwartej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a V

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż akord.
- prawidłowo realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- potrafi samodzielnie lub z pomocą nauczyciela stroić instrument oraz wydobyć właściwą intonację;
- interpretuje utwory pod kierunkiem pedagoga zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie, koryguje popełniane błędy;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem i w zespołach kameralnych;
- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 3 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;
- czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- skala chromatyczna legato i staccato;
- 10 ćwiczeń, etiud;

- 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suita, wariacje;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem.
- czytanie prostych utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy piątej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a VI

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów;
- potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości;
- dysponuje biegłością palcową, umożliwiającą mu wykonanie wybranych utworów;
- zna zasady notacji muzycznej;
- dba o estetykę wykonania – jest wrażliwy na jakość techniczną i artystyczną dźwięku.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 4 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;
- czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- 10 ćwiczeń, etiud;
- 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suita, wariacje;
- 4 proste utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;

- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie prostych utworów a'vista.

▫ Prezentacja śródroczna

- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy legato i staccato;
- 1 etiuda wykonana z pamięci;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie etapu edukacyjnego
- 1 etiuda wykonana z nut;
- 2 utwory dowolne z akompaniamentem wykonane z pamięci lub
- 1 utwór dowolny wykonany z pamięci i minimum 2 przeciwstawne części utworu cyklicznego wykonane z nut.

WYMAGANIA EDUKACYJNE – I st. c.4 - KLARNET

klasa I

(2 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty, słucha muzyki z nagrań i interesuje się kulturą;
- zna w stopniu podstawowym historię swojego instrumentu;
- wykazuje zainteresowanie grą na instrumencie;
- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- zna podstawy techniki oddechu i zadęcia, niezbędne do dalszego rozwoju;
- utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- Gamy i pasaże majorowe, w tonacjach do jednego znaku przykluczowego, rytmicznymi półnutami i ćwierćnutami w tempie wolnym – legato i non legato;

- 10 prostych ćwiczeń, etiud;
- 4 utwory w tym 2 z pamięci;
- Opanowanie 2 prostych duetów wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem.

- Prezentacja śródroczna dla klasy pierwszej
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 1 etiuda;
- Program badania wiedzy i umiejętności ucznia klasy pierwszej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

klasa II

(2 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- zna podstawową literaturę przeznaczoną na klarnet;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- Samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- Prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- Prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- Samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- Odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- Koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasáže majorowe i minorowe, do 2 znaków przykluczowych, rytmicznymi ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym – legato i non legato przez całą skalę instrumentu;
- 10 ćwiczeń – etiud;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- Opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub

innym uczniem.

□ czytanie prostych utworów a'vista.

□ Prezentacja śródroczna

□ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;

□ utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.

□ Przesłuchanie techniczne

□ Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;

□ 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej;

□ Program egzaminu promocyjnego

□ 2 utwory dowolne z akompaniamentem, w tym jeden wykonany z pamięci.

klasa III

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

□ muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności;

□ zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż akord.

□ prawidłowo realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;

□ potrafi samodzielnie lub z pomocą nauczyciela stroić instrument oraz wydobyć właściwą intonację;

□ interpretuje utwory pod kierunkiem pedagoga zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;

□ samodzielnie i efektywnie, koryguje popełniane błędy;

□ jest przygotowany do gry z akompaniamentem i w zespołach kameralnych;

□ muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności;

□ bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;

□ dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;

□ czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym.

REPERTUAR DO REALIZACJI

□ Gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 4 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;

- Dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;
- Czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- Skala chromatyczna legato i staccato;
- 10 etiud;
- 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suita, wariacje;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- Opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem.
- czytanie prostych utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy legato i staccato;
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej;
- Program egzaminu promocyjnego
- 2 utwory dowolne z akompaniamentem, w tym jeden wykonany z pamięci.

klasa IV

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów;
- potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości;
- dysponuje biegłością palcową, umożliwiającą mu wykonanie wybranych utworów;
- zna zasady notacji muzycznej;
- dba o estetykę wykonania – jest wrażliwy na jakość techniczną i artystyczną dźwięku.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- Gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 4 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- Dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;

- ▣ Czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- ▣ 10 ćwiczeń, etiud;
- ▣ 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suite, wariacje;
- ▣ 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- ▣ Opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- ▣ czytanie prostych utworów a'vista.
- ▣ Prezentacja śródroczna
- ▣ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- ▣ utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- ▣ Przesłuchanie techniczne
- ▣ Gama i pasaż majorowy i minorowy legato i staccato;
- ▣ 1 etiuda wykonana z pamięci;
- ▣ Program egzaminu promocyjnego na zakończenie etapu edukacyjnego
- ▣ 1 etiuda wykonana z nut;
- ▣ 2 utwory dowolne z akompaniamentem wykonane z pamięci lub
- ▣ 1 utwór dowolny wykonany z pamięci i minimum 2 przeciwstawne części utworu cyklicznego wykonane z nut.

KRYTERIA OCENIANIA

Ocenę celujący (25 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ▣ realizuje program nauczania z klas programowo wyższych,
- ▣ w dużym stopniu sam potrafi rozczytać utwór, interesuje się doбором materiału nauczania,
- ▣ dużo słucha literatury saksofonowej(nie tylko), klasycznej i jazzowej.
- ▣ udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego
- ▣ wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi.
- ▣ uczestniczy w kursach, przesłuchaniach i konkursach regionalnych i krajowych (wysoko oceniany przez jurorów). Z każdego występu potrafi określić dobre i złe strony wykonawcze – z wnioskami do realizacji na przyszłość.

Ocenę bardzo dobry (21-24 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ▣ opanował materiał nauczania zgodnie z wymogami programowymi dla danej klasy.
- ▣ udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi.

☐ jest w dużym stopniu samodzielny, szybko reaguje na uwagi nauczyciela, posiada bardzo dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

Ocenę dobry (16-20 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

☐ opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie.

☐ jest samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

☐ występuje tylko na koncertach szkolnych i klasowych.

Ocenę dostateczny (13-15 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

☐ w małym stopniu, opanował materiał nauczania danej klasy, wykonuje utwory o mniejszym stopniu trudności.

☐ w małym stopniu potrafi rozczytać utwór samodzielnie. Wymaga dużej pomocy nauczyciela

☐ jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada przeciętny słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

☐ występy artystyczne ograniczają się do koncertów klasy.

☐ systematycznie uczęszcza na zajęcia.

Ocenę dopuszczający (11-12 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

☐ w małym stopniu opanował program nauczania obowiązujący w danej klasie.

☐ jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada słaby słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

☐ regularnie uczęszcza na zajęcia

Ocenę niedostateczny (do 10 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnił wymagań edukacyjnych danej klasy,

- nie wykazuje zainteresowania nauką gry na instrumencie.

WYMAGANIA EDUKACYJNE – II st. – GRA NA KLARNECIE

Klasa pierwsza:

- zapoznanie ucznia z historią i budową instrumentu –

uczniowie

rozpoczynający naukę

- korekty dotyczące zadęcia, oddechu, postawy, układu rąk w zależności od stopnia

zaawansowania ucznia i przeprowadzenie koniecznych zmian,

- opanowanie skali instrumentu oraz swobodne poruszanie się w obrębie dźwięków e – g³

- kształtowanie prawidłowego oddechu i emisji dźwięku,

- rozwijanie biegłości palcowej

- ćwiczenia i etiudy (10),

- czytanie nut a'vista

- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu

- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże:

Uczniowie rozpoczynający naukę gry na instrumencie bez wcześniejszego przygotowania instrumentalnego:

Gamy i pasaże durowe do 4 znaków przykluczowych w obrębie 2 oktaf – całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami - z pamięci. Gamy durowe w pochodach tercjowych.

Uczniowie z przygotowaniem instrumentalnym – po szkole I stopnia:

Gamy i pasaże dur i moll- harmoniczne i melodyczne do 4 znaków do e³ – ósemkami i szesnastkowymi biegnikami.

Tercje w gamach dur i moll. Gamy durowe powinny być wykonane staccato, molowe – legato.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu z pamięci
- Gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu z pamięci
- Gra a vista

Klasa druga:

- praca nad warsztatem oddechowym,

- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku i całym instrumencie

- postawa – ćwiczenia na rozluźnienie,
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia palcowe,
- poszerzenie skali (w miarę możliwości),
- ćwiczenia wyrabiające biegłość poruszania się w ramach całej skali instrumentu,
- doskonalenie czytania nut, czytanie nut a'vista,
- ćwiczenia i etiudy (do wyboru w ramach potrzeb i problemów - Sześć etiud o zróżnicowanej problematyce.
- granie duetów lub form zespołowych
- nabywanie umiejętności samodzielnego strojenia do fortepianu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu: 2 miniatury lub jeden utwór w formie koncertu, sonaty, tematu z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże:

Gamy i pasaże durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne do 5 znaków przykluczowych – w skali do g3 – ósemkami i szesnastkowymi biegnikami.

Tercje w gamach dur i moll. Gamy durowe powinny być wykonywane staccato, molowe – legato.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu – co najmniej jedna część utworu cyklicznego oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu – co najmniej jedna część utworu cyklicznego oraz utwór dowolny

- Gra a vista

Klasa trzecia:

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia,
- praca nad swobodą wydobywania dźwięku – ćwiczenia warsztatowe,
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ozdobniki: tryl, mordent, przednutka,
- rozwijanie gry pamięciowej,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- rozwijanie skali i swobody poruszania się w różnych rejestrach,
- rozszerzanie możliwości dynamicznych,
- ćwiczenia i etiudy techniczne i melodyczne w semestrze (osiem etiud o zróżnicowanej problematyce).
- czytanie a vista (ćwiczenia),
- dwa mniejsze utwory z towarzyszeniem fortepianu lub utwór cykliczny.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze),

Gamy i pasaże:

Gamy i pasaże dur i moll – harmoniczne i melodyczne do 6 znaków przykluczowych w obrębie skali e-g³. Gamy dur – staccato, moll – legato. Pasaże durowe, molowe, dominanta septymowa. Interwały: tercje i kwarty. Gama chromatyczna w skali e-ga³.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Klasa czwarta:

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- praca nad skalą instrumentu,
- ćwiczenia rozgrywające
- czytanie nut a'vista,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne 7 w semestrze,
- początki nauczania gry podwójnego staccato i glissanda – w zależności od stopnia zawansowania ucznia
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert lub concertino, sonata lub sonatina, temat z wariacjami itd.
- zagadnienia związane z grą kameralną
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista □ Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Program egzaminu promocyjnego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista □ Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Gamy i pasaże:

Gamy i pasaże durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach, w obrębie skali e-g3. Gama dur – staccato, moll – legato. Pasaże dur, moll, dominanta septymowa. Interwały: tercje, kwarty, kwinty. Gama chromatyczna w skali e-g3.

Klasa piąta:

- ćwiczenia rozgrywające,
- czytanie nut a'vista,
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry zespołowej,
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne - dziesięć etiud o zróżnicowanej problematyce.
- praca nad podwójnym staccatem i glissandem
- praca nad budową frazy, interpretacja utworów z różnych epok
- samodzielne opracowanie utworu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, temat z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże:

Gamy durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach w obrębie skali e-a3.

Gamy dur – staccato, moll – legato. Pasaże dur, moll, zwiększone, zmniejszone, dominanta septymowa. Interwały w gamach durowych: tercje, kwarty, kwinty, seksty. Gama chromatyczna w skali e-g3. Skala cało-tonowa od dźwięków e i f.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Skala całotonowa od e i f
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Program egzaminu promocyjnego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Skala całotonowa od e i f
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista □ Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Klasa szósta:

- ćwiczenia rozgrywające,
- interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki,
- etiudy techniczne i melodyczne (do 10)
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem,
- czytanie nut a'vista,
- praca nad podwójnym staccatem i glissandem
- dwa utwory cykliczne oraz utwór dowolny
- przygotowanie programu dyplomowego

Gamy i pasaże:

Gamy durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach w obrębie skali e-a3.

Gamy durowe staccato, molowe legato. Pasaże: durowe, molowe, zwiększone, zmniejszone, dominanta septymowa. Gamy durowe w interwałach: tercje, kwarty, kwinty, seksty, septymy, oktawy. Skala chromatyczna od e-a3. Skale całotonowe od e i f-a3. Transpozycja in C i in A.

Program egzaminu dyplomowego:

- Poprawne wykonanie dwóch etud o zróżnicowanej problematyce technicznej,
- Przygotowane fragmenty studiów orkiestrowych
- Koncert lub concertino
- Sonata lub sonatina
- Utwór dowolny

Jeden z powyższych utworów wykonany z pamięci

KRYTERIA OCENIANIA

Ocenę celujący otrzymuje uczeń który:

- ☐ Dokładnie opanował materiał przewidziany w programie nauczania, a ponad to posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające ponad ten program.
- ☐ Brał udział w przesłuchaniach regionalnych, konkursach ogólnopolskich lub międzynarodowych uzyskując czołowe lokaty.
- ☐ Jego gra na egzaminie promocyjnym jest bezbłędna pod względem technicznym i interesująca od strony muzycznej.
- ☐ Systematycznie i aktywnie współpracuje z pedagogiem i z akompaniatorem.
- ☐ Angażuje się w życie szkoły poprzez grę w orkiestrze szkolnej i innych działających w niej zespołach.

Ocenę bardzo dobry otrzymuje uczeń który:

- ▣ Dokładnie opanował materiał wynikający z programu nauczania wykazując zainteresowanie jego poszerzeniem.
- ▣ Brał udział w przesłuchaniach makroregionalnych oraz audycjach muzycznych organizowanych w szkole.
- ▣ Reprezentował szkołę na koncertach organizowanych poza szkołą.
- ▣ Jego gra na egzaminie promocyjnym jest bezbłędna pod względem technicznym i interesująca od strony muzycznej.
- ▣ Systematycznie i aktywnie współpracuje z pedagogiem i z akompaniatorem.

Ocenę dobry otrzymuje uczeń który:

- ▣ Realizuje zadania wynikające z programu nauczania lecz nie przekracza jego założeń.
- ▣ Brał udział w organizowanych w szkole przesłuchaniach między-szkolnych, szkolnych oraz audycjach muzycznych.
- ▣ Na egzaminie promocyjnym gra poprawnie pod względem technicznym oraz interesująco pod względem muzycznym.
- ▣ Systematycznie współpracował z pedagogiem i akompaniatorem realizując ich zalecenia.

Ocenę dostateczny otrzymuje uczeń który:

- ▣ Realizuje wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania.
- ▣ Brał udział w konkursie szkolnym oraz w audycji muzycznej z pozytywnym wynikiem.
- ▣ Na egzaminie promocyjnym wykazuje braki techniczne i muzyczne rokujące jednak nadzieje na możliwość rozwoju tych umiejętności.
- ▣ Brakiem systematyczności w pracy, powoduje narastanie zaległości.

Ocenę dopuszczający otrzymuje uczeń który:

- ▣ Nie spełnił wymagań edukacyjnych przewidzianego w programie nauczania.
- ▣ Nie brał udziału w konkursach (obowiązkowych) oraz audycjach muzycznych.
- ▣ Na egzaminie promocyjnym wykazuje duże braki techniczne, muzyczne oraz intonacyjne nie wykluczające jednak możliwości postępów w dalszej nauce.
- ▣ Wykazuje brak systematyczności i pilności we współpracy z pedagogiem.
- ▣ Rokuje nadzieje na nadrobienie zaległości w przypadku umożliwienia powtórzenia klasy.

Ocena dopuszczająca z instrumentu głównego jest oceną niepromującą, umożliwia jednak powtórzenie klasy.

Ocenę niedostateczny otrzymuje uczeń który:

- ▣ Wyraźnie odbiega od wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania dla danej klasy.
- ▣ Nie brał udziału w obowiązkowych konkursach oraz w audycjach muzycznych.

- Na egzaminie promocyjnym wykazuje elementarne braki techniczne, muzyczne oraz intonacyjne wykluczające możliwość dalszej nauki.
- Wykazuje brak systematyczności oraz pilności we współpracy z nauczycielem, a także brak zainteresowania przedmiotem.
- Nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój muzyczny oraz na możliwość nadrobienia zaległości.

OBÓJ I st.

Kl. I

Okres I

- zapoznanie ucznia z budową instrumentu oraz sposobami konserwacji,
- omówienie zasad gry na oboju,
- oddech na instrumencie dętym – zestaw ćwiczeń wzbogacany w miarę możliwości ucznia,
- wydobywanie dźwięku na stroiku – prawidłowe ułożenie stroika,
- zachowanie odpowiedniej postawy w trakcie gry na oboju – ćwiczenia przed lustrem połączone z autoobserwacją,
- wydobywanie podstawowych dźwięków,
- stopniowe rozszerzanie skali instrumentu
- wykonywanie prostych, znanych utworów (piosenek), również z akompaniamentem fortepianu,
- krótkie autorskie ćwiczenia dostosowane do indywidualnych możliwości ucznia,
- wykonanie gam i pasaży majorowych w tonacjach do 3 znaków przykluczowych granych całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami w obrębie skali c^1 - c^3 , w wolnym tempie, z pamięci.
- granie łatwych duetów.
- wykonanie do 8 etiud lub ćwiczeń technicznych.
- wykonanie do 3 krótkich utworów z fortepianem lub bez akompaniamentu.
- wystąpienie przynajmniej raz w semestrze na audycji lub koncercie szkolnym.

Okres II

- oddech na instrumencie dętym – zestaw ćwiczeń wzbogacany w miarę możliwości ucznia,
- prawidłowe ułożenie stroika,
- zachowanie odpowiedniej postawy w trakcie gry na oboju – ćwiczenia przed lustrem połączone z autoobserwacją,
- wydobywanie podstawowych dźwięków,
- stopniowe rozszerzanie skali instrumentu
- wykonywanie prostych, znanych utworów (piosenek), również z akompaniamentem fortepianu,
- krótkie autorskie ćwiczenia dostosowane do indywidualnych możliwości ucznia,
- wykonanie gam i pasaży majorowych w tonacjach do 3 znaków przykluczowych granych całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami w obrębie skali c^1 - c^3 , w wolnym tempie, z pamięci.
- granie łatwych duetów.
- wykonanie do 8 etiud lub ćwiczeń technicznych.
- wykonanie do 3 krótkich utworów z fortepianem lub bez akompaniamentu.
- wystąpienie przynajmniej raz w semestrze na audycji lub koncercie szkolnym.

Przesłuchanie końcoworoczne – nieobowiązkowe.

Wykonanie:

- ▣ przygotowanej gamy i pasaży majorowego non legato, legato, wybranej z tonacji do 3 znaków przykluczowych,
- ▣ dwóch ćwiczeń lub etiud zawierających różne problemy techniczne,
- ▣ utworu solowego z pamięci np. miniatura, wybrana część formy cyklicznej - z towarzyszeniem fortepianu lub bez akompaniamentu.

Kl. II

Okres I

- ▣ dalsza praca nad oddechem – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza
- ▣ zadęcie i artykulacja
- ▣ postawa – ćwiczenia rozluźniające ręce i gardło
- ▣ kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia gamowe
- ▣ artykulacja – legato i non legato
- ▣ wykonanie gam i pasaży majorowych w tonacjach do 3 znaków przykluczowych z zastosowaniem różnych układów metrycznych.
- ▣ Granie gam minorowych harmonicznymi i melodycznymi do 3 znaków przykluczowych w obrębie skali b-d³ non legato, legato w tempie umiarkowanym.
- ▣ Gamy majorowe w pochodach tercjowych.
- ▣ - wykonanie do 8 etiud zawierające różne problemy techniczne.
- ▣ - wykonanie duetów.
- ▣ - granie do 3 krótkich utworów solowych z akompaniamentem lub solo.
- ▣ - jeden występ publiczny w semestrze (konkurs techniczny, popis klasowy itp.)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- ▣ przygotowanych gam-majorowej i minorowej harmonicznymi i melodycznymi oraz pasaży, tercji w tonacjach określonych w „wymaganiach edukacyjnych”, w tempie umiarkowanym,
- ▣ dwóch etiud lub ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne,

Część repertuarowa:

- ▣ utworu solowego z pamięci np. miniatura, wybrana część formy cyklicznej - z towarzyszeniem fortepianu lub bez akompaniamentu.

Okres II

- ▣ dalsza praca nad oddechem – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza
- ▣ zadęcie i artykulacja
- ▣ postawa – ćwiczenia rozluźniające ręce i gardło
- ▣ kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia gamowe
- ▣ artykulacja – legato i non legato
- ▣ wykonanie gam i pasaży majorowych w tonacjach do 3 znaków przykluczowych z zastosowaniem różnych układów metrycznych.
- ▣ Granie gam minorowych harmonicznymi i melodycznymi do 3 znaków przykluczowych w obrębie skali b-d³ non legato, legato w tempie umiarkowanym.
- ▣ Gamy majorowe w pochodach tercjowych.
- ▣ wykonanie do 8 etiud zawierające różne problemy techniczne.
- ▣ wykonanie duetów.
- ▣ granie do 3 krótkich utworów solowych z akompaniamentem lub solo.
- ▣ jeden występ publiczny w semestrze (konkurs techniczny, popis klasowy itp.)

Przesłuchanie techniczne:

- ▣ przygotowanych gam-majorowej i minorowej harmonicznej i melodycznej oraz pasaży, tercji w tonacjach określonych w „wymaganiach edukacyjnych”, w tempie umiarkowanym,
- ▣ dwóch etiud lub ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne,

Program egzaminu promocyjnego:

- ▣ utwór solowy np. miniatura, wybrana część formy cyklicznej - z towarzyszeniem fortepianu lub bez akompaniamentu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Kl. III

Okres I

- ▣ oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia,
- ▣ zwrócenie większej uwagi na swobodę wydobywania dźwięku – ćwiczenia na stroiku (bez instrumentu), „luźne gardło”, naturalny i swobodny układ rąk,
- ▣ rozszerzanie możliwości dynamicznych
- ▣ czytanie a vista (ćwiczenia)
- ▣ wykonanie gam i pasaży majorowych oraz minorowych do 4 znaków przykluczowych w obrębie skali b-f³ z zastosowaniem różnej artykulacji i dynamiki oraz różnych układów metrycznych w tempie umiarkowanym.
- ▣ Granie gam w pochodach tercjowych.
- ▣ Granie gam minorowych harmonicznych i melodycznych.
- ▣ wykonywanie ćwiczeń technicznych ułatwiających pokonanie problemów zawartych w przerabianych etiudach, wybranych z materiału „szkół” lub ułożonych przez pedagoga, tzw. „wprawek technicznych”.
- ▣ do 8 ćwiczeń (w tym etiudy)
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie muzykalności
- ▣ utwory solowe: do 3 mniejszych z akompaniamentem lub jeden większy minimum 2 części (sonatina, sonata, suita, wariacje).
- ▣ wystąpienie przynajmniej raz w semestrze na audycji lub koncercie szkolnym.

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- ▣ przygotowanej gamy majorowej i minorowej - harmonicznej i melodycznej oraz pasaży, w tempie umiarkowanym,
- ▣ gamy majorowej w układzie tercjowym,
- ▣ dwóch etiud lub ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne,

Część repertuarowa:

- ▣ dwa drobne utwory z akompaniamentem lub solo lub jednego cyklicznego-minimum 1 część oraz utwór dowolny- utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Okres II

- ▣ oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia,
- ▣ zwrócenie większej uwagi na swobodę wydobywania dźwięku – ćwiczenia na stroiku (bez instrumentu), „luźne gardło”, naturalny i swobodny układ rąk,
- ▣ rozszerzanie możliwości dynamicznych
- ▣ czytanie a vista (ćwiczenia)

□ wykonanie gam i pasaży majorowych oraz minorowych do 4 znaków przykluczowych w obrębie skali b-f³ z zastosowaniem różnej artykulacji i dynamiki oraz różnych układów metrycznych w tempie umiarkowanym.

□ Granie gam w pochodach tercjowych.

□ Granie gam minorowych harmoniczných i melodycznych.

□ wykonywanie ćwiczeń technicznych ułatwiających pokonanie problemów zawartych w przerabianych etiudach, wybranych z materiału „szkół” lub ułożonych przez pedagoga, tzw. „wprawek technicznych”.

□ do 8 ćwiczeń (w tym etiudy)

□ granie duetów

□ rozwijanie muzykalności

□ utwory solowe: do 3 mniejszych z akompaniamentem lub jeden większy minimum 2 części (sonatina, sonata, suita, wariacje).

□ wystąpienie przynajmniej raz w semestrze na audycji lub koncercie szkolnym.

Przesłuchanie techniczne:

Wykonanie:

-przygotowanej gamy majorowej, gamy minorowej harmoniczných i melodycznej oraz pasaży w tempie umiarkowanym,

-gamy majorowej w układzie tercjowym,

-dwóch etiud lub ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne,

Program egzaminu promocyjnego:

Wykonanie:

dwóch drobnych utworów z akompaniamentem lub solo lub jednego cyklicznego-minimum 1 część oraz utwór dowolny- utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.. Z pamięci utwór dowolny lub minimum jedna część formy cykliczných.

Kl. IV

Okres I

□ oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwa), emisja dźwięku,

□ dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie – do 8 etiud lub ćwiczeń

□ wykonywanie ćwiczeń technicznych ułatwiających pokonanie problemów zawartych w przerabianych etiudach, wybranych z materiału „szkół” lub ułożonych przez pedagoga, tzw. „wprawek technicznych”.

□ wykonanie gam i pasaży majorowych oraz minorowych w obrębie skali b-f³ z zastosowaniem różnej artykulacji i dynamiki oraz różnych układów metrycznych w tempie umiarkowanym, szybkim.

□ Gamy w pochodach tercjowych..

□ Granie gam minorowych harmoniczných i melodycznych.

□ rozwijanie muzykalności

□ gra a vista.

□ utwory solowe: np. koncert, sonata, sonatina, miniatura, wariacje itp.(min. 2 części).

□ duety lub formy zespołowe

□ wystąpienie przynajmniej raz w semestrze na audycji lub koncercie szkolnym.

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Wykonanie:

- ▣ przygotowanej gamy majorowej, gamy minorowej harmoniczej i melodycznej oraz pasaży w tempie umiarkowanym,
- ▣ gamy majorowej w układzie tercjowym,
- ▣ dwóch etiud lub ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne,

Część repertuarowa:

Wykonanie:

- dwóch drobnych utworów z akompaniamentem lub solo lub jednego cyklicznego-minimum 1 część oraz utwór dowolny- utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Okres II

- ▣ oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwa), emisja dźwięku,
- ▣ dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie – do 8 etiud lub ćwiczeń
- ▣ wykonywanie ćwiczeń technicznych ułatwiających pokonanie problemów zawartych w przerabianych etiudach, wybranych z materiału „szkół” lub ułożonych przez pedagoga, tzw. „wprawek technicznych”.
- ▣ wykonanie gam i pasaży majorowych oraz minorowych w obrębie skali b-f³ z zastosowaniem różnej artykulacji i dynamiki oraz różnych układów metrorrymicznych w tempie umiarkowanym, szybkim.
- ▣ Gamy w pochodach tercjowych..
- ▣ Granie gam minorowych harmoniczych i melodycznych.
- ▣ rozwijanie muzykalności
- ▣ gra a vista.
- ▣ utwory solowe: np. koncert, sonata, sonatina, miniatura, wariacje itp.(min.2 części)
- ▣ duety lub formy zespołowe
- ▣ wystąpienie przynajmniej raz w semestrze na audycji lub koncercie szkolnym.

Przesłuchanie techniczne:

Poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej. Gra a vista.

Program egzaminu końcowego:

Wykonanie:

jednego utworu cyklicznego (min. 2 części) i utwór dowolny lub dwóch dowolnych z akompaniamentem lub solo - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

WYMAGANIA EDUKACYJNE – GRA NA OBOJU

II stopień

KLASA I

Minimum wymagań programowych

- Gamy i pasaże majorowe do 2 znaków, ćwierćnutami w tempie umiarkowanym;
- Gamy majorowe w pochodach tercjowych;
- 10 ćwiczeń (etiud) o różnych problemach technicznych;
- 2 krótkie utwory z fortepianem.

Program egzaminu

- Przygotowana gama i pasaż (do 2 znaków);
- Gama w pochodach tercjowych;
- 2 etiudy o różnej problematyce technicznej;
- Utwór z akompaniamentem fortepianu – wykonany z pamięci.

KLASA II

Minimum wymagań programowych

- Gamy i pasaże majorowe do 4 znaków, legato, staccato w tempie umiarkowanym;
- Gamy majorowe w pochodach tercjowych;
- Gamy minorowe do 2 znaków;
- 10 wybranych ćwiczeń (etiud) o różnych problemach technicznych;
- 2 utwory z akompaniamentem

Program egzaminu

- Wybrane gamy i pasaże (majorowe w tonacjach do 4 znaków, minorowe do 2 znaków);
- Gamy w pochodach tercjowych;
- 2 etiudy o różnej problematyce;
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu – wykonany z pamięci.

KLASA III

Minimum wymagań programowych

- Gamy i pasaże majorowe i minorowe – harmoniczne i melodyczne do 4 znaków w różnych rodzajach artykulacji;
- Gamy majorowe w pochodach tercjowych;
- 15 etiud o różnych problemach technicznych;
- 3 utwory z towarzyszeniem fortepianu.

Program egzaminu

- Gamy majorowe i minorowe – harmoniczne i melodyczne do 5 znaków, pasaże i pochody tercjowe;
- 2 etiudy o różnej problematyce technicznej;
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu – wykonany z pamięci.

KLASA IV

Minimum wymagań programowych

- Gamy majorowe i minorowe, harmoniczne i melodyczne do 6 znaków w różnych rodzajach artykulacji;
- Pasaże majorowe i minorowe, dominanta septymowa;
- 15 etiud o różnych problemach technicznych;
- 3 utwory z fortepianem lub solo.

Program egzaminu

- Wybrane przez komisję gamy majorowe i minorowe wraz z pozostałymi składnikami (możliwość losowania gamy);
- 2 etiudy ; jedna przygotowana, druga wybrana przez komisję z przerobionych w ciągu roku szkolnego;

- Utwór z towarzyszeniem fortepianu lub solo – wykonany z pamięci.

KLASA V

Minimum wymagań programowych

- Gamy majorowe i minorowe, harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach w różnych rodzajach artykulacji;
- Pasaże majorowe i minorowe, dominanta septymowa;
- Gamy majorowe i minorowe harmoniczne w pochodach tercjowych;
- Gamy majorowe w interwałach kwartowych (dopuszcza się wykonanie w dłuższych wartościach i tempie umiarkowanym);
- 15 etiud o różnych problemach technicznych;
- 3 utwory z fortepianem lub solo

Program egzaminu

- Wybrane przez komisję gamy majorowe i minorowe wraz z pozostałymi składnikami;
- 2 etiudy – w tym jedna wybrana przez komisję z przerobionych w ciągu roku;
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu lub solo wykonany z pamięci.

KLASA VI

Minimum wymagań programowych

- Gamy majorowe i minorowe, harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach w różnych rodzajach artykulacji;
- Pasaże majorowe, minorowe, dominanta septymowa;
- Gamy majorowe i minorowe (harmoniczna) w pochodach tercjowych;
- Gamy majorowe w interwałach kwartowych;
- 15 etiud o różnych programach technicznych; 3 utwory z towarzyszeniem fortepianu lub solo (formy cykliczne);

Obowiązkowe przesłuchanie techniczne

- Gamy majorowe i minorowe, harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach wraz z pozostałymi składnikami;
- 2 etiudy o różnych problemach technicznych, w tym jedna wybrana przez komisję;
- Przygotowane fragmenty utworów literatury orkiestrowej.

EGZAMIN DYPLOMOWY

- KONCERT
- SONATA
- UTWÓR DOWOLNY

Repertuar egzaminu dyplomowego powinien obejmować utwory różnych epok. Jeden utwór należy wykonać z pamięci.

WYMAGANIA EDUKACYJNE – KLARNET I stopień

K l a s a I

(11/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 30 minut)

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- Prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;

- ▣ rozwija zainteresowanie kulturą;
- ▣ zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;
- ▣ zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- ▣ utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- ▣ zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- ▣ samodzielnie składa i rozkłada instrument.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- ▣ Gamy i pasaże majorowe, w tonacjach do jednego znaku przykluczowego, rytmicznymi półnutami i ćwierćnutami w tempie wolnym – legato i non legato;
- ▣ 10 prostych ćwiczeń – etiud;
- ▣ 4 proste utwory w tym 2 z pamięci;
- ▣ opanowanie 2 prostych duetów wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem.

- ▣ Prezentacja śródroczna
- ▣ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci
- ▣ Przesłuchanie techniczne
- ▣ Gama i pasaż majorowy non legato i legato;
- ▣ 1 etiuda;
- ▣ Program badania umiejętności
- ▣ 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a I I

(11/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 30 minut)

Uczeń:

- ▣ uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- ▣ Prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;
- ▣ rozwija zainteresowanie kulturą;
- ▣ zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;
- ▣ zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- ▣ utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- ▣ zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- ▣ samodzielnie składa i rozkłada instrument.

REPERTUAR DO RALIZACJI

- ▣ Gamy i pasaże majorowe, w tonacjach do jednego znaku przykluczowego, rytmicznymi półnutami i ćwierćnutami w tempie wolnym – legato i non legato;
- ▣ 10 ćwiczeń – etiud;
- ▣ 4 utwory w tym 2 z pamięci;
- ▣ opanowanie 2 prostych duetów wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- ▣ czytanie prostych utworów a'vista.

- ▣ Prezentacja śródroczna
- ▣ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;

- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy drugiej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a III

Klasa III - (11/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 30 minut)

Uczeń:

- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 2 znaków przykluczowych, rytmicznymi ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym – legato i non legato przez całą skalę instrumentu;
- 10 ćwiczeń – etiud;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie prostych utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.

- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy trzeciej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a IV

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;

- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością.

REPERTUAR DO RALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 3 znaków przykluczowych, rytmicznymi ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym – legato i non legato przez całą skalę instrumentu;
- 10 ćwiczeń – etiud;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie utworów a'vista.

▫ Prezentacja śródroczna

- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy;
- Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy czwartej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a V

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- muzykuje w zespole ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności w grupie, odczuwa przyjemność z muzykowania zespołowego;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż akord;
- prawidłowo odczytuje realizuje i struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- samodzielnie stroi instrument oraz dba o właściwą intonację;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, koryguje własne błędy;
- poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach muzycznych;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- wykazuje szczególne zainteresowanie grą na instrumencie.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 4 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;

- ▣ czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- ▣ skala chromatyczna legato i staccato;
- ▣ 10 ćwiczeń, etiud;
- ▣ 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- ▣ opanowanie 2 duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- ▣ czytanie utworów a'vista.
- ▣ Prezentacja śródroczna
- ▣ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- ▣ utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- ▣ Przesłuchanie techniczne
- ▣ Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- ▣ 2 etiudy;
- ▣ Program egzaminu promocyjnego na zakończenie klasy czwartej
- ▣ 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a VI

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- ▣ wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce;
- ▣ osiągnął podstawowy stopień biegłości palcowej;
- ▣ zna zasady notacji muzycznej;
- ▣ dba o estetykę wykonania, jest wrażliwy na jakość dźwięku;
- ▣ zna sposoby stosowania wibracji na instrumencie;
- ▣ potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- ▣ 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 4 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- ▣ dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;
- ▣ czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- ▣ 10 ćwiczeń, etiud;
- ▣ 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suita, wariacje;
- ▣ 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- ▣ opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- ▣ czytanie utworów a'vista.
- ▣ Prezentacja śródroczna
- ▣ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- ▣ utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- ▣ Przesłuchanie techniczne
- ▣ Gama i pasaż majorowy i minorowy legato i staccato;
- ▣ 1 etiuda wykonana z pamięci;

- ☐ Program egzaminu promocyjnego na zakończenie etapu edukacyjnego
- ☐ 1 etiuda wykonana z nut;
- ☐ 2 utwory dowolne z akompaniamentem wykonane z pamięci lub
- ☐ 1 utwór dowolny wykonany z pamięci i minimum 2 przeciwstawne części utworu cyklicznego wykonane z nut.

Ocenę bardzo dobry (21-24 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ opanował materiał nauczania zgodnie z wymogami programowymi dla danej klasy.
- ☐ udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego

wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi.

- ☐ jest w dużym stopniu samodzielny, szybko reaguje na uwagi nauczyciela, posiada bardzo dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

Ocenę dobry (16-20 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie.
- ☐ jest samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.
- ☐ występuje tylko na koncertach szkolnych i klasowych.

Ocenę dostateczny (13-15 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ w małym stopniu, opanował materiał nauczania danej klasy, wykonuje utwory o mniejszym stopniu trudności.
- ☐ w małym stopniu potrafi rozczytać utwór samodzielnie. Wymaga dużej pomocy nauczyciela
- ☐ jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada przeciętny słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.
- ☐ występy artystyczne ograniczają się do koncertów klasy.
- ☐ systematycznie uczęszcza na zajęcia.

Ocenę dopuszczający (11-12 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ w małym stopniu opanował program nauczania obowiązujący w danej klasie.
- ☐ jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada słaby słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.
- ☐ regularnie uczęszcza na zajęcia

Ocenę niedostateczny (do 10 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnił wymagań edukacyjnych danej klasy,
- nie wykazuje zainteresowania nauką gry na instrumencie.

Wymagania edukacyjne – I st. c.4 – SAKSOFON

K l a s a I

(2 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- ☐ uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- ☐ prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;

- rozwija zainteresowanie kulturą;
- zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;
- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- Gamy i pasaże majorowe, w tonacjach do 1 znaku przykluczowego, rytmicznymi półnutami i ćwierćnutami w tempie wolnym – legato i non legato;
- 10 prostych ćwiczeń – etiud;
- 4 proste utwory w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem.

- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 1 etiuda;
- Program badania wiedzy i umiejętności ucznia klasy pierwszej
- 2 utwory dowolne w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a I I

(2 jednostki lekcyjnej tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;

- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metrytmiczne, dynamiczne i agogiczne;
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 2 znaków przykluczowych, rytmicznymi ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym – legato i non legato przez całą skalę instrumentu;
- 10 ćwiczeń – etiud;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;

- czytanie prostych utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne
- Gama i pasaż majorowy i minorowy non legato i legato;
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej;
- Program egzaminu promocyjnego
- 2 utwory dowolne z akompaniamentem, w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a III

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- muzykuje w zespole ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności w grupie, odczuwa przyjemność z muzykowania zespołowego;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż akord;
- prawidłowo odczytuje realizuje i struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- samodzielnie stroi instrument oraz dba o właściwą intonację;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, koryguje własne błędy;
- poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach muzycznych;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- wykazuje szczególne zainteresowanie grą na instrumencie.

REPERTUAR DO RALIZACJI

- 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 3 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;
- czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- skala chromatyczna legato i staccato;
- 10 ćwiczeń – etiud;
- 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suite, wariacje;
- 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- czytanie utworów a'vista.
- Prezentacja śródroczna
- 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- Przesłuchanie techniczne

- ▣ Gama i pasaż majorowy i minorowy legato i staccato;
- ▣ 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej;
- ▣ Program egzaminu promocyjnego
- ▣ 2 utwory dowolne z akompaniamentem, w tym jeden wykonany z pamięci.

K l a s a IV

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo – 2 lekcje po 45 minut)

Uczeń:

- ▣ wykorzystuje poznana wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce;
- ▣ osiągnął podstawowy stopień biegłości palcowej;
- ▣ zna zasady notacji muzycznej;
- ▣ dba o estetykę wykonania, jest wrażliwy na jakość dźwięku;
- ▣ zna sposoby stosowania vibracji na instrumencie;
- ▣ potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

REPERTUAR DO REALIZACJI

- ▣ 4 gamy i pasaże majorowe i minorowe, do 4 znaków przykluczowych, rytmicznymi ósemkami i szesnastkami w tempie umiarkowanym – legato i staccato przez całą skalę instrumentu;
- ▣ dominanta septymowa w gamach majorowych prosta i rozłożona;
- ▣ czterodźwięk zmniejszony w gamach minorowych prosty i rozłożony;
- ▣ 10 ćwiczeń, etiud;
- ▣ 2 utwory cykliczne w całości, lub części z wybranych form: koncert, sonata, suita, wariacje;
- ▣ 4 utwory z akompaniamentem w tym 2 z pamięci;
- ▣ opanowanie 2 prostych duetów, lub 2 utwory zespołowe wykonanych z nauczycielem lub innym uczniem;
- ▣ czytanie utworów a'vista.
- ▣ Prezentacja śródroczna
- ▣ 2 utwory dowolne w tym 1 wykonany z pamięci;
- ▣ utwór lub fragment utworu odczytany a'vista.
- ▣ Przesłuchanie techniczne
- ▣ Gama i pasaż majorowy i minorowy legato i staccato;
- ▣ 1 etiuda wykonana z pamięci;
- ▣ Program egzaminu promocyjnego na zakończenie etapu edukacyjnego
- ▣ 1 etiuda wykonana z nut;
- ▣ 2 utwory dowolne z akompaniamentem wykonane z pamięci lub
- ▣ 1 utwór dowolny wykonany z pamięci i minimum 2 przeciwstawne części utworu cyklicznego wykonane z nut.

Ocenę celujący (25 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ▣ realizuje program nauczania z klas programowo wyższych,
- ▣ w dużym stopniu sam potrafi rozczytać utwór, interesuje się doбором materiału nauczania,
- ▣ dużo słucha literatury saksofonowej(nie tylko), klasycznej i jazzowej.
- ▣ udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego
- ▣ wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi.

☐ uczestniczy w kursach, przesłuchaniach i konkursach regionalnych i krajowych (wysoko oceniany przez jurorów). Z każdego występu potrafi określić dobre i złe strony wykonawcze – z wnioskami do realizacji na przyszłość.

Ocenę bardzo dobry (21-24 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ opanował materiał nauczania zgodnie z wymogami programowymi dla danej klasy.
- ☐ udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi.
- ☐ jest w dużym stopniu samodzielny, szybko reaguje na uwagi nauczyciela, posiada bardzo dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

Ocenę dobry (16-20 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie.
- ☐ jest samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.
- ☐ występuje tylko na koncertach szkolnych i klasowych.

Ocenę dostateczny (13-15 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ w małym stopniu, opanował materiał nauczania danej klasy, wykonuje utwory o mniejszym stopniu trudności.
- ☐ w małym stopniu potrafi rozczytać utwór samodzielnie. Wymaga dużej pomocy nauczyciela
- ☐ jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada przeciętny słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.
- ☐ występy artystyczne ograniczają się do koncertów klasy.
- ☐ systematycznie uczęszcza na zajęcia.

Ocenę dopuszczający (11-12 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- ☐ w małym stopniu opanował program nauczania obowiązujący w danej klasie.
- ☐ jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada słaby słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.
- ☐ regularnie uczęszcza na zajęcia

Ocenę niedostateczny (do 10 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnił wymagań edukacyjnych danej klasy,
- nie wykazuje zainteresowania nauką gry na instrumencie.

GRA NA SAKSOFONIE II st.

KLASA I

- Zapoznanie ucznia z historią i budową saksofonu.
- wykształcenie prawidłowego oddechu, postawy grającego, trzymanie instrumentu, układ rąk, wydobycia dźwięku, zadęcia, rola języka.
- Gamy dur i moll w skali, jaką uczeń na tym etapie nauczania dysponuje, tercje, biegniki, pasaż, D7, akord zmniejszony.
- do 10 etud w semestrze
- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym
- czytanie nut a vista

Program przesłuchania śródrocznego: Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie umiarkowanym

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jeden z pamięci).

Program egzaminu:

Gama dur i moll (przygotowana) – tercje, biegniki, pasaże, D7, czterodźwięk zmniejszony

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa drobne utwory z akompaniamentem (w tym jeden wykonany z pamięci)

KLASA II - Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie i postawę podczas gry na saksofonie

- Gamy: dur i moll w całej skali instrumentu (b – fis), pasaż, pasaż rozłożony, D7,

D7 rozłożony, odległości tercjowe w dur, gama na stopniach (ćwierćnutami i ósemkami), tempo umiarkowane i wolne, non legato.

- 10 etiud w semestrze

- Cztery utwory z akompaniamentem (w tym dwa wykonane z pamięci)

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

Program przesłuchania śródrocznego: Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie

umiarkowanym

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jeden z pamięci).

Program egzaminu:

Gama dur i moll (przygotowana) – tercje, biegniki, pasaż, D7, czterodźwięk zmniejszony

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (z pamięci).

KLASA III - Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie i postawę podczas gry na saksofonie

- Gamy: dur i moll w całej skali instrumentu (b – fis), pasaż, pasaż rozłożony, D7,

D7 rozłożony, odległości tercjowe w dur i moll, gama na stopniach (ćwierćnutami i ósemkami), tempo umiarkowane i wolne, non legato

- Cztery utwory z akompaniamentem, w tym dwie większe formy (w tym przynajmniej dwie z pamięci).

- 10 etiud w semestrze

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

Program przesłuchania śródrocznego: Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie

umiarkowanym i szybkim

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jeden z pamięci).

Program egzaminu:

Wszystkie gamy do wyboru komisji (losowanie) zgodnie z wymaganiami w klasie III.

Z 10 ostatnio zrealizowanych etiud (dwie wybrane przez ucznia, pozostałe do wyboru komisji).

Jedna większa forma z akompaniamentem (z pamięci). Jeden utwór wybrany z podanej

literatury.

KLASA IV - Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie, intonację i postawę podczas gry na saksofonie

- Gamy: dur i moll , pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe, kwartowe, w dur (tercje w moll harmonicznej, gama na stopniach non legato i legato, tempo umiarkowane.

- Gama chromatyczna, pasaże zmniejszone, zwiększone, gama całotonowa.

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

- do 20 etiud problemowych

- Duety

- Koncert (całość)

- Sonata lub inna forma cykliczna

Program przesłuchania śródrocznego: Gama dur i moll do wyboru komisji egzaminacyjnej – tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie umiarkowanym i szybkim

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jedna większa forma).

Program egzaminu:

Wszystkie gamy do wyboru komisji egzaminacyjnej (losowanie).

Z 10 ostatnio zrealizowanych etiud (dwie wybrane przez ucznia, pozostałe do wyboru komisji).

Koncert

Sonata lub inna forma cykliczna.

KLASA V - Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie, intonację i postawę podczas gry na saksofonie

-Gamy: dur i moll , pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe, kwartowe, kwintowe w dur (tercje w moll harmonicznej, gama na stopniach staccato i legato, tempo umiarkowane i szybkie.

- Gama chromatyczna, pasaże zmniejszone, zwiększone, gama całotonowa

- do 20 etiud o różnorodnych problemach

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

- 20 etiud problemowych

- Duety

- Koncert (całość)

- Sonata lub inna forma cykliczna

- transpozycja

- studia orkiestrowe

Program przesłuchania śródrocznego: Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, kwarty, kwinty, seksty, septymy, biegniki, pasaż, D7

oraz rozłożony w tempie szybkim, legato i non legato

Dwie etiudy o różnych problemach

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jedna większa forma).

Program egzaminu:

Wszystkie gamy do wyboru komisji egzaminacyjnej (losowanie).

Z 10 ostatnio zrealizowanych etiud (dwie wybrane przez ucznia, pozostałe do wyboru komisji) Koncert,

Sonata lub inna forma cykliczna

Jedna mniejsza forma – np. miniatura

KLASA VI

- Gamy: dur i moll , pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe, kwartowe, kwintowe, sekstowe, septymowe i oktawy w dur (tercje w moll harmonicznej, gama na stopniach staccato i legato, tempo umiarkowane i szybkie.

Skala chromatyczna, pasaże zmniejszone, zwiększone, skala całotonowa

Wszystkie gamy zgodnie z wymaganiami w klasie VI

- gra a`vista

- 10 etiud problemowych

- Koncert

- Sonata lub inna forma cykliczna np. suita, temat z wariacjami itp.

- Inna forma z akompaniamentem lub solo

- studia orkiestrowe

- transpozycja

Program egzaminu dyplomowego:

Utwory:

- Koncert

- Sonata, lub inna forma cykliczna np. suita, temat z wariacjami itp.

- Utwór dowolny

Jeden z powyższych utworów wykonany z pamięci.

WALTORNIA

DLA KLAS I - VI CYKLU SZESZCIOLETNIEGO ORAZ I - IV CYKLU CZTEROLETNIEGO

Cykl 4-letni

Klasa I

Uczeń: -zna budowę i zasady konserwacji instrumentu. - zna zasady prawidłowego aparatu gry (postawa, ułożenie rąk, poprawny oddech/wydech, poprawna pozycja języka, formowanie zadęcia, intonacja, barwa dźwięku), - zna elementy techniki gry: (rozwijanie umiejętności czytania zapisu muzycznego, w tym a vista, wybrane rodzaje artykulacji, rozwijanie biegłości palców, prawidłowe operowanie oddechem/wydechem, precyzja rytmiczna), - zna elementy interpretacji: (różnicowanie dynamiki, rozwijanie wrażliwości na jakość dźwięku, intonację, frazowanie), - zna zasady notacji właściwej dla waltorni, gamy i pasaże majorowe do 2 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali gd2, półnutami, ćwierćnutami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowane wykonane z pamięci.

Klasa II

Uczeń: -doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - samodzielnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości tekst nutowy, uwzględniając metrum, oznaczenia dynamiczne i agogiczne, -samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, - jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych, - rozwija umiejętność gry pamięciowej, gamy i pasaże majorowe i minorowe do 2 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali e-e2, półnutami, ćwierćnutami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa III

Uczeń: - doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - rozwija umiejętność czytania nut a vista, - jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych. - rozwija umiejętność gry pamięciowej, - jest przygotowany do występów estradowych z uwzględnieniem technik pamięciowego opanowania utworu, koncentracji, pokonywania tremy oraz właściwego zachowania na scenie, - jest przygotowany do gry w zespołach kameralnych, duetach, triach, gamy i pasaże majorowe i minorowe do 3 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali d-f2, ćwierćnutami, ósemkami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa IV

Uczeń: -doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - rozwija umiejętność czytania nut a vista, - rozwija umiejętność gry z akompaniamentem oraz grę pamięciową, - jest przygotowany do występów estradowych z uwzględnieniem technik pamięciowego opanowania utworu, koncentracji, pokonywania tremy oraz właściwego zachowania na scenie, - jest przygotowany do gry w zespołach kameralnych, duetach, triach, zna gamy i pasaże majorowe i minorowe do 5 znaków przykluczowych, pochody tercjowe, w skali c-g2, ćwierćnutami, ósemkami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

W KAŻDEJ Z KLAS WPROWADZANE SĄ ELEMENTY IMPROWIZACJI, KTÓRA POMAGA ROZWINĄĆ WRAŻLIWOŚĆ I KREATYWNOŚĆ MUZYCZNĄ. UCZEŃ DOSTAJE RÓŻNE ZADANIA, DZIĘKI KTÓRYM MOŻE SAM SWOBODNIE MUZYKOWAĆ. IMPROWIZACJA JEST BARDZO WAŻNA W KSTAŁCENIU JAKO ELEMENT ROZWOJU MUZYKALNOŚCI CZŁOWIEKA.

Cykl 6-letni

Klasa I

Uczeń: - zna budowę i zasady konserwacji instrumentu. - zna zasady prawidłowego aparatu gry (postawa, ułożenie rąk, poprawny oddech/wydech, poprawna pozycja języka, formowanie zadęcia, intonacja, barwa dźwięku), - zna elementy techniki gry (rozwijanie umiejętności czytania zapisu muzycznego, w tym a vista, wybrane rodzaje artykulacji, rozwijanie biegiwości palców, prawidłowe operowanie oddechem/wydechem, precyzja rytmiczna), - zna elementy interpretacji: (różnicowanie dynamiki, rozwijanie wrażliwości na jakość dźwięku, intonację, frazowanie), - zna zasady notacji właściwej dla waltorni. gamy i pasaże majorowe do 2 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali gd2, półnutami, ćwierćnutami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa II

Uczeń : -doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - samodzielnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości tekst nutowy, uwzględniając metrum, oznaczenia dynamiczne i agogiczne, - samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, - jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych, - rozwija umiejętność gry pamięciowej, gamy i pasaże majorowe i minorowe do 2 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali g-e2, półnutami, ćwierćnutami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa III

Uczeń: - doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - rozwija umiejętność czytania nut a vista, - jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych, - rozwija umiejętność gry pamięciowej, - jest przygotowany do występów estradowych z uwzględnieniem technik pamięciowego opanowania utworu, koncentracji, pokonywania tremy oraz właściwego zachowania na scenie, - jest przygotowany do gry w zespołach kameralnych, duetach, triach, gamy i pasaże majorowe do 3 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali fe2, ćwierćnutami, ósemkami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa IV

Uczeń: - doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - rozwija umiejętność czytania nut a vista, - jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych, - rozwija umiejętność gry pamięciowej, - jest przygotowany do występów estradowych z uwzględnieniem technik pamięciowego opanowania utworu, koncentracji, pokonywania tremy oraz właściwego zachowania na scenie, - jest przygotowany do gry w zespołach kameralnych, duetach, triach, gamy i pasaże minorowe do 3 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali e-f2, ćwierćnutami, ósemkami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa V

Uczeń: - doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - rozwija umiejętność czytania nut a vista, - jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych. rozwija umiejętność gry pamięciowej, - jest przygotowany do występów estradowych z uwzględnieniem technik pamięciowego opanowania utworu, koncentracji, pokonywania tremy oraz właściwego zachowania na scenie, - jest przygotowany do gry w zespołach kameralnych, duetach, triach, gamy i pasaże majorowe i minorowe do 4 znaków przykluczowych, pochody tercjowe w skali g-g2, ćwierćnutami, ósemkami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

Klasa VI

Treść nauczania: Uczeń - doskonali sprawność techniczną w oparciu o podstawy nabyte w poprzednim roku, - rozwija umiejętność czytania nut a vista, - rozwija umiejętność gry z akompaniamentem oraz grę pamięciową, - jest przygotowany do występów estradowych z uwzględnieniem technik pamięciowego opanowania utworu, koncentracji, pokonywania tremy oraz właściwego zachowania na scenie, - jest przygotowany do gry w zespołach kameralnych, duetach, triach, gamy i pasaże majorowe do 5 znaków

przykluczowych, pochody tercjowe, w skali cg2, ćwierćnutami, ósemkami, legato, non legato, w dynamice mezzoforte, tempo umiarkowanie wykonane z pamięci.

W KAŻDEJ Z KLAS WPROWADZANE SĄ ELEMETY IMPROWIZACJI, KTÓRA POMAGA ROZWINĄĆ WRAŻLIWOŚĆ I KREATYWNOŚĆ MUZYCZNĄ. UCZEŃ DOSTAJE RÓŻNE ZADANIA, DZIĘKI KTÓRYM MOŻE SAM SWOBODNIE MUZYKOWAĆ. IMPROWIZACJA JEST BARDZO WAŻNA W KSTAŁCENIU JAKO ELEMET ROZWOJU MUZYKALNOŚCI CZŁOWIEKA.

KRYTERIA OCENIANIA

Ocenę:

Celującą(6) 25 pkt. - otrzymuje uczeń, który bez zarzutu realizuje materiał klasy programowo wyższej; jego gra jest nie tylko wzorowa, ale jej wartość artystyczna jest szczególnie wysoka i wykraczająca poza poziom danej klasy; bierze udział w konkursach, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły – czynny udział w koncertach i audycjach na terenie szkoły i poza nią.

Bardzo dobrą(5) 21-24 pkt. - otrzymuje uczeń, który bez zarzutu wykonał swój program, w tempie, z pamięci, bez zatrzymywania w trakcie utworu, prawidłowo realizując problemy wykonawcze w nim zawarte. Jego gra jest bezbłędna technicznie, a jednocześnie interesująca od strony muzycznej.

Dobłą(4) 16-20 pkt. - otrzymuje uczeń wykonujący swój program z pamięci poprawnie pod względem technicznym i muzycznym, ale z niewielkimi pomyłkami; tempo gry jest trochę wolniejsze. Zakres niedociągnięć nie skutkuje jednak problemami w dalszym kształceniu. W trakcie semestru zrealizował wymagania programowe w stopniu podstawowym.

Dostateczną(3) 13-15 pkt.- otrzymuje uczeń wypełniający założenia programowe w stopniu minimalnym; program egzaminu grany jest z pamięci, ale z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi. Są jednak widoczne zadatki na postęp w dalszej nauce.

Dopuszczającą(2) 11-12 pkt.- otrzymuje uczeń, który nie realizuje zadań technicznych i muzycznych, nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczny na poziomie wymaganym programowo przez szkołę. Ocena nie jest promująca.

Niedostateczną(1) do 10 pkt.- otrzymuje uczeń nie realizujący minimum programowego, którego deficyty edukacyjne uniemożliwiają dalszą naukę. Ocena nie jest promująca.

Wymagania egzaminacyjne I st. - WALTORNIA

Uczeń powinien wykonać program egzaminacyjny (ustalony) z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jeden stopień, chyba że prezentacja wyróżnia się ponadprzeciętnymi walorami artystycznymi.

Uczniowie klasy pierwszej c.6 i c.4 nie mają obowiązku przystąpienia do egzaminu, obowiązuje ich występ na koncertach klas pierwszych.

Klasa II-III c.6 i II c.4:

Gama dur- moll wg wzoru

Dwie etiudy o różnych problemach

Dwa utwory z akompaniamentem (jeden na pamięć)

Klasa IV-V c.6 i III c.4

Gama dur- moll wg wzoru

Dwie etiudy o różnych problemach

Dwa utwory z akompaniamentem (jeden na pamięć)

Klasa VI c.6 i IV c.4

Gama dur – moll, wg wzoru, losowo wybrane

Dwie etiudy o różnych problemach

Utwór cykliczny lub wybrane części- z pamięci Utwór dowolny.

GRA NA WALTORNI II st.

KL. I

Zadania techniczno – wykonawcze

Okres I

- ▣ poznanie historia instrumentu – uczniowie rozpoczynający naukę
- ▣ poznanie sposobów konserwacji i użytkowania instrumentu – uczniowie rozpoczynający naukę
- ▣ omówienie dalszych ścieżek rozwoju i ewentualnych zmian warsztatowych
- ▣ opanowanie pełnej skali instrumentu
- ▣ kształtowanie prawidłowego oddechu i dźwięku.
- ▣ opanowanie gam do 4 znaków (tercje, pasaż, D7)
- ▣ ćwiczenia i etiudy w semestrze do wyboru dla problematyki warsztatowo-wykonawczej
- ▣ utwory z towarzyszeniem fortepianu
- ▣ udział w audycji klasowej (omówienie mocnych i słabych stron w grze poszczególnych uczniów przez nauczyciela, próba samooceny dokonywana przez uczniów, ocena współpracy z akompaniatorem
- ▣ gra a'vista

Okres II

- dalsza praca nad skalą instrumentu
- kształtowanie prawidłowego oddechu i dźwięku.
- opanowanie gam do 4 znaków (tercje, pasaż, D7)
- ćwiczenia i etiudy w semestrze do wyboru dla problematyki warsztatowowykonawczej
- utwory z towarzyszeniem fortepianu
- udział w audycji klasowej (omówienie mocnych i słabych stron w grze poszczególnych uczniów przez nauczyciela, próba samooceny dokonywana przez uczniów, ocena współpracy z akompaniatorem

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Część repertuarowa:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

KL. II

Zadania techniczno - wykonawcze

Okres I

- dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- doskonalenie czytania nut
- praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- graniu duetów

- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ dalsza praca nad skalą instrumentu
- ▣ gamy do 4 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- ▣ dalsza praca nad oddechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ poszerzenie skali (drugi rok nauki)
- ▣ gamy do 4 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze do wyboru dla problematyki warsztatowowykonawczej
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Część repertuarowa:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z

pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

KL.III

Zadania techniczno – wykonawcze

Okres I

- ▣ dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ dalsza praca nad skalą instrumentu
- ▣ gamy do 5 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- ▣ dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ dalsza praca nad skalą instrumentu
- ▣ gamy do 5 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Część repertuarowa:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

KL.IV

Zadania techniczno – wykonawcze

Okres I

- ▣ dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ wprowadzanie podwójnego i potrójnego staccata
- ▣ wprowadzenie prostych transpozycji
- ▣ gamy do 6 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- ▣ dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów

- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ wprowadzanie podwójnego i potrójnego staccata
- ▣ wprowadzenie prostych transpozycji
- ▣ gamy do 6 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Część repertuarowa:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

KL.V

Zadania techniczno – wykonawcze

Okres I

- ▣ dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej

- ▣ rozwijanie umiejętności w zakresie gry zespołowej
- ▣ wprowadzenie prostych transpozycji
- ▣ wprowadzanie solówek orkiestrowych
- ▣ gamy do 7 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- ▣ dalsza praca nad wdechem i wydechem
- ▣ ćwiczenia na rozgrywanie
- ▣ ćwiczenia wyrabiające biegłość palców
- ▣ doskonalenie czytania nut
- ▣ praca nad rytmem, intonacją, artykulacją
- ▣ granie duetów
- ▣ rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- ▣ rozwijanie umiejętności w zakresie gry zespołowej
- ▣ wprowadzenie prostych transpozycji
- ▣ wprowadzanie solówek orkiestrowych
- ▣ gamy do 7 znaków (tercje, kwarty, pasaż, D7, pasaże w przewrotach)
- ▣ etiudy i ćwiczenia w semestrze
- ▣ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra nut a'vista
-

Część repertuarowa:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami

- 2 etiudy o różnej problematyce

- gra nut a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z

pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

KL. VI

Zadania techniczno – wykonawcze

Okres I

☐ interpretowanie utworów zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki

☐ etiudy techniczne i melodyczne

☐ studia orkiestrowe

☐ rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem

☐ gamy do 7 znaków (na stopniach, wszystkie interwały, gama chromatyczna,

całotonowa, pasaż zmniejszony i zwiększony)

☐ przygotowanie programu dyplomowego

☐ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

☐ interpretowanie utworów zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki

☐ etiudy techniczne i melodyczne

☐ studia orkiestrowe

☐ przygotowanie programu dyplomowego (recitalu)

☐ udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Udział w obowiązkowym przesłuchaniu technicznym dla uczniów klas dyplomowych w I

semestrze:

Program:

☐ poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej

☐ prezentacja przygotowanych fragmentów studiów orkiestrowych

Program egzaminu dyplomowego:

□ koncert lub concertino,

□ sonata lub sonatina,

□ utwór lub utwory dowolne,

Utwór lub wybrana część utworu cyklicznego do realizacji z pamięci .

Obowiązkowy udział w koncertach szkolnych, audycjach sekcyjnych i klasowych i przesłuchaniach co najmniej raz w każdym semestrze.

Uczniom wyjątkowo zdolnym pedagog ma prawo rozszerzyć wymagania edukacyjne o elementy wykraczające poza wymagania przewidziane dla realizowanej przez ucznia klasy.

Wymagania egzaminacyjne - II stopień

Uczeń powinien wykonać program egzaminacyjny (ustalony) z pamięci.
W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jeden stopień, chyba że prezentacja wyróżnia się ponadprzeciętnymi walorami artystycznymi.

Klasa I

Dwie gamy Dur – moll wg wzoru,

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Dwa utwory, jeden wykonany z pamięci z towarzyszeniem fortepianu

Klasa II

Dwie gamy Dur – moll wg wzoru, Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa III

Dwie gamy Dur – moll wg wzoru, Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

Dwie gamy Dur – moll, wg wzoru, losowo wybrane

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa V

Dwie gamy Dur – moll, wg wzoru, losowo wybrane

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa VI

Sprawdzian półroczny: Wybrane fragmenty partii orkiestrowych

Recital dyplomowy: Koncert (wykonany z pamięci), utwór cykliczny, utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu, orkiestry lub zespołu kameralnego.

TRĄBKA – I st.

Klasa I – II c.6 lub I c.4

Zadania techniczno - wykonawcze:

- ▣ poznanie instrumentu – budowa, historia, ogólne informacje, czyszczenie i konserwacja
- ▣ zasady higieny osobistej i dbałości o instrument, ustnik i nuty
- ▣ ćwiczenia oddechowe (bez przyrządów)
- ▣ prawidłowa postawa ucznia przy grze, ułożenie rąk, palców,
- ▣ wyprostowana, symetryczna sylwetka
- ▣ gra melodii na ustach i ustniku, powtarzanie melodii granej na pianinie
- ▣ dźwięki długo wytrzymywane
- ▣ stosowanie pomocy – rurki ustnikowej, worek anestezyjologiczny, rant kontrolny, kartka papieru, spirometr
- ▣ swobodne poruszanie się po dźwiękach w obrębie około półtorej oktawy; od g-c2
- ▣ podstawowa umiejętność zgrania i synchronizacji w trakcie gry z akompaniamentem, synchronizacja wszystkich elementów gry
- ▣ nauka gry z pamięci
- ▣ technika oddechu, wydobycie dźwięku, kształtowanie jego jakości i intonacji
- ▣ rozwijanie muzykalności
- ▣ synchronizacja poszczególnych elementów gry- zadęcia, oddechu, aplikatury
- ▣ stosowanie dwóch podstawowych technik artykulacyjnych staccato i legato.
- ▣ ćwiczenia kształtujące dźwięk, budujące siłę i kondycje
- ▣ wydobywanie dźwięku głośno lub cicho oraz rozróżnienie poziomów dynamicznych
- ▣ wykonywanie prostych schematów i podziałów rytmicznych wraz z umiejętnością ich realizacji w utworach

Ćwiczenia techniczne:

Gamy dur - moll, pasaże, pochody tercjowe do dwóch znaków, artykulacja non legato i legato w tempie wolnym.

Klasa III c.6 lub II c.4

Zadania techniczno – wykonawcze:

- ▣ ćwiczenia oddechowe
- ▣ ćwiczenia na ustniku
- ▣ kontrola zadęcia
- ▣ kształtowanie dźwięku – barwa, intonacja

- poszerzanie skali gry
- artykulacja
- agogika
- dynamika
- rozwijanie techniki gry
- rozwijanie biegłości czytania z nut
- gra pamięciowa
- duety

Ćwiczenia techniczne:

Gamy dur – moll do trzech znaków, pasaże, pochody tercjowe, dominanta septymowa w gamach durowych, czterodźwięk zmniejszony septymowy w gamach mollowych wg wzoru, do czterech znaków, artykulacja non legato , legato.

Klasa IV-V c.6 lub III c.4

Zadania techniczno – wykonawcze :

- kształtowanie dźwięku- barwa, intonacja
- artykulacja
- agogika
- dynamika
- oddychanie (ćwiczenia)
- rozwijanie biegłości technicznej
- poszerzanie skali gry
- nauka słuchania I strojenia
- czytanie nut
- frazowanie
- gra pamięciowa
- gra a`vista
- duety, tria, kwartety

Ćwiczenia techniczne:

Gamy dur - moll do pięciu znaków w obrębie osiągniętej skali, artykulacja non legato, legato, staccato.

Klasa V-IV c.6 lub IV c.4

Zadania techniczno – wykonawcze :

- kształtowanie dźwięku
- artykulacja
- ćwiczenia na ustach (z ołówkiem i przyrządem P.E.T.E.) i ustniku
- oddychanie (ćwiczenia)
- rozwijanie biegłości technicznej
- poszerzanie skali gry
- doskonalenie czytania nut
- gra pamięciowa
- gra a`vista
- dynamika
- gra zespołowa

Ćwiczenia techniczne:

Gamy dur – moll do sześciu znaków wg wzoru pasaże, przewroty, pochody tercjowe, dominanta septymowa, dominanta septymowa bez prymy (zm7), w obrębie osiągniętej skali w tempie umiarkowanym.

Kryteria oceniania II st. - Gra na trąbce

Ocena celująca (6) 25 punktów:

- prezentacja musi posiadać wysokie walory artystyczne;
- być bezbłędna pod względem technicznym i intonacyjnym;
- uczeń potrafi nadać swoim produkcjom artystycznym własny kształt, zachowując ramy stylu;
- uczeń posiada estradową odporność psychiczną;
- uczeń otrzymał znaczącą punktację w przesłuchaniach pozaszkolnych;

Ocena bardzo dobra (5) 21 – 24 punktów:

- uczeń opanował materiał programowy dla danej klasy;
- prezentacja bardzo dobra pod względem technicznym i muzycznym;
- uczeń potrafi bezbłędnie zaprezentować program artystyczny publicznie;

Ocena dobra (4) 16 – 20 punktów:

- prezentowany materiał programowy adekwatny dla danej klasy;
- prezentacja poprawna pod względem technicznym i muzycznym z małymi niedostatkami;
- uczeń nie potrafi samodzielnie zinterpretować utworu, ale reaguje na wskazówki nauczyciela;
- program artystyczny nadaje się do publicznej prezentacji.
- materiał wykonany z nut;

Ocena dostateczna (3) 13 – 15 punktów:

- brak pełnej prezentacji materiału przewidzianego dla danej klasy;
- istotne niedociągnięcia techniczne i muzyczne;
- brak systematycznej pracy;

Ocena dopuszczająca (2) 11 – 12 punktów:

- brak wystarczającej prezentacji materiału programowego;
- istotne niedociągnięcia techniczne;
- uczeń nie potrafi pracować samodzielnie;
- nie realizuje wskazówek nauczyciela;
- program nie nadaje się do publicznej prezentacji;
- braki jednak nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowych umiejętności;
- istnieje szansa na postęp przy systematycznym ćwiczeniu;

Ocena niedostateczna (1) 0 – 10 punktów:

- brak opanowania programu choćby w stopniu minimalnym;
- brak jakiegokolwiek postępu w nauce;
- dystans między umiejętnościami a wymogami programowymi jest tak duży, że uczeń nie rokuje żadnych nadziei na uzupełnienie braków;

Kryteria oceniania

Ocena celująca (6) 25 punktów:

- prezentacja musi posiadać wysokie walory artystyczne;
- być bezbłędna pod względem technicznym i intonacyjnym;
- uczeń potrafi nadać swoim produkcjom artystycznym własny kształt, zachowując ramy stylu;
- uczeń posiada estradową odporność psychiczną;
- uczeń otrzymał znaczącą punktację w przesłuchaniach poza szkolnych;

Ocena bardzo dobra (5) 21 – 24 punktów:

- uczeń opanował materiał programowy dla danej klasy;
- prezentacja bardzo dobra pod względem technicznym i muzycznym;
- uczeń potrafi bezbłędnie zaprezentować program artystyczny publicznie;

Ocena dobra (4) 16 – 20 punktów:

- ▣ prezentowany materiał programowy adekwatny dla danej klasy;
- ▣ prezentacja poprawna pod względem technicznym i muzycznym z małymi niedostatkami;
- ▣ uczeń nie potrafi samodzielnie zinterpretować utworu, ale reaguje na wskazówki nauczyciela;
- ▣ program artystyczny nadaje się do publicznej prezentacji.

▣ materiał wykonany z nut;

Ocena dostateczna (3) 13 – 15 punktów:

- ▣ brak pełnej prezentacji materiału przewidzianego dla danej klasy;
- ▣ istotne niedociągnięcia techniczne i muzyczne;
- ▣ brak systematycznej pracy;

Ocena dopuszczająca (2) 11 – 12 punktów:

- ▣ brak wystarczającej prezentacji materiału programowego;
- ▣ istotne niedociągnięcia techniczne;
- ▣ uczeń nie potrafi pracować samodzielnie;
- ▣ nie realizuje wskazówek nauczyciela;
- ▣ program nie nadaje się do publicznej prezentacji;
- ▣ braki jednak nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowych umiejętności;
- ▣ istnieje szansa na postęp przy systematycznym ćwiczeniu;

Ocena niedostateczna (1) 0 – 10 punktów:

- ▣ brak opanowania programu choćby w stopniu minimalnym;
- ▣ brak jakiegokolwiek postępu w nauce;
- ▣ dystans między umiejętnościami a wymogami programowymi jest tak duży, że uczeń nie rokuje żadnych nadziei na uzupełnienie braków;

XI. Wymagania egzaminacyjne

Uczeń powinien wykonać program egzaminacyjny (ustalony) z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jeden stopień, chyba że prezentacja wyróżnia się ponadprzeciętnymi walorami artystycznymi, a program wykonany jest z klasy programowo wyższej. Uczniowie klasy pierwszej c.6 nie mają obowiązku przystąpienia do egzaminu, obowiązuje ich występ na koncertach klas pierwszych.

Klasa I. c4

Gama Dur – moll wg wzoru,

Etiuda,

Utwór solowy z akompaniamentem na pamięć lub dwa utwory wykonane z nut

Klasa II-III c.6 i II c.4

Gama Dur- moll wg wzoru

Dwie etiudy o różnych problemach

Dwa utwory z akompaniamentem (jeden na pamięć)

Klasa IV-V c.6 i III c.4

Dwie gama Dur i moll wg wzoru

Dwie etiudy o różnych problemach

Dwa utwory z akompaniamentem (jeden na pamięć)

Klasa VI c.6 i IV c.4

Dwie gamy dur – moll, wg wzoru, losowo wybrane

Dwie etiudy o różnych problemach

Utwór cykliczny lub wybrane części, na pamięć

Utwór dowolny

Wymagania egzaminacyjne

Uczeń powinien wykonać program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jeden stopień, chyba że prezentacja wyróżnia się ponadprzeciętnymi walorami artystycznymi, a program wykonany jest z klasy programowo wyższej.

Klasa I

Dwie gamy Dur – moll wg wzoru,

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Dwa utwory, jeden wykonany z pamięci z towarzyszeniem fortepianu

Klasa II

Dwie gamy Dur – moll wg wzoru,

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa III

Dwie gamy Dur – moll wg wzoru,

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

Dwie gamy Dur – moll, wg wzoru, losowo wybrane

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa V

Dwie gamy Dur – moll, wg wzoru, losowo wybrane

Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach

Jeden utwór cykliczny (lub jego części) wykonany z pamięci, jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Klasa VI

Sprawdzian półroczny: Wybrane fragmenty partii orkiestrowych

Recital dyplomowy: Koncert (wykonany z pamięci), utwór cykliczny, utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu, orkiestry lub zespołu kameralnego.

PUZON I st.

Uczeń wykonuje część programu egzaminacyjnego z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jeden stopień.

Wymagania egzaminacyjne

- Klasa I. c.4
  - Gama Dur – moll wg wzoru,
  - Etiuda,
  - Utwór solowy z akompaniamentem na pamięć lub dwa utwory wykonane z nut
- Klasa II-III c.6 i II c.4
  - Gama Dur- moll
  - Dwie etiudy o różnych problemach
  - Dwa utwory z akompaniamentem (jeden na pamięć)
- Klasa IV-V c.6 i III c.4
  - Dwie gamy, Dur i moll
  - Dwie etiudy o różnych problemach
  - Dwa utwory z akompaniamentem (jeden na pamięć)
- Klasa VI c.6 i IV c.4
  - Dwie gamy Dur i dwie gamy moll
  - losowo wybrane Dwie etiudy o różnych problemach
  - Utwór cykliczny lub wybrane części,
  - Utwór dowolny
- **ocenę celującą - 6 (25 pkt)** - otrzymuje uczeń, będący laureatem konkursów i przesłuchań, prezentuje grę bezbłędną muzycznie i technicznie oraz ciekawą artystycznie. Ponadto wykazuje się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego.
- **ocenę bardzo dobrą - 5 (21-24 pkt)** - otrzymuje uczeń, który prezentuje grę bezbłędną technicznie i muzycznie, opanował zakres materiału obowiązujący w danej klasie wykonał program w całości z pamięci.
- **ocenę dobrą - 4 (16-20 pkt)** - otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu i prezentuje grę poprawną technicznie i muzycznie.
- **ocenę dostateczną - 3 (13-15 pkt)** otrzymuje uczeń, który wykonał program z niedociągnięciami muzyczno - technicznymi, intonacyjnymi i pamięciowymi, lecz opanował grę na instrumencie umożliwiającą postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy.
- **ocenę dopuszczającą - 2 (11-12 pkt)** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum programowego w danej klasie, jego wykonanie utworów charakteryzuje się brakami techniczno-muzycznymi, jednak nie wykluczającymi postępów przy dalszej systematycznej pracy.

- ocenę niedostateczną - 1 (0-10 pkt) otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum materiału przewidzianego w programie nauczania danej klasy oraz nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno artystyczny nawet przy intensywnej pracy.
-

GRA NA PUZONIE – II st.

MATERIAŁ NAUCZANIA:

1. Kształcenie i doskonalenie elementów techniki warsztatu instrumentalnego

- ▣ opanowanie techniki gry z uwzględnieniem zaawansowanej biegłości technicznej prawej ręki (suwaka), pracy języka oraz zmiennej plastyki warg, umożliwiającej różne rodzaje artykulacji.
- ▣ opanowanie swobodnego posługiwanie się oddechem, zadęciem, układem prawej i lewej ręki, suwakowaniem.
- ▣ umiejętność swobodnego wykorzystania gry w skali instrumentu.
- ▣ kształtowanie odpowiedniej estetyki brzmienia.
- ▣ opanowanie umiejętności korekty intonacji podczas produkcji, a także umiejętność należytego dostrojenia instrumentu,
- ▣ umiejętność posługiwania się pochodem tonów naturalnych, pochodów gamowych, ćwiczeń gamowłasciwych, schematów wprawkowych itp..
- ▣ opanowanie etud technicznych o zróżnicowanej problematyce technicznej i rytmicznej w celu poprawy techniki wykonawczej
- ▣ poznanie wokaliz melodycznych w celu poprawy emisji dźwięku i umiejętności formowania frazy muzycznej,
- ▣ poznanie formy koncertu lub concertina, sonaty lub sonatiny, utworu dowolnego, utworu kameralnego, studiów orkiestrowych (przygotowanych fragmentów).
- ▣ Umiejętność konserwacji instrumentu. Znajomość historii i różnych odmian instrumentu.

2. Kształcenie i doskonalenie umiejętności interpretacyjnych

- ▣ frazowanie i operowania zróżnicowaną barwą i sposobami artykulacji, dynamiki i agogiki,
- ▣ interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki,
- ▣ rozumienie pojęć muzycznych, samodzielne odnajdowanie środków wyrazu i określanie charakteru utworu,
- ▣ stopniowe wdrażanie do samodzielnego przygotowania utworów
- ▣ Umiejętność grania a vista utworów z uwzględnieniem prawidłowej artykulacji, dynamiki, frazowania, intonacji, metryki.
- ▣ Obycie estradowe - umiejętność koncentracji oraz opanowania tremy podczas wykonywania utworu.
- ▣ Umiejętność współpracy z akompaniatorem oraz gry w różnych formach muzykowania zespołowego (duety, tria)
- ▣ wykonywanie ze zrozumieniem różnorodnych form muzycznych:
  - ▣ utwory na puzon solo,
  - ▣ koncert, concertino,
  - ▣ sonata, suita,
  - ▣ wariacje,
  - ▣ miniatury, utwory wirtuozowskie,

- ▣ utwory kameralne (duety, tria, kwartety)
- ▣ opanowanie literatury na puzon z różnych epok
- ▣ barok,
- ▣ klasycyzm
- ▣ romantyzm
- ▣ muzyka współczesna
- ▣ sięganie po literaturę orkiestrową
- ▣ partie solowe znanych dzieł muzyki orkiestrowej – orkiestry symfonicznej,
- ▣ partie solowe dzieł muzyki orkiestrowej – orkiestry dętej,
- ▣ partie kompozycji kameralnych
- ▣ doskonalenie pamięci muzycznej poprzez opanowanie wybranych utworów na pamięć,

Klasa I

Zadania techniczno - wykonawcze

Okres I

- zapoznanie ucznia z historią puzonu
- omówienie i korekty dotyczące zadęcia, oddechu, postawy, układu rąk w zależności od stopnia zaawansowania ucznia i przeprowadzenia koniecznych zmian
- ćwiczenia kształtujące pracę prawej ręki – suwakowanie
- opanowanie skali E – f1 oraz swobodne poruszanie się w obrębie tych dźwięków
- kształtowanie prawidłowego oddechu, dźwięku
- opanowanie gam durowych i molowych do 4 znaków (tercje, trójki, biegniki, pasaż, D7, akord zmniejszony)
- ćwiczenia i etiudy 5-15 w semestrze
- czytanie nut a'vista
- utwory z towarzyszeniem fortepianu
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- korekty dotyczące zadęcia, oddechu, postawy, układu rąk w zależności od stopnia zaawansowania ucznia i przeprowadzenia koniecznych zmian
- ćwiczenia kształtujące pracę prawej ręki – suwakowanie
- opanowanie skali E – f1 oraz swobodne poruszanie się w obrębie tych dźwięków
- kształtowanie prawidłowego oddechu, dźwięku
- opanowanie gam durowych i molowych do 4 znaków (tercje, trójki, biegniki, pasaż, D7, akord zmniejszony)
- ćwiczenia i etiudy 5-15 w semestrze
- czytanie nut a'vista
- utwory z towarzyszeniem fortepianu
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

część repertuarowa:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa II

Zadania techniczno – wykonawcze:

Okres I

- dalsza praca nad oddechem przeponowo-żebrowym – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza – ćwiczenia na spirometrach
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku
- postawa – ćwiczenia rozluźniające prawą rękę (dłoń, łokieć, bark)
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia oparte na przedęciach (aliquotach)
- poszerzenie skali (w miarę możliwości) do b1
- gamy do durowe i molowe do 5 znaków przykluczowych (tercje, trójki, kwarty, czwórki, biegniki, pasaż, D7, akord zmniejszony)
- ćwiczenia wyrabiające biegłość suwakowania ręki prawej
- doskonalenie czytania nut, czytanie nut a'vista
- ćwiczenia i etiudy 5-15 w semestrze
- granie duetów
- nabywanie umiejętności samodzielnego strojenia do fortepianu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu: 2 miniatury lub jeden utwór w formie koncertu, sonaty, tematu z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- dalsza praca nad oddechem przeponowo-żebrowym – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza – ćwiczenia na spirometrach
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku
- postawa – ćwiczenia rozluźniające prawą rękę (dłoń, łokieć, bark)
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia oparte na przedęciach (aliquotach)
- poszerzenie skali (w miarę możliwości) do b1
- gamy do durowe i molowe do 5 znaków przykluczowych (tercje, trójki, kwarty, czwórki, biegniki, pasaż, D7, akord zmniejszony)
- ćwiczenia wyrabiające biegłość suwakowania ręki prawej
- doskonalenie czytania nut, czytanie nut a'vista
- ćwiczenia i etiudy 5-15 w semestrze
- granie duetów
- nabywanie umiejętności samodzielnego strojenia do fortepianu

- utwory z towarzyszeniem fortepianu: 2 miniatury lub jeden utwór w formie koncertu, sonaty, tematu z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Część repertuarowa:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa III

Zadania techniczno – wykonawcze:

Okres I

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia
- praca nad swobodą wydobywania dźwięku – ćwiczenia na ustniku oraz basing (bez instrumentu), „luźne gardło”, naturalny i swobodny układ prawej ręki
- przedęcia
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ozdobniki: tryl, mordent, przednutka
- stopniowanie dynamiki
- rozwijanie gry pamięciowej
- praca nad intonacją i artykulacją
- opanowanie skali do b1
- gamy durowe i molowe do pięciu znaków przykluczowych (z uwzględnieniem całej skali instrumentu):
  - a) durowe (według schematu) – tercje, trójki, kwarty, czwórki biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7)
  - b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony
- rozszerzanie możliwości dynamicznych
- ćwiczenia i etiudy techniczne i melodyczne 5-15 w semestrze
- czytanie a vista (ćwiczenia)
- utwory z akompaniamentem fortepianu: 2 miniatury lub jeden utwór w formie koncertu, sonaty, tematu z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia

- praca nad swobodą wydobycia dźwięku – ćwiczenia na ustniku oraz basing (bez instrumentu), „luźne gardło”, naturalny i swobodny układ prawej ręki
- przedęcia
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ozdobniki: tryl, mordent, przednutka
- stopniowanie dynamiki
- rozwijanie gry pamięciowej
- praca nad intonacją i artykulacją
- opanowanie skali do b1
- gamy durowe i molowe do pięciu znaków przykluczowych (z uwzględnieniem całej skali instrumentu):
- a) durowe (według schematu) – tercje, trójki, kwarty, czwórki biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7)
- b) molowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony
- rozszerzanie możliwości dynamicznych
- ćwiczenia i etiudy techniczne i melodyczne 5-15 w semestrze
- czytanie a vista (ćwiczenia)
- utwory z akompaniamentem fortepianu: 2 miniatury lub jeden utwór w formie koncertu, sonaty, tematu z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Część repertuarowa:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa IV

Zadania techniczno – wykonawcze:

Okres I

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobycie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- opanowanie skali do d2
- przedęcia – zestaw ćwiczeń z uwzględnieniem całej skali instrumentu
- basing
- ćwiczenia na rozgrywania
- czytanie nut a'vista

- praca nad intonacją i artykulacją
- gamy durowe i molowe do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):
  - a) durowe (według schematu) – tercje, trójki, kwarty, czwórki, kwinty, biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7,
  - b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne 5-15 w semestrze
- początki nauczania gry podwójnego i potrójnego staccata
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, temat z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- opanowanie skali do d²
- przedęcia – zestaw ćwiczeń z uwzględnieniem całej skali instrumentu
- basing
- ćwiczenia na rozgrywania
- czytanie nut a'vista
- praca nad intonacją i artykulacją
- gamy durowe i molowe do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):
  - a) durowe (według schematu) – tercje, trójki, kwarty, czwórki, kwinty, biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7,
  - b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne 5-15 w semestrze
- początki nauczania gry podwójnego i potrójnego staccata
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, temat z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Część repertuarowa:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z

pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa V

Zadania techniczno – wykonawcze:

Okres I

- ćwiczenia oddechowe (spirometr, worek anestezjologiczny)
- ćwiczenia basingu
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ćwiczenia wyrabiające biegłość prawej ręki (suwak)
- czytanie nut a'vista
- studia orkiestrowe
- rozwijanie umiejętności gry zespołowej
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne 5-15 w semestrze
- gamy durowe i molowe do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):
  - a) durowe (według schematu) – interwały do oktawy, trójki, czwórki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7, gama chromatyczna
  - b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony
- praca nad podwójnym i potrójnym staccatem
- praca nad budową frazy, interpretacja utworów z różnych epok
- samodzielne opracowanie utworu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, temat z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- ćwiczenia oddechowe (spirometr, worek anestezjologiczny)
- ćwiczenia basingu
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ćwiczenia wyrabiające biegłość prawej ręki (suwak)
- czytanie nut a'vista
- studia orkiestrowe
- rozwijanie umiejętności gry zespołowej
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne 5-15 w semestrze
- gamy durowe i molowe do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):
  - a) durowe (według schematu) – interwały do oktawy, trójki, czwórki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7, gama chromatyczna
  - b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony
- praca nad podwójnym i potrójnym staccatem
- praca nad budową frazy, interpretacja utworów z różnych epok
- samodzielne opracowanie utworu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, temat z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Część repertuarowa:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Przesłuchanie techniczne:

- wybrana para gam z przygotowanymi elementami
- 2 etiudy o różnej problematyce
- gra a'vista

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa VI

Zadania techniczno – wykonawcze:

Okres I

- ćwiczenia basingu
- ćwiczenia oddechowe (spirometr, worek anestezjologiczny)
- ćwiczenia na rozgrywanie
- legata na dźwiękach naturalnych (przedęcia)
- ćwiczenia wyrabiające biegłość prawej ręki (suwak)
- interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki
- etiudy techniczne i melodyczne
- studia orkiestrowe
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- czytanie nut a'vista
- gamy durowe i molowe do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):

a) durowe (według schematu) – interwały do oktawy, trójki, czwórki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7, gama chromatyczna i całotonowa

b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony

- praca nad podwójnym i potrójnym staccatem
- przygotowanie programu dyplomowego

Okres II

- ćwiczenia basingu
- ćwiczenia oddechowe (spirometr, worek anestezjologiczny)
- ćwiczenia na rozgrywanie
- legata na dźwiękach naturalnych (przedęcia)
- ćwiczenia wyrabiające biegłość prawej ręki (suwak)
- interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki
- etiudy techniczne i melodyczne
- studia orkiestrowe
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- czytanie nut a'vista

- gamy durowe i molowe do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):

a) durowe (według schematu) – interwały do oktawy, trójki, czwórki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu, D7, gama chromatyczna i całotonowa

b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu, akord zmniejszony

- praca nad podwójnym i potrójnym staccatem

- przygotowanie programu dyplomowego

Udział w obowiązkowym przesłuchaniu technicznym dla uczniów klas dyplomowych w I okresie:

Program:

□ poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej

□ prezentacja przygotowanych fragmentów studiów orkiestrowych

Program egzaminu dyplomowego:

□ koncert lub concertino,

□ sonata lub sonatina,

□ utwór dowolny,

Utwór lub wybrana część utworu cyklicznego do realizacji z pamięci .

Obowiązkowy udział w koncertach szkolnych, audycjach sekcyjnych i klasowych i przesłuchaniach co najmniej raz w każdym semestrze.

Uczniom wyjątkowo zdolnym pedagog ma prawo rozszerzyć wymagania edukacyjne o elementy wykraczające poza wymagania przewidziane dla realizowanej przez ucznia

WYMAGANIA EDUKACYJNE – ŚPIEW (II ST.)

Pierwszy rok nauczania

Uczeń:

- zapoznaje się z podstawowymi wiadomościami z zakresu budowy aparatu głosowego
- ćwiczy prawidłową sylwetkę podczas śpiewu;
- stosuje ćwiczenia kształtujące prawidłowy wdech i wydech oraz elastyczność oddechu
- świadomie dąży do utrzymania prawidłowego położenia krtani i unoszenia miękkiego podniebienia;
- pracuje nad prawidłowym kształtowaniem spółgłosek
- wykonuje utwory z towarzyszeniem akompaniamentu

Repertuar:

G.Concone – Wokalizy op. 9

N.Vaccai – „Metodo pratico di canto italiano”

B.Lütgen – „Tagliche übungen”

Wybrane arie starowłoskie - w zależności od możliwości ucznia

(ewentualnie: łatwiejsze pieśni kompozytorów polskich: S.Moniuszko, Z.Noskowski, M.Karłowicz)

Drugi rok nauczania

Uczeń:

- kontroluje i utrzymanie prawidłową sylwetkę w trakcie śpiewu
- kontroluje działanie mięśni oddechowych podczas śpiewu
- pracuje nad świadomą kontrolą atakowania dźwięku
- stosuje różne sposoby zapamiętywania utworów i pracy nad tekstem

- ćwiczy prawidłową intonację dźwięku i dążenie do samodzielnego jej korygowania
- współpracuje z akompaniatorem

Repertuar:

N.Vaccai – „Metodo pratico di canto italiano”;

Wybrane arie starowłoskie,

Wybrane arie barokowe (G.F.Haendel) - w zależności od możliwości ucznia

Pieśni i łatwiejsze arie W.A.Mozarta

Pieśni kompozytorów polskich: M.Karłowicz, S.Moniuszko, J.Gall, W.Żeleński

Pieśni romantyczne: F.Schubert, R.Schumann, C.Schumann

Trzeci rok nauczania

Uczeń:

- ma wiedzę o podstawowych elementach aparatu głosowego i zasadach jego funkcjonowania
- stosuje ćwiczenia kształtujące prawidłowy oddech i ćwiczenia artykulacyjne aparatu głosowego
- rozwija umiejętność miękkiego atakowania dźwięku
- rozwija umiejętność prowadzenia głosu legato
- koryguje intonację
- stosuje dynamikę od piano do forte (w ramach możliwości) , zgodnie z oznaczeniami nutowymi
- świadomie współpracuje z akompaniatorem
- dobiera wprawki przygotowujące aparat głosowy do występu estradowego
- ugruntowuje wiedzę na temat zasad obowiązujących na scenie podczas występów

Repertuar:

Wokalizy o większym stopniu trudności, np. G.Concone – Wokalizy op.15

Arie starowłoskie i klasyczne

Arie oratoryjno-kantatowe (J.S.Bach, A.Vivaldi, G.F.Haendel)

Pieśni kompozytorów polskich i obcych o bardziej zaawansowanym stopniu trudności (F.Malakiewicz, S.Moniuszko, S.Niewiadomski, F.Schubert, F.Mendelssohn- Bartholdy, N.Rimski-Korsakow, S.Rachmaninow, V Bellini)

Łatwiejsze arie operowe W.A. Mozarta, G.F.Haendla

Wybrane songi z repertuaru musicalowego

Czwarty rok nauczania

Uczeń:

- kontroluje i utrzymuje prawidłową postawę ciała w trakcie śpiewu
- prawidłowo kontroluje pracę mięśni oddechowych
- prezentuje poprawną technikę wokalną w zakresie intonacji
- świadomie pracuje nad rezonansem
- rozszerza umiejętności operowania dynamiką
- interpretuje utwory dobierając właściwe środki wyrazu
- wykorzystuje elementy gry aktorskiej w interpretacji utworów
- łączy rejestry głosowe podczas śpiewu z dbałością o nośność i barwę dźwięku;
- aktywnie uczestniczy w budowaniu repertuaru recitalu dyplomowego

Repertuar:

Arie starowłoskie

Arie barokowe, oratoryjno-kantatowe

Wybrane arie operowe (w zależności od możliwości ucznia)

Pieśni romantyczne i XX wieku, różnych kompozytorów .

Wybrane songi musicalowe;

KRYTERIA OCENIANIA

Ocena celująca:

- program egzaminacyjny wykonany bezbłędnie od strony tekstowej, muzycznej i technicznej
- stopień trudności prezentowanego programu znacznie wykracza poza ramy programowe klasy
- uczeń robi znaczne postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
- uczeń występuje publicznie i bierze udział w konkursach

Ocena bardzo dobra:

- program egzaminacyjny wykonany bardzo dobrze technicznie i muzycznie
- uczeń z łatwością realizuje wymagania programowe swojej klasy
- duże postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
- uczeń pracuje pilnie i systematycznie

Ocena dobra:

- program egzaminacyjny wykonany poprawnie z niewielkimi niedociągnięciami
- uczeń zrealizował program przewidziany dla swojej klasy
- uczeń realizuje zadania muzyczno-techniczne na poziomie swojej klasy

Ocena dostateczna:

- program egzaminacyjny wykonany z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi, wykonanie rokuje jednak poprawę przy podjęciu systematycznej pracy
- uczeń robi niewielki postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
- uczeń zrealizował tylko minimum wymagań programowych

Oceny dopuszczająca i niedostateczna z przedmiotu głównego uniemożliwiają uzyskanie promocji do następnej klasy.

Ocena dopuszczająca:

- program egzaminacyjny z dużymi brakami technicznymi i muzycznymi
- uczeń nie osiągnął umiejętności niezbędnych do kontynuowania nauki w klasie wyższej
- uczeń rzadko jest przygotowany do zajęć

Ocena niedostateczna:

- uczeń zaprezentował program z wieloma brakami technicznymi i muzycznymi
- uczeń nie wykazuje zainteresowania przedmiotem
- stopień opanowania umiejętności technicznych i muzycznych nie rokuje nadziei na rozwój muzyczny i uniemożliwia kontynuowanie nauki w klasie wyższej

WYMAGANIA EGZAMINACYJNE W KAŻDEJ KLASIE

Wszystkie utwory należy wykonać z pamięci.

Program egzaminu promocyjnego w klasie pierwszej:

- wokaliza lub ćwiczenie,
- aria starowłoska,
- utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego w klasie drugiej:

- wokaliza lub ćwiczenie,

- aria starowłoska,
- utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego w klasie trzeciej:

- aria starowłoska
- aria oratoryjna lub operowa
- pieśń romantyczna ,
- utwór dowolny.

Program recitalu dyplomowego , klasa IV:

(co najmniej 10 utworów, z pamięci)

- aria starowłoska
- aria barokowa lub klasyczna (mogą być dwie)
- przynajmniej jedna pieśń polska
- pieśń romantyczna (niemiecka, hiszpańska, francuska – do wyboru)
- aria operowa
- 2-3 utwory dowolne (w zależności od możliwości ucznia)

AKORDEON I stopień

KLASA PIERWSZA

(1 i 1/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo)

1. Zadania techniczno - wykonawcze

- czytanie nut w kluczu wiolinowym i basowym oraz odnajdywanie ich na klawiaturze
- realizacja wartości rytmicznych do szesnastek włącznie
- prawidłowa pozycja grającego i ułożenie obu rąk
- płynna pracy miecha
- technika akompaniamentu lewej ręki
- gra w pozycjach: C, G, D, F, B (manual basowy, basy podstawowe i akordy durowe, molowe)
- artykulacja legato, portato i staccato
- utrzymywanie równego tempa gry w tempach wolnych
- utrzymywania stałego natężenia dźwięku – dynamika płaszczyznowa
- technika przekładania i podkładania palców

2. Kryteria osiągnięć

- poznanie aplikatury w manuale dyskantowym i basowo-akordowym
- poznanie nut i wartości rytmicznych
- realizacja 20 ćwiczeń / utworów (8-16 taktowych), uwzględniających problematykę techniczną i muzyczną przewidzianą dla klasy pierwszej, w tym opanowanie co najmniej 8 na pamięć

3. Program egzaminu

- brak egzaminu; obowiązkowy udział ucznia w popisie klas pierwszych (jeden na semestr);

KLASA DRUGA

(1 i 1/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo)

1. Zadania techniczno - wykonawcze

- swobodne czytanie nut w kluczu wiolinowym i basowym oraz odnajdywanie ich na klawiaturze z uwzględnieniem znaków chromatycznych
- samodzielne rozliczanie wartości rytmicznych nut i pauz w taktach prostych
- doskonalenie prawidłowej pozycji grającego i ułożenie obu rąk
- doskonalenie płynnej pracy miecha
- doskonalenie techniki akompaniamentu lewej ręki - doskonalenie artykulacji legato, portato i staccato
- umiejętność utrzymywania równego tempa gry w tempach wolnych i umiarkowanych
- różnicowanie dynamiki płaszczyznowej – p, f
- opanowanie elementarnych zasad prowadzenia frazy
- doskonalenie techniki przekładania i podkładania palców
- gra w pozycjach: C, G, D, A, F, B, Es (manual basowy, basy podstawowe i akordy durowe, molowe, septymowe)
- wprowadzenie gamy C w obrębie oktawy – osobno prawą ręką i lewą ręką
- podstawy gry zespołowej (proste duety z uczniem lub nauczycielem)

2. Kryteria osiągnięć

- gama durowa w pozycji oktawy – osobno prawą i lewą ręką
- opanowanie techniki legato i staccato
- realizacja min. 15 ćwiczeń / utworów, uwzględniających problematykę techniczną i muzyczną przewidzianą dla klasy drugiej, w tym opanowanie co najmniej 8 na pamięć

3. Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego:

- utwór charakterze technicznym (ćwiczenie, etiuda)
- dwa utwory dowolne

Uwagi: program przesłuchania i egzaminu powinien być wykonywany z pamięci.
Obowiązkowy udział ucznia w popisie klasowym (po jednym w każdym semestrze).

KLASA TRZECIA

(1 i 1/3 jednostki lekcyjnej tygodniowo)

1. Zadania techniczno - wykonawcze

- kontynuacja i doskonalenie problematyki techniczno-muzycznej zawartej w programie
- klas: I - II
- artykulacja legato, portato, staccato i non legato
  - gra w tempach wolnych i umiarkowanych, zmiany tempa

- metrum i rytm – triola
- różnicowanie dynamiki płaszczyznowej – p, f, mf, mp, crescendo, decrescendo
- doskonalenie techniki przekładania i podkładania palców
- elementy techniki dwudźwięków
- gra w pozycjach: C, G, D, A, F, B, Es, wprowadzenie basów tercjowych (manual basowy, basy podstawowe i akordy durowe, molowe, septymowe)
- gama durowa równolegle w obrębie dwóch oktaw, do 2 znaków – oburącz prawą ręką i lewą ręką
- czytanie a vista prostych utworów
- realizacja utworów w duecie (min. 1)
- wprowadzenie elementów polifonii

2. Kryteria osiągnięć

- gama durowa równolegle w obrębie dwóch oktaw, do 2 znaków – oburącz prawą ręką i lewą ręką
- opanowanie techniki dwudźwięków
- realizacja min. 4 etiud, 4 utworów dowolnych oraz 2 utworów zawierających elementy polifoniczne

3. Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego*:

- utwór o charakterze technicznym (ćwiczenie, etiuda)
- utwór zawierający elementy polifonii
- utwór dowolny
- * dodatkowa gama durowa do wyboru

Uwagi: program przesłuchania i egzaminu powinien być wykonywany z pamięci.
Obowiązkowy udział ucznia w popisie klasowym (po jednym w każdym semestrze).

KLASA CZWARTA

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo)

1. Zadania techniczno - wykonawcze

- kontynuacja i doskonalenie problematyki techniczno-muzycznej zawartej w programie
- klas: I - III
- doskonalenie artykulacji
  - gra w tempach wolnych, umiarkowanych i umiarkowanie szybkich ze zmianami tempa
  - doskonalenie dynamiki
  - technika dwudźwięków i trójdzźwięków
  - repetycja palcowa
  - swobodna gra triol i synkop
  - gra w pozycjach: C, G, D, A, E, H, Fis, F, B, Es, As (manual basowy, basy podstawowe, tercjowe i akordy durowe, molowe, septymowe)

- gama równoległe w obrębie dwóch oktaw, do 4 znaków – oburącz prawą ręką i lewą ręką oraz trójdźwięki toniczne
- opanowanie gry polifonicznej w utworach dwugłosowych
- realizacja utworów w duecie (lub w zespole)
- czytanie a vista prostych utworów

2. Kryteria osiągnięć

- gama równoległe w obrębie dwóch oktaw, do 4 znaków – oburącz prawą ręką i lewą ręką oraz trójdźwięki toniczne
- realizacja min. 4 etiud, 4 utworów dowolnych uwzględniających problematykę techniczną i muzyczną przewidzianą dla klasy IV oraz 3 utworów polifonicznych

3. Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego*:

- utwór o charakterze technicznym (ćwiczenie, etiuda)
- utwór polifoniczny lub polifonizujący
- utwór dowolny
- * dodatkowa gama durowa do wyboru oraz trójdźwięki toniczne

Uwagi: program przesłuchania i egzaminu powinien być wykonywany z pamięci.
Obowiązkowy udział ucznia w popisie klasowym (po jednym w każdym semestrze).

KLASA PIĄTA

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo)

1. Zadania techniczno-wykonawcze

- kontynuacja i doskonalenie problematyki techniczno-muzycznej zawartej w programie
- klas: I - IV
- doskonalenie artykulacji (wprowadzenie legata kciukiem, cichej zamiany palców, tremolanda miechowego)
- gra w tempach wolnych, umiarkowanych i szybkich – utrzymywanie tempa z jego zmianami
- doskonalenie dynamiki
- doskonalenie techniki dwudźwięków i trójdźwięków
- praca nad poprawnym wykonaniem ozdobników muzycznych
- gra w pozycjach: C, G, D, A, E, H, Fis, F, B, Es, As (manual basowy, basy podstawowe, tercjowe i akordy durowe, molowe, septymowe, zmniejszone)
- gama równoległe w obrębie dwóch oktaw, do 4 znaków oraz trójdźwięki toniczne i pasaż
- opanowanie gry polifonicznej w utworach dwugłosowych
- realizacja utworów w duecie (lub w zespole)

- czytanie a vista

2. Kryteria osiągnięć

- gama równoległe w obrębie dwóch oktaw, do 4 znaków oraz trójdźwięki toniczne i pasaż
- realizacja min. 4 etiud, 4 utworów dowolnych i utworu cyklicznego uwzględniających problematykę techniczną i muzyczną przewidzianą dla klasy V oraz 2 utworów polifonicznych

3. Program przesłuchania śródrocznego i egzaminu promocyjnego*:

- utwór o charakterze technicznym (etiuda)
- utwór polifoniczny lub polifonizujący
- utwór dowolny lub cykliczny
- * dodatkowa gama durowa do wyboru oraz trójdźwięki toniczne i pasaż

Uwagi: program przesłuchania i egzaminu powinien być wykonywany z pamięci. Obowiązkowy udział ucznia w popisie klasowym (po jednym w każdym semestrze).

KLASA SZÓSTA

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo)

1. Zadania techniczno-wykonawcze

- kontynuacja, doskonalenie i rozwijanie wszystkich poznanych wiadomości i umiejętności zawartych w programach klas: I-V
- oryginalne kompozycje współczesnych kompozytorów na akordeon – notacja, nowe techniki wykonawcze, kompozytorskie, środki wyrazu - czytanie a vista
- realizacja min. 4 etiud, 4 utworów dowolnych, utworu cyklicznego oraz 2 utworów polifonicznych

2. Kryteria osiągnięć

- znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu - opanowanie prawidłowej postawy, właściwego trzymania akordeonu, prawidłowego ułożenia prawej i lewej ręki
- umiejętność wydobywania dźwięku płynnym prowadzeniem miecha
- opanowanie podstaw techniki gry
- umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji
- zinterpretowanie utworu zgodne z jego budową formalną
- znajomość notacji w kluczu wiolinowym i basowym oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego
- umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie i samodzielnego opracowania łatwego utworu
- umiejętność samodzielnej pracy nad utworem, ćwiczenia i korekty własnych błędów
- posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania

- umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w prostych formach muzykowania zespołowego - opanowanie literatury akordeonowej w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, polifonicznej i dawnych mistrzów, forma cykliczna (do wyboru: sonatina, suita, wariacje), utwory różne, muzyka użytkowa różnych narodów

3. Program przesłuchania śródrocznego:

- gama durowa do wyboru oraz trójdźwięki toniczne i pasaż
- utwór o charakterze technicznym (etiuda)
- utwór polifoniczny lub polifonizujący
- utwór dowolny lub cykliczny

4. Program egzaminu końcowego:

- gama durowa do wyboru oraz trójdźwięki toniczne i pasaż
- 2 etiudy lub 1 (zawierająca elementy techniczne dla lewej i prawej ręki)
- utwór polifoniczny lub polifonizujący
- dwa utwory dowolne o zróżnicowanym charakterze lub utwór cykliczny (min. 2 części)

Uwagi: program przesłuchania i egzaminu powinien być wykonywany z pamięci.
Obowiązkowy udział ucznia w popisie klasowym (po jednym w każdym semestrze).

CYKL CZTEROLETNI

(2 jednostki lekcyjne tygodniowo)

Program nauczania na akordeonie w cyklu czteroletnim oparty jest na powyższym programie nauczania gry na akordeonie w cyklu sześcioletnim i obejmuje dla poszczególnych klas:

KLASA PIERWSZA

program klasy 1 i 2 cyklu sześcioletniego;

KLASA DRUGA

program klasy 3 i 4 cyklu sześcioletniego;

KLASA TRZECIA

program klasy 5 cyklu sześcioletniego;

KLASA CZWARTA

program klasy 6 cyklu sześcioletniego;

WYMAGANIA EDUKACYJNE – II st. – GRA NA AKORDEONIE

Klasa I

Zadania techniczno-wykonawcze

- analiza i rozwijanie techniki obu rąk w grze dźwiękami pojedynczymi, dwudźwiękami i akordami; analiza i rozwijanie biegiwości palcowej.
- analiza warsztatu w zakresie artykulacji, frazowania, dynamiki, techniki miechowania; rozwijanie poznanych rodzajów artykulacji, sposobów frazowania, kształtowania dynamicznego; uzupełnienie warsztatu; wprowadzenie artykulacji

tremolando w regularnych ugrupowaniach rytmicznych.

- ▣ kształcenie poczucia rytmu i niezależności rytmicznej obu rąk.
- ▣ rozwijanie umiejętności czytania a vista i samodzielnej pracy nad utworem.

Minimum programowe

- ▣ 2 etudy
- ▣ 2 utwory polifoniczne
- ▣ 1 utwór klasyczny lub przedklasyczny
- ▣ 1 utwór cykliczny
- ▣ 2 utwory dowolne

UWAGA:

Zaleca się wprowadzanie do repertuaru oryginalnej literatury akordeonowej

Sprawdziany wiadomości i umiejętności w klasie I

audycja półroczna – przygotowanie i wykonanie z pamięci 2 zróżnicowanych pod względem charakteru utworów,

egzamin promocyjny – przygotowanie i wykonanie z pamięci utworu polifonicznego lub przedklasycznego, utworu cyklicznego (dopuszcza się wybór części), utworu dowolnego.

Klasa II

Zadania techniczno-wykonawcze

- ▣ doskonalenie techniki obu rąk – gra dźwiękami pojedynczymi, dwudźwiękami i akordami; rozwijanie biegłości palcowej.
- ▣ doskonalenie wszystkich rodzajów artykulacji, sposobów frazowania, kształtowania dynamicznego.
- ▣ kształcenie poczucia rytmu i niezależności rytmicznej obu rąk.
- ▣ rozwijanie umiejętności czytania a vista i samodzielnej pracy nad utworem.

Minimum programowe

- ▣ 2 etudy
- ▣ 2 utwory polifoniczne
- ▣ 1 utwór klasyczny lub przedklasyczny
- ▣ 1 utwór cykliczny
- ▣ 2 utwory dowolne

UWAGA:

Zaleca się wprowadzanie do repertuaru oryginalnej literatury akordeonowej

Sprawdziany wiadomości i umiejętności w klasie II

audycja półroczna – przygotowanie i wykonanie z pamięci 2 zróżnicowanych pod względem charakteru utworów,

egzamin promocyjny – przygotowanie i wykonanie z pamięci utworu polifonicznego lub przedklasycznego, utworu cyklicznego (dopuszcza się wybór części), utworu dowolnego.

Klasa III

Zadania techniczno-wykonawcze

- ▣ doskonalenie techniki obu rąk – gra dźwiękami pojedynczymi, dwudźwiękami i akordami; rozwijanie biegłości palcowej.
- ▣ doskonalenie wszystkich rodzajów artykulacji, sposobów frazowania, kształtowania dynamicznego.
- ▣ kształcenie poczucia rytmu i niezależności rytmicznej obu rąk.

▫ rozwijanie umiejętności czytania a vista i samodzielnej pracy nad utworem.

Minimum programowe

- 2 etudy
- 2 utwory polifoniczne
- 1 utwór klasyczny lub przedklasyczny
- 1 utwór cykliczny
- 2 utwory dowolne

UWAGA:

Zaleca się wprowadzanie do repertuaru oryginalnej literatury akordeonowej

Sprawdziany wiadomości i umiejętności w klasie III

audycja półroczna – przygotowanie i wykonanie z pamięci 2 zróżnicowanych pod względem charakteru utworów,

egzamin promocyjny – przygotowanie i wykonanie z pamięci utworu polifonicznego lub przedklasycznego, utworu cyklicznego (dopuszcza się wybór części), utworu dowolnego.

Klasa IV

Zadania techniczno-wykonawcze

- doskonalenie techniki obu rąk – gra dźwiękami pojedynczymi, dwudźwiękami i akordami; rozwijanie biegłości palcowe.
- doskonalenie wszystkich rodzajów artykulacji, sposobów frazowania, kształtowania dynamicznego.
- kształcenie poczucia rytmu i niezależności rytmicznej obu rąk; wprowadzenie złożonych zagadnień polirytmicznych.
- rozwijanie umiejętności czytania a vista i samodzielnej pracy nad utworem.

Minimum programowe

- 3 etudy
- 2 utwory polifoniczne
- 1 utwór klasyczny lub przedklasyczny
- 1 utwór cykliczny
- 2 utwory dowolne

UWAGA:

Zaleca się wprowadzanie do repertuaru oryginalnej literatury akordeonowej

Sprawdziany wiadomości i umiejętności w klasie IV

audycja półroczna – przygotowanie i wykonanie z pamięci 2 zróżnicowanych pod względem charakteru utworów.

egzamin promocyjny – przygotowanie i wykonanie z pamięci etudy, utworu polifonicznego lub przedklasycznego, utworu cyklicznego (dopuszcza się wybór części), utworu dowolnego.

Klasa V

Zadania techniczno-wykonawcze

- doskonalenie techniki obu rąk – gra dźwiękami pojedynczymi, dwudźwiękami i akordami; rozwijanie biegłości palcowej.
- doskonalenie wszystkich rodzajów artykulacji, dynamiki, sposobów frazowania, kształtowania dźwięku.
- ugruntowanie umiejętności w zakresie wykonywania różnorodnych form podziału polirytmicznego.

▫ ugruntowanie umiejętności czytania a vista i samodzielnej pracy nad utworem.

Minimum programowe

▫ 3 etiudy

▫ 2 utwory polifoniczne

▫ 1 utwór klasyczny lub przedklasyczny

▫ 1 utwór cykliczny

▫ 2 utwory dowolne

UWAGA:

Zaleca się wprowadzanie do repertuaru oryginalnej literatury akordeonowej

Sprawdziany wiadomości i umiejętności w klasie V

audycja półroczna – przygotowanie i wykonanie z pamięci 2 zróżnicowanych pod względem charakteru utworów.

egzamin promocyjny – przygotowanie i wykonanie z pamięci etiudy, utworu polifonicznego lub przedklasycznego, utworu cyklicznego (dopuszcza się wybór części), utworu dowolnego.

Klasa VI

Zadania techniczno-wykonawcze

▫ doskonalenie, ugruntowanie i podsumowanie wszystkich zagadnień dotyczących techniki obu rąk.

▫ ugruntowanie i podsumowanie wszystkich dotychczas opanowanych sposobów atakowania i kończenia dźwięku oraz różnych rodzajów i form artykulacji.

▫ ugruntowanie i podsumowanie poznanych form frazowania, kształtowania dynamicznego oraz umiejętności wykonywania różnorodnych form podziału polirytmicznego.

▫ ugruntowanie umiejętności czytania a vista i samodzielnej pracy nad utworem.

Minimum programowe

▫ Przygotowanie programu recitalu dyplomowego

Sprawdziany wiadomości i umiejętności w klasie VI

audycja półroczna – przygotowanie i wykonanie z pamięci 2 zróżnicowanych pod względem charakteru utworów

egzamin dyplomowy – przygotowanie i wykonanie z pamięci:

▫ 2 etiud dla obu rąk o zróżnicowanej problematyce technicznej

▫ 1 utworu przedklasycznego lub klasycznego

▫ 1 utworu polifonicznego

▫ 1 utworu cyklicznego

▫ 2 utworów dowolnych zróżnicowanych pod względem charakteru, formy, epoki i stylu.

Kryteria oceniania

1. Oceny ustala się na podstawie liczby uzyskanych punktów według następującej skali:

▫ 25 pkt. – stopień celujący, otrzymuje uczeń prezentujący utwory o wysokim stopniu trudności, wykraczającym poza program danej klasy a gra jego jest wzorowa technicznie i jej wartość artystyczna jest szczególnie wysoka i rzadko osiągnięta w szkole, reprezentuje szkołę na imprezach ogólnopolskich i międzynarodowych i jest ich laureatem

▫ 21 – 24 pkt. – stopień bardzo dobry, otrzymuje uczeń prezentujący utwory zgodne ze stopniem trudności i programem danej klasy, wykonane bezbłędnie technicznie,

muzykalnie i stylowo

- ▣ 16 – 20 pkt. – stopień dobry, otrzymuje uczeń prezentujący utwory zgodne z programem klasy, wykonane poprawnie pod względem technicznym i muzycznym
- ▣ 13 – 15 pkt. – stopień dostateczny, otrzymuje uczeń prezentujący utwory zgodne z programem klasy, wykonane z niedociągnięciami technicznymi lub muzycznymi lecz z zastrzeżeniami na postęp w dalszej nauce
- ▣ 11 – 12 pkt. – stopień dopuszczający, otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań programowych klasy i nie rokuje prawie żadnych nadziei na rozwój muzyczny i wykonanie zadań technicznych
- ▣ do 10 pkt. – stopień niedostateczny, otrzymuje uczeń, który prezentuje utwory niezgodne z zadaniami technicznymi i muzycznymi danej klasy oraz nie rokuje nadziei na dalszy rozwój w grze na instrumencie

2. W ocenie prezentacji podczas sprawdzianów i egzaminów uwzględnia się:

1) jakość wykonania artystycznego repertuaru:

- ▣ zgodność z tekstem,
- ▣ umiejętności techniczne – pozycję podczas gry, prawidłowość ułożenia rąk, dobór aplikatur, jakość i precyzję stosowanych rodzajów artykulacji, biegłość, prowadzenie miecha, operowanie rejestrami,
- ▣ kulturę dźwięku,
- ▣ zastosowanie odpowiednich temp oraz środków wyrazu dla danego utworu i stylu,
- ▣ wyraz artystyczny utworu,
- ▣ osobowość artystyczną ucznia;

2) stopień spełnienia wymagań edukacyjnych w szczególności uwzględniając:

- ▣ postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych,
- ▣ stopień realizacji zadań techniczno-wykonawczych,
- ▣ ilość zrealizowanego programu;

3) wysiłek włożony w wywiązywanie się z obowiązków (na podstawie ocen uzyskanych za bieżącą pracę).

3. W ciągu roku szkolnego bieżącej ocenie podlegają:

- ▣ systematyczność pracy,
- ▣ aktywność podczas lekcji,
- ▣ ogólne zainteresowanie przedmiotem,
- ▣ udział w popisach, koncertach.

PERKUSJA

Cykl sześcioletni

Klasa I wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- znajomość historii powstania, budowy, techniki gry oraz przeznaczenia poszczególnych instrumentów
- prawidłowe ustawienie aparatu gry (poprawne trzymanie pałek, prawidłowa postawa przy instrumencie) - nauka nazw nut na pięciolinii i zapoznanie z podstawowymi pojęciami muzycznymi i perkusyjnymi oraz ich notacją
- proste wprawki techniczne na poszczególnych instrumentach
- parzysty podział nut i pauz (cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka, szesnastka)

- triola ósemkowa, nuta z kropką
- kształtowanie dobrej jakości dźwięku
- dynamika, akcenty i artykulacja
- gamy i pasaże dur – moll: krzyżkowe i bemolowe do dwóch znaków przykluczowych
- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- rozwijanie umiejętności gry solowej i z akompaniamentem
- rozwijanie osobowości muzycznej w kontekście występów publicznych

Klasa II wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- znajomość historii powstania, budowy, techniki gry oraz przeznaczenia nowo poznanych instrumentów
  - proste wprawki i ćwiczenia na kotły
- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o podstawy nabyte w pierwszym roku nauczania
- kontynuacja wprawek technicznych (zwiększenie tempa, zdrabnianie wartości rytmicznych)
- technika gry na membranofonach i idiofonach (podstawy zrealizowane w pierwszej klasie wykonywane przez ucznia w wartościach - od ćwierćnut do trzydziestodwójek, trioli szesnastkowa, pauzy – do szesnastkowych)
- werbel – podstawy gry klasycznej i rudymentalnej – praca z metronomem (tremolo, przednutki pojedyncze w prostych figurach rytmicznych)
- podstawowe zagadnienia w grze na kotłach (wydobycie dźwięku, tłumienie, strojenie)
- gamy i pasaże dur – moll: krzyżkowe i bemolowe do trzech znaków przykluczowych
- kształtowanie dobrej jakości dźwięku
- uzupełnienie wiedzy za zakresu zasad muzyki
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem, w duecie lub w zespole
- rozwijanie umiejętności gry a vista i pamięciowej
- zapoznanie ze specyfiką gry na zestawie multiperkusyjnym – niewielkie konstrukcje (do pięciu membranofonów lub idiofonów)
- zapoznanie z literaturą perkusyjną w zakresie:
  - wybranych etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej i z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych instrumentów
- wybranych utworów na instrumenty perkusyjne – solo i z akompaniamentem - wybranych utworów kameralnych (propozycje literatury perkusyjnej poznawane są stopniowo w każdym kolejnym roku kształcenia. Punkt traktujący o tym w opisanych poniżej latach kształcenia każdorazowo zawiera wszystkie jego podpunkty) - koncerty i popisy – czynne uczestnictwo (utwory solowe i z akompaniamentem)

Klasa III wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- znajomość historii powstania, budowy, techniki gry oraz przeznaczenia nowo poznanych instrumentów
- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o podstawy nabyte w poprzednich latach nauki
- kontrola aparatu gry, koordynacji i rozluźnienia
- technika uderzeń podwójnych i potrójnych (ich wykorzystanie w ćwiczeniach i utworach)
- wprawki na poprawne wykonanie tremola i podwójnych przednutek w technice klasycznej i rudymentalnej

- gamy i pasaże dur – moll krzyżykowe i bemolowe do czterech znaków przykluczowych
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem, w duecie, oraz gry zespołowej
- interpretacja (pojęcie frazy oraz odpowiedniego doboru dynamiki i artykulacji)
- gra na wibrafonie techniką dwupałkową, tłumienie i pedalizacja
- a vista w grze na idiofonach o określonej wysokości dźwięku, werblu oraz kotłach
- zestaw multiperkusyjny – powiększenie rozmiarów do ponad pięciu elementów
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- koncerty popisy i konkursy szkolne – czynne uczestnictwo (utwory solowe, z akompaniamentem i w zespołach)

Klasa IV

wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- znajomość historii powstania, budowy, techniki gry oraz przeznaczenia nowo poznanych instrumentów
- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o podstawy nabyte w poprzednich latach nauki - kontrola aparatu gry, koordynacji i rozluźnienia
- werbel – uzupełnienie wiedzy i umiejętności z zakresu metryczki (grupy nieregularne, takty nieregularne i złożone, przednutki podwójne i potrójne, realizacja wszystkich poznanych figur rytmicznych w wartościach do szesnastek)
- gamy i pasaże dur – moll krzyżykowe i bemolowe do pięciu znaków przykluczowych, skala chromatyczna i wprawki na bazie gam
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem oraz gry zespołowej
- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej i a vista
- świadoma interpretacja utworów – uzupełnienie wiedzy muzycznej
- proste wprawki na wibrafonie, klasyczna technika gry (dwu i czteropałkowa), proste utwory, czytanie w kluczu basowym
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- techniczna obsługa oraz konserwacja poznanych instrumentów perkusyjnych
- koncerty popisy i konkursy szkolne – czynne uczestnictwo (utwory solowe, z akompaniamentem i w zespołach)

Klasa V

wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o podstawy nabyte w poprzednich latach nauki - kontrola aparatu gry, koordynacji i rozluźnienia
- wprawki – szybsze tempa, doskonalenie techniki rydymentarnej i klasycznej na membranofonach, skomplikowane połączenia grup podstawowych z ozdobnikami
- doskonalenie techniki gry na idiofonach (tremolo naprzemienne – swobodne przednutki, glissando i niekonwencjonalne sposoby wydobywania dźwięku)
- gamy i pasaże dur – moll krzyżykowe i bemolowe do sześciu znaków przykluczowych, skala chromatyczna i wprawki na bazie gam (wszystkie interwały),
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem oraz gry zespołowej

- doskonalenie umiejętności gry na wibrafonie (wszystkie sposoby tłumienia)
- świadomy dobór pałek i samodzielna optymalizacja ustawienia zestawów multiperkusyjnych
- interpretacja utworów, kształtowanie umiejętności samodzielnej pracy
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- koncerty popisy i konkursy szkolne – czynne uczestnictwo (utwory solowe, z akompaniamentem, w zespołach perkusyjnych i mieszanych)
- techniczna obsługa oraz konserwacja nowopoznanych instrumentów perkusyjnych

Klasa VI wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o wiedzę nabytą w poprzednich latach nauki
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem oraz gry zespołowej - samodzielna interpretacja utworów
- podstawy improwizacji na idiofonach o określonej wysokości dźwięku
- kształtowanie umiejętności samodzielnej pracy
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- występy sceniczne i świadomość zdobywania doświadczenia w kontekście ewentualnych egzaminów do szkoły muzycznej II stopnia

Cykl czteroletni

Klasa I wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- znajomość historii powstania, budowy, techniki gry oraz przeznaczenia poszczególnych instrumentów
- prawidłowe ustawienie aparatu gry (poprawne trzymanie pałek, prawidłowa postawa przy instrumencie) - nauka nazw nut na pięciolinii i zapoznanie z podstawowymi pojęciami muzycznymi i perkusyjnymi oraz ich notacją
- proste wprawki techniczne na poszczególnych instrumentach
- parzysty podział nut i pauz (cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka, szesnastka)
- triola ósemkowa, nuta z kropką
- kształtowanie dobrej jakości dźwięku
- dynamika, akcenty i artykulacja
- gamy i pasaże dur – moll: krzyżkowe i bemolowe do dwóch znaków przykluczowych
- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- rozwijanie umiejętności gry solowej i z akompaniamentem
- rozwijanie osobowości muzycznej w kontekście występów publicznych

Klasa II

wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- znajomość historii powstania, budowy, techniki gry oraz przeznaczenia nowo poznanych instrumentów
- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o podstawy nabyte w pierwszym roku nauczania - kontrola aparatu gry koordynacji i rozluźnienia
- technika uderzeń podwójnych i potrójnych (ich wykorzystanie w ćwiczeniach i utworach) - wprawki na poprawne wykonanie tremola i podwójnych przednutek w technice klasycznej i rudymentalnej
- gamy i pasaże dur – moll krzyżkowe i bemolowe do trzech znaków przykluczowych
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem, w duecie oraz gry zespołowej
- interpretacja (pojęcie frazy oraz odpowiedniego doboru dynamiki i artykulacji)
- gra na wibrafonie techniką dwupałkową, tłumienie i pedalizacja
- a vista w grze na idiofonach o określonej wysokości dźwięku, werblu oraz kotłach
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- koncerty, popisy i konkursy szkolne – czynne uczestnictwo (utwory solowe, z akompaniamentem i w zespołach)

Klasa III

wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- doskonalenie sprawności technicznej w oparciu o podstawy nabyte w poprzednich latach nauki
- kontrola aparatu gry koordynacji i rozluźnienia
- werbel – uzupełnienie wiedzy i umiejętności z zakresu metroritmiki (grupy nieregularne, takty nieregularne i złożone, przednutki podwójne i potrójne)
- wprawki - szybsze tempa, doskonalenie techniki rydymentalnej i klasycznej na membranofonach, skomplikowane połączenia grup podstawowych z ozdobnikami
- doskonalenie techniki gry na idiofonach (tremolo naprzemienne – swobodne przednutki, glissando i niekonwencjonalne sposoby wydobywania dźwięku)
- gamy i pasaże dur – moll krzyżkowe i bemolowe do sześciu znaków przykluczowych, skala chromatyczna i wprawki na bazie gam (wszystkie interwały)
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem oraz gry zespołowej
- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej i a vista
- doskonalenie umiejętności gry na wibrafonie (wszystkie sposoby tłumienia)
- świadomy dobór pałek i samodzielna optymalizacja ustawień zestawów multiperkusyjnych
- interpretacja utworów i kształtowanie umiejętności samodzielnej pracy
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- uczestnictwo w koncertach popisach i konkursach szkolnych (solo, duety, zespół perkusyjny oraz zespoły mieszane)
- techniczna obsługa oraz konserwacja nowopoznanych instrumentów perkusyjnych

Klasa IV

wymogi dotyczące wiedzy ogólnomuzycznej i umiejętności technicznych ucznia:

- doskonalenie sprawności technicznej na wszystkich instrumentach w oparciu o wiedzę i umiejętności z poprzednich lat nauki

- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem oraz gry zespołowej
- samodzielna interpretacja utworów
- podstawy improwizacji na idiofonach o określonej wysokości dźwięku
- kształtowanie umiejętności samodzielnej pracy
- zapoznanie z literaturą perkusyjną
- występy sceniczne i świadomość zdobywania doświadczenia w kontekście ewentualnych egzaminów do szkoły muzycznej II stopnia

GRA NA PERKUSJI II stopień

KLASA I

PROGRAM PREZENTACJI SEMESTRALNEJ

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

EGZAMIN PROMOCYJNY

Gama do 2 znaków i pasaże na ksylofonie wraz z interwałami

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

KLASA II

PROGRAM PREZENTACJI SEMESTRALNEJ

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

EGZAMIN PROMOCYJNY

Gama do 3 znaków i pasaże na ksylofonie wraz z interwałami

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

KLASA III

PROGRAM PREZENTACJI SEMESTRALNEJ

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

EGZAMIN PROMOCYJNY

Gama do 4 znaków i pasaże na ksylofonie wraz z interwałami

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

KLASA IV

PROGRAM PREZENTACJI SEMESTRALNEJ

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

EGZAMIN PROMOCYJNY

Gama do 5 znaków i pasaże na ksylofonie wraz z interwałami

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

KLASA V

- PROGRAM PREZENTACJI SEMESTRALNEJ

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

EGZAMIN PROMOCYJNY

Gama do 6 znaków i pasaże na ksylofonie wraz z interwałami

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

KLASA VI

PROGRAM PREZENTACJI SEMESTRALNEJ

- 1 Etiuda/utwór na werbel.
- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

EGZAMIN PROMOCYJNY

Gama do 7 znaków i pasaże na ksylofonie wraz z interwałami

- 1 Etiuda/utwór na werbel.

- 1 Etiuda na instrument melodyczny.
- 1 Utwór z akompaniamentem.
- 1 Utwór na wibrafonie i/lub marimbie.

Kryteria oceniania:

Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia, na które wpływa jego pilność i systematyczność pracy. Uczniowie otrzymują oceny cząstkowe za pracę bieżącą, które wystawiane są pod koniec każdego miesiąca (skala od 1 -6).

Przy ocenie do przesłuchań półrocznych, egzaminu promocyjnego i końcowego uwzględnia się w szczególności jakość wykonania artystycznego oraz wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć.

Skala oceniania i warunki otrzymania danego stopnia

1) celujący – 25 pkt.

Opanowanie repertuaru znacznie wykraczającego ponad zakres materiału dla danej klasy, gra bezbłędnie technicznie, muzycznie, ciekawie artystycznie, osiągnięcia w konkursach i przesłuchaniach perkusyjnych.

2) Bardzo dobry – 21-24 pkt.

Opanowanie repertuaru obowiązującego w danej klasie, gra bezbłędnie technicznie, muzycznie, ciekawie artystycznie, osiągnięcia w konkursach i przesłuchaniach perkusyjnych. 3) Dobry – 16-20 pkt

Opanowanie repertuaru obowiązującego w danej klasie, gra poprawna technicznie i muzycznie 4) Dostateczny – 13-15 pkt.

Wykonanie obowiązującego programu dla danej klasy, z niewielkimi brakami technicznymi i muzycznymi.

5) Dopuszczający – 11-12 pkt

Nieopanowanie minimum programowego, obowiązującego w danej klasie, małe perspektywy dalszego kształcenia, ocena dopuszczająca otrzymana na koniec roku nie promuje ucznia do następnej klasy.

FORTEPIAN DODATKOWY

Niniejsze wymagania edukacyjne odnoszą się do uczniów klas V i VI c.6 i klas III i IV c.4

1) Wymagania programowe

W każdej klasie, w ciągu roku szkolnego uczeń powinien przygotować minimum cztery utwory i dwie gamy. W całym cyklu kształcenia uczeń powinien wykonać:

- Jeden utwór dawny, barokowy lub polifonizujący
- I cz. sonatiny, wariacje lub rondo
- Jedną etiudę na dowolny problem
- Jeden utwór dowolny
- Jeden utwór zespołowy

2) Warunki zaliczenia przedmiotu

- Gama durowa i molowa uwzględniająca różne elementy (gama, pasaże, gama chromatyczna lub kadencja) do zaliczenia w klasie wraz z nauczycielem.
- Jeden utwór wybrany przez pedagoga zaprezentowany z pamięci.

Kryteria oceniania

1. Nauczyciel wystawia ocenę uwzględniając:

- Opanowanie pamięciowe utworu.
- Zgodność z tekstem nutowym (odpowiednie dźwięki, artykulacja, dynamika, palcowanie).
- Płynne wykonywanie utworów.
- Prawidłowe ułożenie aparatu gry.
- Poczucie tempa, rytmu i frazy.
- Sprawność techniczną.
- Poczucie stylu muzycznego wykonywanych utworów.
- Zaangażowanie ucznia w trakcie zajęć.
- Pracowitość i sumienność w przygotowywaniu się do zajęć z trakcie roku.

2. Grę ucznia ocenia się według następujących kryteriów:

- Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który wykonuje repertuar wykraczający ponad obowiązkowy w danej klasie, obejmujący bardziej złożone zagadnienia gry na fortepianie, operuje prawidłowym aparatem gry, systematycznie i samodzielnie przygotowuje się do zajęć, a także odznacza się nienaganną postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego.
- Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności określonych w programie nauczania dla danej klasy, bez większych trudności przyswaja zadany program, a także systematycznie pracuje w domu i przygotowuje się do zajęć.
- Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował materiał danej klasy według obowiązującego programu oraz prezentuje grę z niewielkimi błędami tekstowymi, technicznymi lub pamięciowymi, ponadto wykazuje się niewielkim zaangażowaniem i kreatywnością podczas zajęć.
- Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował jedynie podstawowe treści programowe, pracuje niesystematycznie w domu i na lekcji, a jego gra na instrumencie, aparat gry i postawa zawierają wiele błędów.
- Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który wykonuje program niezgodny z programem nauczania, jego gra charakteryzuje się poważnymi błędami tekstowymi, pamięciowymi i technicznymi oraz wykazuje niewielkie zainteresowanie przedmiotem.
- Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymogów programowych, nie wykazuje żadnego zainteresowania przedmiotem, a także nie posiada predyspozycji do gry na fortepianie nie rokując tym samym na dalszy rozwój muzyczno-artystyczny.

Forma sprawdzenia umiejętności ucznia

- Końcoworoczną ocenę z przedmiotu fortepian dodatkowy stanowi ocena pracy ucznia w ciągu każdego półrocza, która odzwierciedla systematyczność pracy, zaangażowanie ucznia i przygotowanie do lekcji.
- Sprawdzenie znajomości obowiązujących gam następuje na zajęciach z nauczycielem i ma wpływ na ocenę końcową z fortepianu dodatkowego.
- Uczeń wykonuje wybrany utwór z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę w dół.
- Innymi formami sprawdzania osiągnięć ucznia są audycje klasowe, szkolne, a także koncerty środowiskowe.
- Uczniowie wyróżniający się i spełniający wymagania ponadprogramowe mają możliwość reprezentowania szkoły na przesłuchaniach i konkursach.

FORTEPIAN OBOWIĄZKOWY (II st.)

Klasa I

Zadania techniczno-wykonawcze

- zdobycie podstawowych wiadomości dotyczących budowy i historii instrumentu,
- prawidłowa postawa przy instrumencie, ułożenie rąk na klawiaturze,
- zapoznanie się z różnymi rodzajami artykulacji,
- umiejętność wykonania utworu z uwzględnieniem prawidłowej aplikatury,
- umiejętności wykonywania dwudźwięków i trójdźwięków portato w zakresie podstawowym,
- różnicowanie artykulacyjne i dynamiczne – plany obu rąk w zakresie podstawowym,
- podstawowe umiejętności kształtowania frazy,
- umiejętność oddania charakteru wykonywanego utworu,
- kształtowanie umiejętności pamięciowego opanowania utworów,
- kształtowanie umiejętności wykonania utworu z akompaniamentem nauczyciela,
- wykonanie gam i trójdźwięków zgodnie z założeniami programowymi dla kl. I,
- znajomość podstawowej notacji muzycznej w kluczu wiolinowym i basowym,
- umiejętność gry a'vista prostych utworów.

Okres I

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce; gra a'vista

Okres II

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce; gra a'vista

Klasa II

Zadania techniczno-wykonawcze

- samodzielne korygowanie postawy podczas gry na instrumencie,
- swobodne odczytywanie notacji muzycznej w różnych rejestrach na fortepianie,
- prawidłowa realizacja artykulacji: portato, legato i staccato,
- płynne podkładanie pierwszego palca,
- dbałość o poprawną realizację tekstu,
- praca nad kształtowaniem dźwięku i jego jakością,
- realizacja prostych ozdobników,
- stosowanie pedału rytmicznego,
- stosowanie tempa i dynamiki w szerszym zakresie,
- stosowanie zróżnicowanej artykulacji w obu rękach,
- umiejętność świadomego wykonania prostej imitacji,
- dokonywanie wstępnej analizy utworu,
- czytanie a'vista utworów z materiału nauczania dla klasy I,
- umiejętność gry w duecie na cztery ręce utworów zawartych w programie klasy II,
- rozwijanie umiejętności opanowania estradowego,
- wykonanie gam i pasaży zgodnie z założeniami programowymi dla klasy II.

Okres I

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych; gra a'vista

Okres II

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych; gra a'vista

Klasa III

Zadania techniczno-wykonawcze

- umiejętność wykonania z pamięci utworu odpowiadającego poziomem trudności wymaganiom programowym kl. III uwzględniając:
  - większą precyzję artykulacji w bardziej zaawansowanych tempach,
  - szerszy zakres problemów metrytmicznych,
  - szerszy zakres dynamiczny,
  - umiejętność wyodrębniania poszczególnych składników dwudźwięków i trójdzźwięków,
  - umiejętność prowadzenia dwudźwięków legato,
  - kontrolę barwy dźwięku i proporcji brzmieniowych w fakturze homofonicznej i polifonicznej,
  - śpiewność linii melodycznych i prawidłowe zasady frazowania,
  - budowę formalną utworów,
  - prawidłowe zastosowanie pedalizacji (pedał rytmiczny i synkopowany),
  - posiadanie podstawowych umiejętności zróżnicowania stylistycznego utworów z różnych epok
- prawidłowe odczytywanie a'vista tekstu muzycznego z programu kl. I
- umiejętność wykonywania utworów na cztery ręce lub prostych akompaniamentów instrumentalnych i wokalnych,
- umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów,

- wykonanie gam i pasaży zgodnie z założeniami programowymi kl. III z odpowiednią pulsacją,
- umiejętność transponowania prostych melodii do innych tonacji.

Okres I

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych; gra a'vista

Okres II

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych; gra a'vista

Klasa IV

Zadania techniczno-wykonawcze

- umiejętność wykonania z pamięci utworu odpowiadającego poziomem trudności wymaganiom programowym kl. IV uwzględniając:
  - większą sprawność techniczną w realizacji przebiegów gamowych, pasażowych, struktur dwudźwięków i akordów oraz ornamentacji i repetycji,
  - jakość dźwięku, szerszy zakres dynamiczny, kształtowanie frazy, świadomość budowy formalnej utworu, precyzyjną pedalizację,
  - konieczność dostosowania brzmienia i wyrazu artystycznego wykonywanych utworów do stylu epoki,
  - prawidłową realizację struktur polirytmicznych,
- prawidłowe odczytanie a'vista tekstu muzycznego utworów z programu dla kl. II,
- umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów,
- umiejętność dobierania akompaniamentu akordowego i figuracyjnego do prostych melodii,
- umiejętność współpracy z solistą, realizacja spójnej interpretacji utworu,
- wykonanie gam i pasaży zgodnie z założeniami programowymi kl. IV w tempie szybszym z odpowiednią pulsacją.

Okres I

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych; gra a'vista

Okres II

1 para gam; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych; gra a'vista

Klasa V

Zadania techniczno-wykonawcze

- umiejętność wykonania z pamięci utworu odpowiadającego poziomem trudności wymaganiom programowym kl. V uwzględniając:

- wyższy poziom wymagań dotyczących realizacji problemów technicznych zawartych w treściach nauczania dla kl. I-IV,
- dostosowanie odpowiedniego rodzaju artykulacji, barwy dźwięku i pedalizacji do stylu epoki,
- walory artystyczne -ekspresję oraz wyobraźnię muzyczną
- świadomość budowy formalnej wykonywanych utworów,
- samodzielnie odczytanie a'vista tekstu muzycznego z materiału nauczania dla kl. III,
- umiejętność samodzielnego opracowywania utworów i prostych akompaniamentów z materiału nauczania klas niższych,
- umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów,
- doskonalenie muzykowania w zespole,
- wykonanie gam i pasaży zgodnie z założeniami programowymi kl. V w tempie żywym z odpowiednią pulsacją.

Kryteria oceniania

- Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który wykonuje repertuar wykraczający ponad obowiązkowy w danej klasie, obejmujący bardziej złożone zagadnienia gry na fortepianie, operuje prawidłowym aparatem gry, systematycznie i samodzielnie przygotowuje się do zajęć, a także odznacza się nienaganną postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego.
- Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności określonych w programie nauczania dla danej klasy, bez większych trudności przyswaja zadany program, a także systematycznie pracuje w domu i przygotowuje się do zajęć.
- Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował materiał danej klasy według obowiązującego programu oraz prezentuje grę z niewielkimi błędami tekstowymi, technicznymi lub pamięciowymi, ponadto wykazuje się niewielkim zaangażowaniem i kreatywnością podczas zajęć.
- Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował jedynie podstawowe treści programowe, pracuje niesystematycznie w domu i na lekcji, a jego gra na instrumencie, aparat gry i postawa zawierają wiele błędów.
- Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który wykonuje program niezgodny z programem nauczania, jego gra charakteryzuje się poważnymi błędami tekstowymi, pamięciowymi i technicznymi oraz wykazuje niewielkie zainteresowanie przedmiotem.
- Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymogów programowych, nie wykazuje żadnego zainteresowania przedmiotem, a także nie posiada predyspozycji do gry na fortepianie nie rokując tym samym na dalszy rozwój muzyczno-artystyczny.

WYMAGANIA EDUKACYJNE FORTEPIAN DLA WOKALISTÓW

TREŚCI NAUCZANIA I WYMAGANIA KOŃCOWE

KLASA I

Po pierwszym roku nauki uczeń:

- Posiada podstawowe wiadomości dotyczące budowy (wymienia i definiuje poszczególne części fortepianu, zna możliwości brzmieniowe instrumentu, prawidłowo określa klawisze i oktawy w jakich się znajdują),
- Potrafi przyjąć prawidłową postawę przy instrumencie,

- Prawidłowo posługuje się aparatem gry (ułożenie rąk na klawiaturze, pozycje dłoni i palców, swoboda nadgarstka)
- Potrafi prawidłowo wydobywać dźwięki artykulacją portato i legato,
- Prawidłowo odczytuje rytm i znaki chromatyczne,
- Wykonuje utwór z uwzględnieniem prawidłowej aplikatury,
- Posiada podstawowe umiejętności wykonywania dwudźwięków i trójdźwięków portato,
- Posiada podstawowe umiejętności kształtowania frazy,
- Potrafi oddać charakter wykonywanego utworu,
- Posiada umiejętność wykonania utworu z akompaniamentem nauczyciela,
- Potrafi wykonać gamy i trójdźwięki zgodnie z założeniami programowymi dla kl. I,
- Zna podstawową notację muzyczną w kluczu wiolinowym i basowym,
- Posiada umiejętność gry a`vista prostych utworów osobno każdą ręką w kluczu wiolinowym i basowym,
- Realizuje uwagi nauczyciela podczas samodzielnej pracy.

Repertuar: I

okres:

- **dla początkujących:** 6 dowolnie wybranych utworów;
- **dla zaawansowanych:** 1 para gam, 2 etiudy, 1 utwór polifoniczny lub polifonizujący, 1 utwór klasyczny, 1 utwór dowolny, 1 utwór na 4 ręce.

II okres:

- 1 gama, 2 etiudy, 1 utwór polifoniczny lub polifonizujący, 1 utwór klasyczny, 1 utwór dowolny, 1 utwór na 4 ręce.

KLASA II

Po drugim roku nauki uczeń potrafi:

- Samodzielnie korygować postawę podczas gry na instrumencie,
- Swobodnie odczytywać notację muzyczną na fortepianie,
- Prawidłowo realizować artykulacje: portato, legato i staccato,
- Płynnie podkładać pierwszy palec,
- Posługiwać się techniką palcową w stopniu podstawowym,
- W podstawowym zakresie różnicować artykulacyjnie i dynamicznie plany obu rąk,
- Dbać o poprawną realizację tekstu,
- Pracować nad kształtowaniem dźwięku i jego jakością,
- Realizować proste ozdobniki,
- Stosować pedał rytmiczny,
- Stosować tempo i dynamikę w umiarkowanym zakresie,
- Posiada umiejętność świadomego wykonania prostej imitacji,
- Dokonywać wstępnej analizy utworu,
- Grać a`vista utwory z materiału nauczania dla klasy I,
- Posiada umiejętność gry w duecie na cztery ręce utworów zawartych w programie klasy II,
- Rozwija umiejętność opanowania estradowego,
- Wykonać gamy i pasaże zgodnie z założeniami programowymi dla klasy II,
- Realizuje uwagi nauczyciela podczas samodzielnej pracy.

Repertuar: I

okres:

- 1 gama, 2 etiudy, 1 utwór polifoniczny lub polifonizujący, 1 utwór klasyczny, 1 utwór dowolny, 1 utwór na 4 ręce, praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych, gra a`vista; **II okres:**
- 1 gama, 2 etiudy, 1 utwór polifoniczny lub polifonizujący, 1 utwór klasyczny, 1 utwór dowolny, 1 utwór na 4 ręce, praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych, gra a`vista.

Audycja uczniów klasy II odbywa się w II okresie – do wykonania dwa dowolnie wybrane utwory w tym: jeden z pamięci, drugi – z pamięci lub z nut.

KLASA III

Po trzecim roku uczeń:

- Potrafi wykonać z pamięci utwór odpowiadający poziomem trudności wymaganiom programowym kl. III uwzględniając:
  - większą precyzję artykulacji w bardziej zaawansowanych tempach,
  - szerszy zakres problemów metrycznych,
  - szerszy zakres dynamiczny,
  - kontrolę barwy dźwięku i proporcji brzmieniowych w fakturze homofonicznej,
  - dalszą pracę nad niezależnością rąk (ćwiczenia polifoniczne),
  - śpiewność linii melodycznych i prawidłowe zasady frazowania,
  - budowę formalną utworów,
  - prawidłowe zastosowanie pedalizacji (pedał rytmiczny i synkopowany),
- Posiada podstawowe umiejętności różnicowania stylistycznego utworów z różnych epok,
- Potrafi prawidłowo odczytywać a`vista tekst muzyczny z programu kl. I każdą ręką osobno następnie - razem,
- Posiada umiejętność wykonywania utworów na cztery ręce i prostych akompaniamentów instrumentalnych i wokalnych,
- Posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów, świadomego zapamiętywania utworu,
- Potrafi wykonać gamy i pasaże zgodnie z założeniami programowymi kl. III z odpowiednią pulsacją,
- Posiada umiejętność transponowania prostych melodii do innych tonacji.

Repertuar: I

okres:

- 1 gama; 2 etiudy; 1 utwór polifoniczny lub polifonizujący; 1 utwór klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych, gra a`vista; **II okres:**
- 1 gama; 2 etiudy, 1 utwór polifoniczny lub polifonizujący; 1 utwór klasyczny; 1 utwór dowolny; 1 utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu; praktyczne ćwiczenia wspomagające realizację przedmiotów teoretycznych, gra a`vista.

KLASA IV

Po czwartym roku nauki uczeń:

- Potrafi wykonać z pamięci utwór odpowiadający poziomem trudności wymaganiom programowym kl. IV uwzględniając:
  - większą sprawność techniczną w realizacji przebiegów gamowych, pasażowych, strukturach dwudźwięków i akordów oraz ornamentacji i repetycji,

- jakość dźwięku, szerszy zakres dynamiczny, kształtowanie frazy, świadomość budowy formalnej utworu, precyzyjną pedalizację,
- konieczność dostosowania brzmienia i wyrazu artystycznego wykonywanych utworów do stylu epoki,
- prawidłową realizację struktur polirytmicznych,
- Potrafi w prawidłowy sposób odczytać a'vista tekst muzyczny utworów z programu dla kl. II każdą ręką osobno następnie razem,
- Posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów,
- Posiada umiejętność dobierania akompaniamentu akordowego i figuracyjnego do prostych melodii,
- Posiada umiejętność współpracy z solistą realizując spójną interpretację utworu,
- Potrafi wykonać gamy i pasaże zgodnie z założeniami programowymi kl. IV w tempie szybszym z odpowiednią pulsacją.

Program audycji końcowej:

- jeden dowolnie wybrany utwór z pamięci,
- utwór zespołowy (na 4 ręce lub na 2 fortepiany albo realizacja akompaniamentu).

Kryteria oceniania

Uczeń może uzyskać z przedmiotu

jedną z następujących ocen: • Celujący • Bardzo dobry • Dobry • Dostateczny • Dopuszczający • Niedostateczny

Na ocenę końcowo-roczną ucznia wpływ mają następujące czynniki: •

- Stopień spełniania wymogów programowych • Oceny częściowe z przygotowania do zajęć
- Oceny ucznia za udział przesłuchaniach
- Stopień zaangażowania ucznia w samodzielny rozwój wiedzy i umiejętności wykraczające poza program.

Ocenę **celujący** otrzymuje uczeń który:

- Dokładnie opanował materiał przewidziany w programie nauczania, a ponadto posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające ponad ten program.
- Systematycznie i aktywnie współpracuje z pedagogiem
- Angażuje się w życie szkoły poprzez publiczne występy.

OCENIANIE - KRYTERIA

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń który:

- Dokładnie opanował materiał wynikający z programu nauczania wykazując zainteresowanie jego poszerzeniem.
- Brał udział w audycjach muzycznych organizowanych w szkole.
- Systematycznie i aktywnie współpracuje z pedagogiem

Ocenę **dobry** otrzymuje uczeń który:

- Realizuje zadania wynikające z programu nauczania lecz nie przekracza jego założeń.
- Systematycznie współpracował z pedagogiem.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń który:

- Realizuje wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania.
- Brakiem systematyczności w pracy, powoduje narastanie zaległości

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń który:

- Nie spełnił wymagań edukacyjnych przewidzianego w programie nauczania.

- Ma nieusprawiedliwione nieobecności na zajęciach.
- Wykazuje brak systematyczności i pilności w pracy.
- Rokuje nadzieje na poprawę.

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń który:

- Wyraźnie odbiega od wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania dla danej klasy. Nie rokuje nadziei na poprawę swej postawy pomimo napomnień pedagoga i poinformowania rodziców o problemie.
- Nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój muzyczny oraz na możliwość nadrobienia zaległości.

Kształcenie słuchu oraz Podstawy rytmiki w klasach I-III cyklu sześcioletniego szkoły muzycznej I stopnia.

- ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRE UCZEŃ POWINIEN OPANOWAĆ PO PIERWSZYM ROKU NAUKI:

- Uczeń powinien:
- 1. Znać nazwy literowe i solmizacyjne dźwięków i ich położenie na pięciolinii w kluczu wiolinowym.
- 2. Znać podstawowe oznaczenia dynamiki.
- 3. Opanować prawidłową pisownię klucza wiolinowego i basowego oraz poznanych nut, pauz i znaków chromatycznych.
- 4. Śpiewać gamę C-dur i jej trójdźwięk toniczny.
- 5. Określać po wysłuchaniu tryb trójdźwięku.
- 6. Rozpoznać interwał prymy i oktawy oraz odnaleźć go w przerabianych ćwiczeniach i piosenkach.
- 7. Rozpoznawać brzmienie harmoniczne interwału sekundy i tercji jako dysonansu i konsonansu.
- 8. Śpiewać poprawnie pod względem intonacji opracowane ćwiczenia w metrum dwu, trzy i cztermiarowym w równych wartościach rytmicznych lub łatwych rytmach mieszanych.
- 9. Zapisać ze słuchu kilkutaktowy rytm złożony z poznanych wartości nut i pauz.
- 10. Zapisać prosta, kilkutaktową melodię jednogłosową opartą na opracowanych schematach melodycznych.
- 11. Opanować prawidłowe stawianie stóp w chodzeniu, bieganiu i podskokach oraz prawidłowo prowadzić ręce w taktowaniu.
- 12. Opanować podstawy koordynacji rąk i nóg w realizacji rytmu z taktowaniem w poznanych taktach.
- 13. Zrealizować ruchowo precyzyjnie pod względem rytmicznym i zapisać rytm dwutaktowy złożony z poznanych wartości rytmicznych w metrum dwu, trzy i cztermiarowym.

- ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRE UCZEŃ POWINIEN OPANOWAĆ PO DWÓCH LATACH NAUKI

- Uczeń powinien:
- 1. Znać podstawowe tempa i oznaczenia.

- 2. Znać nazwy I, IV, V stopnia gamy oraz trójdźwięków triady budowanych na tych stopniach.
- 3. Znać budowę gamy majorowej.
- 4. Znać budowę trójdźwięków major i minor.
- 5. Znać nazwy dźwięków solmizacyjne i literowe oraz ich położenie na pięciolinii w kluczu basowym w zakresie oktawy małej oraz w kluczu wiolinowym w zakresie oktawy dwukreślnej.
- 6. Śpiewać poznane gamy, trójdźwięki toniczne i triady harmoniczne opracowanych gam.
- 7. Znać nazwy interwałów i ich rozmiary (bez seksty i septymy).
- 8. Określać w opracowanych ćwiczeniach i piosenkach poznane interwały jako odległości między dźwiękami.
- 9. Śpiewać piosenki i ćwiczenia prawidłowo pod względem intonacji i emisji.
- 10. Śpiewać z nut łatwe ćwiczenia jednogłosowe w poznanych tonacjach.
- 11. Rozróżniać melodię gamy major i minor harmonicznej.
- 12. Rozróżniać melodię trójdźwięku major i minor granego melodycznie i harmonicznie.
- 13. Rozpoznawać poznane interwały oraz śpiewać je od podanego dźwięku.
- 14. Zapisać ze słuchu łatwe ćwiczenie jednogłosowe oparte na materiale gamy C-dur.
- 15. Zapisać ze słuchu rytm złożony z poznanych wartości rytmicznych nut i pauz oraz opracowanych grup rytmicznych.
- 16. Wykonać precyzyjnie rytmicznie i prawidłowo pod względem ruchowym 4-taktowy temat rytmiczny w takcie dwu lub trzymiarowym oraz 2-taktowy w metrum czteromiarowym z uzupełnieniem ćwierćnutowym i ósemkowym.
- 17. Wykonać precyzyjnie rytmicznie i prawidłowo pod względem ruchowym poznane wartości nut i pauz.
- 18. Zapisać ze słuchu 4-taktowy temat rytmiczny w takcie dwu lub trzymiarowym oraz 2-taktowy w takcie czteromiarowym zawierający poznane grupy rytmiczne.

•
•
• **ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRE UCZEŃ POWINIEN OPANOWAĆ PO TRZECH LATACH NAUKI**

- • **Uczeń powinien:**
- 1. Znać nazwy poznanych interwałów.
- 2. Śpiewać je w górę i w dół od podanego dźwięku.
- 3. Określać je w zapisie nutowym opracowanych ćwiczeń.
- 4. Rozpoznawać je słuchowo w brzmieniu melodycznym i harmonicznym.
- 5. Znać oznaczenia tempa, dynamiki i artykulacji.
- 6. Znać budowę gamy minorowej: eolskiej, harmonicznej, doryckiej i melodycznej.
- 7. Znać budowę trójdźwięku minor i major.
- 8. Rozpoznawać ich tryb w brzmieniu melodycznym i harmonicznym.
- 9. Rozpoznawać słuchowo trójdźwięki inne niż major i minor.
- 10. Rozpoznawać melodię gamy majorowej naturalnej i minorowej we wszystkich poznanych odmianach.

- 11. Znać położenie dźwięków na pięciolinii w kluczu wiolinowym i basowym oraz nazwy oktafów od wielkiej do dwukreślnej.
- 12. Śpiewać poznane gamy majorowe i minorowe oraz ich triady harmoniczne.
- 13. Śpiewać a vista łatwą melodię jednogłosową w poznanej tonacji.
- 14. Zapisać ze słuchu rytm złożony z poznanych wartości rytmicznych nut i pauz oraz grup rytmicznych.
- 15. Zapisać jednogłosową melodię.
- 16. Określić formę i budowę utworu (budowa okresowa: zdania i frazy, forma ABA, rondo, kanon).
- 17. Znać pojęcie polirytmii i polimetrii.
- 18. Posiadać orientację przestrzenno – ruchową.
- 19. Zrealizować precyzyjnie rytmicznie i ruchowo i prawidłowo pod względem ruchowym oraz zapisać tematy rytmiczne w taktach o ćwierćnutowej jednostce miary, zbudowane z poznanych wartości rytmicznych nut i pauz oraz opracowanych ugrupowań rytmicznych z uzupełnieniem ósemkowym i ćwierćnutowym.
- 20. Zrealizować ruchowo i zapisać temat rytmiczny w metrum dwumiarowym, czteromiarowym, w podwójnej szybkości i zwolnieniu.
- 21. Zrealizować ruchem przedtakt.
- 22. Zrealizować ruchem i zapisać temat rytmiczny w taktach o ósemkowej jednostce miary.
- 23. Zrealizować ruchem i zapisać rytm synkopowany z uzupełnieniem ósemkowym i ćwierćnutowym.
- 24. Ćwiczenia z zakresu polirytmii:
  - 1) wykonać równocześnie dwa proste tematy rytmiczne;
  - 2) wykonać jednocześnie trzy wartości podziału nieregularnego i dwie wartości podziału regularnego;
  - 3) wykonać łańcuch realizacji rytmów w takcie czteromiarowym z zastosowaniem poznanych wartości rytmicznych i ugrupowań rytmicznych.

• KRYTERIA OCEN

- **WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE CELUJĄCEJ:**
  - -aktywna postawa podczas zajęć
  - -dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach,
  - -umiejętność szybkiego budowania i rozpoznawania interwałów (zgodnie z programem dla danej klasy)
  - -samodzielne intonowanie interwałów w górę i w dół,
  - -samodzielne intonowanie poznanych trójdźwięków,
  - -znajomość poznawanych piosenek i umiejętność analizy jej materiału melodyczno-rytmicznego
  - - bezbłędne budowanie trójdźwięków (zgodnie z wymaganiami programowymi)
  - - bezbłędne śpiewanie wszystkich odmian poznanych gam (zgodnie z wymaganiami programowymi)
  - - budowanie i zapisywanie poznanych gam,

- - bezbłędne rozpoznawanie gam(ich odmian) ze słuchu,
- - umiejętność samodzielnego myślenia interwałowego, przełożone na prawidłowy śpiew,
- - szybkie czytanie nut głosem,
- - bezbłędne wyczuwanie pulsacji rytmicznej,
- - realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych,
- - bezbłędne myślenie i wnioskowanie we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w rozpoznawaniu i w zapisie,
- -prawidłowa postawa i estetyka podczas zajęć ruchowych
- -kreatywna postawa podczas komponowania choreografii przestrzennych
- - wysoki stopień koncentracji,
- - doskonała znajomość zagadnień teoretycznych, realizowanych w ciągu roku szkolnego,
- -udział w koncertach okolicznościowych, występach klasowych

• **WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE BARDZO DOBREJ:**

- -dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach,
- - umiejętność szybkiego czytania nut solmizacyjnie i literowo,
- -samodzielne intonowanie interwałów w górę,
- - rozpoznawanie i zapisanie usłyszanych interwałów,
- -umiejętność czytania trójdźwięków solmizacją i literowo,
- - bezbłędne określanie, rozpoznawanie trójdźwięków ,
- - samodzielne intonowanie trójdźwięków w górę i w dół,
- - budowanie trójdźwięków bez pomocy nauczyciela,(na poziomie określonym w programie nauczania)
- - samodzielne śpiewanie poznanych gam i ich odmian,
- - budowanie gam mollowych i durowych z zaznaczeniem triady harmoniczej, półtonów, tetrachordów, zgodnie z wymaganiami edukacyjnymi w danej klasie,
- - czytanie nut głosem z dbałością o intonację,
- - zaśpiewanie melodii nazwami solmizacyjnymi lub literowymi , bez pomocy nauczyciela,
- - wyczuwanie pulsacji rytmicznej,
- -prawidłowa realizacja i zapis prezentowanego rytmu,
- - zapis jednogłosowego dyktanda melodyczno- rytmicznego, (błędy w granicy do 20%
- - aktywny udział w zajęciach,
- - prawidłowa postawa oraz estetyka ruchu podczas zajęć ruchowych
- -aktywny udział w komponowaniu choreografii przestrzennych
- -praktyczna znajomość poznawanych tańców ludowych
- - udział w prezentacjach klasowych (koncertach szkolnych ...)

• **WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOBREJ:**

- - dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach,
- - umiejętność rozpoznawania interwałów, z uwzględnieniem tempa ucznia,
- - budowanie interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia,

- - budowanie trójdźwięków z możliwością popełnienia błędu,
- - rozpoznawanie trójdźwięków, z uwzględnieniem lekkiego błędu, z pomocą nauczyciela
- - śpiewanie poznanych gam,
- - budowanie i zapisywanie poznanych gam,
- - śpiew ćw. solfeżowych, z małą pomocą nauczyciela, lub instrumentu,
- - wyczuwanie pulsacji rytmicznej,
- - realizacja i zapis wartości rytmicznych z uwzględnieniem drobnych błędów,
- - zapis dyktanda melodyczno- rytmicznego z możliwością popełnienia błędu w granicach 20-30%,
- - aktywna praca na lekcji,
- - staranność i dbałość o precyzję w wykonywaniu ćwiczeń ruchowych
- - udział w tworzeniu kompozycji przestrzennych
- - stale poprawiająca się szybkość i celowość reakcji.

•

• **WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOSTATECZNEJ:**

•

- - dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach,
- - wolne czytanie nut głosem solmizacyjnie i literowo ze wskazówkami nauczyciela,
- - umiejętność budowania interwałów z uwzględnieniem tempa pracy ucznia,
- - poprawne rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów z możliwością popełnienia błędu w granicach 40-50 %,
- - rozpoznawanie i zapisanie trójdźwięków z uwzględnieniem błędu w granicach 40- 50%,
- - budowanie trójdźwięków z pomocą nauczyciela,
- - poprawne śpiewanie wszystkich odmian gam w wolnym tempie,
- - budowanie i zapisywanie gam,
- - rozpoznawanie gam , zwłaszcza trybu i odmian,(zgodnie z wymaganiami programowymi)
- - czytanie nut głosem z dążeniem do czystej intonacji w wolnym tempie i ze wskazówką nauczyciela,
- - wyczuwanie pulsacji rytmicznej,
- - realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych z uwzględnieniem błędu w granicach 40-50%,
- - zapis dyktanda melodyczno- rytmicznego w możliwością błędu w granicach 40-50%,
- - aktywna praca na lekcji,
- -praca nad estetyką ruchu podczas ćwiczeń ruchowych
- -znajomość przerabianych tańców ludowych (krok podstawowy i figury taneczne)
- - poprawianie szybkości i celowości reakcji.

•

• **OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA:**

•

- Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:
- - minimum samodzielności,
- - zainteresowania przedmiotem,
- - nie utrwała wiedzy przekazanej podczas lekcji,
- -nagminnie nie przygotowuje się do zajęć oraz nie odrabia prac domowych

- nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum programowe i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy jeśli ocena dopuszczająca dotyczy kształcenia słuchu.

Kształcenie słuchu
w klasach IV-VI cyklu sześcioletniego szkoły muzycznej I stopnia.

ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRE UCZEŃ POWINIEN OPANOWAĆ PO KLASIE IV
C6

Umiejętność:

- śpiewania ćwiczeń jednogłosowych solfeżowych do 2 znaków przy kluczu, z panowaniem nad intonacją.
- śpiewania gam do 2 znaków przykluczowych nazwami literowymi lub solmizacją.
- czytania ćwiczeń nazwami literowymi lub solmizacją.
- intonowania interwałów: 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6, 8 od wskazanych dźwięków w górę
- tworzenia charakterystycznych interwałów(tryton).
- rozpoznawania w .w interwałów w przebiegu melodycznym, w różnych rejestrach
- śpiewania trójdźwięków durowych i mollowych w postaci zasadniczej w górę lub w dół od podanych dźwięków.
- rozpoznawania akordów majorowych i minorowych oraz śpiewanie ich składników.
- rozpoznawanie rytmu synkopowanego w nieznanym utworach.
- określania interwałów na podstawie następstwa lub współbrzmienia dźwięków.
- śpiewania toniki w usłyszanej melodii.
- śpiewania gam oraz trójdźwięków triady w tonacjach majorowych i minorowych do 2 znaków przykluczowych włącznie, według różnych schematów rytmicznych.
- wykonania ćwiczeń jednogłosowych w tonacjach majorowych i minorowych do 2 znaków przykluczowych włącznie, w kluczu wiolinowym i basowym, w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 z zastosowaniem interwałów gamowłściwych.
- śpiewania ćwiczeń jednogłosowych w kluczu wiolinowym i basowym lub łatwych piosenek z nut, z podkładem harmonicznym, granym przez nauczyciela.
- śpiewania kanonów 3 lub 4 głosowych.
- rozpoznawania ze słuchu interwałów: 1, 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6, 8, granych melodycznie lub harmonicznie w górę lub w dół do oktawy włącznie.
- intonowania w. w interwałów, zapisywanie symbolami, budowanie i wyszukiwanie w zapisie nutowym.
- rozwiązywania trytonu pisemne.
- rozpoznawania trybu gam do 2 znaków włącznie.
- rozpoznawania odmian gam mollowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 2 znaków przy kluczu.
- intonowania gam mollowych w odmianach .
- rozpoznawania ze słuchu trójdźwięków majorowych i minorowych granych melodycznie lub harmonicznie w postaci zasadniczej oraz w I przewrocie .
- rozpoznawania ze słuchu akordów zmniejszonych i zwiększonych w postaci zasadniczej

- zapisywania symbolami i budowania trójdźwięków: durowego i molowego bez przewrotu i w I przewrocie oraz zmniejszonego i zwiększonego.
- rozpoznawania oraz zapisu dyktanda melodyczno-rytmicznego jednogłosowego w kluczu wiolinowym oraz basowym do 2 znaków przy kluczu. (maksymalnie 6 taktowe).
- realizowania rytmu jednogłosowego poprzez: wykłaskiwanie, wystukiwanie.
- rozpoznania ze słuchu i zapisu rytmu jednogłosowego (maksymalnie 6 taktowe).
- rozpoznania metrum: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 w utworach jedno lub dwugłosowych.
- dokonania korekty melodii i rytmu w zapisanym materiale dźwiękowym.
- grupowania wartości rytmicznych w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8.
- realizacji grup rytmicznych w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8
- zastosowania wiedzy teoretycznej w zadaniach praktycznych (pojęcia i zagadnienia teoretyczne zgodnie z programem nauczania)

ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRE UCZEŃ POWINIEN OPANOWAĆ PO KLASIE V C6

Umiejętność:

- śpiewania ćwiczeń jednogłosowych solfeżowych do 3 znaków przy kluczu, z panowaniem nad intonacją.
- śpiewania ćwiczeń, melodii ludowych z jednoczesną realizacją zapisanego rytmu.
- śpiewania gam do 3 znaków przykluczowych nazwami literowymi lub solmizacją.
- czytania ćwiczeń nazwami literowymi lub solmizacją.
- intonowania interwałów: 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6, 7, 7<, 8 od wskazanych dźwięków w górę i w dół.
- rozpoznawania w .w interwałów w przebiegu melodycznym, w różnych rejestrach.
- śpiewania trójdźwięków durowych i mollowych w postaci zasadniczej w górę lub w dół od podanych dźwięków.
- śpiewania trójdźwięku durowego i molowego w I i II przewrocie w górę.
- określania interwałów na podstawie następstwa lub współbrzmienia dźwięków.
- rozpoznawania toniki w materiale dźwiękowym. Intonowanie jej.
- śpiewania gam oraz trójdźwięków triady w tonacjach majorowych i minorowych do 3 znaków przykluczowych łącznie, według różnych schematów rytmicznych.
- realizacji ćwiczeń jednogłosowych w tonacjach majorowych i minorowych do 3 znaków przykluczowych łącznie, w kluczu wiolinowym i basowym, w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, z zastosowaniem interwałów gamowłaściwych.
- śpiewania ćwiczeń jednogłosowych w kluczu wiolinowym i basowym lub łatwych piosenek z nut, z podkładem harmonicznym, granym przez nauczyciela.
- śpiewania kanonów 3 lub 4 głosowych.
- rozpoznawania ze słuchu interwałów: 1, 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6, 7, 7<, 8, granych melodycznie lub harmonicznym w górę lub w dół.
- intonowania w.w interwałów, zapisywanie symbolami, budowanie i wyszukiwanie w zapisie nutowym.

- rozpoznawania interwałów na początku lub na końcu usłyszanej melodii jedno lub dwugłosowej.
- rozpoznania oraz budowania przewrotu interwałów.
- rozpoznawania trybu gam do 3 znaków włącznie.
- rozpoznawania odmian gam molowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 3 znaków przy kluczu.
- intonowania gam molowych w odmianach .
- rozpoznawania ze słuchu trójdźwięków majorowych i minorowych granych melodycznie lub harmonicznie w postaci zasadniczej oraz w I i II przewrocie .
- rozpoznawania ze słuchu akordów zmniejszonych i zwiększonych w postaci zasadniczej bez przewrotu.
- zapisywania symbolami i budowania trójdźwięków: durowego i molowego bez przewrotu i w I i II przewrocie oraz zmniejszonego i zwiększonego.
- rozpoznawania ze słuchu czterodźwięku – D7 bez przewrotów, w przebiegu melodii.
- rozpoznawania oraz zapisu dyktanda melodyczno-rytmicznego jednogłosowego w kluczu wiolinowym oraz basowym do 3 znaków przy kluczu. Dyktanda nawet 8 taktowe.
- rozpoznawania i zapisu dyktanda pamięciowego.
- zauważenia progresji w melodii .
- dokonania transpozycji prostej, jednogłosowej linii melodycznej.
- rozpoznawania tonacji do 3 znaków w zapisie nutowym.
- realizacji rytmu jedno i dwugłosowego poprzez: wyklaskiwanie, wystukiwanie, tataizacja.
- rozpoznania ze słuchu i zapisu rytmu jednogłosowego .
- rozpoznania metrum: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, w utworach jedno lub dwugłosowych.
- dokonania korekty melodii i rytmu w zapisanym materiale dźwiękowym.
- grupowanie wartości rytmicznych w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8.
- realizacji grup rytmicznych ósemkowych i szesnastkowych.
- realizacji grup niemiaryowych : duola, triola, kwintola, sekstol
- budowanie interwałów małych, wielkich i czystych: 1, 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6,7, 7<, 8. W górę i w dół.
- stosowania w praktyce wiedzy i pojęć teoretycznych zgodnie z programem nauczania

ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRE UCZEŃ POWINIEN OPANOWAĆ PO KLASIE VI C6

Umiejętność:

- realizacji ćwiczeń jedno i dwugłosowych solfeżowych do 3 znaków przy kluczu, z panowaniem nad intonacją. Drugi głos należy zagrać na fortepianie.
- śpiewania ćwiczeń , melodii ludowych z jednoczesną realizacją zapisanego rytmu.
- śpiewania gam do 3 znaków przykluczowych nazwami literowymi lub solmizacją.
- czytania ćwiczeń nazwami literowymi lub solmizacją.
- intonowania interwałów: 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6,7, 7<, 8 od wskazanych dźwięków w górę i w dół.

- rozpoznawania w. w interwałów w przebiegu melodycznym, w różnych rejestrach z elementami przeszkadzającymi.
- śpiewu trójdźwięków durowych i molowych w postaci zasadniczej w górę lub w dół od podanych dźwięków.
- śpiewu trójdźwięku durowego i molowego w I i II przewrocie w górę i w dół.
- określania interwałów na podstawie następstwa lub współbrzmienia dźwięków.
- rozpoznawania toniki w materiale dźwiękowym. Intonowanie jej.
- rozpoznawania funkcji triady harmoniczej w materiale dźwiękowym jak i w zapisie nutowym.
- śpiewania gam oraz trójdźwięków triady w tonacjach majorowych i minorowych do 3 znaków przykluczowych włącznie, według różnych schematów rytmicznych.
- realizacji ćwiczeń jednogłosowych w tonacjach majorowych i minorowych do 3 znaków przykluczowych włącznie, w kluczu wiolinowym i basowym, w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, z zastosowaniem interwałów gamowłaściwych.
- śpiewania ćwiczeń jednogłosowych w kluczu wiolinowym i basowym lub łatwych piosenek z nut, z podkładem harmonicznym, granym przez nauczyciela.
- śpiewania kanonów 3 lub 4 głosowych.
- rozpoznawania ze słuchu interwałów: 1, 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6, 7, 7<. 8, granych melodycznie lub harmonicznym w górę lub w dół.
- intonowania w. w interwałów, zapisywanie symbolami, budowanie i wyszukiwanie w zapisie nutowym.
- rozpoznawania interwałów na początku lub na końcu usłyszanej melodii jedno lub dwugłosowej.
- rozpoznawania trybu gam do 3 znaków włącznie.
- rozpoznawania odmian gam molowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 3 znaków przy kluczu.
- intonowania gam molowych w odmianach.
- zapisu gam molowych w odmianach do 3 znaków.
- rozpoznawania ze słuchu trójdźwięków majorowych i minorowych granych melodycznie lub harmonicznym w postaci zasadniczej oraz w I i II przewrocie w górę lub w dół.
- rozpoznawania ze słuchu akordów zmniejszonych i zwiększonych w postaci zasadniczej bez przewrotu.
- zapisywania symbolami i budowania trójdźwięków: durowego i molowego bez przewrotu i w I i II przewrocie oraz zmniejszonego i zwiększonego.
- rozpoznawania ze słuchu czterodźwięku – D7 bez przewrotów, w przebiegu melodii.
- budowania D7 w tonacjach durowych i molowych do 3 znaków, w górę i w dół.
- rozpoznawania oraz zapisu dyktanda melodyczno-rytmicznego jedno i dwugłosowego w kluczu wiolinowym oraz basowym do 3 znaków przy kluczu.
- rozpoznawania i zapisu dyktanda pamięciowego.
- rozpoznawania tonacji ze słuchu. Nauczyciel podaje a1.
- zauważenia progresji w melodii.
- improwizacji głosowej ucznia, na temat wcześniej wysłuchanego poprzednika.
- dokonania transpozycji prostej, jednogłosowej linii melodycznej.
- rozpoznawania tonacji do 3 znaków w zapisie nutowym.

- realizowania rytmu jedno i dwugłosowego poprzez: wyklaskiwanie, wystukiwanie, tataizacja. Realizacja z przygotowaniem i a vista.
- rozpoznania ze słuchu i zapisu rytmu jedno i dwugłosowego .
- rozpoznania metrum: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, w utworach jedno lub dwugłosowych.
- dokonania korekty melodii i rytmu w zapisanym materiale dźwiękowym.
- grupowania wartości rytmicznych w taktach 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8.
- realizacji grup rytmicznych.
- realizacji grup niemiaryowych : duola, triola, kwintola, sekstola.
- budowania interwałów małych, wielkich i czystych: 1, 2>, 2, 3>, 3, 4, 4<, 5, 6>, 6,7, 7<, 8. W górę i w dół.
- budowania w. w interwałów gamowłaściwych w tonacjach do 3 znaków.
- Stosowania w praktyce pojęć i zagadnień teoretycznych zgodnie z programem nauczania

KRYTERIA OCEN

KLASA IV c6

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE CELUJĄCEJ:

- dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność szybkiego budowania i rozpoznawania interwałów:
1, 2m, 2w, 3m, 3w, 4, tryton, 5, 6m, 6w, 7m, 7w, 8;
- samodzielne intonowanie interwałów w górę;
- umiejętność szybkiego czytania akordów solmizacją i literowo (+, o, +3, o3).
- samodzielne intonowanie akordów w górę („la, la ,la”);
- bezbłędne budowanie trójdźwięków dur , moll i I przewrotu w górę;
- bezbłędne rozpoznawanie ze słuchu i zapisywanie akordów;
- bezbłędne śpiewanie wszystkich odmian gam molowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 2 znaków;
- budowanie i zapisywanie poznanych gam z uwzględnieniem: triady harmonicznej, tetrachordów, półtonów;
- bezbłędne rozpoznawanie gam(ich odmian) ze słuchu;
- doskonała znajomość zasad koła kwintowego;
- bezbłędne rozpoznawanie , zapis dźwięków w kluczu basowym;
- bezbłędne rozpoznawanie metrum i tonacji utworu z nut;
- umiejętność samodzielnego myślenia interwałowego, przełożone na prawidłowy śpiew, solfeż;
- szybkie czytanie nut głosem;
- bezbłędne wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych;
- bezbłędny zapis dyktanda melodyczno-rytmicznego ze słuchu ;
- aktywne uczestnictwo w lekcji;
- pogłębianie umiejętności poprzez uświadamianie sobie praw i zjawisk muzycznych;
- wysoki stopień koncentracji;

- doskonała znajomość zagadnień teoretycznych, realizowanych w ciągu roku szkolnego;

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE BARDZO DOBREJ:

- dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność szybkiego czytania nut solmizacyjnie i literowo;
- samodzielne intonowanie interwałów :
1, 2m, 2w, 3m, 3w, 4, tryton, 5, 6m, 6w, 7m, 7w, 8;
- rozpoznawanie i zapisanie usłyszanych interwałów ;
- umiejętność czytania akordów solmizacją i literowo (+, o, +3, o3);
- bezbłędne określanie, rozpoznawanie ze słuchu trójdźwięków majorowych , minorowych i ich I przewrotu;
- budowanie akordów zmniejszonych, zwiększonych bez pomocy nauczyciela;
- samodzielne śpiewanie wszystkich gam durowych do 2 znaków;
- samodzielne śpiewanie gam molowych w odmianach do 2 znaków;
- dobra znajomość koła kwintowego i pojęć z nim związanych;
- poprawne rozpoznawanie , zapis dźwięków w kluczu basowym;
- poprawne rozpoznawanie metrum i tonacji utworu z nut;
- zapis gam molowych i durowych z oznaczeniem: Triady harmoniczej, półtonów, tetrachordów;
- czytanie nut głosem z dbałością o intonację;
- doskonały śpiew ćwiczeń solfeżowych , melodii ludowych nazwami solmizacyjnymi lub literowymi , bez pomocy nauczyciela;
- wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- bezbłędna realizacja struktur rytmicznych;
- bezbłędny zapis jednogłosowego dyktanda melodyczno- rytmicznego, rytmicznego;
- aktywny udział w zajęciach;
- rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łącznie tych warstw.

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOBREJ:

- umiejętność rozpoznawania interwałów ze słuchu, z uwzględnieniem tempa ucznia;
- budowanie interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia;
- budowanie trójdźwięków (+, o, +3, o3) z możliwością popełnienia błędu;
- zapis akordów zmniejszonych, zwiększonych z małymi błędami;
- rozpoznawanie akordów, z uwzględnieniem lekkiego błędu;
- śpiew interwałów i trójdźwięków z małą pomocą nauczyciela;
- śpiewanie gam do 2 znaków; gamy molowe w odmianach z małą pomocą nauczyciela;
- budowanie i zapisywanie poznanych gam, z pomocą nauczyciela;
- rozpoznawanie z małymi błędami oraz zapis dźwięków w kluczu basowym;
- rozpoznawanie metrum i tonacji utworu z nut z uwzględnieniem kilku błędów;
- śpiew ćw. solfeżowych, melodii z małą pomocą nauczyciela, lub instrumentu;
- dobre wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- realizacja i zapis wartości rytmicznych z uwzględnieniem drobnych błędów;
- rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej ;
- zapis dyktanda melodyczno- rytmicznego , z możliwością popełnienia błędu w granicach 15-20%;
- dobra praca na lekcji;

- stale poprawiająca się szybkość i celowość reakcji.

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOSTATECZNEJ:

- wolne czytanie nut głosem solmizacyjnie i literowo ze wskazówkami nauczyciela;
- umiejętność budowania interwałów z uwzględnieniem tempa pracy ucznia;
- poprawne rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów z możliwością popełnienia błędu w granicach 40 %;
- rozpoznawanie i zapisanie trójdźwięków z uwzględnieniem błędu w granicach 40%;
- budowanie akordów (+,o,+3, o3) z pomocą nauczyciela;
- śpiew interwałów i trójdźwięków z pomocą nauczyciela lub instrumentu ;
- poprawne śpiewanie wszystkich odmian gam molowych w wolnym tempie;
- poprawne śpiewanie gam durowych do 2 znaków;
- budowanie i zapisywanie gam z małymi błędami;
- rozpoznawanie gam , zwłaszcza trybu i odmian;
- czytanie nut głosem z dążeniem do czystej intonacji w wolnym tempie i ze wskazówką nauczyciela,
- rozpoznawanie z pomocą nauczyciela zapisu dźwięków w kluczu basowym;
- rozpoznawanie metrum i tonacji utworu z nut z pomocą nauczyciela;
- słabe wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- poprawny zapis struktur rytmicznych z uwzględnieniem błędu w granicach 40%;
- słaba realizacja zapisu rytmu jednogłosowego
- zapis dyktanda melodyczno- rytmicznego w możliwością błędu w granicach 30-50%,
- dostateczna praca na lekcji;
- poprawianie szybkości i celowości reakcji.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA:

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwala wiedzy przekazanej podczas lekcji.

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

KLASA V c.6

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE CELUJĄCEJ:

- doskonała intonacja w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność bezbłędnego czytania nut solmizacyjnie i literowo;
- samodzielne intonowanie wszystkich interwałów do oktawy, w górę od podanego dźwięku;
- umiejętność budowania interwałów w górę i w dół;
- bezbłędne rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów;
- umiejętność szybkiego czytania akordów solmizacją i literowo(+,o, +3,+5,o3,o5,zw, zm);
- bezbłędne rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów;
- bezbłędne budowanie i wyszukiwanie w/w akordów w materiale dźwiękowym;

- bezbłędne śpiewanie wszystkich gam durowych i molowych do 3 znaków;
- bezbłędne budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- bezbłędne rozpoznawanie i wyszukiwanie gam w melodii;

- umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowania we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w śpiewie;
- szybkie czytanie nut głosem z ogromną dbałością o intonację;
- umiejętność samodzielnego bezbłędneho czytania nut a'vista w ćwiczeniach solfeżowych;
- bezbłędne wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- bezbłędna realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych.
- bezbłędny zapis dyktanda melodyczno-rytmicznego jedno i dwugłosowego, dyktanda pamięciowego;
- bezbłędny zapis dyktanda rytmicznego;
- bezbłędne dokonanie korekty rytmu i melodii podczas słuchania utworu;
- bezbłędnie realizowany solfeż ;
- bezbłędne rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączenie tych warstw;
- bardzo dobra znajomość wiedzy teoretycznej, poznanej w danej klasie,
- aktywna praca na lekcji;
- pogłębianie umiejętności poprzez uświadamianie sobie praw i zjawisk muzycznych;
- wysoki stopień koncentracji;
- szybkość i celowość reakcji;

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE BARDZO DOBREJ:

- dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność szybkiego czytania nut solmizacyjnie i literowo;
- samodzielne intonowanie interwałów w górę od podanego dźwięku;
- umiejętność budowania interwałów w górę i w dół;
- bardzo dobre rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów;
- umiejętność szybkiego czytania trójdźwięków solmizacją i literowo(+,o, zm, zw,+3,+5,o3,o5,);
- samodzielne intonowanie akordów w górę od podanego dźwięku;
- bezbłędne rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów;
- samodzielne budowanie i wyszukiwanie w/w akordów na materiale dźwiękowym;
- samodzielne śpiewanie wszystkich gam do 3 znaków;
- samodzielne budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- samodzielne rozpoznawanie i wyszukiwanie gam w melodii;
- umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowania we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w śpiewie;
- szybkie czytanie nut głosem z ogromną dbałością o intonację;
- umiejętność samodzielnego bezbłędneho czytania nut a'vista w ćwiczeniach solfeżowych;
- bezbłędne wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- bezbłędna realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych,;
- bardzo dobry zapis dyktanda melodyczno-rytmicznego jedno i dwugłosowego, dyktanda pamięciowego;

- rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączenie tych warstw;
- dobra znajomość wiedzy teoretycznej poznanej w danej klasie;
- aktywna praca na lekcji,
- pogłębianie umiejętności poprzez uświadamianie sobie praw i zjawisk muzycznych;
- wysoki stopień koncentracji,
- szybkość i celowość reakcji.

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOBREJ:

- umiejętność czytania nut solmizacyjnie i literowo z dążeniem do tempa wykonawczego;
- samodzielne intonowanie interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia ,w górę ;
- umiejętność budowania interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia w górę i w dół;
- dobre rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów z możliwością popełnienia drobnych błędów;
- umiejętność czytania trójdźwięków solmizacją i literowo(+,o,zm, zw, +3,+5,o3,o5) z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia;
- samodzielne intonowanie trójdźwięków w górę od podanego dźwięku czy w danej tonacji;
- rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów;
- budowanie i wyszukiwanie w/w akordów w materiale dźwiękowym;
- śpiewanie wszystkich odmian gam molowych do 3 znaków,
- śpiewanie gam durowych do 3 znaków;
- budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- rozpoznawanie i wyszukiwanie gam w melodii;
- umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowanie we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych, w śpiewie ze wskazówką nauczyciela nakierowującą na właściwą realizację zadania;
- czytanie nut głosem z dbałością o intonację i umiejętność samodzielnego poprawiania błędów;
- dobre wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- realizacja i zapis struktur rytmicznych z uwzględnieniem drobnych błędów, w granicach 15- 20%;
- rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączenie tych warstw;
- zapis melodii i rytmu w dyktandach jedno i dwugłosowych z uwzględnieniem błędów w granicy do 20 %, dyktanda pamięciowe;
- dobra znajomość poznanej wiedzy teoretycznej;
- aktywne uczestnictwo w lekcji;
- stale poprawiająca się szybkość i celowość reakcji;

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOSTATECZNEJ:

- wolne czytanie nut głosem solmizacyjnie i literowo ze wskazówkami nauczyciela i osiągnięcie wytyczonego celu;
- intonowanie interwałów z uwzględnieniem tempa pracy ucznia i z pomocą nauczyciela w górę ;
- umiejętność budowania interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia i z pomocą nauczyciela w górę ;
- poprawne rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów z możliwością popełnienia błędu w granicach 40%;

- umiejętność czytania akordów solmizacją i literowo(+,o,zm,zw,+3,+5,o3,o5,) , z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia przy pomocy nauczyciela;
- intonowanie akordów w górę z pomocą nauczyciela;
- rozpoznawania i zapisywanie w/w akordów z uwzględnieniem błędów w granicach 40%;
- budowanie i wyszukiwanie w/w akordów w materiale dźwiękowym ze wskazówkami nauczyciela;
- poprawne śpiewanie wszystkich gam molowych w odmianach, do 3 znaków, w wolnym tempie;
- budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- czytanie nut głosem z dążeniem do czystej intonacji w wolnym tempie i ze wskazówką nauczyciela;
- próby samodzielnego czytania a'vista z możliwością poprawy zrobionych błędów;
- słabe wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych z uwzględnieniem błędów z możliwością dopuszczalnego błędu w granicach 40%;
- myślenie i wnioskowanie we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w rozpoznawaniu i w zapisie, z możliwością błędu do 50%;
- dostateczna znajomość poznanej wiedzy teoretycznej;
- starania ucznia bycia aktywnym na lekcji,
- starania ucznia w poprawie szybkości i celowości reakcji.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA:

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwała umiejętności i wiedzy przekazanej podczas lekcji .

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

KLASA VI c.6

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE CELUJĄCEJ:

- doskonała intonacja w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność bezbłędnego czytania nut solmizacyjnie i literowo;
- samodzielne intonowanie wszystkich interwałów do oktawy, w górę i w dół od podanego dźwięku;
- umiejętność budowania wszystkich interwałów w górę i w dół;
- umiejętność budowania interwałów powyżej oktawy;
- bezbłędne rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów;
- umiejętność ekspresowego czytania akordów solmizacją i literowo(+,o,+3,+5,o3,o5, zm, zw,D7 z rozwiązaniem);
- samodzielne intonowanie w. w trójdźwięków w górę i w dół od podanego dźwięku;
- bezbłędne rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów;
- bezbłędne budowanie i wyszukiwanie w/w akordów w materiale dźwiękowym;
- Bezbłędne budowanie, rozpoznawanie ze słuchu D7;
- Samodzielny śpiew D7 z rozwiązaniem;
- bezbłędne śpiewanie wszystkich odmian gam do 3 znaków;

- bezbłędne budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- bezbłędne rozpoznawanie i wyszukiwanie gam w melodii jedno i dwugłosowej;
- umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowania we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w śpiewie;
- szybkie czytanie nut głosem z ogromną dbałością o intonację;
- umiejętność samodzielnego bezbłędnego czytania nut a'vista w testach sprawdzających;
- bezbłędne wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- bezbłędna realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych;
- bezbłędny zapis dyktanda melodyczno-rytmicznego jedno i dwugłosowego, dyktanda pamięciowe;
- bezbłędnie realizowany solfeż ;
- bezbłędna realizacja kadencji;
- bezbłędne dokonanie transpozycji w melodii jednogłosowej;
- bezbłędne rozumienie progresji;
- bezbłędne rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączenie tych warstw;
- idealna znajomość wiedzy teoretycznej, poznanej w danej klasie;
- aktywna praca na lekcji;
- pogłębianie umiejętności poprzez uświadamianie sobie praw i zjawisk muzycznych;
- wysoki stopień koncentracji;
- szybkość i celowość reakcji;

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE BARDZO DOBREJ:

- dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność szybkiego czytania nut solmizacyjnie i literowo;
- samodzielne intonowanie wszystkich interwałów w górę i w dół od podanego dźwięku;
- umiejętność budowania wszystkich interwałów w górę i w dół oraz gamowłasciwych;
- bardzo dobre rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów;
- umiejętność szybkiego czytania trójdźwięków solmizacją i literowo(+, O, zm, zw, +3, +5, o3, o5, D7 z rozwiązaniem);
- samodzielne intonowanie akordów w górę i w dół od podanego dźwięku;
- bezbłędne rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów;
- samodzielne budowanie i wyszukiwanie w/w akordów na materiale dźwiękowym;
- samodzielne budowanie i rozpoznawanie D7 ;
- śpiew D7 z rozwiązaniem w górę i w dół ;
- samodzielne śpiewanie wszystkich odmian gam do 3 znaków;
- samodzielne budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- samodzielne rozpoznawanie i wyszukiwanie gam w melodii;
- bardzo dobra realizacja kadencji;
- bardzo dobra znajomość dokonania transpozycji w melodii jednogłosowej;
- rozumienie progresji;
- umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowania we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w śpiewie;
- szybkie czytanie nut głosem z ogromną dbałością o intonację;
- umiejętność samodzielnego bezbłędnego czytania nut a'vista;
- bezbłędne wyczuwanie pulsacji rytmicznej;

- bezbłędna realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych;
- bezbłędny zapis dyktanda melodyczno-rytmicznego jedno i dwugłosowego, dyktanda pamięciowe;
- rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączenie tych warstw;
- dobra znajomość wiedzy teoretycznej poznanej w danej klasie;
- aktywna praca na lekcji;
- pogłębianie umiejętności poprzez uświadamianie sobie praw i zjawisk muzycznych;
- wysoki stopień koncentracji;
- szybkość i celowość reakcji.

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOBREJ:

- dbałość o intonację w wykonywanych ćwiczeniach;
- umiejętność czytania nut solmizacyjnie i literowo z dążeniem do tempa wykonawczego;
- samodzielne intonowanie interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia w górę i w dół;
- umiejętność budowania interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia w górę i dół;
- dobre rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów z możliwością popełnienia drobnych błędów;
- umiejętność czytania trójdźwięków solmizacją i literowo(+,o,zm, zw, +3,+5,o3,o5, D7) z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia;
- samodzielne intonowanie trójdźwięków w górę i w dół od podanego dźwięku czy w danej tonacji;
- rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów;
- budowanie i wyszukiwanie w/w akordów w materiale dźwiękowym;
- Budowanie i rozpoznawanie z błędami D7;
- śpiew D7 z rozwiązaniem , z małymi błędami;
- dobra realizacja kadencji;
- prawidłowe dokonanie transpozycji do melodii jednogłosowej;
- rozumienie progresji ;
- śpiewanie wszystkich odmian gam do 3 znaków;
- budowanie i zapisywanie poznanych gam i triad harmoniczych;
- rozpoznawanie i wyszukiwanie gam w melodii;
- umiejętność samodzielnego myślenia i wnioskowanie we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych, w śpiewie ze wskazówką nauczyciela nakierowującą na właściwą realizację zadania;
- czytanie nut głosem z dbałością o intonację i umiejętność samodzielnego poprawiania błędów;
- samodzielne czytanie nut a'vista z możliwością samodzielnej poprawy zrobionych błędów;
- wyczuwanie pulsacji rytmicznej
- realizacja i zapis struktur rytmicznych z uwzględnieniem drobnych błędów, w granicach 15-20%;
- rozumienie muzyki w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączenie tych warstw;
- zapis melodii i rytmu w dyktandach jedno i dwugłosowych z uwzględnieniem błędów w granicy do 20 %, dyktanda pamięciowe;
- dobra znajomość poznanej wiedzy teoretycznej;
- aktywne uczestnictwo w lekcji;
- stale poprawiająca się szybkość i celowość reakcji.

WYMAGANIA ODPOWIADAJĄCE OCENIE DOSTATECZNEJ:

- wolne czytanie nut głosem solmizacyjnie i literowo ze wskazówkami nauczyciela i osiągnięcie wytyczonego celu;
- intonowanie interwałów z uwzględnieniem tempa pracy ucznia i z pomocą nauczyciela w górę i w dół;
- umiejętność budowania interwałów z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia i z pomocą nauczyciela w górę i w dół;
- poprawne rozpoznawanie i zapisywanie usłyszanych interwałów z możliwością popełnienia błędu w granicach 40%;
- umiejętność czytania akordów solmizacją i literowo (+,o,zm,zw,+3,+5,o3,o5,D7), z uwzględnieniem indywidualnego tempa pracy ucznia przy pomocy nauczyciela;
- intonowanie akordów w górę i w dół z pomocą nauczyciela;
- rozpoznawanie i zapisywanie w/w akordów z uwzględnieniem błędów w granicach 40%;
- budowanie i wyszukiwanie w/w akordów w materiale dźwiękowym ze wskazówkami nauczyciela;
- Budowanie i rozpoznawanie D7 , z błędami do 50%;
- dostateczna realizacja kadencji;
- umiejętność dokonania transpozycji melodii jednogłosowej z pomocą nauczyciela;
- realizacja progresji z pomocą nauczyciela;
- śpiew D7 z rozwiązaniem , z pomocą nauczyciela;
- poprawne śpiewanie wszystkich odmian gam do 3 znaków w wolnym tempie;
- budowanie i zapisywanie poznanych gam;
- czytanie nut głosem z dążeniem do czystej intonacji w wolnym tempie i ze wskazówką nauczyciela;
- próby samodzielnego czytania a`vista ,z możliwością poprawy zrobionych błędów;
- słabe wyczuwanie pulsacji rytmicznej;
- realizacja i zapis wartości i struktur rytmicznych z uwzględnieniem błędów z możliwością dopuszczalnego błędu w granicach 50%;
- myślenie i wnioskowanie we wszelkich ćwiczeniach kształtujących poczucie odległości dźwiękowych w rozpoznawaniu i w zapisie z możliwością błędu z granicach 15-50%;
- słaba znajomość poznanej wiedzy teoretycznej;
- starania ucznia bycia aktywnym na lekcji, z niewielką ingerencją nauczyciel
- starania ucznia w poprawie szybkości i celowości reakcji.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA:

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwała umiejętności i wiedzy przekazanej podczas lekcji .

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

Kształcenie słuchu CYKL 4 – letni / I stopień

KLASA I c.4

OCENA CELUJĄCA

Uczeń :

- ✓ dba o intonację w wykonywanych ćwiczeniach;
- ✓ zapisuje i buduje bezbłędnie interwały: 1, 2>,2,3>,3,5, 8 , w górę ;
- ✓ bezbłędnie rozpoznaje ze słuchu w .w interwały , które są zagrane melodycznie i harmonicznie;
- ✓ bezbłędnie i w szybkim tempie czyta nazwy nut głosem (solmizacyjnie i literowo);
- ✓ bezbłędnie rozpoznaje i podpisuje symbolem trójdźwięk dur i moll w postaci zasadniczej;
- ✓ bezbłędnie rozpoznaje ze słuchu trójdźwięk durowy i molowy;
- ✓ bezbłędnie zapisuje gamę C-dur , G-dur, F-dur i a-moll z uwzględnieniem tetrachordów i półtonów;
- ✓ bezbłędnie śpiewa gamy: C- dur, G – dur, F- dur , a- moll;
- ✓ bezbłędnie intonuje piosenki, melodie ludowe;
- ✓ bezbłędnie wyczuwa pulsację rytmiczną;
- ✓ bezbłędnie realizuje rytmy jednogłosowe w metrum : 2/4, 3/4, 4/4 (wyklaskiwanie, tataizacja)
- ✓ bezbłędnie wykonuje ćwiczenia dotyczące zapisu i struktur rytmicznych;
- ✓ bezbłędnie zapisuje dyktanda rytmiczne oraz melodyczno- rytmiczne (jednogłosowe);
- ✓ doskonale zna pojęcie koła kwintowego , do 1 znaku przy kluczu;
- ✓ bardzo aktywnie uczestniczy w lekcji;
- ✓ pogłębia umiejętności poprzez: uświadamianie sobie praw i zjawisk muzycznych;
- ✓ posiada wysoki stopień koncentracji;
- ✓ doskonale określa zagadnienia teoretyczne, realizowane w ciągu roku szkolnego.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- ✓ stara się dbać o intonację w wykonywanych ćwiczeniach głosowych;
- ✓ zapisuje i buduje płynnie następujące interwały: 1, 2>,2,3>,3,5, 8 , w górę ;
- ✓ rozpoznaje ze słuchu, w granicach 85 % w .w interwały, które są zagrane melodycznie i harmonicznie;
- ✓ płynnie , bez zastanowienia czyta nazwy nut głosem(solmizacyjnie i literowo);
- ✓ rozpoznaje i podpisuje symbolem trójdźwięk dur i moll w postaci zasadniczej, w granicach 85%;
- ✓ rozpoznaje ze słuchu trójdźwięk durowy i molowy, w granicach 85%;
- ✓ z uwzględnieniem małego błędu zapisuje gamę C-dur, G-dur, F-dur i a-moll , pamiętając o zaznaczeniu tetrachordów i półtonów;
- ✓ śpiewa bez zawahania gamy: C- dur, G – dur, F- dur , a- moll
- ✓ intonuje piosenki, melodie ludowe;
- ✓ posiada wyczucie pulsacji rytmicznej;
- ✓ realizuje rytmy jednogłosowe w metrum:2/4, 3/4, 4/4 (wyklaskiwanie, tataizacja), w granicach 85%;
- ✓ z polotem wykonuje ćwiczenia dotyczące zapisu i struktur rytmicznych;
- ✓ z minimalnym błędem zapisuje dyktanda rytmiczne oraz melodyczno-rytmiczne (jednogłosowe);
- ✓ zna pojęcie koła kwintowego, do 1 znaku przy kluczu;
- ✓ aktywnie uczestniczy w lekcji;
- ✓ rozumie muzykę w warstwie teoretycznej i praktycznej, potrafi łączyć te warstwy;
- ✓ doskonale określa zagadnienia teoretyczne, realizowane w ciągu roku szkolnego.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- ✓ „pod dźwiękiem „ intonuje ćwiczenia głosowe ;
- ✓ zapisuje i buduje następujące interwały: 1, 2>, 2, 3>, 3, 5, 8, w górę, w granicach 70%;
- ✓ rozpoznaje ze słuchu, w granicach 70% w .w interwały, które są zagrane melodycznie i harmonicznie;
- ✓ po zastanowieniu, czyta nazwy nut głosem(solmizacyjnie i literowo);
- ✓ rozpoznaje i podpisuje symbolem trójdźwięk majorowy i minorowy w postaci zasadniczej, w granicach 70%;
- ✓ rozpoznaje ze słuchu trójdźwięk durowy i molowy, w granicach 70%;
- ✓ po naprowadzeniu przez nauczyciela zapisuje gamę: C-dur, G-dur, F-dur i a-moll, pamiętając o zaznaczeniu tetrachordów i półtonów;
- ✓ śpiewa z błędami gamy: C-dur, G –dur, F- dur , a- moll
- ✓ nie czysto intonuje piosenki, melodie ludowe;
- ✓ w 70% posiada wyczucie pulsacji rytmicznej;
- ✓ realizuje rytmy jednogłosowe w metrum : 2/4, 3/4, 4/4 (wyklaskiwanie, tataizacja), w granicach 70%;
- ✓ z błędami w granicach 30% zapisuje dyktanda rytmiczne oraz melodyczno- rytmiczne (jednogłosowe);
- ✓ nie zna w 100 % pojęcia koła kwintowego, do 1 znaku przy kluczu;
- ✓ w granicach 70 % określa, wyjaśnia zagadnienia teoretyczne, realizowane w ciągu roku szkolnego.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- ✓ powoli nazywa nuty głosem solmizacyjnie i literowo, ze wskazówkami nauczyciela;
- ✓ z pomocą nauczyciela zapisuje i buduje następujące interwały: 1, 2>,2,3>,3,5, 8, w górę ;
- ✓ rozpoznaje ze słuchu, w granicach 50% w .w interwały, które są zagrane melodycznie i harmonicznie;
- ✓ powoli, z pomocą nauczyciela czyta nazwy nut głosem(solmizacyjnie i literowo);
- ✓ rozpoznaje i podpisuje symbolem trójdźwięk dur i moll w postaci zasadniczej, w granicach 50%;
- ✓ rozpoznaje ze słuchu trójdźwięk durowy i molowy, w granicach 50%;
- ✓ po naprowadzeniu przez nauczyciela zapisuje gamę C- dur, G- dur, F- dur i a-moll , pamiętając o zaznaczeniu tetrachordów i półtonów;
- ✓ z pomocą nauczyciela śpiewa gamy: C- dur, G – dur, F- dur , a- moll;
- ✓ nie czysto wykonuje piosenki, melodie ludowe;
- ✓ w 50% posiada wyczucie pulsacji rytmicznej;
- ✓ z błędami w granicach 50 % realizuje rytmy jednogłosowe w metrum : 2/4, 3/4, 4/4 (wyklaskiwanie, tataizacja);
- ✓ z błędami w granicach 50 % zapisuje dyktanda rytmiczne oraz melodyczno- rytmiczne (jednogłosowe);
- ✓ nie zna pojęcia koła kwintowego, do 1 znaku przy kluczu;

- ✓ w granicach 50% określa, wyjaśnia zagadnienia teoretyczne, realizowane w ciągu roku szkolnego.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA:

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwała wiedzy przekazanej podczas lekcji.

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

KLASA II c. 4

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- zwraca szczególną uwagę na intonację podczas wykonywania ćwiczeń głosowych;
- dokonuje analizy metro-rytmicznej, melodycznej w ćwiczeniach solfeżowych;
- posiada umiejętność szybkiego budowania w górę i rozpoznawania ze słuchu interwałów: 1, 2>, 2,3>, 3,4,5,6>, 6,8;
- szybko i bezbłędnie buduje trójdźwięki durowy i molowy : w postaci zasadniczej i w I przewrocie (+, o, +3, o3);
- bezbłędnie rozpoznaje trójdźwięki ze słuchu: +, o, +3, o3, <, >;
- samodzielnie intonuje trójdźwięki durowe i molowe;
- bezbłędnie zapisuje akordy zmniejszone i zwiększone, od podanego dźwięku;
- bezbłędnie zapisuje wszystkie odmiany gam molowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 2 znaków przykluczowych;
- bezbłędnie rozpoznaje ze słuchu odmiany gam molowych;
- zapisuje poznane gamy (G, F, D, B) z uwzględnieniem: tetrachordów, półtonów;
- bez zastanowienia zapisuje triadę harmoniczną w gamach durowych i molowych do 2 znaków ;
- doskonale wie na czym polega koło kwintowe;
- bezbłędnie zapisuje dźwięki ze znakami chromatycznymi , w różnych oktawach , w kluczu wiolinowym i kluczu basowym;
- bezbłędnie nazywa dźwięki , które są zapisane w kluczu basowym;
- bezbłędnie rozpoznaje metrum oraz tonację utworu (zapis nutowy) ;
- bezbłędnie wyczuwa pulsację rytmiczną;
- realizuje i zapisuje wartości i struktury rytmiczne;
- bezbłędnie zapisuje : dyktanda melodyczno- rytmiczne, rytmiczne, korekty błędów;
- jest aktywny podczas lekcji;
- posiada wysoki stopień koncentracji;
- doskonale zna i rozumie zagadnienia teoretyczne realizowane w ciągu roku szkolnego

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń :

- zwraca uwagę na intonację podczas wykonywania ćwiczeń głosowych, melodii;
- posiada umiejętność szybkiego budowania w górę i rozpoznawania ze słuchu interwałów: 1, 2>, 2,3>, 3,4,5,6>, 6,8;
- płynnie buduje trójdźwięk durowy i molowy : w postaci zasadniczej i w I przewrocie (+, o, +3, o3);
- w granicach 85% rozpoznaje trójdźwięki ze słuchu: +, o, +3, o3, <, >;
- z małymi błędami intonuje trójdźwięki durowe i molowe;
- zapisuje, buduje akordy zmniejszone i zwiększone;
- w granicach 85% zapisuje wszystkie odmiany gam molowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 2 znaków przykluczowych;
- dobrze rozpoznaje ze słuchu odmiany gam molowych;
- zapisuje poznane gamy (G, F, D, B) z uwzględnieniem: tetrachordów, półtonów;
- w granicach 15 % błędu zapisuje triadę harmoniczną w gamach durowych i molowych, do 2 znaków ;
- zna pojęcie koła kwintowego;
- zapisuje dźwięki ze znakami chromatycznymi, w różnych oktawach, w kluczu wiolinowym i kluczu basowym;
- nazywa dźwięki, które są zapisane w kluczu basowym;
- rozpoznaje metrum oraz tonację utworu (zapis nutowy) ;
- bardzo dobrze wyczuwa pulsację rytmiczną;
- realizuje i zapisuje wartości i struktury rytmiczne;
- w granicach 15 % błędu zapisuje: dyktanda melodyczno - rytmiczne, rytmiczne, korekty ;
- jest aktywny podczas lekcji;
- bardzo dobrze zna i rozumie zagadnienia teoretyczne realizowane w ciągu roku szkolnego

OCENA DOBRA

Uczeń :

- z małymi niedociągnięciami intonuje melodię, ćwiczenia głosowe;
- posiada umiejętność budowania w górę i rozpoznawania ze słuchu interwałów: 1, 2>, 2,3>, 3,4,5,6>, 6,8;
- w granicach 70% buduje trójdźwięk durowy i molowy : w postaci zasadniczej i w I przewrocie (+, o, +3, o3).
- w granicach 70% rozpoznaje trójdźwięki ze słuchu: +, o, +3, o3, <, >;
- z błędami intonuje trójdźwięki durowe i molowe;
- zapisuje, buduje akordy zmniejszone i zwiększone, z możliwością popelnienia w granicach 30 % ;
- w granicach 70% zapisuje wszystkie odmiany gam molowych (naturalna, harmoniczna, dorycka) do 2 znaków przykluczowych;
- dobrze rozpoznaje ze słuchu odmiany gam molowych;
- po dłuższym zastanowieniu zapisuje poznane gamy (G, F, D, B) z uwzględnieniem: tetrachordów, półtonów;
- w granicach 30 % błędu zapisuje triadę harmoniczną w gamach durowych i molowych, do 2 znaków ;
- słabo zna pojęcie koła kwintowego;

- z błędami zapisuje dźwięki ze znakami chromatycznymi, w różnych oktawach, w kluczu wiolinowym i kluczu basowym;
- nazywa dźwięki, które są zapisane w kluczu basowym, w granicach 70 %;
- nie w pełni rozpoznaje metrum oraz tonację utworu (zapis nutowy) ;
- dobrze wyczuwa pulsację rytmiczną;
- słabo realizuje i zapisuje wartości i struktury rytmiczne;
- w granicach 30 % błędu zapisuje: dyktanda melodyczno - rytmiczne, rytmiczne, korekty ;
- dobrze zna i rozumie zagadnienia teoretyczne realizowane w ciągu roku szkolnego.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela intonuje melodię, ćwiczenia głosowe;
- ze wskazówkami nauczyciela buduje w górę i rozpoznaje ze słuchu interwały : 1, 2>, 2,3>, 3,4,5,6>, 6,8;
- w granicach 50% buduje trójdźwięki durowy i molowy : w postaci zasadniczej i w I przewrocie (+, o, +3, o3).
- w granicach 50% rozpoznaje trójdźwięki ze słuchu: +, o , +3, o3, <, >;
- z dużymi błędami intonuje trójdźwięki durowe i molowe;
- zapisuje, buduje akordy zmniejszone i zwiększone, z możliwością popełnienia błędu w granicach 50 % ;
- w granicach 50% zapisuje wszystkie odmiany gam molowych(naturalna, harmoniczna, dorycka) do 2 znaków przykluczowych;
- dobrze rozpoznaje ze słuchu odmiany gam molowych;
- z pomocą nauczyciela zapisuje poznane gamy (G, F, D, B) z uwzględnieniem: tetrachordów, półtonów;
- w granicach 50 % błędu zapisuje triadę harmoniczną w gamach durowych i molowych, do 2 znaków ;
- nie zna pojęcia koła kwintowego;
- z błędami zapisuje dźwięki ze znakami chromatycznymi, w różnych oktawach, w kluczu wiolinowym i kluczu basowym;
- nazywa dźwięki, które są zapisane w kluczu basowym, w granicach 50 %;
- niedostatecznie rozpoznaje metrum oraz tonację utworu (zapis nutowy) ;
- dostatecznie wyczuwa pulsację rytmiczną;
- słabo realizuje i zapisuje wartości i struktury rytmiczne;
- w granicach 50 % błędu zapisuje : dyktanda melodyczno- rytmiczne, rytmiczne, korekty;

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwała wiedzy przekazanej podczas lekcji.

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

KLASA III c.4

OCENA CELUJĄCA

Uczeń :

- ❖ doskonale intonuje dźwięki w wykonywanych ćwiczeniach, melodiach;
- ❖ bezbłędnie odczytuje nuty solmizacyjnie i literowo w kluczu wiolinowym i basowym, w różnych oktawach;
- ❖ samodzielnie intonuje wszystkie interwały do oktawy, w górę i w dół od podanego dźwięku;
- ❖ posiada umiejętność budowania wszystkich interwałów do oktawy, w górę i w dół;
- ❖ bezbłędnie rozpoznaje ze słuchu interwały;
- ❖ posiada umiejętność szybkiego czytania akordów solmizacją i literowo (+, o, +3, +5, o3, o5, >, <,);
- ❖ bezbłędnie rozpoznaje i zapisuje w/w akordy;
- ❖ bezbłędnie buduje i wyszukuje w/w akordy w materiale dźwiękowym;
- ❖ bezbłędnie śpiewa wszystkie gamy durowe i molowe do 3 znaków przykluczowych;
- ❖ bezbłędnie zapisuje poznane gamy durowe i molowe (w odmianach) do 3 znaków;
- ❖ bezbłędnie rozpoznaje i wyszukuje gamy, w melodii;
- ❖ szybko czyta nuty głosem, zwracając uwagę na skoki interwałowe;
- ❖ bezbłędnie wyczuwa pulsację rytmiczną;
- ❖ bezbłędnie zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne i rytmiczne jednogłosowe;
- ❖ bezbłędnie śpiewa ćwiczenia solfeżowe;
- ❖ bezbłędnie rozpoznaje : metrum , tonację utworu itp.
- ❖ posiada wyśmienitą wiedzę z teorii, poznanej w klasie III;
- ❖ wykazuje wysoki stopień koncentracji;
- ❖ jest aktywny podczas lekcji;

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- ❖ bardzo dobrze intonuje dźwięki w wykonywanych ćwiczeniach, melodiach;
- ❖ biegle odczytuje nuty solmizacyjnie i literowo w kluczu wiolinowym i basowym, w różnych oktawach;
- ❖ samodzielnie intonuje wszystkie interwały do oktawy, w górę i w dół , od podanego dźwięku;
- ❖ posiada bardzo dobrą umiejętność budowania wszystkich interwałów do oktawy , w górę i w dół;
- ❖ w granicach 85% rozpoznaje ze słuchu interwały;
- ❖ posiada umiejętność czytania akordów solmizacją i literowo(+, o, +3, +5, o3, o5, >, <,);
- ❖ rozpoznaje i zapisuje w/w akordy, w granicach 85%;
- ❖ buduje i wyszukuje w/w akordy w materiale dźwiękowym;
- ❖ śpiewa wszystkie gamy durowe i molowe do 3 znaków przykluczowych, z możliwością popełnienia błędu w granicach 15 %;
- ❖ bardzo dobrze zapisuje poznane gamy durowe i molowe (w odmianach) do 3 znaków;
- ❖ w granicach 85% rozpoznaje i wyszukuje gamy, w melodii;
- ❖ dobrze czyta nuty głosem;
- ❖ bardzo dobrze wyczuwa pulsację rytmiczną;
- ❖ zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne i rytmiczne jednogłosowe, w granicach 85%;
- ❖ bardzo dobrze śpiewa ćwiczenia solfeżowe;
- ❖ prawidłowo rozpoznaje : metrum , tonację utworu itp.

- ❖ posiada wystarczającą wiedzę z teorii, poznanej w klasie III;
- ❖ rozumie muzykę w warstwie teoretycznej i praktycznej i łączy je;
- ❖ jest aktywny podczas lekcji;

OCENA DOBRA

Uczeń:

- ❖ dobrze intonuje dźwięki w wykonywanych ćwiczeniach, melodiach;
- ❖ w swoim tempie odczytuje nuty solmizacyjnie i literowo w kluczu wiolinowym i basowym, w różnych oktawach;
- ❖ z naprowadzeniem przez nauczyciela intonuje wszystkie interwały do oktawy, w górę i w dół od podanego dźwięku;
- ❖ posiada dobrą umiejętność budowania wszystkich interwałów do oktawy, w górę i w dół;
- ❖ w granicach 70% rozpoznaje ze słuchu interwały;
- ❖ w swoim tempie odczytuje akordy: solmizacją i literowo(+,o, +3,+5,o3,o5,>,<,);
- ❖ rozpoznaje i zapisuje w/w akordy, w granicach 70%;
- ❖ z błędami śpiewa wszystkie gamy durowe i molowe do 3 znaków przykluczowych;
- ❖ dobrze zapisuje poznane gamy durowe i molowe (w odmianach) do 3 znaków;
- ❖ w granicach 70% rozpoznaje i wyszukuje gamy, w melodii;
- ❖ dobrze czyta nuty głosem;
- ❖ dobrze wyczuwa pulsację rytmiczną;
- ❖ zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne i rytmiczne jednogłosowe, w granicach 70 %;
- ❖ dobrze śpiewa ćwiczenia solfeżowe;
- ❖ nie w pełni rozpoznaje : metrum, tonację utworu itp.
- ❖ posiada mało wyczerpującą wiedzę z teorii, poznanej w klasie III;
- ❖ nie potrafi łączyć wiedzy teoretycznej z praktyczną;

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- ❖ bardzo słabo intonuje dźwięki w wykonywanych ćwiczeniach, melodiach;
- ❖ w wolnym tempie, po długim namyśle odczytuje nuty solmizacyjnie i literowo w kluczu wiolinowym i basowym, w różnych oktawach;
- ❖ z pomocą nauczyciela intonuje wszystkie interwały do oktawy, w górę i w dół, od podanego dźwięku;
- ❖ posiada słabą umiejętność budowania wszystkich interwałów do oktawy, w górę i w dół;
- ❖ w granicach 50% rozpoznaje ze słuchu interwały;
- ❖ w swoim tempie odczytuje akordy: solmizacją i literowo(+,o, +3,+5,o3,o5,>,<,);
- ❖ rozpoznaje i zapisuje w/w akordy, w granicach 50%;
- ❖ z dużymi błędami śpiewa wszystkie gamy durowe i molowe do 3 znaków przykluczowych;
- ❖ z pomocą nauczyciela zapisuje poznane gamy durowe i molowe (w odmianach) do 3 znaków;
- ❖ słabo czyta nuty głosem;
- ❖ słabo wyczuwa pulsację rytmiczną;
- ❖ zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne i rytmiczne jednogłosowe, w granicach 50 %;
- ❖ z pomocą nauczyciela śpiewa ćwiczenia solfeżowe;

- ❖ nie rozpoznaje : metrum , tonacji utworu itp.
- ❖ posiada niewiele wiadomości na temat wiedzy teoretycznej , poznanej w klasie III;
- ❖ nie potrafi łączyć wiedzy teoretycznej z praktyczną;

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwała umiejętności i wiedzy przekazanej podczas lekcji .

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

KLASA IV c.4

OCENA CELUJĄCA

Uczeń :

- doskonale intonuje wykonywane ćwiczenia głosowe;
- samodzielnie intonuje wszystkie interwały do oktawy , w górę i w dół;
- bezbłędnie buduje i zapisuje wszystkie interwały w górę i w dół;
- bezbłędnie rozpoznaje ze słuchu wszystkie interwały do oktawy;
- posiada umiejętność ekspresowego czytania akordów solmizacją i literowo (+, 0,+3,03,+5,05, D7, >, <)
- samodzielnie intonuje w. w akordy , od podanego dźwięku;
- bezbłędnie rozpoznaje ze słuchu w. w akordy ;
- bezbłędnie zapisuje, rozpoznaje ze słuchu D7 w postaci zasadniczej;
- bezbłędnie zapisuje, śpiewa wszystkie gamy : durowe i molowe do 3 znaków przy kluczu;
- doskonale zna klucz basowy;
- bezbłędnie rozpoznaje i wskazuje gamy w melodii jedno i dwugłosowej;
- szybko czyta nuty głosem ;
- bezbłędnie wyczuwa pulsację rytmiczną;
- bezbłędnie realizuje, zapisuje wartości i struktury rytmiczne;
- bezbłędnie zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne oraz pamięciowe;
- bezbłędnie zapisuje dyktanda: rytmiczne, korekty itp.
- bezbłędnie wykonuje ćwiczenia solfeżowe;
- bezbłędnie dokonuje analizy melodii: tempo, tonacja, metrum, grupy rytmiczne itp.
- rozumie pojęcia: progresja i transpozycja;
- bezbłędnie rozumie warstwę teoretyczną jak i praktyczną, potrafi je łączyć;
- posiada wysoki stopień koncentracji;

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- bardzo dobrze intonuje wykonywane ćwiczenia głosowe;
- samodzielnie intonuje wszystkie interwały do oktawy, w górę i w dół;
- buduje i zapisuje wszystkie interwały w górę i w dół, w granicach 85%;
- rozpoznaje ze słuchu wszystkie interwały do oktawy, w granicach 85 %;

- posiada umiejętność szybkiego czytania akordów solmizacją i literowo (+, o, +3, o3, +5, o5, D7, >, <)
- intonuje w. w akordy, od podanego dźwięku;
- rozpoznaje ze słuchu w. w akordy, w granicach 85% ;
- zapisuje, rozpoznaje ze słuchu D7 w postaci zasadniczej, w granicach 85%;
- dokładnie zapisuje i śpiewa wszystkie gamy: durowe i molowe, do 3 znaków przy kluczu;
- doskonale zna klucz basowy;
- rozpoznaje i wskazuje gamy w melodii jedno i dwugłosowej;
- biegle czyta nuty głosem ;
- bezbłędnie wyczuwa pulsację rytmiczną;
- starannie realizuje i zapisuje wartości i struktury rytmiczne;
- zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne oraz pamięciowe, z możliwością popełnienia błędu w granicach 15 %;
- zapisuje dyktanda: rytmiczne, korekty itp.
- bardzo dobrze wykonuje ćwiczenia solfeżowe;
- rozumie pojęcia: progresja i transpozycja;
- bardzo dobrze rozumie warstwę teoretyczną jak i praktyczną, potrafi je łączyć;
- posiada wysoki stopień koncentracji;

OCENA DOBRA

Uczeń:

- dobrze intonuje wykonywane ćwiczenia głosowe;
- buduje i zapisuje wszystkie interwały w górę i w dół, w granicach 70%;
- rozpoznaje ze słuchu wszystkie interwały do oktawy, w granicach 70 %;
- posiada umiejętność czytania akordów solmizacją i literowo (+, o, +3, o3, +5, o5, D7, >, <)
- intonuje w. w akordy, od podanego dźwięku;
- rozpoznaje ze słuchu w. w akordy, w granicach 70% ;
- zapisuje, rozpoznaje ze słuchu D7 w postaci zasadniczej, w granicach 70%;
- z pomocą nauczyciela zapisuje i śpiewa wszystkie gamy :durowe i molowe, do 3 znaków przy kluczu;
- dobrze zna klucz basowy;
- w swoim tempie czyta nuty głosem ;
- dobrze wyczuwa pulsację rytmiczną;
- stara się realizować i zapisywać wartości i struktury rytmiczne;
- zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne oraz pamięciowe, z możliwością popełnienia błędu w granicach 30%;
- słabo zapisuje dyktanda: rytmiczne, korekty itp.
- dobrze wykonuje ćwiczenia solfeżowe;
- w niewielkim stopniu rozumie pojęcia: progresja i transpozycja;
- dobrze rozumie warstwę teoretyczną jak i praktyczną, niestety nie potrafi ich łączyć;
- nie jest w pełni skoncentrowany podczas lekcji;

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- niezbyt dobrze intonuje wykonywane ćwiczenia głosowe;
- buduje i zapisuje wszystkie interwały w górę i w dół, w granicach 50%;
- rozpoznaje ze słuchu wszystkie interwały do oktawy, w granicach 50 %;
- słabo czyta akordy solmizacją i literowo (+, o, +3, o3, +5, o5, D7, >, <);
- z pomocą nauczyciela potrafi zaintonować w. w akordy;
- rozpoznaje ze słuchu w. w akordy, w granicach 50% ;
- zapisuje, rozpoznaje ze słuchu D7 w postaci zasadniczej, w granicach 50%;
- z pomocą nauczyciela zapisuje i śpiewa wszystkie gamy :durowe i molowe, do 3 znaków przy kluczu;
- dostatecznie zna klucz basowy;
- w swoim tempie czyta nuty głosem ;
- słabo wyczuwa pulsację rytmiczną;
- stara się realizować i zapisywać wartości i struktury rytmiczne;
- zapisuje dyktanda melodyczno-rytmiczne oraz pamięciowe, z możliwością popełnienia błędu w granicach 50%;
- bardzo słabo zapisuje dyktanda: rytmiczne, korekty itp.
- kiepsko wykonuje ćwiczenia solfeżowe, nie zwraca uwagi na intonację ;
- w niewielkim stopniu rozumie pojęcia: progresja i transpozycja;
- słabo rozumie warstwę teoretyczną jak i praktyczną, niestety nie potrafi ich łączyć;
- nie jest w pełni skoncentrowany podczas lekcji;

OCENA DOPUSZCZAJĄCA I NIEDOSTATECZNA

Uczeń, który nie mieści się w w/w kryteriach i nie wykazuje:

- minimum samodzielności,
- zainteresowania przedmiotem,
- nie utrwała umiejętności i wiedzy przekazanej podczas lekcji .

Nie rokuje zatem, że osiągnie wymagane minimum podstawy programowej i nie może otrzymać promocji do wyższej klasy.

AUDYCJE MUZYCZNE

PIERWSZY ROK NAUKI (klasy 4 C6, 2 C4)

Zakres materiału:

1. **Rodzaje muzyki** - uczeń zna oraz potrafi wymienić i scharakteryzować poszczególne rodzaje muzyki, a także zna kryteria ich podziału.
2. **Elementy dzieła muzycznego** - uczeń zna, potrafi wymienić i scharakteryzować poszczególne elementy dzieła muzycznego; wie, jaką odgrywają rolę w kształtowaniu utworu muzycznego; potrafi wymienić oznaczenia poszczególnych elementów, rozumie ich znaczenie, potrafi je wskazać w nutach i rozpoznać słuchowo.

3. **Głosy ludzkie i zespoły wokalne** - uczeń zna i potrafi wymienić oraz scharakteryzować poszczególne głosy oraz ich odmiany; potrafi wymienić rodzaje zespołów wokalnych i zna ich skład.
4. **Powstawanie dźwięku, instrumenty i zespoły instrumentalne** - uczeń wie i rozumie w jaki sposób powstaje dźwięk i zna sposoby jego wydobycia z poszczególnych instrumentów; uczeń zna poszczególne grupy instrumentów oraz instrumenty w ich obrębie, a także potrafi je scharakteryzować.
5. **Budowa okresowa i ewolucyjna** - uczeń wie i rozumie na czym polegają oba typy budowy utworu i potrafi je wskazać w nutach oraz słuchanych przykładach muzycznych; zna komponenty budowy okresowej (motyw, fraza, zdanie), wie czym jest snucie motywiczne i potrafi je wskazać w nutach.
6. **Małe formy okresowe i małe formy instrumentalne** - uczeń zna, potrafi wymienić i scharakteryzować poszczególne układy formalne (aba, aba₁, ABA, ABA₁, rondo, wariacje).
7. **Polska muzyka ludowa, tańce narodowe, tańce obce i dawne tańce** - uczeń potrafi opisać cechy charakterystyczne muzyki ludowej, zna zróżnicowanie regionalne w Polsce, przykłady muzyki ludowej oraz instrumentarium ludowe; zna i potrafi wymienić oraz scharakteryzować polskie tańce narodowe, tańce obce oraz tańce dawne.

Ocenie podlegają:

1. Wiedza:
  - a. znajomość wiedzy o muzyce zawartej w programie nauczania
  - b. znajomość zagadnień teoretycznych oraz terminologii muzycznej objętych programem nauczania
  - c. opanowanie zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej.
2. Umiejętności:
  - a. budowania samodzielnych wypowiedzi pisemnych oraz ustnych dotyczących zagadnień oraz wiedzy zawartej w programie nauczania;
  - b. stosowania zagadnień teoretycznych w praktyce (zauważanie, rozpoznawanie, wyodrębnianie poznanych struktur, pojmowanie i poprawne używanie terminologii w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych)
  - c. samodzielnej analizy słuchowej oraz formalnej muzyki;
  - d. samodzielnej pracy oraz pracy w grupie.
3. Aktywności:
  - a. zaangażowanie i wkład pracy w wykonywanie zadań;
  - b. aktywność i koncentracja w czasie lekcji;
  - c. kreatywność i obowiązkowość;
  - d. dodatkowa aktywność oraz wykazywanie nadprogramowej wiedzy;
  - e. frekwencja

Formy sprawdzania wiedzy:

1. Sprawdziany (jeden lub więcej tematów, zapowiadane z dwutygodniowym wyprzedzeniem);
2. Kartkówki i odpowiedzi ustne z jednej lub dwóch ostatnich lekcji, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
3. Sporadyczne zadania domowe lub praca w grupach.
4. Dodatkowo możliwość zdobycia oceny bardzo dobrej lub plusów (trzy plusy aby uzyskać ocenę bardzo dobrą) za wykazywanie dużej aktywności i znajomości materiału.

Kryteria oceniania:

1. Ocenę **celującą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą;
  - b. interesuje się muzyką w stopniu wykraczającym poza treści poruszane na lekcjach;
  - c. wykazuje się ponadprzeciętną znajomością literatury muzycznej i teorii muzyki;
  - d. potrafi swobodnie scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki stosując pojęcia wykraczające poza nauczane treści;
  - e. bierze aktywny udział w życiu szkoły, zajęciach pozalekcyjnych;
  - f. reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych.
2. Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. na wysokim poziomie opanował materiał przewidziany w programie nauczania;
  - b. swobodnie posługuje się poznanymi zagadnieniami teoretycznymi i wiedzą o muzyce oraz bez problemu potrafi je zastosować w praktyce;
  - c. bardzo dobrze zna poznaną literaturę muzyczną oraz potrafi bardzo dobrze i swobodnie scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki stosując odpowiednie pojęcia z zakresu nauczanych treści;
  - d. wykazuje dużą aktywność na lekcji, jest zawsze przygotowany do zajęć w zakresie zadanego materiału oraz starannie wykonuje powierzone mu zadania;
  - e. bez problemu potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie rówieśników;
  - f. systematycznie uczęszcza na lekcje z dopuszczalną 20% usprawiedliwioną absencją;
  - g. posiada podręcznik i materiały pomocnicze;
  - h. jest zaangażowany i bierze aktywny udział w koncertach i imprezach organizowanych przez Szkołę.
3. Ocenę **dobrą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. w stopniu dobrym opanował materiał przewidziany w programie nauczania;
  - b. potrafi dobrze wykorzystywać zdobytą wiedzę o muzyce oraz zagadnienia teoretyczne w praktyce;
  - c. dobrze zna poznaną literaturę muzyczną oraz potrafi scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki używając niektórych pojęć z zakresu nauczanych treści;
  - d. stara się wywiązywać ze swoich obowiązków, samodzielnie wykonuje większość powierzonych mu zadań;
  - e. bierze aktywny udział w zajęciach lekcyjnych;
  - f. potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie rówieśników;
  - g. systematycznie uczęszcza na lekcje z dopuszczalną 30% usprawiedliwioną absencją;
  - h. jest przygotowany do lekcji w stopniu umożliwiającym mu kontynuowanie realizowanego materiału;
  - i. posiada podręcznik i materiały pomocnicze;
  - j. jest zaangażowany i bierze aktywny udział w koncertach i imprezach organizowanych przez Szkołę.
4. Ocenę **dostateczną** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. częściowo opanował zakres wiedzy przewidziany w programie nauczania;
  - b. potrafi wykonać podstawowe ćwiczenia i zadania muzyczne, niejednokrotnie potrzebuje przy tym pomocy nauczyciela;

- c. opanował dany zakres literatury muzycznej w stopniu dostatecznym, potrafi scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki własnymi słowami, ale nie stosuje pojęć z zakresu nauczanych treści;
  - d. nie zawsze pracuje systematycznie;
  - e. rzadko bierze udział w dyskusjach;
  - f. ma problemy z samodzielną pracą lub w grupie rówieśników;
  - g. uczęszcza na zajęcia lekcyjne z dopuszczalną maksymalną 50% usprawiedliwioną absencją;
  - h. jest zadowolająco przygotowany do lekcji, co umożliwia Uczniowi rozumienie realizowanych problemów i zadań;
  - i. posiada podręcznik i materiały pomocnicze.
5. Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje Uczeń, który:
- a. opanował zakres wiedzy przewidziany w programie nauczania w stopniu minimalnym;
  - b. wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne z pomocą nauczyciela;
  - c. opanował dany zakres literatury muzycznej w stopniu dostatecznym, jednak ma problem z charakterystyką dzieła;
  - d. nie pracuje systematycznie;
  - e. sporadycznie bierze udział w dyskusjach;
  - f. ma problemy samodzielną pracą i w grupie rówieśników.
6. Ocenę **niedostateczną** otrzymuje Uczeń, który:
- a. nie opanował w stopniu wystarczającym treści przewidzianych w programie nauczania;
  - b. ma problem z wykonaniem prostych ćwiczeń i zadań muzycznych mimo pomocy nauczyciela;
  - c. nie opanował danego zakresu literatury muzycznej;
  - d. nie pracuje systematycznie;
  - e. nie bierze udziału w dyskusjach;
  - f. nie jest zainteresowany muzyką.

DRUGI ROK NAUKI (klasy 5 C6, 3 C4) Zakres

materiału:

1. **Faktura** - uczeń zna rodzaje faktury, potrafi je wymienić i scharakteryzować, wskazać różnice pomiędzy nimi oraz wskazać je w literaturze muzycznej.
2. **Muzyka instrumentalna** (sonata, symfonia, poemat symfoniczny, koncert, utwory polifoniczne, miniatury instrumentalne) - uczeń zna i potrafi scharakteryzować każdy z wymienionych gatunków muzyki instrumentalnej oraz zna i potrafi rozpoznać słuchowo przykłady muzyczne każdego z nich.
3. **Muzyka wokально-instrumentalna** (opera, musical, dramat muzyczny, oratorium, kantata, msza) - uczeń zna i potrafi scharakteryzować każdy z wymienionych gatunków muzyki instrumentalnej oraz zna i potrafi rozpoznać słuchowo przykłady muzyczne każdego z nich.
4. **Muzyka pierwotna** - uczeń zna i potrafi wymienić cechy muzyki pierwotnej, okoliczności jej powstania oraz jakie miała znaczenie dla ludzi pierwotnych; zna i potrafi wymienić przykłady pierwszych instrumentów.

5. **Muzyka w starożytności** – uczeń zna i potrafi wymienić cechy muzyki starożytnej oraz wie i potrafi opisać jakie znaczenie miała muzyka w starożytnej Grecji i Rzymie, a także jakie były pierwsze założenia teoretyczne; zna i potrafi wymienić starożytne instrumentarium.
6. **Średniowiecze** - uczeń zna i potrafi wymienić cechy muzyki średniowiecza, a także wie w jakich okolicznościach powstawała oraz jakie znaczenie miała; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować gatunki muzyki średniowiecznej (chorał gregoriański, msza i oficjum); potrafi rozpoznać słuchowo muzykę epoki średniowiecza oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.
7. **Renesans** - uczeń zna i potrafi wymienić cechy muzyki renesansowej; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować główne gatunki muzyki renesansowej (msza, motet, madrygał); zna i potrafi wymienić głównych przedstawicieli muzyki renesansu (Orlando di Lasso, Giovanni Pierluigi da Palestrina, Wacław z Szamotuł, Mikołaj Gomółka) oraz ich dzieła; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować renesansowe instrumentarium; potrafi rozpoznać słuchowo muzykę epoki średniowiecza oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.

Ocenie podlegają:

4. Wiedza:
  - a. znajomość wiedzy o muzyce zawartej w programie nauczania
  - b. znajomość i rozumienie zagadnień teoretycznych oraz terminologii muzycznej objętych programem nauczania
  - c. znajomość historii muzyki dotyczącej poznanych epok
  - d. opanowanie zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej.
5. Umiejętności:
  - a. budowania samodzielnych wypowiedzi pisemnych oraz ustnych dotyczących zagadnień oraz wiedzy zawartej w programie nauczania;
  - b. stosowania zagadnień teoretycznych w praktyce (zauważanie, rozpoznawanie, wyodrębnianie poznanych struktur, pojmowanie i poprawne używanie terminologii w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych)
  - c. samodzielnej analizy słuchowej oraz formalnej muzyki;
  - d. samodzielnej pracy oraz pracy w grupie.
6. Aktywności:
  - a. zaangażowanie i wkład pracy w wykonywanie zadań;
  - b. aktywność i koncentracja w czasie lekcji;
  - c. kreatywność i obowiązkowość;
  - d. dodatkowa aktywność oraz wykazywanie nadprogramowej wiedzy;
  - e. frekwencja

Formy sprawdzania wiedzy:

1. Sprawdziany (jeden lub więcej tematów, zapowiadane z dwutygodniowym wyprzedzeniem);
2. Kartkówki i odpowiedzi ustne z jednej lub dwóch ostatnich lekcji, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
3. Testy słuchowe z przygotowanej wcześniej listy utworów muzycznych, zapowiadane z przynajmniej miesięcznym wyprzedzeniem. Testy przewidziane są w drugim semestrze.
4. Sporadyczne zadania domowe lub praca w grupach.
5. Dodatkowo możliwość zdobycia oceny bardzo dobrej lub plusów (trzy plusy aby uzyskać ocenę bardzo dobrą) za wykazywanie dużej aktywności i znajomości materiału.

Kryteria oceniania:

1. Ocenę **celującą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą;
  - b. interesuje się muzyką w stopniu wykraczającym poza treści poruszane na lekcjach;
  - c. wykazuje się ponadprzeciętną znajomością literatury muzycznej i teorii muzyki;
  - d. potrafi swobodnie scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki stosując pojęcia wykraczające poza nauczane treści;
  - e. bierze aktywny udział w życiu szkoły, zajęciach pozalekcyjnych;
  - f. reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych.
2. Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. na wysokim poziomie opanował materiał przewidziany w programie nauczania;
  - b. swobodnie posługuje się zdobytymi zagadnieniami teoretycznymi i wiedzą o muzyce oraz bez problemu potrafi je zastosować w praktyce;
  - c. bardzo dobrze zna poznaną literaturę muzyczną oraz potrafi bardzo dobrze rozpoznać i swobodnie scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki stosując odpowiednie pojęcia z zakresu nauczanych treści;
  - d. wykazuje dużą aktywność na lekcji, jest zawsze przygotowany do zajęć oraz starannie wykonuje powierzone mu zadania;
  - e. bez problemu potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie rówieśników;
  - f. systematycznie uczęszcza na lekcje z dopuszczalną 20% usprawiedliwioną absencją;
  - g. posiada podręcznik i materiały pomocnicze;
  - h. jest zaangażowany i bierze aktywny udział w koncertach i imprezach organizowanych przez Szkołę.
3. Ocenę **dobrą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. w stopniu dobrym opanował materiał przewidziany w programie nauczania;
  - b. potrafi dobrze wykorzystywać zdobytą wiedzę o muzyce oraz zagadnienia teoretyczne w praktyce;
  - c. dobrze zna poznaną literaturę muzyczną oraz potrafi rozpoznać i scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki używając niektórych pojęć z zakresu nauczanych treści;
  - d. stara się wywiązywać ze swoich obowiązków, samodzielnie wykonuje większość powierzonych mu zadań;
  - e. bierze aktywny udział w zajęciach lekcyjnych;
  - f. potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie rówieśników;
  - g. systematycznie uczęszcza na lekcje z dopuszczalną 30% usprawiedliwioną absencją;
  - h. jest przygotowany do lekcji w stopniu umożliwiającym mu kontynuowanie realizowanego materiału;
  - i. posiada podręcznik i materiały pomocnicze;
  - j. jest zaangażowany i bierze aktywny udział w koncertach i imprezach organizowanych przez Szkołę.
4. Ocenę **dostateczną** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. częściowo opanował zakres wiedzy przewidziany w programie nauczania;
  - b. potrafi wykonać podstawowe ćwiczenia i zadania muzyczne, niejednokrotnie potrzebuje przy tym pomocy nauczyciela;

- c. opanował dany zakres literatury muzycznej w stopniu dostatecznym; potrafi rozpoznać część utworów i scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki własnymi słowami, ale nie stosuje pojęć z zakresu nauczanych treści;
  - d. nie zawsze pracuje systematycznie;
  - e. rzadko bierze udział w dyskusjach;
  - f. ma problemy z samodzielną pracą lub w grupie rówieśników;
  - g. uczęszcza na zajęcia lekcyjne z dopuszczalną maksymalną 50% usprawiedliwioną absencją;
  - h. jest zadowolająco przygotowany do lekcji, co umożliwia Uczniowi rozumienie realizowanych problemów i zadań;
  - i. posiada podręcznik i materiały pomocnicze.
5. Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje Uczeń, który:
- a. opanował zakres wiedzy przewidziany w programie nauczania w stopniu minimalnym;
  - b. wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne z pomocą nauczyciela;
  - c. opanował dany zakres literatury muzycznej w stopniu dostatecznym, jednak ma problem z rozpoznaniem utworów oraz samodzielną charakterystyką dzieła;
  - d. nie pracuje systematycznie;
  - e. sporadycznie bierze udział w dyskusjach;
  - f. ma problemy samodzielną pracą i w grupie rówieśników.
6. Ocenę **niedostateczną** otrzymuje Uczeń, który:
- a. nie opanował w stopniu wystarczającym treści przewidzianych w programie nauczania;
  - b. ma problem z wykonaniem prostych ćwiczeń i zadań muzycznych mimo pomocy nauczyciela;
  - c. nie opanował danego zakresu literatury muzycznej; nie potrafi rozpoznać utworów oraz scharakteryzować samodzielnie wysłuchanego fragmentu muzyki;
  - d. nie pracuje systematycznie;
  - e. nie bierze udziału w dyskusjach;
  - f. nie jest zainteresowany muzyką.

TRZECI ROK NAUKI (klasy 6 C6, 4 C4)

Zakres materiału:

1. **Barok** - uczeń zna oraz potrafi wymienić cechy muzyki barokowej; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować główne gatunki muzyki barokowej (msza, kantata, pasja, oratorium, opera, balet, concerto grosso i koncert), zna oraz potrafi wymienić głównych przedstawicieli muzyki barokowej (Jan Sebastian Bach, Jerzy Fryderyk Händel, Antonio Vivaldi), a także ich dzieła; potrafi wymienić i opisać barokowe instrumentarium; zna, rozumie i potrafi scharakteryzować praktykę basso continuo; potrafi rozpoznać słuchowo muzykę epoki baroku oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.
2. **Klasycyzm**- uczeń zna oraz potrafi wymienić cechy muzyki epoki klasycyzmu; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować główne gatunki muzyki epoki klasycyzmu (koncert, sonata, symfonia, opera, rondo, wariacje); wie i rozumie czym jest forma sonatowa oraz allegro sonatowe; zna i potrafi wymienić skład orkiestry klasycznej; zna oraz potrafi wymienić głównych przedstawicieli muzyki klasycyzmu (klasycy wiedeńscy: Wolfgang Amadeusz Mozart, Józef Haydn, Ludwig van Beethoven) a także ich dzieła; potrafi rozpoznać słuchowo muzykę epoki klasycyzmu oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.

3. **Romantyzm** - uczeń zna oraz potrafi wymienić cechy muzyki epoki romantyzmu; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować główne gatunki muzyki okresu romantyzmu (opera, balet, koncert, pieśń, symfonia, poemat symfoniczny, miniatura instrumentalna, gatunki muzyki kameralnej); zna oraz potrafi wymienić głównych przedstawicieli epoki romantyzmu (Franciszek Schubert, Fryderyk Chopin, Giuseppe Verdi, Piotr Czajkowski, Stanisław Moniuszko, Henryk Wieniawski), a także ich dzieła; potrafi rozpoznać słuchowo muzykę epoki romantyzmu oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.
4. **Muzyka XX wieku** - uczeń zna oraz potrafi wymienić cechy muzyki XX wieku; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować gatunki muzyki XX wieku (opera, koncert, pieśń, poemat symfoniczny, symfonia, balet, miniatury instrumentalne); zna i potrafi wymienić głównych przedstawicieli muzyki XX wieku (Claude Debussy, Maurice Ravel, Mieczysław Karłowicz, Karol Szymanowski, Igor Strawiński, Sergiusz Prokofiew, Bela Bartók), a także ich dzieła; potrafi rozpoznać słuchowo muzykę XX wieku oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.
5. **Polska muzyka współczesna** - uczeń zna oraz potrafi wymienić cechy muzyki współczesnej; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować gatunki muzyki współczesnej (koncert, symfonia, utwory kameralne, miniatury instrumentalne, pieśni, utwory orkiestrowe, utwory wokalo-instrumentalne); zna i potrafi wymienić głównych przedstawicieli polskiej muzyki współczesnej (Witold Lutosławski, Krzysztof Penderecki, Grażyna Bacewicz, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki), a także ich dzieła; zna główne techniki kompozytorskie muzyki współczesnej; potrafi rozpoznać słuchowo muzykę współczesną oraz konkretne poznane przykłady muzyczne.
6. **Festiwale i konkursy, zawody związane z muzyką** – uczeń zna i potrafi wymienić główne i najważniejsze festiwale i konkursy muzyczne; zna, potrafi wymienić i scharakteryzować zawody związane z muzyką.
7. **Powtórzenie wiadomości z trzech lat nauki.**

Ocenie podlegają:

1. Wiedza:
  1. znajomość wiedzy o muzyce zawartej w programie nauczania
  2. znajomość i rozumienie zagadnień teoretycznych oraz terminologii muzycznej objętych programem nauczania
  3. znajomość historii muzyki dotyczącej poznanych epok
  4. opanowanie zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej.
2. Umiejętności:
  1. budowania samodzielnych wypowiedzi pisemnych oraz ustnych dotyczących zagadnień oraz wiedzy zawartej w programie nauczania;
  2. stosowania zagadnień teoretycznych w praktyce (zauważanie, rozpoznawanie, wyodrębnianie poznanych struktur, rozumienie i poprawne używanie terminologii w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych)
  3. samodzielnej analizy słuchowej oraz formalnej muzyki;
  4. samodzielnej pracy oraz pracy w grupie.
3. Aktywności:
  1. zaangażowanie i wkład pracy w wykonywanie zadań;
  2. aktywność i koncentracja w czasie lekcji;
  3. kreatywność i obowiązkowość;
  4. dodatkowa aktywność oraz wykazywanie nadprogramowej wiedzy;
  5. frekwencja

Formy sprawdzania wiedzy:

1. Test podsumowujący wiedzę z 3 lat nauki, zapowiedziany z miesięcznym wyprzedzeniem, przewidziany pod koniec drugiego semestru.
2. Sprawdziany (jeden lub więcej tematów, zapowiadane z dwutygodniowym wyprzedzeniem).
3. Kartkówki i odpowiedzi ustne z jednej lub dwóch ostatnich lekcji, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
4. Testy słuchowe z przygotowanej wcześniej listy utworów muzycznych, zapowiadane z przynajmniej miesięcznym wyprzedzeniem.
5. Sporadyczne zadania domowe lub praca w grupach.
6. Dodatkowo możliwość zdobycia oceny bardzo dobrej lub plusów (trzy plusy aby uzyskać ocenę bardzo dobrą) za wykazywanie dużej aktywności i znajomości materiału.

Kryteria oceniania:

1. Ocenę **celującą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą;
  - b. interesuje się muzyką w stopniu wykraczającym poza treści poruszane na lekcjach;
  - c. wykazuje się ponadprzeciętną znajomością literatury muzycznej i teorii muzyki;
  - d. potrafi swobodnie scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki stosując pojęcia wykraczające poza nauczane treści;
  - e. bierze aktywny udział w życiu szkoły, zajęciach pozalekcyjnych;
  - f. reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych.
2. Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. na wysokim poziomie opanował materiał przewidziany w programie nauczania;
  - b. swobodnie posługuje się zdobytymi zagadnieniami teoretycznymi i wiedzą o muzyce oraz bez problemu potrafi je zastosować w praktyce;
  - c. bardzo dobrze zna poznaną literaturę muzyczną oraz potrafi bardzo dobrze i swobodnie scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki stosując odpowiednie pojęcia z zakresu nauczanych treści;
  - d. wykazuje dużą aktywność na lekcji, jest zawsze przygotowany do zajęć oraz starannie wykonuje powierzone mu zadania;
  - e. bez problemu potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie rówieśników;
  - f. systematycznie uczęszcza na lekcje z dopuszczalną 20% usprawiedliwioną absencją;
  - g. posiada podręcznik i materiały pomocnicze;
  - h. jest zaangażowany i bierze aktywny udział w koncertach i imprezach organizowanych przez Szkołę.
3. Ocenę **dobrą** otrzymuje Uczeń, który:
  - a. w stopniu dobrym opanował materiał przewidziany w programie nauczania;
  - b. potrafi dobrze wykorzystywać zdobytą wiedzę o muzyce oraz zagadnienia teoretyczne w praktyce;
  - c. dobrze zna poznaną literaturę muzyczną oraz potrafi scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki używając niektórych pojęć z zakresu nauczanych treści;
  - d. stara się wywiązywać ze swoich obowiązków, samodzielnie wykonuje większość powierzonych mu zadań;
  - e. bierze aktywny udział w zajęciach lekcyjnych;

- f. potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie rówieśników;
  - g. systematycznie uczęszcza na lekcje z dopuszczalną 30% usprawiedliwioną absencją;
  - h. jest przygotowany do lekcji w stopniu umożliwiającym mu kontynuowanie realizowanego materiału;
  - i. posiada podręcznik i materiały pomocnicze;
  - j. jest zaangażowany i bierze aktywny udział w koncertach i imprezach organizowanych przez Szkołę.
4. Ocenę **dostateczną** otrzymuje Uczeń, który:
- a. częściowo opanował zakres wiedzy przewidziany w programie nauczania;
  - b. potrafi wykonać podstawowe ćwiczenia i zadania muzyczne, niejednokrotnie potrzebuje przy tym pomocy nauczyciela;
  - c. opanował dany zakres literatury muzycznej w stopniu dostatecznym, potrafi scharakteryzować wysłuchany fragment muzyki własnymi słowami, ale nie stosuje pojęć z zakresu nauczanych treści;
  - d. nie zawsze pracuje systematycznie;
  - e. rzadko bierze udział w dyskusjach;
  - f. ma problemy z samodzielną pracą lub w grupie rówieśników;
  - g. uczęszcza na zajęcia lekcyjne z dopuszczalną maksymalną 50% usprawiedliwioną absencją;
  - h. jest zadowolająco przygotowany do lekcji, co umożliwia Uczniowi rozumienie realizowanych problemów i zadań;
  - i. posiada podręcznik i materiały pomocnicze.
5. Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje Uczeń, który:
- a. opanował zakres wiedzy przewidziany w programie nauczania w stopniu minimalnym;
  - b. wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne z pomocą nauczyciela;
  - c. opanował dany zakres literatury muzycznej w stopniu dostatecznym, jednak ma problem z charakterystyką dzieła;
  - d. nie pracuje systematycznie;
  - e. sporadycznie bierze udział w dyskusjach;
  - f. ma problemy samodzielną pracą i w grupie rówieśników.
6. Ocenę **niedostateczną** otrzymuje Uczeń, który:
- a. nie opanował w stopniu wystarczającym treści przewidzianych w programie nauczania;
  - b. ma problem z wykonaniem prostych ćwiczeń i zadań muzycznych mimo pomocy nauczyciela;
  - c. nie opanował danego zakresu literatury muzycznej;
  - d. nie pracuje systematycznie;
  - e. nie bierze udziału w dyskusjach;
  - f. nie jest zainteresowany muzyką.

WIEDZA O MUZYCE

PRZEWIDYWANE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ:

Po ukończeniu klasy IVc.6/II c.4

Uczeń:

- Zna zawody związane z muzyką

- wymienia i określa poszczególne elementy dzieła muzycznego,
- zna i rozumie podstawowe symbole występujące w zapisie nutowym,
- posiada wiedzę na temat budowy okresowej i ewolucyjnej utworu muzycznego, rozpoznaje je w słuchanych przykładach muzycznych,
- posiada znajomość podstawowych gatunków i form muzycznych (AB, ABA, rondo, wariacje),
- odróżnia podstawowe formy muzyczne (ABA, rondo, wariacje) ,
- posiada wiedzę na temat podstawowych cech rodzajów głosów ludzkich,
- umie odróżniać ze słuchu podstawowe typy głosu ludzkiego,
- zna podstawowe cechy budowy poznanych instrumentów muzycznych,
- potrafi odróżniać ze słuchu brzmienie poznanych instrumentów muzycznych,
- zna rodzaje i skład zespołów muzycznych,
- umie odróżniać ze słuchu rodzaje zespołów wykonawczych,
- zna i wymienia podstawowe grupy instrumentów orkiestry symfonicznej,
- zna rozmieszczenie i skład orkiestry symfonicznej,
- wie jaka jest rola dyrygenta i zna jego warsztat pracy, odczytuje z partytury obsadę wykonawczą,
- potrafi wymienić i zna rolę zawodów związanych z muzyką.
- posługuje się pojęciami muzycznymi,
- wymienia typy instytucji kultury
- wskazuje najważniejsze polskie festiwale oraz konkursy muzyczne;
- omawia reguły savoir-vivre'u podczas wydarzenia kulturalnego.
-

Po ukończeniu klasy V/III Uczeń:

- posiada wiedzę na temat cech polskiej muzyki ludowej (pieśni i tańców),
- rozpoznaje i wymienia podstawowe cechy polskich tańców narodowych,
- potrafi odróżniać ze słuchu polskie tańce narodowe,
- określa na przykładach muzycznych cechy polskich tańców narodowych,
- posiada wiedzę na temat cech tańców obcych,
- określa i wymienia cechy dla poznanych rodzajów muzyki scenicznej (opera, operetka, balet, musical),
- wie co to jest faktura utworu muzycznego (monofonia, homofonia i polifonia),
- potrafi określić na podstawie wysłuchanych przykładów muzycznych fakturę utworu muzycznego,
- potrafi określić na podstawie zapisu nutowego fakturę utworu muzycznego.
- posiada wiedzę na temat budowy form cyklicznych (koncert, sonata, suita, symfonia),
- zna budowę formy sonatowej,
- zna budowę allegra sonatowego,
- potrafi opisać dzieło posługując się terminologią muzyczną,
- posiada wiedzę na temat muzyki programowej i absolutnej.

Po ukończeniu klasy VI/IV Uczeń:

- zna podstawowe cechy charakterystyczne dla poszczególnych epok,
- opanował podstawowe wiadomości na temat twórczości czołowych przedstawicieli poszczególnych epok,
- wymienia z imienia i nazwiska najwybitniejszych przedstawicieli poznanych epok,

- przyporządkowuje patrona szkoły (kompozytora, wykonawcę lub innego uczestnika życia muzycznego) do właściwej epoki;
- określa pola działalności patrona szkoły.
- rozpoznaje zagadnienia w słuchanych przykładach z literatury muzycznej ,
- zwraca uwagę na różnorodność środków wyrazu,
- wyraża własne opinie na temat wysłuchanych przykładów muzycznych,
- potrafi wymienić najważniejsze wydarzenia muzyczne (festiwale, konkursy),
- potrafi korzystać ze wskazanych tradycyjnych i multimedialnych środków wspomagających wiedzę muzyczną.
- potrafi posługiwać się pojęciami niezbędnymi do formułowania własnych poglądów i w dyskusji na temat muzyki na przełomie poznanych epok.
- wymienia internetowe bazy wiedzy o muzyce oraz programy i aplikacje
- wspomagające naukę i rozwój kompetencji muzycznych
- wskazuje serwisy strumieniowe oferujące muzykę klasyczną.

Osiągnięcia uczniów będą sprawdzane poprzez:

- obserwację pracy uczniów w czasie zajęć,
- umiejętność właściwego posługiwania się terminologią muzyczną przez ucznia,
- stopień opanowania materiału ujętego w programie nauczania w danej klasie,
- zaangażowanie na lekcjach,
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego,
- kartkówki, sprawdziany, testy z poznanych wiadomości,
- udział w konkursach przedmiotowych.

Ocenie podlegać będzie:

- aktywność na zajęciach,
- prace pisemne: kartkówki, sprawdziany, testy
- odpowiedzi ustne,
- różne formy aktywności ucznia na lekcji i w domu związane z realizacją założeń programowych przedmiotu,
- przejawianie twórczej postawy,
- systematyczność w przygotowaniu się ucznia do zajęć,
- umiejętność organizacji własnej pracy,
- aktywność ucznia na zajęciach lekcyjnych,
- odrabianie zadań domowych.

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza wymagania programowe danej klasy,
- potrafi samodzielnie dotrzeć do różnych źródeł informacji i z nich korzystać ,
- samodzielnie rozwiązuje bardzo trudne zadania teoretyczne i praktyczne,
- bardzo aktywnie i twórczo pracuje na zajęciach lekcyjnych,
- potrafi dostrzegać związki muzyki z innymi dziedzinami sztuki
np. teatrem, plastyką,

- bardzo chętnie podejmuje się dodatkowych prac,
- bardzo chętnie podejmuje pracę w grupie i dostosowuje się do wypracowanych przez nią zasad współpracy oraz prezentacji osiągnięć,
- jest zawsze doskonale przygotowany do zajęć lekcyjnych,
- reprezentuje szkołę i osiąga sukcesy w pozaszkolnych konkursach przedmiotowych.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- posiada wyczerpującą wiedzę i umiejętności wynikające z programu danej klasy,
- potrafi samodzielnie dotrzeć do różnych źródeł informacji i z nich korzystać,
- samodzielnie rozwiązuje trudne zadania praktyczne i teoretyczne,
- aktywnie i twórczo pracuje na zajęciach lekcyjnych,
- potrafi dostrzegać związki muzyki z innymi dziedzinami sztuki np. teatrem, plastyką,
- bardzo chętnie podejmuje się dodatkowych prac,
- bardzo chętnie podejmuje pracę w grupie i dostosowuje się do wypracowanych przez nią zasad współpracy oraz prezentacji osiągnięć,
- jest zawsze bardzo dobrze przygotowany do zajęć lekcyjnych,

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- w zakresie posiadanej wiedzy i umiejętności ma niewielkie braki,
- potrafi korzystać z podanych na lekcji źródeł informacji,
- robi nieliczne błędy przy samodzielnym rozwiązywaniu zadań praktycznych i teoretycznych,
- inspirowany przez nauczyciela potrafi rozwiązać trudniejsze zadania problemowe,
- chętnie podejmuje się dodatkowych prac,
- chętnie podejmuje pracę w grupie i dostosowuje się do wypracowanych przez nią zasad współpracy oraz prezentacji osiągnięć,
- systematycznie jest przygotowany do zajęć lekcyjnych,
-

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- prezentuje wiedzę i umiejętności wyrywkowo i fragmentarycznie,
- nie potrafi samodzielnie korzystać z podanych na lekcji źródeł informacji,
- przy pomocy nauczyciela wykonuje proste zadania teoretyczne i praktyczne,
- wymaga dodatkowych wyjaśnień dla zrozumienia podstawowych problemów przedmiotowych,
- zachęcany przez nauczyciela podejmuje pracę w grupie i dostosowuje się do wypracowanych przez nią zasad współpracy oraz prezentacji osiągnięć,
- inspirowany przez nauczyciela zaczyna aktywnie pracować na lekcjach,
- niezadowolająco przychodzi przygotowany do zajęć lekcyjnych,

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ma duże braki w wiedzy i umiejętnościach wynikających z programu danej klasy,
- przy pomocy nauczyciela rozwiązuje proste zadania teoretyczne i praktyczne,
- niesamodzielnie i nierzetelnie wykonuje polecenia nauczyciela,
- na zajęcia przyjmuje bierną postawę,
- niechętnie podejmuje pracę w grupie,
- bardzo często przychodzi nieprzygotowany do zajęć lekcyjnych,

- motywowany przez nauczyciela niesystematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocenę NIEDOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności wynikających z programu danej klasy,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać i odtworzyć fragmentarycznej wiedzy,
- nie podejmuje prób rozwiązania zadania nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie wykazuje zainteresowania pracy w grupie nawet wtedy gdy jest motywowany przez nauczyciela,
- notorycznie przychodzi nieprzygotowany do zajęć lekcyjnych,
- odmawia wszelkiej współpracy.

CHÓR (I st.)

Wymagania edukacyjne z przedmiotu chór:

Poznawcze: ucznia obowiązuje opanowanie materiału muzycznego oraz znajomość znaków notacji muzycznej zawartych w partyturach chóralnych. Odnosi się to zarówno do samej wiedzy, jak i umiejętności stosowania ich w śpiewie.

Kształcące: ocenie podlegają postępy ucznia w zakresie stosowania umiejętności z emisji głosu zarówno w ćwiczeniach przeprowadzanych na początku zajęć, jak i w przygotowanym repertuarze.

Wychowawcze: na ocenę wpływa postawa ucznia wobec swoich obowiązków w chórze, udziału w koncertach, umiejętność współzycia w zespole, odpowiedzialność za zbiorowy wysiłek i jego rezultaty, aktywność i zaangażowanie ucznia w śpiewie, jego chęć dobrego śpiewania, należyte zachowanie na próbach i w trakcie koncertów, pilna uwaga podczas prób, punktualność, a także usprawiedliwienia nieobecności (pisemnie przez rodziców, w ciągu tygodnia od nieobecności).

I. Formy sprawdzania osiągnięć

Uczeń zobowiązany jest opanować materiał muzyczny oraz wykazać się znajomością znaków notacji muzycznej zawartych w partyturach chóralnych. Powinien on posiadać wiedzę teoretyczną, ale także umiejętność stosowania jej w śpiewie. W zakresie stosowania umiejętności z emisji głosu tak w ćwiczeniach przeprowadzanych na początku zajęć, jak i w przygotowywanym repertuarze bierze się pod uwagę postępy ucznia. Na ocenę wpływa postawa ucznia wobec przedmiotu, udział w koncertach, umiejętność współpracy w zespole, odpowiedzialność za wspólny wysiłek i jego rezultaty, aktywność i zaangażowanie ucznia w śpiewie, jego chęć rozwijania umiejętności wokalnych, punktualność, a także usprawiedliwienia nieobecności. Formą sprawdzania znajomości utworów jest przesłuchanie w czasie próby lub w wyznaczonym przez nauczyciela terminie. Ocena z przesłuchania składa się na ocenę śródroczną i końcową.

II. Kryteria ocen

ocena celująca

- systematyczne uczęszczanie na zajęcia
- zaangażowanie w pracę chóru
- udział w dodatkowych próbach przygotowujących do koncertów
- posiadanie bardzo dobrych umiejętności wokalnych
- przygotowanie do zajęć,

ocena bardzo dobra

- systematyczne uczęszczanie na zajęcia
- zaangażowanie w pracę chóru
- udział w próbach przygotowujących do koncertów
- udział w koncertach szkolnych i występach, w których uczestniczy chór
- posiadanie dobrych umiejętności wokalnych
- przygotowanie do zajęć

ocena dobra

- realizacja minimum programowego
- prezentowanie poprawnych umiejętności wokalnych
- uczęszczanie na zajęcia
- przygotowanie do zajęć z niewielkimi niedociągnięciami
- udział w koncertach chóru

ocena dostateczna

- realizacja minimum programowego
- prezentowanie małych umiejętności wokalnych
- brak udziału we wszystkich zajęciach
- brak udziału w obowiązujących koncertach
- słabe przygotowanie do zajęć

ocena dopuszczająca

- realizacja minimum programowego z dużymi niedociągnięciami
- liczne nieobecności na zajęciach
- minimalne zaangażowanie i zainteresowanie przedmiotem
- słabe umiejętności wokalne z licznymi brakami

ocena niedostateczna

- niezrealizowanie minimum programowego
- brak zainteresowania przedmiotem
- niedostateczna frekwencja;

- brak uczestnictwa w koncertach

Chór II STOPIEŃ

Cel zajęć:

Głównym zadaniem uczniów uczęszczających na chór jest:

- nauka śpiewu zespołowego w oparciu o technikę prawidłowej emisji głosu i dykcji, której celem jest artystyczne wykonywanie muzyki chóralnej
- samokontrola własnych czynności i rozumienie śpiewu jako psychofizjologicznego zjawiska akustycznego wytwarzanego przez organizm człowieka.

Zadania techniczno-wykonawcze:

- nauka świadomego kontrolowania oddechu (technika appoggio),
- wyrównywanie rejestrów,
- poszerzanie i udźwięcznianie skali głosu,
- prawidłowa artykulacja,
- czystość intonacji,
- frazowanie.

Elementy wiedzy przedmiotowej, z którymi chórzyci zapoznają się w czasie kilkuletniego cyklu nauczania:

- warunki poprawnego wydobywania dźwięku,
- ogólna znajomość aparatu głosowego,
- znajomość imion i nazwisk kompozytorów śpiewanych utworów,
- krótka charakterystyka ich postaci i epok, w których żyli.

Ocena z chóru:

Podstawą do wystawienia ocen semestralnych są oceny cząstkowe. Uczeń powinien uzyskać co najmniej trzy oceny w ciągu semestru. Ocena powinna uwzględniać możliwości ucznia, jego stosunek do przedmiotu oraz poczynione postępy w nauce. **Obszary podlegające ocenie:**

1. Frekwencja na zajęciach.
2. Zaangażowanie w pracę na próbach (praca i zachowanie na lekcji).
3. Znajomość i wykonanie repertuaru przewidzianego na dany rok nauki.
4. Znajomość i praktyczne zastosowanie zasad prawidłowej emisji głosu.
5. Udział w koncertach (ocena udziału w koncertach będzie dokonywana na podstawie sprawdzanej obecności).
6. Warunki głosowe.
7. Inne czynniki ujęte w kryteriach i wymaganiach na poszczególne oceny.

Ocenie podlega również sprawdzenie przez nauczyciela stopnia opanowania przez ucznia partii chóralnej w tym:

- znajomość tekstu i melodii,
- intonacja, oddech, dykcja,
- rytm, dynamika, artykulacja,
- barwa głosu, frazowanie,
- sprawdzenie teoretycznych wiadomości dotyczących aktualnie przygotowywanego utworu, jak i jego analizy.

Kryteria oceniania:

Posiadane warunki głosowe czy też frekwencja, nie mogą stanowić jedynych kryteriów oceny chórzysty. Uczeń śpiewający w chórze musi mieć świadomość, że ocenie podlega również wkład jego indywidualnej pracy w pracę grupy. Taka postawa przyczynia się do realizacji wspólnego celu jakim jest interpretacja wybranego dzieła muzycznego. Efekt końcowy takiego działania jest możliwy do ocenienia tylko podczas występu na koncertach. To pociąga to za sobą odpowiednie zachowanie podczas zajęć, właściwą postawę w grupie i obowiązkowy udział w zaplanowanych występach.

Ocena celujący

- ✓ szczególna aktywność na zajęciach (koncentracja i zaangażowanie),
- ✓ frekwencja powyżej 90%,
- ✓ bardzo dobre warunki głosowe (znakomita emisja głosu, intonacja), □ znakomite zaangażowanie w pracę zespołu, umiejętność współpracy,
- ✓ umiejętność wzorcowego wykonania swojej partii chóralnej (tekst, melodia, intonacja, oddech, dykcja, rytm, dynamika, artykulacja, barwa głosu, frazowanie) zarówno indywidualnie, jak i z towarzyszeniem innych głosów,
- ✓ umiejętnością zanalizowania śpiewanego utworu,
- ✓ posiadaniem wiadomości na temat epoki i kompozytora wykonywanego utworu,
- ✓ udział w dodatkowych próbach przygotowujących do koncertów, □ udział we wszystkich koncertach programowych i nadprogramowych.

Uczniom uczęszczającym na chór nadobowiązkowo (ponad trzy lata przewidziane cyklem nauczania) lub dodatkowo (należących np. do zespołu lub orkiestry) nauczyciel ma możliwość wystawienia oceny najwyższej – celującej – po spełnieniu przez nich wszystkich warunków oceny bardzo dobrej.

Ocena bardzo dobry

- ✓ wyróżniająca aktywność,
- ✓ frekwencja powyżej 80%,
- ✓ dobre warunki głosowe (prawidłowa emisja głosu, intonacja),
- ✓ zaangażowanie w pracę zespołu,
- ✓ umiejętność zaśpiewania swojej partii głosowej (tekst, melodia, intonacja, oddech, dykcja, rytm, dynamika, artykulacja, barwa głosu, frazowanie) indywidualnie oraz z towarzyszeniem innych głosów, □ umiejętność scharakteryzowania utworu i kompozytora,
- ✓ udział w próbach przygotowujących do koncertów,
- ✓ udział we wszystkich koncertach szkolnych i występach, w których uczestniczy cały chór,
- ✓ przygotowanie do zajęć.

Ocena dobry

- ✓ zaangażowanie podczas prób,
- ✓ frekwencja powyżej 70%,

- ✓ umiejętność śpiewania w grupie,
- ✓ umiejętność zaśpiewania swojego partii głosowej samodzielnie z małymi, nielicznymi błędami (dbałość o prawidłowe wykonawstwo wszystkich elementów muzycznych zawartych w kompozycji),
- ✓ umiejętność nazwania kompozytora danego utworu i wskazanie epoki,
- ✓ udział w próbach przygotowujących do koncertów,
- ✓ udział w większości koncertów szkolnych i występach, w których uczestniczy cały chór,
- ✓ przygotowanie do zajęć,
- ✓ realizacja minimum programowego.

Ocena dostateczny

- ✓ dostateczna aktywność i zaangażowanie podczas prób,
- ✓ regularnie uczestnictwo w zajęciach,
- ✓ dostateczna umiejętność pracy w grupie śpiewaczej,
- ✓ umiejętność zaśpiewania swojego partii głosowej z nielicznymi błędami, z pomocą instrumentu,
- ✓ umiejętność nazwania kompozytora danego utworu,
- ✓ udział w części obowiązkowych zajęciach,
- ✓ udział w części obowiązkujących koncertach,
- ✓ słabe przygotowanie do zajęć, □ realizacja minimum programowego.

Ocena dopuszczający

- ✓ minimalna praca na lekcji,
- ✓ frekwencja powyżej 50%,
- ✓ śpiewanie partii chóralnej swojego głosu niesamodzielne – z pomocą instrumentu i nauczyciela, z błędami, □ znajomość kompozytora danego utworu,
- ✓ liczne nieobecności na zajęciach obowiązkowych,
- ✓ nieobecności podczas koncertów – z własnej woli oraz z powodu braku zgody nauczyciela na występ z chórem (zbyt słabe opanowanie partii chóralnej swojego głosu),
- ✓ minimalne zaangażowanie i zainteresowanie przedmiotem, □ realizacja minimum programowego z dużymi niedociągnięciami.

Ocena niedostateczny

- ✓ brak zainteresowania przedmiotem,
- ✓ niedostateczna frekwencja (poniżej 50%),
- ✓ niedostateczne opanowanie materiału – liczne błędy w partii swojego głosu mimo pomocy instrumentu i nauczyciela,
- ✓ brak uczestnictwa w koncertach,
- ✓ niezrealizowanie minimum programowego.

Orkiestra I st.

Cel zajęć:

Głównym zadaniem uczniów uczęszczających na zespół smyczkowy jest rozbudzenie chęci do wspólnego muzykowania i zaznajomienie ze specyfiką pracy zespołów muzycznych. Celem jest jak najlepsze przygotowanie się i występ podczas zaplanowanych koncertów.

Zadania techniczno-wykonawcze:

- uwrażliwienie na czystość intonacyjną, precyzyjność wykonywania struktur rytmicznych oraz odpowiednie różnicowanie zmian dynamicznych w poszczególnych grupach instrumentalnych.
- doskonalenie umiejętności czytania nut.
- zapoznanie uczniów z podstawowymi zasadami pracy orkiestry z dyrygentem. - umożliwienie poznania przez uczniów repertuaru orkiestrowego o różnym stopniu trudności.
- wykształcenie wśród uczniów poczucia odpowiedzialności i dyscypliny w pracy zespołowej.
- nauka wzajemnego słuchania się.
- umiejętność odpowiedniego zachowania się na scenie i zaprezentowania przygotowanego repertuaru na koncertach.

Ocena z zespołu smyczkowego:

Podstawą do wystawienia ocen semestralnych są oceny cząstkowe. Uczeń powinien uzyskać co najmniej trzy oceny w ciągu semestru. Ocena powinna uwzględniać możliwości ucznia, jego stosunek do przedmiotu oraz poczynione postępy w nauce.

Obszary podlegające ocenie:

1. Frekwencja na zajęciach.
2. Zaangażowanie ucznia w pracę na zajęciach
3. Znajomość i wykonanie repertuaru przewidzianego na dany rok nauki.
4. Dyscyplina artystyczna oraz poczucie odpowiedzialności za grupę
5. Udział w koncertach
6. Stopień zrealizowania wymagań programowych. 7. Inne czynniki ujęte w kryteriach i wymaganiach na poszczególne oceny.

Ocenie podlega również sprawdzenie przez nauczyciela stopnia opanowania przez ucznia partii orkiestrowej w tym:

- intonacja
- czytanie nut a'vista
- ekspresji muzyczna wyrażana za pomocą frazowania, artykulacji, agogiki - rytm, dynamika, artykulacja
- wrażliwość na jakość i barwę dźwięku oraz umiejętność jego kontrolowania
- ogólna muzykalność i poczucie estetyczne

Kryteria oceniania:

OCENA CELUJĄCY

- szczególna aktywność na zajęciach (koncentracja i zaangażowanie)
- frekwencja powyżej 90%
- zaangażowanie w pracę zespołu, umiejętność współpracy

- doskonała umiejętność czytania nut a'vista
- umiejętność wzorcowego wykonania swojej partii (z bardzo dobrą intonacją i techniką gry)
- umiejętność zrealizowania partii solowych
- wyróżniająca się na tle zespołu muzykalność
- umiejętność bycia liderem grupy
- umiejętność znalezienia i zaproponowanie ciekawych rozwiązań opracowania palcówek lub smyczkowa
- aktywność polegająca na dzieleniu się swoimi propozycjami w ulepszeniu jakości brzmienia orkiestry
- wykazywanie bardzo dużą samodzielnością w pracy nad repertuarem (praca w domu)
- uczeń osiąga celujące wyniki na przesłuchaniach przeprowadzanych podczas zajęć
- udział w dodatkowych próbach przygotowujących do koncertów
- udział w wszystkich koncertach programowych i nadprogramowych

Uczniom uczęszczającym na zespół smyczkowy/orkiestrę dziecięcą nadobowiązkowo (ponad cztery lata przewidziane cyklem nauczania) lub dodatkowo (należących np. do zespołu lub chóru) nauczyciel ma możliwość wystawienia oceny najwyższej – celującej po spełnieniu przez nich wszystkich warunków oceny bardzo dobrej.

OCENA BARDZO DOBRY

- wyróżniająca aktywność
- frekwencja powyżej 80%
- bardzo duże zainteresowanie przedmiotem
- zaangażowanie w pracę zespołu
- bardzo dobra umiejętność czytania nut a'vista
- umiejętność bardzo dobrego wykonania swojej partii (intonacja i technika gry)
- aktywność polegająca na dzieleniu się swoimi propozycjami w ulepszeniu jakości brzmienia orkiestry
- wykazywanie bardzo dużą samodzielnością w pracy nad repertuarem (praca w domu)
- uczeń osiąga bardzo dobre wyniki na przesłuchaniach przeprowadzanych podczas zajęć
- udział w próbach przygotowujących do koncertów
- udział we wszystkich koncertach szkolnych i występach, w których uczestniczy cały zespół
- przygotowanie do zajęć

OCENA DOBRY

- zaangażowanie podczas prób
- frekwencja powyżej 70%
- aktywnie pracuje na zajęciach
- dobra umiejętność czytania nut a'vista
- umiejętność dobrego wykonania swojej partii (intonacja i technika gry)
- wykazywanie samodzielności w pracy nad repertuarem (praca w domu)
- uczeń osiąga dobre wyniki na przesłuchaniach przeprowadzanych podczas zajęć
- udział w próbach przygotowujących do koncertów

- udział w większości koncertów szkolnych i występach, w których uczestniczy cały zespół
- przygotowanie do zajęć
- realizacja minimum programowego

OCENA DOSTATECZNY

- średnia aktywność i zaangażowanie podczas prób
- regularnie uczestnictwo w zajęciach
- dostateczna samodzielność w pracy nad utworem
- dostateczna umiejętność czytania nut a'vista
- umiejętność dostatecznego wykonania swojej partii z niedociągnięciami technicznymi i intonacyjnymi.
- dostateczna umiejętność pracy w grupie
- wolno realizuje powierzoną partię głosową z nielicznymi błędami
- uczeń osiąga dostateczne wyniki na przesłuchaniach przeprowadzanych podczas zajęć
- udział w części obowiązkowych zajęciach
- udział w części obowiązkujących koncertach
- słabe przygotowanie do zajęć
- realizacja minimum programowego

OCENA DOPUSZCZAJACY

- słaba praca na lekcji
- frekwencja powyżej 50%
- minimalne zaangażowanie i zainteresowanie przedmiotem
- minimalna samodzielność w pracy nad utworem
- minimalna umiejętność czytania nut a'vista
- umiejętność dostatecznego wykonania swojej partii z niedociągnięciami technicznymi i intonacyjnymi.
- słaba umiejętność pracy w grupie
- uczeń z trudem i z pomocą nauczyciela realizuje powierzoną partię głosową z błędami technicznymi, tekstowymi i intonacyjnymi
- uczeń osiąga słabe wyniki na przesłuchaniach przeprowadzanych podczas zajęć
- liczne nieobecności na zajęciach obowiązkowych
- nieobecności podczas koncertów
- realizacja minimum programowego z dużymi niedociągnięciami

OCENA NIEDOSTATECZNY

- brak zainteresowania przedmiotem
- niedostateczna frekwencja (poniżej 50%)
- niedostateczne opanowanie materiału – z licznymi błędami technicznymi, tekstowymi i intonacyjnymi w partii swojego głosu mimo pomocy nauczyciela
- brak przygotowania do zajęć
- brak uczestnictwa w koncertach
- niezrealizowanie minimum programowego

Ocena frekwencji

Nieobecność na koncertach usprawiedliwiona zostaje jedynie po przedłożeniu zwolnienia lekarskiego, bądź dokumentu zwalniającego ucznia wydanego przez organizatora alternatywnej imprezy.

Pozostałe nieobecności mogą być usprawiedliwione przez rodziców, opiekunów, dyrekcję, bądź nauczycieli innych przedmiotów.

KSZTAŁCENIE SŁUCHU II st.

KLASA I

I Okres

Uczeń umie:

- czytać nuty głosem w zakresie jednogłosu opartego na tonalności i prostych skalach, głównie w ramach diatoniki (notacja w kluczu wiolinowym i basowym) – także z transpozycją o 2 w górę i w dół,
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu opartego na tonalności, głównie w ramach diatoniki (notacja w kluczu wiolinowym i basowym),
- czytać przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu,
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (odmiany gam, tetrachordy, interwały gamowłaściwe),
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w średnicy skali dźwiękowej,
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam,
- rozpoznawać interwały i proste wzory o strukturze interwałowej wydobywane w średnicy skali dźwiękowej,
- śpiewać podstawowe akordy w oderwaniu od gam (trójdźwięki),
- rozpoznawać podstawowe akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w średnicy skali dźwiękowej (trójdźwięki),
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, interwałowe, akordowe, typu korekta błędów i rytmiczne jednogłosowe o niewielkim stopniu trudności,
- uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową.

II Okres

Uczeń umie:

- czytać nuty głosem, w tym *a vista* w zakresie jednogłosu opartego na tonalności i prostych skalach, głównie w ramach diatoniki (notacja w kluczu wiolinowym i basowym), także z transpozycją o 2 w górę i w dół,
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu opartego na tonalności, głównie w ramach diatoniki (notacja w kluczu wiolinowym i basowym),
- czytać nuty głosem przy fortepianowym akompaniamencie nauczyciela, głównie w ramach diatoniki,
- czytać nuty głosem w zakresie dwugłosu wokalnego, głównie w ramach diatoniki
- czytać przebiegi rytmiczne, w tym *a vista*, w zakresie jednogłosu,

- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (odmiany gam, tetrachordy, interwały gamowłaściwe, w tym charakterystyczne, akordy na stopniach gam), rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w średnicy skali dźwiękowej,
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam,
- rozpoznawać interwały i proste wzory o strukturze interwałowej wydobywane w średnicy skali dźwiękowej,
- śpiewać podstawowe akordy w oderwaniu od gam (dominanta septymowa z rozwiązaniem),
- rozpoznawać podstawowe akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w średnicy skali dźwiękowej (trójdźwięki i dominanta septymowa z rozwiązaniem),
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, interwałowe, akordowe, typu korekta błędów i rytmiczne jednogłosowe o niewielkim stopniu trudności,
- uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową.

KLASA II

Klasa II

Uczeń rozpoznaje i odtwarza ze słuchu:

- 2 interwały proste/1 złożony tworzące/-y motyw linearny w średnicy skali dźwiękowej;
- 2 interwały proste/1 prosty i 1 złożony stanowiące następujące po sobie współbrzmienia w średnicy skali dźwiękowej;
- 1 trójdźwięk w układzie skupionym - spośród wszystkich rodzajów i postaci – stanowiący współbrzmienie w średnicy skali dźwiękowej;
- gamę durową/molową do 7 znaków (jej odmianę), graną w górę/w dół w średnicy skali dźwiękowej;
- tetrachord - spośród czterech jego rodzajów – grany w górę/w dół w średnicy skali dźwiękowej;
- trójdźwięki triady harmonicznego, dominantę septymową i tonikę VI stopnia w przebiegu funkcyjnym;
- postać dominanty septymowej;
- skale poznane na zasadach muzyki (starogreckie, pentatonika, średniowieczne, cygańskie, góralska, całotonowa, dwunastotonowa).

Uczeń odtwarza z wyobraźni (śpiewa):

- ciąg kwint czystych;
- interwał prosty i jego przewrót;
- interwał dysonansowy z jego rozwiązaniem;
- motyw złożony z 2 interwałów prostych;
- progresję modulującą o prostym wzorze 1-taktowym;
- gamy durowe/molowe do siedmiu znaków, także w odmianach;
- tetrachordy wszystkich rodzajów;
- triadę harmoniczną we wskazanej gamie do 7 znaków z zastosowaniem różnych postaci trójdźwięków;
- interwały gamowłaściwe,
interwały charakterystyczne w gamach durowych z rozwiązaniem;
- dominantę septymową w postaci zasadniczej i przewrotach z rozwiązaniem na tonikę i tonikę VI stopnia;
- trójdźwięki wszystkich rodzajów i postaci;

- skale poznane na zasadach muzyki (starogreckie, pentatonika, średniowieczne, cygańskie, góralska, całotonowa, dwunastotonowa).

Uczeń odtwarza z pamięci:

- jednogłosowy przykład muzyczny (melodyczny lub rytmiczny) po prezentacji słuchowej lub wzrokowej;
- jednotaktowy schemat rytmiczny po prezentacji słuchowej w ramach tzw. łańcucha rytmicznego;
- melodię tonalną, do której stale dodawany jest jeden dźwięk.

Uczeń improwizuje:

- dwutaktową frazę melodyczną opartą na skali; □ rytm do krótkiego tekstu słownego.

Uczeń tworzy:

- melodię tonalną/opartą na skali oraz towarzyszące jej ostinato rytmiczne; □ melodię tonalną do podanego tekstu słownego.

Uczeń uzupełnia:

- brakujący tekst przebiegu melodycznego/rytmicznego jednogłosowego.

Uczeń rozpoznaje i nazywa w przykładzie muzycznym poprzez analizę słuchową/wzrokową:

- interwały i akordy;
- tryb tonacji;
- konkretną tonację – po podaniu a1;
- zjawiska metryczne, agogiczne i dynamiczne;
- funkcje triady harmonicznej i rodzaje kadencji;
- obsadę wykonawczą;
- zasadę kształtowania formy.

Uczeń czyta:

- nuty głosem w zakresie jednogłosu w oparciu o tonalność i skale poznane na zasadach muzyki (notacja w kluczu wiolinowym i basowym oraz kluczach poznanych na zasadach muzyki: zwłaszcza sopranowym altowym i tenorowym);
- nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu w oparciu o tonalność i skale poznane na zasadach muzyki (notacja w kluczu wiolinowym i basowym oraz kluczach poznanych na zasadach muzyki);
- nuty głosem przy fortepianowym akompaniamencie nauczyciela lub innego ucznia w oparciu o tonalność;
nuty głosem w ramach trzygłosu o fakturze akordowej, głównie w oparciu o tonalność w ramach diatoniki;
- przebiegi rytmiczne, w tym a vista, w zakresie jednogłosu o niewielkim stopniu trudności,
- przebiegi rytmiczne, w tym a vista, w zakresie dwugłosu o niewielkim stopniu trudności.

Uczeń zapisuje:

- jednogłosowe dyktanda monorytmiczne oparte głównie na diatonice;

- jednogłosowe dyktanda pamięciowe oparte głównie na diatonice;
- jedno- i dwugłosowe dyktanda rytmiczne oparte na podziale regularnym;
- proste dwu- i trzygłosowe dyktanda melodyczne;
- dyktanda interwałowe;
- dyktanda akordowe (trójdźwięki i D7);
- dyktanda harmoniczne oparte na triadzie harmoniczej.

Uczeń koryguje zapis:

- jednogłosu melodycznego/rytmicznego; □ dwu- i trzygłosu melodycznego.

Uczeń uzupełnia zapis:

- jednogłosu melodycznego/rytmicznego; □ dwu- i trzygłosu melodycznego.

Uczeń samodzielnie:

- korzysta z literatury specjalistycznej i dostępnych technik informacyjnych;
- poznaje literaturę muzyczną poprzez udział w koncertach i słuchanie nagrań;
- korzysta z programów komputerowych służących doskonaleniu kompetencji słuchowych.

KLASA III

I Okres

Uczeń umie

- czytać nuty głosem w zakresie jednogłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności, także z zastosowaniem transpozycji o 4 w górę i w dół
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności
- czytać nuty głosem w zakresie trzygłosu opartego na tonalności
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy i łączenia oraz dźwięki obce poznane na

harmonii

- czytać przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu o średnim stopniu trudności zawierającego grupy niemiary
- czytać przebiegi rytmiczne w zakresie dwugłosu o średnim stopniu trudności, zawierającego grupy niemiary
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (odmiany gam, tetrachordy, interwały gamowłaściwe)
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów i łączy poznanych na harmonii
- śpiewać skale
- rozpoznawać skale, także zastosowane w melodiach
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (trójdźwięki)
- rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej (trójdźwięki)
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, trzygłosowe interwałowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów, rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o średnim stopniu trudności
- uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową

II Okres

Uczeń umie

- czytać nuty głosem *a vista* w zakresie jednogłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności, także z transpozycją o 4 w górę i w dół
- czytać *a vista* nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności
- czytać nuty głosem przy fortepianowym akompaniamencie innego ucznia lub własnym w oparciu o tonalność i tonalność rozszerzoną
- czytać nuty głosem *a vista* w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy i łączy oraz dźwięki obce poznane na harmonii
- czytać *a vista* przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu o średnim stopniu trudności zawierającego grupy niemiary
- czytać nuty głosem i przebiegi rytmiczne jednocześnie w zakresie dwugłosu melodyczno-rytmicznego opartego na atonalności
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (interwały charakterystyczne, akordy na stopniach gam)
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów i łączy poznanych na harmonii
- śpiewać skale
- rozpoznawać skale, także zastosowane w melodiach
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (czterodźwięki)

- rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej (czterodźwięki)
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, trygłosowe interwałowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów, rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o średnim stopniu trudności
- uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową

KLASA IV

I Okres

Uczeń umie

- czytać nuty głosem w zakresie jednogłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności, także z transpozycją
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności
- czytać nuty głosem w zakresie trygłosu opartego na tonalności i tonalności rozszerzonej
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy i łączenia oraz dźwięki obce, a także modulacje poznane na harmonii
- czytać przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu o średnim stopniu trudności, zawierającego grupy niemiaryowe
- czytać przebiegi rytmiczne, w zakresie dwugłosu o średnim stopniu trudności, polirytmicznego, zawierającego grupy niemiaryowe
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (odmiany gam, tetrachordy, interwały gamowłaściwe)
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów, łączeń, dźwięków obcych, alteracji i modulacji poznanych na harmonii
- śpiewać skale w zakresie dwugłosu
- rozpoznawać skale zastosowane we fragmentach utworów
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (trójdzźwięki)
- rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej (trójdzźwięki)
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, trygłosowe interwałowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów, rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o średnim stopniu trudności
- uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową

II Okres

Uczeń umie

- czytać nuty głosem *a vista* w zakresie jednogłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności, także z transpozycją
- czytać *a vista* nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu opartego na tonalności, tonalności rozszerzonej, skalach i atonalności
- czytać nuty głosem przy fortepianowym akompaniamencie innego ucznia lub własnym, w oparciu o tonalność i tonalność rozszerzoną
- czytać nuty głosem *a vista* w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy i łączenia oraz dźwięki obce, a także modulacje poznane na harmonii
- czytać *a vista* przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu o średnim stopniu trudności, zawierającego grupy niemiary
- czytać nuty głosem i przebiegi rytmiczne jednocześnie w zakresie dwugłosu melodyczno-rytmicznego opartego na atonalności
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (interwały charakterystyczne, akordy na stopniach gam)
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów, łączeń, dźwięków obcych, alteracji i modulacji poznanych na harmonii
- śpiewać skale w zakresie dwugłosu
- rozpoznawać skale zastosowane we fragmentach utworów
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (czterodźwięki)
- rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej (czterodźwięki)
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, trzygłosowe interwałowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów, rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o średnim stopniu trudności
- uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową

KLASA V

I Okres

Uczeń umie:

- czytać nuty w zakresie jednogłosu opartego na tonalności i atonalności, także z transpozycją,
- czytać nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu, trzygłosu oraz czterogłosu opartego na tonalności i atonalności,
- czytać nuty głosem w zakresie dwugłosu, trzygłosu oraz czterogłosu opartego na tonalności i atonalności,
- czytać nuty głosem i na fortepianie w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy, łączenia, dźwięki obce, alteracje i modulacje poznane na harmonii,
- czytać przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu o dużym stopniu trudności, zawierającego grupy niemiary,
- czytać przebiegi rytmiczne, w zakresie dwugłosu o dużym stopniu trudności, polirytmicznego, zawierającego grupy niemiary,
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (odmiany gam, tetrachordy, interwały gamowłasciwe),
- rozpoznawać struktury gamowe i gamopochodne wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,

- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów, łączyń, dźwięków obcych, alteracji i modulacji poznanych na harmonii,
- śpiewać skale w zakresie dwugłosu,
- rozpoznawać skale zastosowane we fragmentach utworów,
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam,
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (trójdzźwięki),
- rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach (trójdzźwięki),
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, trygłosowe interwałowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów oraz rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o wysokim stopniu trudności, uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową.

II Okres

Uczeń umie:

- czytać nuty *a vista* w zakresie jednogłosu opartego na tonalności i atonalności, także z transpozycją,
- czytać *a vista* nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu, trygłosu oraz czterogłosu opartego na tonalności i atonalności,
- czytać nuty głosem z akompaniamentem fortepianu, w oparciu o tonalność i atonalność,
- czytać nuty głosem *a vista* w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy, łączyenia, dźwięki obce, alteracje i modulacje poznane na harmonii,
- czytać *a vista* przebiegi rytmiczne w zakresie jednogłosu o dużym stopniu trudności, zawierającego grupy niemiarywe,
- czytać nuty głosem i przebiegi rytmiczne jednocześnie w zakresie dwugłosu melodyczno-rytmicznego opartego na atonalności,
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (interwały charakterystyczne, akordy na stopniach gam),
- rozpoznawać struktury gamowe i gamopochodne wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,
- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów, łączyń, dźwięków obcych, alteracji i modulacji poznanych na harmonii,
- śpiewać skale w zakresie dwugłosu,
- rozpoznawać skale zastosowane we fragmentach utworów,
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam,
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (czterodźwięki i pięciodźwięki) rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach (czterodźwięki pięciodźwięki),
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, trygłosowe interwałowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów oraz rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o wysokim stopniu trudności, uczeń rozwija swoją pamięć i wyobraźnię dźwiękową.

KLASA VI

I Okres

Uczeń umie:

- czytać nuty *a vista* w zakresie jednogłosu opartego na tonalności i atonalności, także z transpozycją,

- czytać *a vista* nuty głosem i na fortepianie jednocześnie w zakresie dwugłosu, trzygłosu oraz czterogłosu opartego na tonalności i atonalności,
- czytać nuty głosem przy fortepianowym akompaniamencie, w oparciu o tonalność i atonalność,
- czytać nuty głosem w zakresie dwugłosu wokalnego opartego na tonalności i atonalności,
- czytać przebiegi rytmiczne, w zakresie dwugłosu o dużym stopniu trudności, polirytmicznego, zawierającego grupy niemiary,
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (odmiany gam, tetrachordy, interwały gamowłaściwe, w tym charakterystyczne),
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,
- śpiewać skale w zakresie dwugłosu,
- rozpoznawać skale zastosowane we fragmentach utworów,
- śpiewać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam,
- rozpoznawać interwały i wzory o strukturze interwałowej w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,
- zapisywać dyktanda wysokościowe, pamięciowe, dwugłosowe, interwałowe, typu korekta błędów oraz rytmiczne jednogłosowe i dwugłosowe o wysokim stopniu trudności.

II Okres

Uczeń umie:

- czytać nuty głosem w zakresie dwugłosu, trzygłosu oraz czterogłosu wokalnego opartego na tonalności i atonalności,
- czytać nuty głosem lub głosem i na fortepianie, w tym *a vista*, w zakresie czterogłosu o układzie harmonicznym, zawierającego akordy, łączenia, dźwięki obce, alteracje i modulacje poznane na harmonii,
- czytać nuty głosem i przebiegi rytmiczne jednocześnie w zakresie wielogłosu melodyczno-rytmicznego,
- śpiewać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej (akordy na stopniach gam),
- rozpoznawać wzory o strukturze gamowej i gamopochodnej wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach,
- analizować przebiegi harmoniczne z udziałem akordów, łączeń, dźwięków obcych, alteracji i modulacji poznanych na harmonii,
- śpiewać akordy w oderwaniu od gam (trójdźwięki, czterodźwięki i pięciodźwięki),
- rozpoznawać akordy w oderwaniu od gam, wydobywane w szerokiej skali dźwiękowej, także w skrajnych rejestrach (trójdźwięki, czterodźwięki i pięciodźwięki), □ zapisywać dyktanda trzygłosowe, akordowe, harmoniczne, typu korekta błędów.

KRYTERIA OCENIANIA Z KSZTAŁCENIA SŁUCHU

Z przedmiotu kształcenie słuchu ocenie podlega:

- realizacja ćwiczeń słuchowo- głosowych
- umiejętność czystego intonowania dźwięku
- realizacja ćwiczeń metro-rytmicznych
- umiejętność zapisu dyktand muzycznych: melodyczno-rytmicznych, rytmicznych, interwałowych, harmonicznymi i zapisu stopni w danej tonacji
- pamięć muzyczna
- wiadomości teoretycznych z zasad muzyki
- realizacja zadań domowych i przygotowanie do lekcji

Ocena semestralna wystawiana jest na podstawie otrzymanych przez ucznia ocen częściowych za zadania wykonywane na lekcji, jak również w ramach pracy domowej. Oparta jest również na

przygotowani udo zajęć i aktywności ucznia podczas lekcji. Również istotny wpływ na ocenę ma częsta absencja na lekcjach.

Uczeń jest nieklasyfikowany, jeżeli posiada powyżej 50% nieobecności na zajęciach w ciągu semestru.

Kryteria oceniania

Na stopień **CELUJĄCY** uczeń powinien **BEZBŁĘDNIE** realizować ćwiczenia o wyższym stopniu trudności niż wymagane przez nauczyciela oraz w czasie krótszym niż przewidywany dla danej klasy:

- rozpoznawać interwały i akordy
- zapisywać wszystkie rodzaje dyktand
- czytać ćwiczenia głosowe i rytmiczne a Vista
- systematycznie i prawidłowo przygotowywać zadania domowe
- posługiwać się terminologią i wiadomościami z zakresu zasad muzyki

Ocenę **CELUJĄCY** może również otrzymać uczeń, który uczestniczy w konkursach wiedzy teoretycznej.

BARDZO DOBRY:

- bezbłędne rozpoznawanie interwałów i akordów
- bezbłędne zapisywanie dyktand lub z drobnymi usterkami
- prawidłowe śpiewanie pod względem emisji głosu, intonacji i wyrazu artystycznego
- czytanie nut głosem a Vista z drobnymi usterkami intonacyjnymi
- poprawna realizacja ćwiczeń rytmicznych
- systematyczne i bezbłędne przygotowanie zadań domowych
- całkowite opanowanie materiału z zasad muzyki (zgodne z programem nauczania)

DOBRY:

- rozpoznawanie interwałów i akordów z drobnymi błędami
- zapisywanie dyktand z niewielkimi błędami
- realizacja ćwiczeń głosowych i rytmicznych z niewielkimi błędami
- systematyczne i poprawne przygotowanie zadań domowych
- drobne błędy w posługiwaniu się terminologią i wiadomościami z zasad muzyki

DOSTATECZNY

- częściowo poprawne rozpoznawanie interwałów i akordów
- zapisywanie dyktand z dużą ilością błędów świadcząca o małych umiejętnościach słuchowych
- duże trudności przy czytaniu nut głosem (dużo błędów intonacyjnych i rytmicznych)
- niesystematyczne przygotowanie zadań domowych lub dużo błędów w ich realizacji
- brak umiejętności samokontroli przy wykonywaniu ćwiczeń
- znaczące błędy w posługiwaniu się wiadomościami z zasad muzyki

DOPUSZCZAJĄCY

- bardzo duże braki w opanowaniu materiału
- brak efektów samodzielnej pracy nad rozwijaniem własnych zdolności
- opanowanie minimum wiadomości z zasad muzyki oraz brak umiejętności zastosowania tych wiadomości w praktyce

NIEDOSTATECZNY

- całkowity brak efektów pracy nad kształceniem zdolności słuchowych, głosowych oraz poczucia rytmu
- całkowity brak opanowania materiału z zakresu zasad muzyki
- brak predyspozycji do dalszego kształcenia

ZASADY MUZYKI Z ELEMENTAMI EDYCJI NUT II st.

KLASA I

Umiejętność określenia cech dźwięku i znajomość alikwotów.

1. Umiejętność zapisywania dźwięków w podanych oktawach w kluczu wiolinowym, altowym, tenorowym i basowym.
2. Umiejętność zapisywania i odczytywania melodii w ww. wymienionych kluczach z grupy C, F, G .
3. Umiejętność budowania interwałów prostych i złożonych w kluczu wiolinowym i basowym.
4. Znajomość nazw i symboli interwałów ponad oktawę.
5. Umiejętność budowania gam do 7 znaków przykluczowych durowych i mollowych w odmianach: naturalna, harmoniczna, dorycka i melodyczna oraz umiejętność zaznaczenia półtonów i 2<.
6. Umiejętność budowania triady i D7 w pz. i przewrotach z rozwiązaniem na Tonikę w tonacjach do 7 znaków przykluczowych.
7. Umiejętność budowania D9. W tonacjach do 7 znaków.
8. Umiejętność budowania półtonu i całego tonu diatonicznego i chromatycznego.
9. Umiejętność zamiany dźwięku enharmonicznie równoważnego w kluczu wiolinowym i basowym. Umiejętność zapisu gam powyżej 7 znaków (krzyżyk i bemol podwójny
8. Umiejętność zapisu gam powyżej 7 znaków (krzyżyk i bemol podwójny
9. Znajomość enharmonii gam.
10. Umiejętność zapisu gam powyżej 7 znaków (krzyżyk i bemol podwójny).
11. Umiejętność zbudowania gamy C-dur i G-dur chromatycznej regularnej i nieregularnej w kluczu wiolinowym.
12. Umiejętność zbudowania gamy c- moll chromatycznej.
13. Znajomość pokrewieństwa tonacji oraz pisowni krzyżyków i bemoli w kluczu wiolinowym , basowym , altowym i tenorowym.
14. Umiejętność rozwiązywania dysonansów: sekundy, septymy ,kwarty zwiększonej, kwarty zmniejszonej, kwinty zwiększonej, kwinty zmniejszonej, tercji zmniejszonej, tercji zwiększonej, seksty zwiększonej i seksty zmniejszonej.
15. Znajomość akordów złożonych z 4,5,6,7 dźwięków.
16. Znajomość pokrewieństwa tonacji.
17. Znajomość skal poza systemem dur-moll: pentatonika, skale starogreckie, skale średniowieczne, skala cygańska , góralska oraz całotonowa i dwunastodźwiękowa.
18. Umiejętność budowania interwałów prostych w kluczu wiolinowym i basowym oraz ich przewrotów.
19. Umiejętność budowania trójdźwięków : dur, moll w pz. ,I i II przewrocie oraz trójdźwięku zmniejszonego i zwiększonego od podanego dźwięku.
20. Znajomość koła kwintowego do 12 znaków.
21. Umiejętność budowania D7 i D9 w podanej tonacji lub od podanego dźwięku.
22. Umiejętność budowania gam durowych i mollowych oraz ich odmian do 6 znaków.
23. Umiejętność budowania triady w gamach do 6 znaków.

WYMAGANIA EDUKACYJNE - KLASA II

1. Znajomość regularnego i nieregularnego podziału wartości rytmicznych oraz grup niemiarywych.
2. Umiejętność grupowania wartości rytmicznych w taktach prostych i złożonych. 6. Umiejętność przekształcenia taktów z metrum 3/4 na 6/8 na 12/16
3. Znajomość notacji muzyki wokalne.

4. Znajomość synkopy oraz umiejętność jej wyrażania przez łuk, umieszczenie dłuższej wartości na słabej części taktu oraz za pomocą nuty z kropką na słabej części taktu.
5. Znajomość taktów nieregularnych.
6. Znajomość określeń agogicznych , dynamicznych i artykulacyjnych.
7. Znajomość ozdobników oraz ich oznaczenia.
8. Znajomość skrótów pisowni muzycznej.
9. Znajomość elementów dzieła muzycznego.
10. Znajomość podstaw : edycja nut – program Muse Score

KRYTERIA OCENIANIA

Ocenę **CELUJĄCĄ** z zasad muzyki otrzymuje uczeń, który całkowicie wypełnia wymogi edukacyjne przedmiotu, spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz prezentuje efekty samodzielnej pracy wynikające z indywidualnych zainteresowań lub wykazuje się znaczącymi osiągnięciami na poziomie ponadszkolnym np. bierze udział w konkursach wiedzy teoretycznej. Potrafi rozwiązywać złożone problemy. Pozytywnie oddziałuje na innych uczniów.

Ocenę **BARDZO DOBRĄ** otrzymuje uczeń , który całkowicie wypełnia wymagania edukacyjne:

- posiada umiejętność zapisu zjawisk dźwiękowych i odtwarzania przedstawionego symbolu
- potrafi dokonać wszechstronnej analizy (słuchowej i tekstowej) przykładu z literatury muzycznej
- biegle posługuje się wiadomościami materiału dźwiękowego, metrytmiki, notacji i kaligrafii muzycznej
- posiada umiejętność praktycznego posługiwania się zdobytą wiedzą teoretyczną
- systematycznie przygotowuje się do lekcji oraz regularnie wykonuje zadania domowe (dopuszczalne drobne błędy w ich realizacji)
- bierze aktywny udział w lekcji, chętnie zgłasza udział w dyskusji
- formuła odpowiedzi ustnej lub pisemnej dowodzi nie tylko opanowania materiału ale także umiejętności logicznego myślenia, koncentracji, podzielności uwagi oraz szybkości, precyzji i konsekwencji myślenia muzycznego

Ocenę **DOBRA** otrzymuje uczeń , który w sposób niepełny spełnia wymagania edukacyjne:

- posiada umiejętność zapisu zjawisk dźwiękowych i odtwarzania przedstawionego symbolu, dopuszczalne drobne błędy
- popełnia drobne błędy w analizie słuchowej i tekstowej przykładu z literatury muzycznej
- w stopniu dobrym posługuje się wiadomościami dotyczącymi materiału dźwiękowego, metrytmiki, notacji i kaligrafii muzycznej
- posiada umiejętność posługiwania się zdobytą wiedzą teoretyczną, choć popełnia drobne błędy (wykonuje zadania niezbyt precyzyjnie)
- zgłasza swój udział w lekcji, choć jego wypowiedzi nie zawsze są bezbłędne
- systematycznie wykonuje zadania domowe (czasami z niewielkimi błędami)

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń , który spełnia podstawowe wymagania edukacyjne:

- popełnia liczne błędy w zapisie zjawisk dźwiękowych i odtwarzaniu zapisu przedstawionego symbolu
- opanowuje tylko podstawowe wiadomości z poszczególnych zagadnień
- popełnia liczne błędy w realizacji zadań
- odpowiedzi ustne lub pisemne są mało precyzyjne, czasami nielogiczne i niekonsekwentne
- brak systematyczności w przygotowaniu się do lekcji
- nieregularnie wykonuje zadania domowe, popełnia błędy w ich realizacji

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który w stopniu minimalnym spełnia wymogi edukacyjne:

- opanowuje minimum wiadomości z poszczególnych zagadnień
- popełnia znaczące błędy w zapisie zjawisk dźwiękowych i odtwarzaniu przedstawionego symbolu
- popełnia błędy rzeczowe w analizie przykładu z literatury muzycznej

- niesystematycznie wykonuje zadania domowe, zazwyczaj z licznymi błędami
- Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń. Który nie spełnia wymagań edukacyjnych:
- nie opanowuje materiału będącego przedmiotem nauczania
  - nie posiada umiejętności zapisu zjawisk dźwiękowych i odtwarzania przedstawionego symbolu
  - nie formułuje poprawnych merytorycznie odpowiedzi lub odpowiada nie na temat i nie przygotowuje zadań domowych

NAUKA O MUZYCE – II st.

KLASA I

1. Materiał dźwiękowy

Uczeń: 1) definiuje pojęcie materiału dźwiękowego; 2) wymienia różne przykłady materiału dźwiękowego, 3) wskazuje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych różne rodzaje materiału dźwiękowego.

2. Elementy dzieła muzycznego

Uczeń: 1) charakteryzuje elementy dzieła muzycznego; 2) rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych rodzaje melodyki, rytmiki, harmoniki, dynamiki, artykulacji, agogiki i kolorystyki.

3. Faktura muzyczna

Uczeń: określa rodzaje faktury muzycznej: 1) ze względu na obsadę; 2) ze względu na układ głosów.

4. Zasady kształtowania dzieła muzycznego

Uczeń: 1) charakteryzuje współczynniki dzieła muzycznego (motyw, fraza, zdanie, okres muzyczny); 2) porządkuje za pomocą analizy słuchowej, wzrokowej lub słuchowo-wzrokowej współczynniki dzieła muzycznego.

5. Obsada wykonawcza

Uczeń: 1) nazywa i klasyfikuje: a) instrumenty muzyczne używane w muzyce artystycznej, b) głosy ludzkie, c) rodzaje zespołów muzycznych; 2) klasyfikuje europejskie i pozaeuropejskie instrumenty ludowe; 3) rozróżnia instrumenty współczesne i dawne; 4) definiuje techniki wykonawcze.

KLASA II

6. Wykonawcy muzyki klasycznej

Uczeń: 1) wymienia wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów (w tym muzyki dawnej i współczesnej); 2) opisuje ewolucję pozycji muzyka na przestrzeni dziejów; 3) rozpoznaje wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów, przyporządkowując nazwisko do specjalizacji.

7. Tańce

Uczeń: 1) charakteryzuje wybrane tańce suity barokowej; 2) definiuje pojęcie tańca stylizowanego w oparciu o polskie tańce narodowe; 3) rozróżnia podstawowe tańce towarzyskie; 4) rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych lub materiałów wizualnych wybrane tańce suity barokowej; 5) rozpoznaje przykłady stylizacji w twórczości czołowych polskich kompozytorów; 6) rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych wybrane tańce towarzyskie, w tym walc, tango.

8. Muzyka filmowa

Uczeń: 1) omawia cechy i funkcje muzyki filmowej; 2) wymienia czołowych kompozytorów muzyki filmowej i ich realizacje; 3) interpretuje rolę muzyki w połączeniu z obrazem na wybranych przykładach filmowych; 4) porządkuje chronologicznie wybrane dzieła muzyki filmowej.

9. Muzyka etniczna i rozrywkowa

Uczeń: 1) charakteryzuje wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej; 2) podaje czołowych przedstawicieli wybranych stylów muzyki rozrywkowej; 3) rozpoznaje z nagrania wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej.

10. Nośniki fonograficzne

Uczeń: 1) charakteryzuje dzieje zapisu i odtwarzania dźwięku; 2) rozpoznaje różne nośniki i urządzenia fonograficzne; 3) rozpoznaje powszechnie stosowane formaty plików dźwiękowych; 4) korzysta z serwisów strumieniowych w celu zapoznawania się z dziełami muzycznymi oraz ich wykonawcami.

11. Media

Uczeń: 1) rozróżnia funkcje i rodzaje mediów poświęconych muzyce klasycznej (stacje telewizyjne i radiowe, czasopisma, serwisy internetowe); 2) wyszukuje w mediach aktualności z życia muzycznego; 3) sporządza harmonogram aktualnych wydarzeń muzycznych.

12. Życie muzyczne

Uczeń: 1) wymienia najważniejsze muzyczne instytucje kultury w Polsce (filharmonie, opery, orkiestry, zespoły pieśni i tańca); 2) wskazuje najważniejsze polskie konkursy muzyczne oraz festiwale (w tym muzyki dawnej i współczesnej); 3)) dopasowuje do typu instytucji kultury wykonywane tam formy i gatunki muzyczne; 4) korzysta z oferty muzycznych instytucji kultury oraz wydarzeń organizowanych przez szkołę; 5) wykorzystuje uczestnictwo w różnych formach życia kulturalnego do przedstawiania opinii na ich temat.

13. Prawo autorskie

Uczeń: 1) definiuje kogo i co chroni prawo autorskie; 2) omawia prawo do ochrony wizerunku; 3) stosuje przepisy prawa związane z rozpowszechnianiem utworów.

KRYTERIA OCENIANIA

CELUJĄCY:

- pełne zrozumienie tematu
- posługiwanie się bogatym słownictwem muzycznym
- poprawność stylistyczna i gramatyczna odpowiedzi ustnej i pisemnej
- umiejętność rozpoznawania słuchowego zagadnień objętych programem nauczania
- systematyczne przygotowanie zadań domowych
- aktywny udział w lekcji
- zainteresowania i umiejętności wykraczające poza zakres materiału nauczania w danej klasie
- umiejętność dyskusowania i wyrażania własnych poglądów

BARDZO BOBRY:

- pełne zrozumienie tematu
- posługiwanie się bogatym słownictwem muzycznym
- poprawność stylistyczna i gramatyczna przy odpowiedzi ustnej i pisemnej
- umiejętność rozpoznania słuchowego zagadnień objętych programem nauczania
- systematyczne przygotowywanie zadań domowych
- aktywny udział w lekcji

DOBRY:

- poprawne rozumienie tematu
- drobne usterki merytoryczne i stylistyczne przy odpowiedzi ustnej i pisemnej
- drobne błędy w rozpoznawaniu słuchowym przykładów z literatury
- systematyczne przygotowywanie zadań domowych

DOSTATECZNY:

- powierzchowna realizacja tematu
- znaczące błędy merytoryczne
- słaba znajomość terminologii muzycznej
- brak spójności tekstu oraz błędy stylistyczne przy odpowiedzi ustnej i pisemnej

- dużo błędów przy rozpoznawaniu słuchowym zagadnień objętych programem nauczania
- brak systematyczności w przygotowaniu zadań domowych
- mała aktywność na lekcji

DOPUSZCZAJĄCY:

- opanowanie tematu w stopniu minimalnym
- duże błędy rzeczowe i językowe przy formułowaniu odpowiedzi
- słaba znajomość terminologii muzycznej
- duże trudności w rozpoznawaniu słuchowych zagadnień objętych programem nauczania

NIEDOSTATECZNY:

- całkowite niezrozumienie tematu lub brak odpowiedzi
- brak znajomości terminologii muzycznej
- brak umiejętności słuchowego rozpoznawania zagadnień przewidzianych w programie nauczania
- brak aktywności na lekcji

HISTORIA MUZYKI

specjalizacja: instrumentalistyka, wokalistyka

KLASA III

Barok

Uczeń określa ramy czasowe epoki baroku z podaniem wyznaczających je umownych faktów historycznych, charakteryzuje kulturę baroku oraz dostrzega związek muzyki z rozwojem innych dziedzin sztuki. Rozpoznaje i opisuje podstawowe cechy języka muzycznego muzyki baroku, poprawnie posługując się terminami i pojęciami z zakresu: obsady wykonawczej, faktury, systemu dźwiękowego, melodyki, rytmiki, rozpoznaje i opisuje podstawowe techniki kompozytorskie, ze szczególnym uwzględnieniem basso continuo, techniki koncertującej i ostinatowej. Wskazuje główne formy i gatunki barokowe, charakteryzuje zasady ich konstrukcji.

Gatunki wokalnoinstrumentalne Opera barokowa

Uczeń opisuje związki *dramma per musica* z kulturą starożytnej Grecji. Rozpoznaje i opisuje styl recytatywny, monodię akompaniowaną, retorykę barokową, *bas cyfrowany*, *stile antico* i *moderno*, styl koncertujący. Określa i charakteryzuje współczynniki opery, np. *sinfonia*, *recytatyw*, *aria*, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Wymienia twórców Cameraty florenckiej (G. Caccini, J. Peri), szkoły weneckiej (C. Monteverdi), neapolitańskiej (A.

Scarlatti, G. B. Pergolesi) oraz ich osiągnięcia. Uczeń opisuje i zna twórców opery we Francji (J.B.

Lully, J. Ph. Rameau) i Anglii (H. Purcell, G.F. Händel). Dostrzega dominację opery włoskiej. Poprawnie posługuje się terminami i pojęciami muzycznymi: *styl bel canto*, *opera buffa*, *seria*, *sinfonia* (uwertura włoska, francuska), *aria da capo*, *recitativo secco* i *accompagnato*, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Wyjaśnia znaczenie pojęć: *ballet de cour*, *tragedie lyrique*, *masque*. Zna estetyczny spór o rolę opery w XVIII w. (spór buffonistów i antybuffonistów).

Kantata

Uczeń opisuje powstanie kantaty włoskiej, wskazując na jej związki z madrygalem, monodią akompaniowaną i operą. Opisuje różnorodność funkcji, treści, obsady oraz ukształtowań formalnych kantaty. Dostrzega znaczenie chóralu protestanckiego w kantacie niemieckiej, wymienia przedstawicieli kantaty w różnych ośrodkach narodowych, charakteryzuje twórczość kantatową J. S. Bacha.

Koncert kościelny

Uczeń charakteryzuje koncert kościelny, umie wymienić jego twórców.

Oratorium

Uczeń potrafi wyjaśnić znaczenie terminów: *oratorium*, *testo*, *oratorio volgare*, *oratorio latino*. Wskazuje źródła rozwoju oratorium, dostrzega znaczenie monodii akompaniowanej i elementów formy operowej dla rozwoju oratorium, wymienia przedstawicieli oratorium w różnych ośrodkach narodowych, zna cechy

oratoriów G. F. Haendla. Dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Pasja

Uczeń potrafi wyjaśnić znaczenie terminu "pasja" w muzyce oraz źródła wykorzystywanych w niej tekstów, dostrzega zakorzenie pasji w muzyce średniowiecza i renesansu (pasja chorałowa i motetowa), opisuje zasadę budowy pasji oratoryjno-kantatowej, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej fragmentów pasji J. S. Bacha z uwzględnieniem retoryki oraz symboliki dzieł.

Msza

Uczeń zna cechy mszy w *stile antico* i *moderno*, charakteryzuje mszę kantatowo-oratoryjną i wskazuje na jej związki ze współczynnikami formy operowej, rozpoznaje i określa *stile antico* i *moderno* w mszach okresu baroku, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej fragmentów *Mszy h-moll* J. S. Bacha oraz *Missa Paschalis* G. G. Gorczyckiego.

Gatunki instrumentalne

Suita

Uczeń opisuje różnorodność ukształtowań suity barokowej, wymienia tańce wchodzące w skład suity oraz omawia ich cechy (*allemande*, *courante*, *sarabande*, *gigue* oraz *menuet* i *gawot*). Zna przedstawicieli suity barokowej, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów muzycznych.

Sonata

Uczeń zna genezę oraz ogólne cechy sonaty, wyjaśnia terminy *sonata da chiesa* i *da camera*, określa zasadę budowy sonaty *da chiesa* i *da camera*, opisuje obsadę wykonawczą sonat barokowych oraz wyjaśnia terminy: *sonata a due* (sonata solowa), *a tre* (triowa), *a quattro*, dostrzega eksperymentalne efekty brzmieniowe i ilustracyjność w sonacie barokowej. Zna przedstawicieli sonaty barokowej, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów muzycznych.

Koncert

Uczeń zna genezę techniki koncertującej, potrafi scharakteryzować różne rodzaje koncertu barokowego: *concerto grosso*, koncert solowy, opisuje aparat wykonawczy charakterystyczny dla koncertu barokowego, wskazuje na elementy ilustracyjne i programowe w koncertach barokowych. Zna przedstawicieli koncertu barokowego, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Inne gatunki i formy instrumentalne

Uczeń zna cechy następujących gatunków i form instrumentalnych baroku: *ricercar*, *canzona*, *preludium*, *preludium chorałowe*, *toccata*, *fantazja*, *preludium i fuga*, oraz *wariacji ostinatowych*, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Uczeń charakteryzuje twórczość J. S. Bacha i G. F. Händla w powiązaniu z biografii kompozytorów.

Polska muzyka w epoce baroku

Uczeń określa ramy czasowe epoki z odniesieniem do wydarzeń historycznych, opisuje organizację życia muzycznego w Polsce, omawia dzieła wybranych kompozytorów polskich (A. Jarzębski, M. Mielczewski, B. Pękiel, S. S. Szarzyński, D. Stachowicz, G. G. Gorczycki, M. J. Żebrowski), dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Literatura muzyczna:

Claudio Monteverdi - *Lamento d'Arianna* z opery *Arianna*, opera *L'Orfeo: Toccata* (instrumentalny wstęp), aria Orfeusza z koncertującymi instrumentami *Possente spirito* (*Potężny duchu*), chór nimf i pasterzy *Lasciate monti*,

Giovanni Batista Pergolesi – Recytatyw i aria basowa *Sempre in contrasti* (*Zawsze na przekór*) z opery *La serva padrona*,

Henry Purcell - *Lament Dydony* z opery *Dydona i Eneasz*,

Georg Friedrich Haendel - aria sopranowa *Lascia ch'io pianga* (*Pozwólcie mi płakać*) z opery *Rinaldo*, oratorium *Mesjasz*: aria sopranowa *Rejoice greatly*, (*Raduj się wielce, Córo Syjonu*), fuga *And with his stripes* (*Przez jego rany zostaliśmy zbawieni*), chór *Alleluja*, aria basowa *The trumpet shall sound* (*Gdy zabrzmie trąba*); *Uwertura* z suity orkiestrowej *Muzyka na wodzie*, *La Rejouissance* (*Radość*) z Suity

orkiestrowej *Muzyka ogni sztucznych*, Koncert organowy *Kukułka i słowik: cz. 2 Allegro*, Concerto grosso g-moll – *Allegro (fuga)*.

Johann Sebastian Bach - *Magnificat D-dur cz. 1, aria sopranowa (cz. 1) z kantaty Jauchzett Gott (Chwała Bogu na całej ziemi)*, *aria basowa z Kantaty Ich habe genug (Mam dosyć) z koncertującym obojem*, *Kantata Wachet auf (Powstańcie, wzywa nas głos Pana): duet sopranu i basu (Oblubieńca i Oblubienicy) Wann kommst du, mein Heil? (Kiedy przybędziesz, mój Zbawicielu?) z koncertującymi skrzypcami*, *chorał Zion hört (c.f. - tenory unisono)*; *Chór z Oratorium na Boże Narodzenie: Jauchzet, frohlocket! (Radujcie się i weselcie)*, *Pasja wg św. Mateusza: aria altowa z koncertującymi skrzypcami Erbarme dich (Zmiłuj się nade mną Boże)*, *chorał O Haupt voll Blut und Wunden (O głowo skrwawiona i zraniona)*; *Wielka Msza hmoll: Gloria in excelsis Deo (Chwała na wysokości Bogu)*, *Et in terra pax (A na ziemi pokój)*, *Crucifixus (Ukrzyżowany)*, *Et resurrexit (I zmartwychwstał)*; *Badinerie z Suity orkiestrowej h-moll*, *Aria z III Suity orkiestrowej D-dur*, *Koncert na dwoje skrzypiec dmoll cz. I Vivace*, *V Koncert brandenburski D-dur cz. I*, *Chaconne z II Partity d-moll na skrzypce solo*; *Sonata gmoll na skrzypce solo (senza accompagnato) cz. II fuga*, *Das Wohltemperierte Klavier: Preludium i fuga C-dur i c-moll tom I*, *Toccatà i fuga d-moll na organy*, *Passacaglia c-moll na organy*, *Preludium chorałowe Wachet auf, Contrapunctus XIX (fuga potrójna) z Kunst der Fuge*.

Antonio Vivaldi - *Koncert skrzypcowy Wiosna cz I, Lato z cyklu Cztery pory roku cz. III Burza*

Arcangelo Corelli - *Concerto grosso g-moll Na Boże Narodzenie cz. I i II*

Claude Daquin - *Kukułka na klawesyn*

Jean Phillippe Rameau – *Kura na klawesyn*

Bartłomiej Pękiel - *Audite mortales (Słuchajcie śmiertelni)* początkowy fragment,

Grzegorz Gerwazy Gorczycki - *Koncert kościelny Laetatus sum, Missa paschalis (Kyrie, Gloria)*, **Adam Jarzębski** - *Canzona Chromatica*,

Marcin Mielczewski - *Psalm Dixit Dominus z Vesperae Dominicales (Nieszpory niedzielne)*, *Missa super „O gloriosa Domina” (Kyrie, Gloria)*

Stanisław Sylwester Szarzyński - *Sonata D-dur na dwoje skrzypiec i b.c. Damian*

Stachowicz – *Requiem (Introit)*

Klasycyzm

Uczeń określa ramy czasowe epoki z podaniem wyznaczających je umownych faktów historycznych, omawia cechy muzyki klasycznej w kontekście, społecznym i kulturowym oraz dostrzega związek rozwoju muzyki z innymi dziedzinami sztuki, dostrzega współistnienie stylów późnobarokowego, stylu galant i wczesno klasycznego, określa i charakteryzuje współczynniki formy sonatowej (np. temat, łącznik, ekspozycja, przetworzenie, repryza, kadencja) oraz dostrzega oddziaływanie formy sonatowej i cyklu sonatowego na gatunki muzyki klasycyzmu. Uczeń rozpoznaje i opisuje styl galant na przykładzie muzyki kompozytorów szkół przedklasycznych, zna szkoły przedklasyczne, wymienia ich przedstawicieli i określa osiągnięcia w dziedzinie muzyki. Uczeń dostrzega ciągłość rozwoju historycznego opery i znaczenie reformy operowej Ch. W. Glucka oraz opisuje założenia tej reformy. Uczeń charakteryzuje twórczość J. Haydna, W. A. Mozarta oraz L. van Beethovena w powiązaniu z biografiami tych kompozytorów, w szczególności: opisuje kolejne etapy twórczości tych kompozytorów ze wskazaniem dzieł o szczególnym znaczeniu, dostrzega i analizuje cechy stylu klasyków wiedeńskich, charakteryzuje gatunki muzyki klasycznej: symfonię, sonatę, koncert instrumentalny, muzykę kameralną, opisuje twórczość symfoniczną J. Haydna przedstawiając proces krystalizowania się stylu klasycznego. Opisuje twórczość operową W. A. Mozarta, dostrzega elementy preromantyczne w twórczości L. van Beethovena, porównuje indywidualne style J. Haydna, W. A. Mozarta i L. van Beethovena. Uczeń wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego, np. dla przeobrażeń symfonii, sonaty lub koncertu w twórczości klasyków wiedeńskich, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Uczeń opisuje skład i rozróżnia słuchowo brzmienie orkiestry klasycznej, dostrzega rozbudowę składu orkiestry symfonicznej (od wczesnoklasycznej do beethovenowskiej),

poprawnie posługuje się skrótami nazw instrumentów oraz potrafi rozwinąć stosowane w partyturze skróty nazw instrumentów, wymienia rodzaje zespołów kameralnych, wskazuje funkcje instrumentów w zespole kameralnym i orkiestrze.

Literatura muzyczna:

J. Haydn: *Symfonia nr 94 G-dur „Z uderzeniem w kocioł”* cz. II, *Symfonia nr 104 D-dur „Londyńska”* cz. I, *Sonata fortepianowa D-dur, Hob: XVI/36*, Kwartety smyczkowe: *Terremoto* - finał kwartetu smyczkowego *Siedem słów Chrystusa na krzyżu*, C-dur Cesarski op. 76 nr 3 część II *Poco adagio, cantabile* (wariacje na temat *Gott erhalte Franz den Keiser*), Koncert na trąbkę Es-dur cz. I, Oratorium *Stworzenie świata* (Dzień pierwszy – dwie początkowe części)

W.A. Mozart: *Opery: Wesele Figara* KV 492 (uwertura, aria Figara *Non più andrai*, aria Cherubina *Voi che sapete*), *Don Giovanni* KV 527 (aria Leporella z katalogiem kochanek *Madamina, il catalogo*; duet *La ci darem la mano*); *Czarodziejski flet* KV 620 (aria Papageno *Der Vogelfänger bin ich ja*; duet *Papagena i Papageny*, aria Królowej Nocy *Der Hölle Rache kocht in meinem Herzen*), *Symfonia g-moll* KV 550 cz. I oraz IV, *Symfonia C-dur* KV 551 „*Jowiszowa*” cz. IV; *Kwartet smyczkowy „Dysonansowy”* KV 465 cz. I, *Serenada „Eine kleine Nachtmusik”* KV 525 cz. I, *Koncert fortepianowy d-moll* KV466 cz. I, *Koncert skrzypcowy G-dur* cz. I, *Koncert klawetowy A-dur* KV 622 cz. II, *Koncert nr 2 Es-dur na róg* KV 417 cz. III, *Sonata fortepianowa A-dur* KV 331 cz. III, *Sonata C-dur „Facile”,* cz. I, *Motet Ave verum corpus* KV 618, *Requiem d-moll* KV 626 (*Introit, Kyrie, Dies irae, Tuba mirum, Lacrimosa*).

L. van Beethoven: *III Symfonia Es-dur „Eroica”* op.55 cz. I i II, *V Symfonia c-moll* op.67 cz. I, *VI Symfonia F-dur „Pastoralna”* op.68 cz. IV, *IX Symfonia d-moll* op.125 (cz. IV), *Uwertura koncertowa „Coriolan”* op. 62,

Sonata fortepianowa c-moll op. 13 *Patetyczna* cz. I - III, *cis-moll* op. 27 nr 2 *Księżycowa* (cz. I), C-dur op. 53 *Waldsteinowska* (cz. I), *Sonata na skrzypce i fortepian F-dur Wiosenna* (cz. I), *III Koncert fortepianowy c-moll* op.37 cz. I, *Koncert skrzypcowy D-dur* op. 61 cz. I, *Wielka Fuga B-dur* op. 133

L. Boccherini: *Menuet z Kwintetu smyczkowego E-dur*, **Ch. W. Gluck:** *Aria Orfeusza z opery Orfeusz i Eurydyka*

KLASA IV

Klasycyzm

Muzyka wokalna-instrumentalna: Uczeń dostrzega ciągłość rozwoju historycznego opery i znaczenie reformy operowej Ch. W. Glucka oraz opisuje założenia tej reformy. Potrafi wykazać ciągłość innych gatunków muzyki wokalna-instrumentalnej. Uczeń charakteryzuje twórczość J. Haydna, W. A. Mozarta oraz L. van Beethovena w powiązaniu z biografiami tych kompozytorów, w szczególności: opisuje kolejne etapy twórczości tych kompozytorów ze wskazaniem dzieł o szczególnym znaczeniu, dostrzega i analizuje cechy stylu klasyków wiedeńskich. Opisuje twórczość operową W. A. Mozarta, dostrzega elementy preromantyczne w twórczości L. van Beethovena, porównuje indywidualne style J. Haydna, W. A. Mozarta i L. van Beethovena. Uczeń wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo wzrokowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Uczeń opisuje skład i rozróżnia słuchowo brzmienie orkiestry klasycznej, dostrzega rozbudowę składu orkiestry symfonicznej (od wczesnoklasycznej do beethovenowskiej), poprawnie posługuje się skrótami nazw instrumentów oraz potrafi rozwinąć stosowane w partyturze skróty nazw instrumentów, wymienia rodzaje zespołów kameralnych, wskazuje funkcje instrumentów w zespole kameralnym i orkiestrze.

Uczeń określa ramy czasowe i periodyzację okresu w Polsce. W odniesieniu do wydarzeń historycznych, charakteryzuje kulturę muzyczną epoki: mecenas, instytucje muzyczne, zna kompozytorów polskiego klasycyzmu i okresu preromantycznego oraz przykładowe ich dzieła, omawia kształtowanie się stylu narodowego w operze (język, tematyka, stylizacje kultury ludowej), w pieśni (pieśń historyczna i patriotyczna) i miniaturze instrumentalnej (stylizacja polskich tańców narodowych), wskazuje cechy symfonii w muzyce polskiego klasycyzmu.

Uczeń prezentuje własny pogląd na twórczość muzyczną poznaną podczas lekcji oraz podczas uczestnictwa w koncertach lub festiwalach muzycznych, wykorzystuje wiedzę z zakresu historii muzyki w sposób praktyczny do tworzenia własnych interpretacji.

Literatura muzyczna:

J. Haydn: Oratorium Stworzenie świata (trzy pierwsze części – dzień pierwszy)

W.A. Mozart: Opery: Wesele Figara KV 492 (uwertura, aria Figara Non più andrai, aria Cherubina Voi che sapete), Don Giovanni KV 527 (aria Leporella z katalogiem kochanek Madamina, il catalogo; duet La ci darem la mano); Czarodziejski flet KV 620 (aria Papageno Der Vogelfänger bin ich ja; duet Papagena i Papageny, aria Królowej Nocy Der Hölle Rache kocht in meinem Herzen), Motet Ave verum corpus KV 618, Requiem d moll KV 626 (Introit, Kyrie, Dies irae, Tuba mirum, Lacrimosa).

Ch. W. Gluck: Aria Orfeusza z opery Orfeusz i Eurydyka

Klasycyzm polski: Mazurek Dąbrowskiego, **J. Elsner:** Pasja (chór – fuga Qui passus est pro nobis, psalmodia A sexta autem hora, finał), Polonez Es-dur, **K. Kurpiński:** Koncert klarinetowy B dur, **M. Szymanowska:** Nokturn B-dur.

Romantyzm

Uczeń określa i uzasadnia ramy czasowe oraz fazy epoki z odniesieniem do prądów artystycznych i wydarzeń historycznych, dostrzega związek muzyki romantycznej z innymi dziedzinami sztuki, w szczególności z literaturą. Rozpoznaje i opisuje cechy muzyki romantycznej, z uwzględnieniem wykorzystywania folkloru w muzyce XIX w. oraz roli muzyki ilustracyjnej i programowej. Rozpoznaje i opisuje cechy pieśni romantycznej w powiązaniu z ideologią romantyczną, wymienia przedstawicieli pieśni romantycznej, rozróżnia pojęcie cyklu i zbioru pieśni podając odpowiednie przykłady, dostrzega znaczenie narodowej twórczości pieśniarskiej kompozytorów różnych ośrodków, charakteryzuje cechy języka muzycznego pieśni orkiestrowej, dokonuje analizy reprezentatywnych przykładów liryki wokalne XIX w., dostrzega wpływ liryki wokalne na muzykę instrumentalną XIX w. Uczeń dostrzega związki liryki instrumentalnej z innymi dziedzinami sztuki i literatury, wymienia i opisuje gatunki liryki instrumentalnej, wymienia ich przedstawicieli, dostrzega wpływ liryki instrumentalnej na inne gatunki muzyki romantycznej, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Literatura muzyczna:

Franz Schubert: Pieśni Gretchen am spinnrade, Erlkönig, Die Forelle, Der Tod und das Mädchen, Kwintet fortepianowy „Die Forelle” cz. IV.

Robert Schumann: Im wunderschönen Monat Mai z cyklu Dichterliebe, Karnawał op.9 (Chopin, Paganini, Eusebius, Florestan, Marsz Związku Dawida przeciw Filistynom).

Johannes Brahms: Kołysanka op. 49 nr 4,

Franz Liszt: Sonata h-moll, Etiuda koncertowa „La Campanella”, II Rapsodia węgierska.

Nicolo Paganini: Kaprys a-moll nr 24.

Felix Mendelssohn: Pieśni bez słów E-dur op. 19.

Modest Musorgski: Obrazki z wystawy (Promenada, Taniec piskląt w skorupkach, Wielka brama kijowska).

Fryderyk Chopin: Pieśni „Życzenie”, „Hulanka”, „Piosnka litewska”, „Precz z moich oczu”, Preludia Cdur, a-moll, G-dur, e-moll, c-moll, Des-dur, Nokturny Des-dur op. 27, f-moll op. 55, Mazurek a-moll op. 7, D-dur op. 33, Polonezy A-dur op. 40, fis-moll op. 44, Etiudy Ges op. 10 nr 5, c-moll op. 10 nr 12, Walce a-moll op. 34, cis-moll op. 64 nr 2, Des-dur op. 64 nr 1.

Henryk Wieniawski: Kujawiak a-moll op. 3 nr 2, Polonez A dur op. 21, Legenda g-moll op. 17.

KLASA V

Romantyzm

Uczeń wskazuje tendencje rozwoju sonaty w XIX wieku, opisuje przeobrażenia sonaty i muzyki kameralnej XIX w. na wybranych przykładach literatury muzycznej. Formułuje przejrzystą

wypowiedź, określając cechy indywidualne stylu F. Schuberta, F. Chopina, R. Schumanna, F. Mendelssohna Bartholdy'ego, N. Paganiniego.

Uczeń wymienia i charakteryzuje nurty w symfonice XIX w., np. symfonia wokalna - instrumentalna, programowa, klasycyzująca, opisuje przeobrażenia symfonii XIX wiecznej, wymienia cechy poematu symfonicznego, określa wpływ treści pozamuzycznych na formę i brzmienie muzyki symfonicznej, posługuje się skrótami nazw instrumentów oraz potrafi rozwinąć stosowane w partyturze skróty nazw instrumentów, rozpoznaje i opisuje cechy symfonii i poematu symfonicznego z uwzględnieniem charakterystyki języka muzycznego (np. harmoniki, faktury, sposobu kształtowania formy, obsady wykonawczej oraz wyrazowości). Dostrzega związek muzyki programowej z ideologią i estetyką romantyczną, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Uczeń zna główne kierunki rozwoju opery w XIX w., chronologię jej rozwoju oraz wymienia główne ośrodki i przedstawicieli. Opisuje genezę i cechy opery bel canto i opery werystycznej we Włoszech, wymienia przedstawicieli opery włoskiej, przykładowe tytuły dzieł oraz cechy ich twórczości. Formułuje przejrzystą wypowiedź, charakteryzując twórczość G. Verdiego w powiązaniu z biografią kompozytora.

Uczeń wymienia przedstawicieli opery francuskiej, opisuje różne typy opery francuskiej, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Uczeń dostrzega związek ideologii romantycznej z rozwojem opery niemieckiej i dramatu muzycznego, opisuje cechy dramatu muzycznego, charakteryzuje twórczość R. Wagnera w powiązaniu z jego biografią, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Wskazuje na znaczenie opery jako gatunku wyrażającego tendencje narodowo patriotyczne w muzyce XIX wieku, wymienia twórców i tytuły oper wybranych szkół narodowych, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Uczeń formułuje przejrzystą wypowiedź, określając cechy indywidualne stylu S. Moniuszki, dostrzega znaczenie S. Moniuszki jako kompozytora narodowego, zna tematykę wybranych oper S. Moniuszki oraz ich charakterystyczne cechy, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

Uczeń dostrzega związek zmian zachodzących na gruncie społecznym, politycznym i kulturowym z rozwojem stylów narodowych w muzyce drugiej połowy XIX w., zna kompozytorów „Potężnej gromadki”, twórczość wybranych kompozytorów szkół narodowych: B. Smetany, A. Dwořaka, E. Griega, J. Sibeliusa, M. Musorgskiego, P. Czajkowskiego, charakteryzuje twórczość reprezentatywnych kompozytorów polskich drugiej połowy XIX w., np. H. Wieniawskiego, W. Żeleńskiego, Z. Noskowskiego, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Potrafi opisać proces kształtowania się polskiego stylu narodowego ze szczególnym uwzględnieniem twórczości F. Chopina i S. Moniuszki.

Charakteryzuje twórczość M. Karłowicza w powiązaniu z biografią kompozytora. Porządkuje chronologicznie sylwetki kompozytorów.

Literatura muzyczna:

Fryderyk Chopin: Sonata b-moll op.35

Franz Schubert: VIII Symfonia h-moll cz. I.

Felix Mendelssohn: Symfonia Nr 4 „Włoska”, Suita „Sen nocy letniej” (scherzo i marsz weselny).

Johannes Brahms: IV Symfonia e-moll op. 98 cz. IV, Niemieckie Requiem (wybrane części).

Franz Liszt: Poemat symfoniczny „Preludia”, Sonata h-moll.

Hector Berlioz: Symfonia „Fantastyczna” op. 14 (cz. V Sabat czarownicy).

Gustav Mahler: VIII Symfonia Es dur „Tysiąca” cz. I.

Richard Strauss: Till Eulenspiegel.

Piotr Czajkowski: VI Symfonia h-moll „Patetyczna” cz. IV Adagio lamentoso, Suita z baletów „Dziadek do orzechów”(Walc kwiatów, Taniec cukrowej wieszczki, Taniec ruski-trepak) i „Jezioro łabędzie” (Walc i Taniec łabędzi).

Modest Musorgski: Obrazki z wystawy (Promenada, Taniec piskląt w skorupkach, Wielka brama kijowska).

Antonin Dvořák: IX Symfonia e moll „Z Nowego Świata” op. 95 cz. I, Taniec słowiański e moll op. 46 nr 2

Bedřich Smetana: poemat symfoniczny „Wełtawa” z cyklu Moja ojczyzna.

Edward Grieg: Suita Peer Gynt (Poranek, Śmierć Aases, Taniec Anitry, W grocie króla gór). **Mikołaj**

Rimski Korsakow: Suita symfoniczna Szeherazada op.35 (cz. I), Lot trzmiela z opery Baśń o czarze Sałtanie.

Gioacchino Rossini: Cyrulik sewilski (uwertura, cavatina Figara, aria Rozyny, aria La calunnia).

Carl M. Weber: Wolny strzelec chór strzelców, scena w Wilczym Jarze.

Ryszard Wagner: Vorspiel do dramatu muzycznego Tristan i Izolda, Cwałowanie Walkirii z dramatu muzycznego Walkirie

Giuseppe Verdi: Nabucco chór Va pensiero, Aida Marsz triumfalny, Rigoletto aria Księcia z III aktu La donna è mobile, Traviata aria Libiamo, libiamo ne'lieti calici.

Stanisław Moniuszko: opery: Straszny dwór: polonezowa aria Miecznika Któż z mych dziewczek, chór dziewcząt Spod igiełek kwiaty rosną z aktu II, aria Skołuby Ten zegar, aria Stefana z kurantem, mazur z IV aktu; Halka: tańce góralskie, dumka Jontka Szumią jodły, dumka Halki Gdyby rannym słońkiem.

Henryk Wieniawski: Koncert skrzypcowy d moll op. 22 cz. I i III, **Juliusz**

Zarębski: Kwintet fortepianowy g moll op. 34 (scherzo), **Zygmunt**

Noskowski: poemat symfoniczny „Step”.

Mieczysław Karłowicz: poemat symfoniczny Stanisław i Anna Oświecimowie.

Muzyka XX i XXI w.

Uczeń charakteryzuje muzykę XX i XXI w. w powiązaniu z wydarzeniami historycznymi, prądami w filozofii i sztuce oraz rozwojem technologii, omawia estetykę muzyki XX w., odnosząc ją do estetyki epok wcześniejszych, charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego: tonalność, harmonikę, metrykę, melodykę, kolorystykę, instrumentację, wymienia główne nurty stylistyczne okresu: impresjonizm, ekspresjonizm, folklorizm, witalizm, neoklasycyzm.

Uczeń rozpoznaje i charakteryzuje cechy języka muzycznego impresjonizmu, poprawnie posługując się terminami i pojęciami muzycznymi określającymi kolorystykę, tonalność, harmonikę, dynamikę i instrumentację, charakteryzuje twórczość C. Debussy'ego i M. Ravela, wskazuje na związki twórczości C. Debussy'ego z symbolizmem, zna innych przedstawicieli impresjonizmu.

Uczeń rozpoznaje i charakteryzuje cechy języka muzycznego i wyrazowości ekspresjonizmu (tonalność, harmonika, dynamika, instrumentacja, kolorystyka), zna terminy ekspresjonizm wiedeński i słowiański oraz nazwiska przedstawicieli. Wymienia tytuły reprezentatywnych dzieł A. Schönberga, A. Berga, A. Weberna, A. Skriabina, rozpoznaje i charakteryzuje na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej techniki kompozytorskie, np. Sprechgesang, dodekafonia, punktualizm. Charakteryzuje twórczość K. Szymanowskiego w powiązaniu z biografią.

Literatura muzyczna:

Karol Szymanowski: Etiuda b-moll na fortepian, III Symfonia „Pieśń o nocy” op. 27, Źródło Aretuzy z Mitów op. 30, I Koncert skrzypcowy op.35, Król Roger op. 46 (Aria Roksany), Mazurek op. 50 nr 1, Stabat Mater op.53 (części: Spraw, niech płaczę z Tobą razem, Chrystus niech mi będzie grodem), Balet-pantomima Harnasie op.55 (Masz zbójnicki; Napad Harnasiów; Taniec zbójnicki), IV Symfonia „Symphonie concertante” op.60 (cz. III), Pieśń kurpiowska (A chłód tam puka).

Claude Debussy: Preludium do „Popołudnia Fauna”, Morze (cz. I), Preludia fortepianowe (Żagle, Dziewczyna o włosach jak len, Zatopiona katedra, Sztuczne ognie), Suita bergamasque (Clair de lune).

Maurice Ravel: Dafnis i Chloe cz. I Introdukcja, Koncert fortepianowy G-dur cz. I, Bolero,

Arnold Schönberg: Pierrot lunaire op.21 (cz. 5, 8, 14), Ocalały z Warszawy (początek),

Alban Berg: Wozzeck (Akt 3 scena 4), Koncert skrzypcowy „Pamięci anioła”(cz. I),

Anton Webern: Wariacje fortepianowe op.27, **Aleksander Skriabin:** Prometeusz op. 21 (finał).

KLASA VI

Renesans

Uczeń określa ramy czasowe epoki renesansu z podaniem wyznaczających je umownych faktów historycznych, ogólnie charakteryzuje kulturę renesansu oraz rozpoznaje i charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego. Poprawnie posługując się terminami i pojęciami określającymi rodzaje: obsady wykonawczej, faktury, systemu dźwiękowego, zapisu muzycznego. Określa ramy czasowe działania kompozytorów szkoły franko-flamandzkiej, wymienia przedstawicieli kolejnych generacji szkoły franko-flamandzkiej (Johannes Ockeghem, J. des Prez, Orlando di Lasso), wymienia cechy stylu szkoły franko-flamandzkiej, charakteryzując cechy języka muzycznego rozpoznając i opisując technikę imitacji, przeimitowania, parodii i cantus firmus. Uczeń charakteryzuje twórczość G.P. Palestriny (szkoła rzymska) w powiązaniu z biografią kompozytora, rozpoznaje i opisuje cechy stylu palestrinowskiego oraz dostrzega wpływ tego stylu na muzykę epok późniejszych.

Uczeń rozpoznaje i opisuje cechy stylu szkoły weneckiej oraz jej wkład w rozwój muzyki epok późniejszych (aparaturę wykonawczą pierwsze oznaczenia dynamiczne i obsadowe, technika polichoralności, koncertująca), wymienia przedstawicieli szkoły weneckiej (A. i G. Gabrieli, A. Willaert).

Uczeń rozpoznaje i opisuje cechy mszy, motetu, chanson i madrygału renesansowego z uwzględnieniem związków muzyki i słowa, rozumie pojęcie imitazione della natura. Dokonuje analizy słuchowej i wzrokowo słuchowej odpowiednich przykładów.

Uczeń zna przyczyny powstania chóralu protestanckiego, rozpoznaje i opisuje cechy chóralu protestanckiego, dostrzega przeobrażenia muzyki religijnej od średniowiecza do XVI w. oraz związek chóralu protestanckiego z chóralem średniowiecznym, wskazuje znaczenie chóralu protestanckiego w muzyce epok późniejszych.

Uczeń rozróżnia i określa instrumenty epoki renesansu, określa funkcje muzyki instrumentalnej, wymienia gatunki i formy muzyki instrumentalnej renesansu, rozpoznaje i opisuje cechy gatunków i form instrumentalnych, zna ogólną zasadę zapisu tabulaturowego i rozpoznaje ten zapis na ilustracjach, dostrzega proces stopniowej emancypacji muzyki instrumentalnej.

Uczeń podaje ramy czasowe renesansu w muzyce polskiej, zna tło historyczne oraz omawia organizację życia muzycznego (ośrodki życia muzycznego, kapele), dostrzega wpływ reformacji na twórczość kompozytorów polskich, opisuje cechy muzyki polskiego renesansu na podstawie wybranych dzieł muzycznych Marcina Leopolity, Wacława z Szamotuł, Mikołaja z Krakowa, Mikołaja Gomółki, Mikołaja Zieleńskiego. Uczeń dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej gatunków typowych dla kompozytorów polskich XVI w.

Uczeń postrzega związki kultury muzycznej z innymi dziedzinami sztuki, formułuje przejrzystą wypowiedź, określając przeobrażenia form i gatunków muzyki renesansu oraz cechy technik kompozytorskich. Stosuje posiadaną wiedzę do analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej technik kompozytorskich renesansu, porządkuje chronologicznie szkoły kompozytorskie, sylwetki kompozytorów, techniki kompozytorskie reprezentatywne dla muzyki renesansu. Wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego. Wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne do odczytywania i porządkowania faktów, pojęć i terminów z zakresu historii muzyki renesansu.

Literatura muzyczna:

J. des Prez - Motet Ave Maria, Missa "L'Homme arme (Kyrie, Gloria)

G. P. da Palestrina - Missa "Papae Marcelli" (Kyrie, Gloria), Stabat Mater

J. Ockeghem - Kanon Deo Gratias, Missa pro defunctis (Introit)

J. Arcadelt - Madrygał Il bianco e dolce cigno

O. di Lasso - Motet In hora ultima, O. di Lasso: Matona mia cara, Echo

C. Monteverdi - Motet Cantate Domino, Madrygały: Si, chio vorrei morire, Lasciate mi morire,

G. da Venosa - Madrygał Moro lasso, Ecco moriro

C. Jannequin - Le chant des oiseaux
M. Luter - Wir glauben all an einen Gott
C. Merulo - Toccata prima
A. Gabrieli - Intonazione del quinto tono
G. Gabrieli - Canzona VIII
Anonim - Taniec Tourdion
M. Gomółka - Melodie na Psalterz Polski – psalmy: Nieście chwałę mocarze, Panu ja ufam, Kleszczmy rękoma
M. Leopolda - Missa Paschalis (Kyrie, Gloria)
W. z Szamotuł - In te Domine speravi, Modlitwa gdy dzieci spać idą "Już się zmierzcha"
M. Zieleński - Magnificat, Vox in Rama, Mirabilis Deus, Responsum accepit
M. z Krakowa - Taniec Hajducki z tabulatury Jana z Lublina, Preambulum

Powtórzenie wiadomości: średniowiecze, barok, klasycyzm, romantyzm, XX i XXI wiek. Uczeń określa ramy czasowe danej epoki z podaniem wyznaczających je umownych faktów historycznych, ogólnie charakteryzuje kulturę konkretnej epoki oraz rozpoznaje i charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego. Poprawnie posługując się terminami i pojęciami określającymi rodzaje: obsady wykonawczej, faktury, systemu dźwiękowego, zapisu muzycznego. Uczeń postrzega związki kultury muzycznej z innymi dziedzinami sztuki, formułuje przejrzystą wypowiedź, określając przeobrażenia wiodących form i gatunków muzyki a także rozwój technik kompozytorskich na przestrzeni epok. Stosuje posiadaną wiedzę do analizy słuchowej i słuchowowzrokowej technik kompozytorskich, porządkuje chronologicznie style kompozytorskie, sylwetki czołowych kompozytorów (życie i twórczość), techniki kompozytorskie reprezentatywne dla danej epoki. Wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego.

Wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne do odczytywania i porządkowania faktów, pojęć i terminów z zakresu historii muzyki.

Literatura muzyczna:

Obejmuje przykłady zawarte w wymaganiach edukacyjnych z historii muzyki dla klas III-V.

Przykłady muzyczne są propozycjami do wyboru.

I. Formy sprawdzania osiągnięć

Nauczyciel w trakcie realizacji programu sprawdza wiedzę i umiejętności uczniów przy zastosowaniu różnych metod.

Sprawdzany zakres materiału musi być zgodny z podstawą programową. Jednocześnie powinien być dostosowany do indywidualnych możliwości ucznia. Sprawdzanie osiągnięć uczniów powinno odbywać się wielokierunkowo i systematycznie.

Należy wymienić:

1. Praca domowa - np. praca ze źródłem, podręcznikiem, samodzielna wypowiedź pisemna na zadany temat
2. Kartkówka z 1-2 tematów lekcyjnych, ok. 10 - 15 minut,
3. Odpowiedź ustna - z 1-2 tematów lekcyjnych.
4. Zapowiadane sprawdziany obejmujące dział tematyczny, zwykle w formie testu sprawdzające konkretne zakresy wiedzy i umiejętności ucznia.
5. Zapowiadane prace klasowe obejmujące szerszy zakres materiału, mogą być w formie pytań typowych dla egzaminu maturalnego: krótkie pytania zamknięte, krótkie pytania otwarte, test wyboru,

praca ze źródłem, analiza, wypowiedź pisemna - wypracowanie w którym uczeń dokonuje syntezy i porównań, charakteryzuje, dokonuje analizy krytycznej itd.

6. Sprawdziany ze znajomości literatury muzycznej.

7. Różne formy prezentacji (mapa myśli, prezentacja multimedialna itp.) przedstawiające cechy kompozytora, stylu, kierunku, epoki itp.

II. KRYTERIA OCENIANIA

Kryteria oceniania z przedmiotu historia muzyki obejmują wiadomości dotyczące poszczególnych epok uszczegółowione w osiągnięciach uczniów oraz znajomości literatury muzycznej. Zakres literatury muzycznej precyzują zamieszczone w programie kanony literatury muzycznej do każdej epoki.

Kryteria oceniania w klasach III - VI do poszczególnych epok:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

1. Zna terminy i pojęcia niezbędne do opisu historii muzyki w poszczególnych epokach
2. Zna chronologię i określa ramy czasowe epok.
3. Zna praktykę wykonawczą w danej epoce.
4. Wymienia techniki kompozytorskie danej epoki.
5. Wymienia podstawowe gatunki i formy muzyczne w danej epoce.
6. Wymienia kompozytorów danej epoki uwzględnionych w osiągnięciach uczniów.
7. Wymienia notacje muzyczne typowe dla danej epoki.
8. *Rozpoznaje co najmniej 40% z podanego kanonu literatury muzycznej.*

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który posiada wiadomości na ocenę dopuszczającą oraz:

1. Określa wewnętrzny podział epok.
2. Wymienia szkoły kompozytorskie i ośrodki artystyczne danej epoki.
3. Określa cechy stylu muzycznego.
4. Definiuje techniki kompozytorskie.
5. Definiuje podstawowe gatunki i formy muzyczne w danej epoce zna sposoby ich kształtowania.
6. Określa znaczenie twórczości kompozytorów danej epoki uwzględnionych w osiągnięciach uczniów.
7. Zna biografie wybranych kompozytorów uwzględnionych w osiągnięciach uczniów
8. Wymienia cechy notacji muzycznych typowych dla danej epoki.
9. Dokonuje analizy słuchowej utworów danej epoki.
10. Rozpoznaje co najmniej 50% utworów z podanego kanonu literatury muzycznej.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który posiada wiadomości na ocenę dopuszczającą, dostateczną, a także:

1. Opisuje osiągnięcia kolejnych faz epok, szkół kompozytorskich, ugrupowań artystycznych.
2. Dostrzega ciągłość rozwoju stylu muzycznego, technik kompozytorskich i praktyki wykonawczej.
3. Dostrzega ciągłość rozwoju historycznego poszczególnych gatunków i form.
4. Charakteryzuje twórczość kompozytorów z odniesieniem do biografii uwzględnionych w

osiągnięciach uczniów.

5. Dokonuje analizy źródeł nutowych, dźwiękowych, ikonograficznych i tekstów o muzyce.
6. Określa założenia teoretyczne epoki.
7. Wymienia wielkich wykonawców danej epoki.
8. Rozpoznaje co najmniej 60% z podanego kanonu literatury muzycznej.

Ocenę bardzo dobra otrzymuje uczeń, który posiada wiadomości na oceny dopuszczającą, dostateczną, dobrą oraz:

1. Określa kulturę muzyczną epoki z odniesieniem do innych dziedzin sztuki.
2. Dokonuje analizy rozwoju muzyki: stylu, technik kompozytorskich, praktyki wykonawczej, form i gatunków.
3. Samodzielnie rozwiązuje zadania i formułuje wnioski w oparciu o zapis nutowy, nagrania muzyczne, źródła ikonograficzne, teksty o muzyce.
4. Rozpoznaje co najmniej 80% z podanego kanonu literatury muzycznej.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który wybiega wiedzą poza osiągnięcia wymienione w programie, swobodnie porusza się w zagadnieniach poziomu rozszerzonego, a ponadto wyróżnia się poprawną językowo formą wypowiedzi oraz dużym zainteresowaniem przedmiotem, udziałem w konkursach przedmiotowych. Podany kanon literatury muzycznej rozpoznaje w 100%. Samodzielnie formułuje sądy i oceny zjawisk oraz procesów historycznych w muzyce i kulturze muzycznej w oparciu o różnorodne źródła informacji.

Harmonia – klasa III/II st. oraz klasa II/II st. wokalistyki

Wiedza i umiejętności:

- Uczeń zna reguły rządzące układem czterogłosowym – skale głosów i dopuszczalne odległości pomiędzy nimi.
- Uczeń umie tworzyć i łączyć trójdźwięki triady w postaci zasadniczej i w przewrotach.
- Uczeń potrafi wykorzystać w praktyce dźwięki obce w celu figuracji poszczególnych głosów.
- Uczeń zna zasady występowania dominanty septymowej i chopinowskiej, potrafi je stosować w konstrukcjach harmonicznym.
- Uczeń potrafi odczytać zapis basu cyfrowanego.
- Uczeń potrafi zrealizować konstrukcję harmoniczną w oparciu o dany przebieg funkcyjny, sopran lub bas cyfrowany.
- Uczeń potrafi wykonać na fortepianie różne rodzaje kadencji.
- Uczeń umie dokonać analizy harmonicznego utworu, w którym występują zjawiska harmoniczne objęte materiałem I kursu harmonii.

Harmonia – klasa IV/II st. oraz klasa III/II st. wokalistyki

Wiedza i umiejętności:

- Uczeń umie tworzyć i stosować akordy poboczne.
- Uczeń umie tworzyć i stosować akordy z septymą i z sekstą.

- Uczeń zna zasady występowania zbroczeń modulacyjnych, potrafi je zastosować w konstrukcji harmoniczej.
- Uczeń potrafi wykonać modulację diatoniczną (pisemnie i na fortepianie).
- Uczeń umie dokonać analizy harmoniczej utworu, w którym występują zjawiska harmoniczne objęte bieżącym materiałem harmonii.

Harmonia – klasa V/II st. oraz klasa IV/II st. wokalistyki

Wiedza i umiejętności:

- Uczeń zna modulację chromatyczną i enharmoniczną, potrafi je skonstruować, omówić i odnaleźć w gotowym zapisie.
- Uczeń potrafi tworzyć konstrukcje harmoniczne zawierające omawiane na lekcjach zjawiska na podstawie sopranu, basu lub podanych funkcji;
- Uczeń potrafi tworzyć własne konstrukcje harmoniczne;
- Uczeń zna główne zjawiska harmoniki spoza systemu dur-moll w XX w.
- Uczeń potrafi dokonać analizy harmoniczej utworu.

KRYTERIA OCENIANIA

CELUJĄCY:

- pełne zrozumienie tematu
- perfekcyjna znajomość tonacji do 7 znaków
- bezbłędne i szybkie budowanie triad harmoniczych w podanych przez nauczyciela tonacjach
- posługiwanie się bogatą terminologią muzyczną
- systematyczne przygotowanie zadań domowych
- aktywny udział w lekcji
- zainteresowania i umiejętności wykraczające poza zakres materiału nauczania w danej klasie
- umiejętność dyskusowania i wyrażania własnych poglądów
- samodzielne tworzenie zadań harmoniczych
- granie „na wrywki” zadań harmoniczych

BARDZO BOBRY:

- pełne zrozumienie tematu
- posługiwanie się bogatym słownictwem muzycznym
- bezbłędne budowanie triad harmoniczych
- systematyczne przygotowywanie zadań domowych
- aktywny udział w lekcji
- bezbłędne wykonanie zadania harmonicznego przy instrumencie w przygotowanych tonacjach

DOBRY:

- poprawne rozumienie tematu
- drobne usterki merytoryczne w konstrukcjach harmoniczych
- drobne błędy w wykonaniu zadań harmoniczych przy fortepianie
- systematyczne przygotowywanie zadań domowych
- budowanie triady harmoniczhnej w zbyt długim czasie

DOSTATECZNY:

- powierzchowna realizacja tematu
- znaczące błędy merytoryczne
- słaba znajomość terminologii muzycznej
- dużo błędów w realizacji zadań harmoniczych (molowe dominanty itd.)
- brak systematyczności w przygotowaniu zadań domowych
- mała aktywność na lekcji

DOPUSZCZAJĄCY:

- opanowanie tematu w stopniu minimalnym
- słaba znajomość terminologii muzycznej
- duże trudności w zrealizowaniu zadania harmonicznego
- brak realizacji przy instrumencie lub wykonanie z wieloma błędami

NIEDOSTATECZNY:

- całkowite niezrozumienie tematu lub brak odpowiedzi
- brak znajomości terminologii muzycznej
- brak umiejętności omówienia zagadnień w stopniu podstawowym z dopuszczalnymi błędami
- brak aktywności na lekcji

FORMY MUZYCZNE – II st.
KL. V

L.p.	Treści nauczania	Wymagania edukacyjne
1	<p>Wiadomości wstępne. Przedmiot form muzycznych. Cel nauki o formach i zakres przedmiotu. Pojęcie formy i gatunku w muzyce. Klasyfikacja form muzycznych.</p>	<p>Uczeń zna i rozumie różne definicje formy, potrafi klasyfikować formy wg różnych kryteriów, odróżnia pojęcia formy i gatunku w muzyce.</p>
2	<p>Elementy muzyki i ich znaczenie w utworze. Rodzaje melodyki. Ambitus i struktura interwałowa melodii.</p> <p>Rytm i jego rodzaje. Struktury mono- i polirytmiczne.</p> <p>Metrum i polimetria.</p> <p>Harmonika i jej oddziaływanie na układ formalny utworu. Plan tonalny jako jeden z czynników organizujących.</p> <p>Rozszerzona tonalność, politonalność i inne systemy harmoniczne w muzyce XX wieku.</p> <p>Tempo i agogika, dynamika, kolorystyka jako elementy ekspresyjne i konstrukcyjne w utworze.</p>	<p>Uczeń zna, rozumie i stosuje pojęcia określające</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hierarchię elementów (elementy formotwórcze i wyrazowe); 2. elementy muzyki <ol style="list-style-type: none"> a) melodyka (melika): kantylenowa, figuracyjna, ornamentalna i deklamacyjna; melodyka sylabiczna i melizmatyczna; b) rytmika: swobodna (ataktowa) i ustalona; monorytmia i polirytmia; polimetria sukcesywna i symultatywna c) harmonika: modalna, funkcyjna i sonorystyczna; rozszerzona tonalność, atonalność, bitonalność, politonalność d) dynamika kontrastowa, cieniowana i płaszczyznowa, agogika, artykulacja, kolorystyka; najczęściej spotykane włoskie określenia dynamiki, tempa i agogiki, artykulacji.
3	<p>Faktura. Wieloznaczność pojęcia. Faktura jako dobór środków wykonawczych. Faktura jako sposób koordynacji czynnika melodycznego i harmonicznego.</p> <p>Jednolitość faktury i kontrast fakturalny jako cechy konstrukcyjne niektórych form.</p>	<p>Uczeń zna, rozumie i stosuje pojęcia określające różne typy faktury:</p> <p>wokalna i instrumentalna;</p> <p>monofonia, homofonia, polifonia imitacyjna i kontrastowa; faktura polifonizująca i homofonizująca; rodzaje akompaniamentu np. akordowy, figuracyjny, ostinatowy, b.c., bas Albertiego.</p>
4	<p>Podstawowe zasady kształtowania formy. Elementy strukturalne w budowie okresowej. Cechy ukształtowania ewolucyjnego. Rola motywu, snucie motywiczne, fazowość przebiegu.</p>	<p>Uczeń zna, rozumie i stosuje pojęcia:</p> <p>okresowość (szeregowanie) i ewolucyjność; motyw, fraza, zdanie muzyczne (poprzednik i następnik), okres; cezura (słaba i mocna); snucie motywiczne, praca motywiczna i tematyczna.</p> <p>Potrafi wskazać cezury i wyodrębnić motywy, frazy, zdania i okresy muzyczne w utworach ukształtowanych okresowo. Potrafi wskazać sposoby rozwijania motywów i fazy rozwojowe w utworach ukształtowanych ewolucyjnie.</p>

5	<p>Proste formy okresowe. Wykorzystanie zasady podobieństwa i kontrastu. Jednorodność i różnorodność wyrazowa. Zwrotkowa, wariacyjna i przekomponowana forma pieśni.</p>	<p>Uczeń rozumie i stosuje pojęcia określające: typy okresów: wielkie i małe; symetryczne i asymetryczne; proste formy okresowe 1-, 2- i 3-częściowe, jednorodne i różnorodne wyrazowo. Analizuje proste formy okresowe (z uwzględnieniem planu tonalnego i zwrotów kadencyjnych poszczególnych części). Potrafi przedstawić formę w postaci schematu literowego.</p>
6	<p>Złożone formy okresowe. Forma 3-częściowa repryzowa. Tańce użytkowe i stylizowane. Rola rytmu w utworach tanecznych. Stylizacje muzyki ludowej.</p>	<p>Uczeń analizuje złożone formy okresowe (z uwzględnieniem planu tonalnego i zwrotów kadencyjnych poszczególnych części). Potrafi przedstawić formę w postaci schematu literowego. Wyjaśnia, na czym polega nawiązanie do folkloru w utworach stylizowanych. Zna cechy polskich tańców narodowych.</p>
7	<p>Formy ukształtowane ewolucyjnie. Formy figuracyjne. Formotwórcze znaczenie figuracji. Rodzaje figuracji.</p>	<p>Uczeń analizuje formy figuracyjne wskazując na fazy przebiegu (z uwzględnieniem planu tonalnego, zwrotów kadencyjnych i punktów kulminacyjnych), określa rodzaje figuracji.</p>
8	<p>Tańce suity barokowej. Najczęściej spotykane układy formalne tańców barokowych (dwuczęściowość) i późniejszych (trzyczęściowość). Ukształtowanie i plan tonalny.</p>	<p>Uczeń zna budowę suity barokowej oraz budowę i plan tonalny poszczególnych tańców suity. Potrafi przedstawić ich formę w postaci schematu literowego. Potrafi scharakteryzować tańce podstawowe oraz wymienić intermezza taneczne i nietaneczne suity. Przy pomocy nut analizuje budowę tańców suity barokowej.</p>

9	<p>Formy polifoniczne jako formy kształtowane ewolucyjnie. Środki techniki polifonicznej. Rodzaje kontrapunktów. Technika imitacyjna i rodzaje imitacji. Forma kanonu i technika kanoniczna. Rodzaje kanonów wynikające z ilości głosów, stosunku interwałowego imitacji i jej rodzaju. Nazwy głosów. Dopełnianie głosów imitujących. Kanony podwójne i potrójne. Zastosowanie kanonu.</p>	<p>Uczeń zna, rozumie i stosuje pojęcia określające środki techniki kanonicznej: dux i comes; głosy dopełniające; imitacje ścisłe i swobodne; w ruchu prostym, inwersji, diminucji, augmentacji i raku; zamiany głosów (technika podwójnego, potrójnego, ... kontrapunktu); snucie motywiczne, progresje; fazowość przebiegu. Analizuje różne typy kanonów. Potrafi wskazać zastosowanie formy kanonu i techniki kanonicznej w różnych epokach.</p>
10	<p>Fuga jako ścisła forma polifoniczna imitacyjna. Budowa tematu fugi i jego rodzaje. Odpowiedź realna i tonalna. Kontrapunkty stałe, zmienne i o cechach stałości. Rodzaje przeprowadzeń. Łączniki. Materiał motywiczny łączników. Coda. Środki techniki polifonicznej w fugach. Współczynniki partykulacji formy: plan tonalny, formuły kadencyjne. Harmonika funkcyjna jako podstawa polifonii barokowej.</p> <p>Rodzaje fug wielotematowych (równoczesna ekspozycja tematów, osobne ekspozycje każdego tematu). Fuga a fugato. Formy pokrewne: fughetta, ricercar.</p> <p>Fuga w twórczości Bacha - charakterystyka Das wohltemperierte Klavier i Kunst der Fuge.</p> <p>Fuga klasyczna i romantyczna.</p> <p>Fuga w muzyce XX i XXI w.</p>	<p>Uczeń zna i odróżnia różne typy fug (monotematyczna, podwójna, potrójna); zna pojęcia fughetta i fugato. Zna, rozumie i stosuje pojęcia określające środki techniki fugowanej: temat i odpowiedź - realna i tonalna; kontrapunkty: stałe, zmienne, o cechach stałości, imitacje ścisłe i swobodne; technika zamiany głosów (podwójnego, potrójnego, ... kontrapunktu); snucie motywiczne, progresje, mikstury; stretta; przeprowadzenia: kompletne, nadkompletne, niekompletne; ekspozycja i kontrekspozycja; łączniki wewnętrzne i zewnętrzne; modulujące i niemodulujące; epizody; coda; nuty stałe i pedałowe. Uczeń przy pomocy nut i ze słuchu analizuje różne typy fug i fugat. Przedstawia ich konstrukcję w postaci diagramu. Określa zastosowanie i przekształcenia fugi w różnych epokach.</p>

KL. VI

L.p.	Treści nauczania	Wymagania edukacyjne
1	<p>Formy wariacyjne. Rozróżnienie między formą a techniką wariacyjną. Środki techniki wariacyjnej. Wariacje ostateczne: passacaglia, chaconne i folia. Wariacje w ramach barokowej suity (doubles). Wariacje ostateczne w muzyce wokально-instrumentalnej baroku.</p>	<p>Uczeń zna, rozumie i stosuje w analizie pojęcia: wariacje i technika wariacyjna, odróżnia wariacje ostateczne i tematyczne. Potrafi wskazać środki techniki kontrapunktycznej w wariacjach polifonicznych.</p>
2	<p>Wariacje tematyczne i technika wariacyjna. Pochodzenie tematu. Wstęp i zakończenie wariacji. Środki techniki wariacyjnej. Sposoby grupowania wariacji. Wariacje dwu tematyczne. Zastosowanie form wariacyjnych w różnych epokach.</p>	<p>Uczeń zna różne rodzaje wariacji tematycznych: figuracyjno - ornamentalne, kontrapunktyczne, charakterystyczne, swobodne; potrafi wskazać następujące środki techniki wariacyjnej: zmiany melodyczne (figuracje, ornamenty), zmiany rytmiczne i metryczne (rozdrobienie rytmiczne, zmiany taktu), harmoniczne (zmiany trybu, tonacji), kolorystyczne (zmiany instrumentacji, rejestru, artykulacji), dynamiczne, fakturalne (polifonizacja, rozbudowanie akordowe itd.). Uczeń samodzielnie dokonuje analizy formy wariacyjnej.</p>
3	<p>Forma sonatowa (allegro sonatowe). Geneza formy. Zasady konstrukcji. Monotematyczna i wielotematowa forma sonatowa. Charakterystyka tematów ekspozycji z punktu widzenia ich właściwości melodycznorytmicznych, fakturalnych i harmonicznych. Zależność funkcyjna tematów i epilogu. Problem kontrastu tematycznego. Rola łączników. Ewolucjonizm przetworzenia. Praca tematyczna jako podstawa kształtowania. Rola harmoniki w przetworzeniu. Rodzaje reprzyzy. Funkcja energetyczno-wyrazowa reprzyzy. Plan harmoniczny reprzyzy w porównaniu z ekspozycją. Rola i znaczenie wyrazowe wstępu i kody. Zastosowanie formy sonatowej. Forma sonatowa w koncercie.</p>	<p>Uczeń zna zasady konstrukcji formy sonatowej. W analizowanych utworach potrafi wyodrębnić i wskazać funkcję następujących współczynników formy: ekspozycja (podwójna ekspozycja), przetworzenie, reprzyza, cadenza, wstęp, koda, tematy, epilog, łączniki; potrafi wskazać, na czym polega dualizm tematyczny i przedstawić plan harmoniczny utworu oraz scharakteryzować środki techniki przetworzeniowej. Zna zastosowanie formy sonatowej w cyklu sonatowym i w innych formach instrumentalnych. Uczeń samodzielnie dokonuje analizy formy sonatowej korzystając z zapisu nutowego i nagrania.</p>
4	<p>Rondo, geneza formy. Rondo starofrancuskie, rondo oparte na jednym temacie i rondo sonatowe. Jednolitość motywiczna i wyrazowa rondo starofrancuskiego.</p>	<p>Uczeń zna i rozumie zasady konstrukcji różnych typów formy ronda. Potrafi wyodrębnić w analizach refren (temat) i kuplety (epizody), łączniki i kodę; określić plan tonalny i sposób ukształtowania,</p>

	<p>Kontrast jako zasada kształtowania w rondzie klasycznym i romantycznym. Zastosowanie formy ronda.</p>	<p>wskazać środki techniki przetworzeniowej i wariacyjnej w rondzie. Przedstawić formę w postaci schematu literowego. Potrafi wskazać związki ronda sonatowego z formą sonatową. Zna zastosowanie formy ronda jako utworu samodzielnego i jako części form cyklicznych.</p>
5	<p>Wolne części cyklu sonatowego. Najczęściej spotykane układy formalne: 3-częściowa forma repryzowa ABA, skrócona forma sonatowa, forma wariacyjna, rondo.</p>	<p>Zna najczęściej spotykane układy formalne i potrafi analizować formy stosowane w wolnych częściach cyklu sonatowego.</p>
6	<p>Menuet i scherzo w cyklu sonatowym. Scherzo jako forma samodzielna pokrewieństwo z tańcami (rola rytmu, trio). Scherzo symfoniczne.</p>	<p>Zna cechy metryczne, formalne i wyrazowe menueta i scherza; potrafi zanalizować ich formę.</p>
7	<p>Formy cykliczne. Cykl a zbiór. Cykle swobodne i ustabilizowane. Kontrast jako zasada konstrukcji cyklu. Środki służące zespoleniu części cyklu. Utwory cykliczne w muzyce wokalne i instrumentalnej. Znaczenie tekstu słownego, koncepcji dramatycznej lub liturgicznej dla konstrukcji cyklu.</p>	<p>Uczeń zna formy cykliczne występujące w muzyce instrumentalnej i wokalne, zna zasady konstrukcji cyklu, potrafi wskazać środki służące silniejszemu zespoleniu części cyklu, takie jak: plan tonalny dzieła, usuwanie cesur pomiędzy częściami, wspólny dla wszystkich części c.f., tematy i motywy przewodnie powracające we wszystkich częściach cyklu, wspólna seria dodekafoniczna.</p>
8	<p>Sonata w różnych epokach. Geneza sonaty. Barokowa sonata da camera i da chiesa. Klasyczna sonata trzy- i czteroczęściowa. Porządek części w cyklu. Plan tonalny cyklu klasycznego. Sonata romantyczna - cykliczna i jednoczęściowa. Różnorodność tendencji stylistycznych: sonata o elementach lirycznych, wirtuozowskich, klasycyzujących. Zaostrzenie kontrastów ekspresyjnych. Sonata współczesna - różnorodność typów architektonicznych i kierunków stylistycznych.</p>	<p>Zna genezę sonaty i potrafi przedstawić jej przekształcenia w różnych epokach z uwzględnieniem cech stylów indywidualnych i historycznych. Rozpoznaje i charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego utworu: tonalność, melodykę, rytmikę, harmonikę, sposoby kształtowania formy, obsadę wykonawczą, typ wyrazowości.</p>
9	<p>Koncert w różnych epokach. Styl koncertujący. Barokowy koncert instrumentalny - geneza formy, typy koncertów: koncert solowy, concerto grosso i koncert kościelny. Elementy techniki koncertującej - współdziałanie, dialog, przeciwstawianie partii solo i tutti. Koncert klasyczny: Specyfika cyklu sonatowego w koncercie. Podwójna ekspozycja allegra sonatowego - rozplanowanie współczynników formy sonatowej na partię solową i orkiestrowe</p>	<p>Zna cechy stylu koncertującego i formy koncertu. Potrafi przedstawić jego przekształcenia w różnych epokach z uwzględnieniem cech stylów indywidualnych i historycznych. Rozpoznaje i charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego dzieła: tonalność, melodykę, rytmikę, harmonikę, sposoby kształtowania formy, obsadę wykonawczą, typ wyrazowości. Opisuje środki techniki koncertującej:</p>

	<p>tutti. Rola cadenzy. Inne części klasycznego koncertu. Koncert romantyczny: zmiany formalne i techniczne w porównaniu z koncertem klasycznym. Koncert „symfoniczny” i koncert brillant. Rozbudowanie formy. Koncerty jednocześnie.</p> <p>Koncert nowszy - różnorodność form i stylów: tradycje romantyzujące i klasycyzujące.</p>	<p>współdziałanie, dialog, przeciwstawianie partii solo i tutti.</p> <p>Zna specyfikę formy sonatowej w koncercie (podwójna ekspozycja, rozplanowanie współczynników allegro sonatowego na partię solową i orkiestrowe tutti). Określa rolę cadenzy. Przedstawia różne typy koncertów romantycznych i współczesnych.</p>
--	---	--

Wymagania końcowe

- Opanowanie umiejętności analizowania utworów nieznanymi uczniowi w oparciu o nagranie i materiał nutowy z określeniem:
  - cech gatunków i form muzycznych (rozpoznanie i określanie cech oraz opis funkcji i przeobrażeń gatunków i form muzycznych)
  - technik kompozytorskich
  - cech stylu muzycznego (określanie przynależności utworów do stylu muzycznego - od średniowiecza do XX w., z uwzględnieniem podstawowych cech języka muzycznego (tonalność, melodyka, harmonika, faktura, sposoby kształtowania formy, obsada wykonawcza, typ wyrazowości)
- Opanowanie wiadomości teoretycznych z zakresu form muzycznych i umiejętność zastosowania tych wiadomości w odniesieniu do konkretnych utworów
- Umiejętność określenia formy i techniki użytej w utworze słuchanym po raz pierwszy
- Umiejętność przeprowadzenia analizy krótkiego (do 3 minut) utworu w oparciu o jego kilkakrotne wysłuchanie bez nut
- Umiejętność przeprowadzenia analizy utworu tonalnego w oparciu wyłącznie o materiał nutowy (w fakturze fortepianowej).

KRYTERIA OCENIANIA

Podstawą oceny ucznia są wypowiedzi ustne, praca na lekcji (obejmująca analizę formalno- składniową i analizę harmoniczną), prace pisemne testy i kartkówki z zakresu materiału teoretycznego oraz prace domowe (np. praca na zadany temat, analiza wybranego lub wskazanego przez nauczyciela utworu). Sprawdzanie wiadomości odbywać się będzie po omówieniu grupy zagadnień. Na zakończenie 2-letniego cyklu nauczania przedmiotu przewidziany jest egzamin końcowy w formie testu teoretyczno-praktycznego.

Ocenianiu podlega:

- spełnienie wymagań programowych,
- postępy w zdobywaniu wykorzystywanej wiedzy w praktyce,
- systematyczność pracy ucznia,
- aktywność ucznia na lekcji i zainteresowanie omawianymi zagadnieniami.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza wymogi programowe dla danej klasy, potrafi samodzielnie wykonać zadania określone dla danej klasy z dużą sprawnością i precyzją, wykazuje stały, autentyczny rozwój umiejętności muzycznych.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności, określony wymogami programowymi dla danej klasy, sprawnie posługuje się zdobytą wiedzą, samodzielnie rozwiązuje zadania, wykazuje stały, autentyczny rozwój umiejętności muzycznych.

Ocenę **dobłą** otrzymuje uczeń, który w stopniu zadowalającym opanował zakres wiedzy i umiejętności, określony wymogami programowymi dla danej klasy, w większości samodzielnie rozwiązuje zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności. Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który

opanował podstawowy zakres wiedzy i umiejętności, określony wymogami programowymi dla danej klasy, potrafi z pewnymi niedociągnięciami, ale w stopniu umożliwiającym kontynuację dalszej nauki, wykonać określone w programie nauczania łatwe zadania i problemy praktyczne i teoretyczne.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który opanował ograniczony zakres wiedzy i umiejętności, określony wymogami programowymi dla danej klasy, rozwiązuje zadania bardzo łatwe, często z pomocą nauczyciela. Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnego zakresu wiadomości i umiejętności, określonego wymogami programowymi dla danej klasy, co uniemożliwia mu dalsze kształcenie. Ocena niedostateczna jest oceną niepromującą do kolejnej klasy.

Wymagania na stopień wyższy zakładają, że uczeń opanował wymagania na stopnie niższe.

